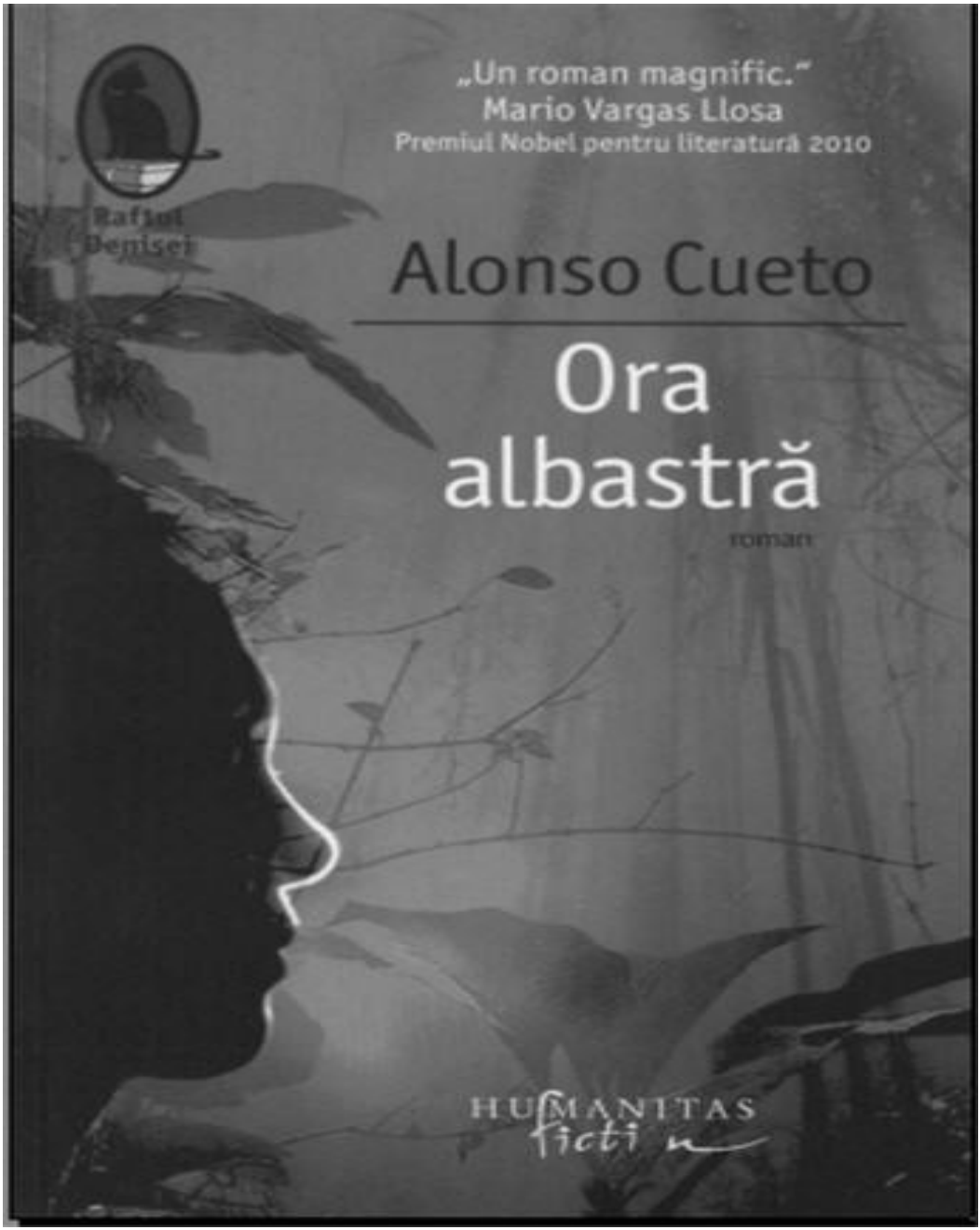
„Un roman magnific."
Mario Vargas Llosa
Premiul Nobel pentru literatură 2010
Rafiot Denisei
Alonso Cueto
Ora albastră
roman
HUMANITAS
fiction

Raftul Denisei

Colecţie coordonată de
DENISA COMĂNESCU

ALONSO CUETO

ORA ALBASTRĂ

Traducere din spaniolă şi note de
TUDORA ŞANDRU MEHEDINŢI

Coperta de
ANGELA ROTARU

Redactor
DENISA COMĂNESCU

ALONSO CUETO
LA HORA AZUL
© Alonso Cueto 2005
All rights reserved.

© HUMANITAS FICTION, 2010, pentru prezenta versiune românească

EDITURA HUMANITAS FICTION
Piaţa Presei Libere 1, 013701 Bucureşti, România
tel. 021/408 83 73, fax 021/408 83 74
www.humanitas.ro

Comenzi CARTE PRIN POŞTĂ: tel. /fax 021/311 23 30
C.P.C.E. – CP 14, Bucureşti
e-mail: cpp@humanitas.ro
www.librariilehumanitas.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României
CUETO, ALONSO
Ora albastră / Alonso Cueto; trad.: Tudora Şandru Mehedinţi. –
Bucureşti: Humanitas Fiction, 2010
ISBN 978–973–689–379–7
I. Şandru-Mehedinţi, Tudora (trad.)
821.134.2(460)-31=135.1

Pentru Quinta Chipana şi prietenii ei din Vilcashuamdn

O tânără deţinută, minoră, fusese constrânsă să-şi petreacă
noaptea în camera unui ofiţer de rang înalt de la Los Cabitos.
[…] În zorii zilei de 3 martie deţinuta a fugit.
RICARDO UCEDA, *Moarte în Pentagonito*

— Da, am spus, şi aproape fără să-mi dau seama am adăugat:
Poate că omul e răspunzător nu numai pentru ceea ce face,
ci şi pentru ceea ce vede sau citeşte sau ascultă.
JAVIER CERCAS, *Viteza luminii*

I

Puţin înainte de a începe această poveste, revista *Cosas* mi-a publicat o fotografie la rubrica mondenă.

Era o fotografie dreptunghiulară care trona pe toată pagina. Eu apăream în faţa camerei zâmbind. Cu capul ridicat, cu sacoul lucios, cu două sau trei degete puse pe umărul frumoasei mele soţii, Claudia. Mi se părea că arăt bine, cu amestecul acela de dezinvoltură şi eleganţă pe care unii dintre noi ştim să-l etalăm când e vreun fotograf pe aproape. Aveam nodul de la cravată bine făcut, părul ciufulit cu prudenţă, iar pe inelar, verigheta ce simboliza cincisprezece ani tihniţi de căsătorie. Lângă mine, Claudia, asociatul meu Eduardo şi Milagros, soţia lui... toţi patru privind obiectivul, ţinând pahare de whisky în mână ca pe nişte trofee, învăluiţi în afectuoasa aroganţă a zâmbetelor noastre, ca şi cum tocmai am fi primit premiul pentru cele mai fericite cupluri de la petrecerea aceea.

Într-o zi, la micul dejun, Claudia mi-a arătat revista cu fotografia. Cumnată-mea mi-a telefonat puţin mai târziu la birou.. Arătaţi nemaipomenită mi-a spus. Mă simţeam măgulit, dar nu şi surprins de faptul că fotografia era mai mare decât celelalte de pe pagină.

Pe atunci imaginea mea apărea adesea în presă, şi cred că făcea de fiecare dată o bună impresie. Datele unei vieţi care, să spunem aşa, mă avantajau. Aveam patruzeci şi doi de ani. Câştigam nouă mii de dolari pe lună. Aveam optzeci de kilograme, greutatea potrivită pentru înălţimea mea de un metru optzeci şi doi. Zilnic petreceam o oră la o sală de sport. Pe deasupra, eram unul dintre asociaţii unui cabinet de avocatură care se ocupa de un grup de vreo sută de clienţi cu dare de mână. Aveam de lucru până peste cap, dar şi destule ajutoare la birou. Pe vremea aceea un prieten mi-a spus, pe un ton acuzator, că arboram un aer tot mai mulţumit de mine însumi.

Avocatura a fost dintotdeauna vocaţia mea. Când eram la liceu, am făcut odată o lucrare cu titlul *Dreptul în viaţa de zi cu*

zi. Ideea principală a acestui text era aceea că orice relaţie socială, chiar şi cele de dragoste sau de prietenie, se bazau pe un pact tacit. Părinţi, fii, soţi, iubiţi, prieteni, fraţi ajung, fără s-o spună explicit, la înţelegeri asupra conduitei lor. Habitudinile consfinţesc aceste acorduri. Dacă cineva nesocoteşte contractul stabilit, dacă cineva se comportă altfel decât o făcuse până atunci, îşi încalcă promisiunea, adică înţelegerea. Dreptul se întemeiază pe raporturile umane. Sau cel puţin aşa gândeam pe atunci. Din copilărie mă interesa însă nu numai dreptul. Visam şi să ajung scriitor. Am şi scris odată un roman de aventuri şi de dragoste.

De câteva săptămâni m-am tot gândit la vocaţia mea frustrată de scriitor.

M-am tot gândit, fiindcă am vrut să scriu povestea asta. Nu ştiu de ce. Faptul că nu-i văd chipul celui care o s-o citească mă face să mă simt protejat (am angajat un autor care să-şi imprime stilul stângaci şi numele pe această carte).

Îmi voi spune Adrián Ormache. Dar unii vor ghici cine sunt. Ne vor recunoaşte, pe mine sau pe soţia mea, Claudia. Soţia mea, Claudia. E ciudat să-i spun aşa. Ca unei străine. Numele-i unduios îmi amintea de forma curcubeului, sau cel puţin aşa i-am spus în ziua când ne-am cunoscut la o petrecere, acum douăzeci de ani. Complimentul era banal, dar i-a făcut plăcere.

Pe vremea când a început povestea asta, Claudia era o companie ideală. Se îmbrăca bine, mă însoţea la cocteiluri şi se împrietenise cu soţiile altor avocaţi.

N-ai să poţi găsi o soţie mai bună, îmi spunea soacrâ-mea. Avea dreptate. Cu taioarele şi distincţia ei, Claudia făcea mereu impresie bună în cercul prietenilor şi cunoscuţilor. Organiza la noi cine excelente, care nu se mai sfârşeau, cu mese pline de tăvi cu fripturi, tot felul de salate şi deserturi. Avocaţi faimoşi – Muñiz, del Prado, Rodrigo – stăteau până târziu la noi acasă şi întotdeauna îşi luau rămas-bun îmbrăţişându-ne. La fel se întâmpla şi cu cei câţiva politicieni: Ferrero, Lourdes Flores, uneori chiar Belaúnde[1]. Toţi ne erau prieteni buni.

Îmi plăcea ca fetele mele să-i vadă în casă. Avem două fete adorabile (ăsta-i cuvântul care-mi vine în minte acum, când mă gândesc la ele).

---

[1] Fernando Belaúnde Terry (1912–2002), preşedinte al ţării care a îndeplinit două mandate (1963–1968 şi 1980–1985).

În prezent, cea mai mare, Alicia, studiază dreptul la Universitatea Catolică. Din fericire, e sigură că aceasta îi e vocaţia. Va face avocatură, ca mine. Este o fată inteligentă şi frumoasă (n-o spun pentru că sunt tatăl ei, sper că mă înţelegeţi). Încă mai e la vârsta când crezi că le ştii pe toate, dar e mereu amabilă şi chiar afectuoasă cu cei mai mari decât ea. Cea mică, Lucía, e la fel de deşteaptă ca soră-sa. Lucía e o fată sensibilă, visătoare şi cu unele temeri fireşti, de pildă de întuneric sau de păianjeni. Are o imaginaţie bogată şi o nevoie de afecţiune care o face să-mi povestească anecdote şi glume, una după alta. Cu ochii ei verzi, părul ca mătasea şi picioarele lungi, e una dintre cele mai frumoase fete pe care le-am văzut. Locvacitatea ei e o dovadă a eforturilor pe care le face veşnic, fiind cea mai mică, pentru a nu fi mai prejos printre cele trei persoane mari din casă.

Lucía e o mare iubitoare a chitării, şi se închide la ea în cameră cu prietenele să asculte albumele lui Kurt Cobain. Când a împlinit treisprezece ani, i-am cumpărat o chitară bas. Din fericire, instrumentul nu era prea zgomotos. Pe deasupra, vila noastră de cinci sute de metri pătraţi în San Isidro[1] era suficient de mare pentru ca fiecare dintre noi, inclusiv cele două femei de serviciu, bucătăreasa şi şoferul Claudiei, să poată trăi liniştit, departe de sunetul minunat al corzilor.

Când nu era acaparată de muzică, Lucía era o companie grozavă. Îmi povestea tot felul de întâmplări, îmi împărtăşea problemele ei şi ale prietenelor, mă săruta şi mă îmbrăţişa. Acum, îmbrăţişările ei sunt printre amintirile mele cele mai dragi. Duc dorul acestor clipe, căci mă gândesc că, având în vedere toate câte s-au întâmplat, aparţin astăzi unui timp de demult. În acele zile fata mea îmbrăţişa alt om, care a dispărut pentru totdeauna.

Soţia mea, Claudia, moştenise de la maică-sa iscusinţa nemaipomenită să schimbe scutecele, să răspundă la întrebările fetelor şi să le împace când erau nemulţumite. Citea cărţi despre trăsăturile tipice ale comportamentului în perioadele de la şapte la zece ani şi de la unsprezece la treisprezece ani. Soacră-mea îşi educase fetele în spiritul echilibrului şi al dragostei şi le lăsase să-şi ia zborul în lume înzestrate cu un

[1] Cartier din Lima, cu construcţii moderne, devenit centrul financiar al oraşului.

amestec de tărie, simt moral şi iubire cumpănită faţă de semeni. Claudia făcea la fel cu Alicia şi Lucía. Pe de altă parte, principiile solide ale acestei educaţii se întemeiau pe siguranţa noastră financiară. Ne mergea bine graţie bunelor mele relaţii cu clienţii (e un fel de-a spune). De altfel, socrii mei reuşiseră să facă o avere de-a lungul nenumăraţilor ani de muncă în fabrica lor. Socrul meu era exagerat de generos când ne invita în vacanţe să călătorim. Ne plătea hotelurile cele mai luxoase, îmi deschidea un cont la bar şi le cumpăra cadouri fetelor. Insulele din Caraibi se aflau printre destinaţiile lui preferate şi, drept rezultat, Claudia şi cu mine ne etalam un bronz de invidiat la sfârşitul iernilor.

În ce mă priveşte, rareori am putut rezista obligaţiilor impuse de vanitate. Îmi plăcea să am o casă bine aranjată, o nevastă plăcută şi iubitoare, şi amfitrioană neîntrecută, nişte fete cum scrie la carte şi cu bune rezultate la învăţătură. Îmi plăcea, şi nu mi-e ruşine s-o recunosc, să mă îmbrac bine. Dar, cu toate acestea, câteodată... chiar şi pe atunci (şi răstimpul acela mi se pare acum atât de departe...), mă copleşea un soi de amărăciune, ca o mână ce mă strângea de gât împiedicându-mi mişcările, până şi pentru treburile cele mai de rutină. Începând cu sculatul în fiecare dimineaţă, cu spălatul şi îmbrăcatul, până la tot restul: intratul în ritmul zilei, în zgomotul zilei, strecuratul prin coridorul obligaţiilor, efortul treptat de a-mi pune hainele, a mă bărbieri şi a-mi defini un trup şi a face primul pas într-un salon, devenit un adevărat domn.

Poate că greutatea aceea apăsătoare, amărăciunea aceea difuză mă făceau să visez. Nu erau vise triste, ci mai curând scene iluminate în care-mi eliberam dorinţa năprasnică de a săvârşi acte violente.

Iată un vis pe vremea aceea. Sunt gol. Îmi dau seama că mă aflu la socrii mei acasă, în toiul unei cine elegante, un banchet. Socru-meu se uită la mine şi zâmbeşte. O mulţime de bărbaţi cu cravată se servesc la bufet. Pe neaşteptate, mă pomenesc cu ceva în mână. Ce să fie oare? O sticlă de ketchup. Îi scot dopul şi vărs sosul. Fata de masă se murdăreşte de roşu. Socrului meu îi piere zâmbetul de pe faţă, dar invitaţii lui se amuză de isprava mea. Dintr-odată îmi dau seama că nu e o sticlă de ketchup. E un revolver. Un revolver. Aşa încât mi se pare firesc să-l folosesc. Şi trag la rând în oaspeţi, care mor în

hohote de râs. În cele din urmă duc revolverul la tâmplă şi mă împuşc. Mă trezesc. Sfârşitul visului.

Deşi cam grotescă, treaba era destul de haioasă.

Alt vis care se repeta. Îi ard una în falcă socrului, la el acasă, şi toată familia lui aplaudă. Se ridică iar în picioare şi îi mai trag un pumn. Şi tot aşa, în mai multe rânduri.

Impulsurile astea erau ca nişte străfulgerări. Când mă copleşeau, eram uluit şi râdeam de mine însumi. Însă mă pierdeam în imaginile acelea cu un soi de desfătare.

Cred că exagerez. Nu-i aşa. În esenţă, mă simţeam în largul meu cu familia, cu munca, prietenii şi cunoştinţele. Mă simţeam bine şi cu socru-meu, care mă invita întotdeauna în călătoriile lui (de multe ori refuzam). Îmi plăcea să stau pe terasa vilei mele, în faţa piscinei. Mă simţeam mândru şi bucuros să-mi primesc prietenii. N-aveam niciun motiv să vreau să distrug zidurile trainice care mă înconjurau. Succesul meu era un somnifer. Trebuia să fie mereu aşa. Eleganţa costumelor mele însemna că-mi asum această reuşită în văzul tuturor. Vocea mea molcomă şi sigură imprima un luciu delicat conversaţiilor (aşa mi-a spus Claudia odată, pe un ton plin de admiraţie).

Până când toate s-au schimbat, într-o dimineaţă de acum câţiva ani, în ziua în care a murit mama. Moartea mamei a fost poate marele eveniment al vieţii mele.

Boala ei fusese îndelungată şi, când a sosit clipa, eu o aşteptam de câtăva vreme. Şi totuşi vestea m-a cufundat într-o tristeţe din care n-o să-mi mai revin (cine îşi poate reveni oare după o lovitură, la urma urmelor?).

În dimineaţa când Norma, infirmiera ei, m-a sunat să mă anunţe, cuvintele ei mi-au căzut ca nişte lovituri pe tot trupul. Doamna şi-a pierdut cunoştinţa, domnule, eu eram la bucătărie când pe nepusă masă am auzit un zgomot, am dat fuga la baie şi am găsit-o acolo, întinsă pe jos, nu ştiu ce să fac, tocmai se spălase pe mâini, în ultima vreme se spăla mereu.

Mi-am imaginat-o în nenumărate rânduri singură în faţa oglinzii, privindu-se – halatul ei albastru, silueta-i elegantă, umerii drepţi – înainte de a se prăbuşi. Mi se părea că aud zgomotul trupului ei, la început o bufnitură seacă, înainte ca braţele şi îmbrăcămintea să atingă pardoseala, şi apoi liniştea până a fost găsită.

Când am ajuns acolo, n-am mai putut decât s-o văd aşa cum se stinsese: un trup vaporos înfăşurat în halat, cu picioarele încrucişate pe dale, cu gura deschisă într-o expresie de uimire.

Peria îi sărise din mână şi zăcea într-un colţ. Ultimul ei gest de cochetărie pe lumea asta fusese acela de a se pieptăna. Era un cadavru atrăgător, pregătit să primească vizitatorii veniţi la priveghi. Am luat-o în braţe, am încercat să-i vorbesc, însă, chiar dacă experienţa mea în faţa morţii nu-i deloc mare, mi-am dat seama că nu ţineam în braţe un trup, ci o bucată de carne. Chipul ei era parcă fermecat. Dacă am chemat o ambulanţă a fost numai ca să îndeplinesc o formalitate, gestul automat al unei speranţe. Mi se pare că simt şi acum ţesătura halatului în mână, urmele de căldură de pe pielea ei, că-i văd paloarea funebră a obrajilor. Deşi au trecut de atunci câţiva ani, durerea care nu m-a părăsit încă şi admiraţia pe care-o simţeam, pe care-o simt pentru ea… admiraţia, dragostea şi recunoştinţa faţă de ea – poate că recunoştinţă e un fel de a spune – … toate astea mă însoţesc şi acum.

Mama dovedise o grabă strategică să moară. Niciun ritual, niciun adio, nici declaraţii ori reuniuni de familie. Îşi făcuse testamentul cu mulţi ani în urmă. La răstimpuri, fără urmă de dramatism, în şoaptă, îmi făcuse mici recomandări. „Poţi păstra ce vrei din hainele şi pantofii mei. Restul să-l dăruim carmeliţilor din Sicuani[1]. Îţi las ţie pendula mare de mahon. Poţi s-o iei când se va termina totul.”

Nu era vorba niciodată de declaraţii dramatice, instrucţiunile erau veşnic precise, în vreme ce intra în maşină sau la sfârşitul unei conversaţii la telefon, puţin înainte de a închide. Nu vorbi aşa, protestam eu până să apuce să schimbe subiectul. Îmi spusese tot ce dorise. Era foarte împăcată.

Claudia mi-a fost alături şi la clinică, şi la pompele funebre. Cu ajutorul ei am încunoştinţat toate rudele. Cel mai important şi mai departe în spaţiu era desigur fratele meu, Rubén, care trăia la New Jersey.

Astfel, după mulţi ani, l-am revăzut.

Fratele meu, Rubén. În seara aceea, la aeroport, aşteptându-l, eram parcă zăpăcit de durere. Şoseaua era

[1] Localitate situată la 250 km de oraşul Cuzco, fosta capitală a imperiului incaş

stricată, taximetriştii păreau nerăbdători şi doi paznici de la parcare murdari mă rugau de zor să-i las să-mi spele maşina…

Când Rubén a ieşit din vamă, am dat fuga să-l îmbrăţişez.

Avea burtă deja, un pic de guşă şi dinţii mari. Burta îi crescuse şi mai tare datorită plăcerilor succesului de care se bucura la New Jersey. Pe drumul de la aeroport la biserică, Rubén povesti amintiri legate de mama. Vocea lui, agitată şi ascuţită, întretăiată de hohote de plâns… Nu pot s-o uit pe mama, nu pot s-o uit, zău, mi se pare că-mi vorbeşte, mi se pare c-o văd. Toate amintirile astea care-mi vin în cap, zău. Când mi-a făcut tortul acela pe care scrisese cu fragi „Rubén”, când mi-am rupt piciorul şi ea a stat lângă mine ţinându-mă de mână, când venea să mă ia de la şcoală şi ne duceam să luăm o gustare. Ce mamă face aşa ceva?

Stând în maşină alături de mine, Rubén îşi ridica din când în când mâinile şi izbucnea în plâns.

Am ajuns la priveghi, la biserica Fátima. Văzând sicriul, l-a înlănţuit cu braţele, i-a atins faţa şi a plâns. Mai întâi în hohote, apoi cu urlete. Câteva rude au venit lângă el să-l bată pe umăr şi să-l îmbrăţişeze.

În cursul nopţii, s-a aşezat lângă mine şi s-a ridicat de mai multe ori pentru a primi condoleanţe. A doua zi, a însoţit împreună cu mine cortegiul, în faţă de tot. La răstimpuri se ştergea la ochi. Fusese ultimul care plecase de la priveghi şi cel dintâi care a venit a doua zi dimineaţa. Eu îmi petrecusem noaptea repetând prietenilor şi rudelor aceeaşi litanie: mulţumesc că aţi venit, mulţumesc din suflet, a fost pe neaşteptate, mă rog, era bolnavă de cancer, dar a făcut un stop cardiac.

Claudia a stat tot timpul lângă mine, în afară de momentele când a luat-o de acolo pe Lucía, care plângea. Alicia a fost mai stăpânită. Eu îi vedeam pe toţi de departe: prieteni, colegi, grupuri de rude, conversând, zâmbind, întrebând. Îi vedeam dincolo de durerea mea, de politeţe şi de îmbrăţişări, parcă printr-un geam gros. La sfârşit, după ce vorbisem cu atâta lume, mă durea tot trupul.

Totul s-a petrecut foarte repede: drumul lent până la cimitir, ultimele cuvinte ale preotului, coborârea sicriului printre flori. Apoi întoarcerea, toţi în procesiune. În ziua aceea am salutat o groază de lume pe care n-o mai văzusem de ani de zile… Toţi

unchii şi verii, toţi prietenii, toţi cei care vin să prezinte condoleanţe la o înmormântare. Nimeni nu pierde aşa ceva. Era ca o sărbătoare. Mama era sărbătorita, dar îmbrăţişările erau pentru fratele meu şi pentru mine.

Rubén moştenise vocea aspră, mâinile grosolane şi nasul ca un cartof de la tata. Era într-un anume fel reincarnarea lui. Îi semăna tot mai mult; un gnom asimilat de căpcăunul care-l zămislise. Chipul tatălui nostru, reconstituit veşnic din crâmpeiele acelor puţine ocazii când îl văzusem: un teren cu bolovani, peste care mi-era greu să-mi imaginez vreodată degetele delicate ale mamei. Era ca şi cum amândoi ar ajunge la mine din extreme opuse. Pe de o parte, susurul cântecelor de leagăn cu care mă adormea mama, silueta-i zveltă aşteptându-mă lângă masa cu micul dejun. Pe de alta, hohotele de râs ale tatei, vocea-i bolovănoasă, nodurile jupuite ale degetelor lui.

Tatăl meu. Făcusem tot ce mi-a stat în putinţă să alung puţinele amintiri despre el.

Moartea lui nu mi-a stârnit decât o vagă tresărire de regret, o durere impusă de obligaţie. Cu o zi înainte mă dusesem să-l văd la Spitalul Militar. L-am găsit rezemat de gratiile patului. Era nebărbierit, cu pijamaua pătată şi vorbea întruna cu un preot.

În ziua aceea, când m-a văzut intrând, s-a ridicat în capul oaselor, şi-a deschis braţele. Băiatule, ai venit, ei drăcie, nu pot să cred, ai venit în sfârşit. Vocea lui răguşită, vocea aceea întretăiată de strigăte scurte, dungile murdare de la pijama, ochii mijiţi, mâinile ridicate, eu nu ştiam ce să-i răspund, îmi vorbea gesticulând, am greşit în atâtea privinţe, cum nu ne-am mai văzut, şi acum… am atâtea să-ţi povestesc, ce fac fetele? bine? da, sunt bine, dar ascultă, trebuie să-ţi spun ceva, băiatule, fii atent, dacă vreodată, în fine, ia zi, l-ai văzut pe Rubén? nu, nu l-am văzut, ascultă-mă, vreau să ştii ceva, e o fată, o tânără pe care am cunoscut-o odinioară, în fine, nu ştiu dac-ai s-o poţi găsi, acolo, caut-o dacă poţi, când eram în război. La Huanta. O fată de acolo. Te rog din suflet. Înainte de a muri.

Îmi spunea ceva în genul ăsta când a intrat o infirmieră cu o seringă, nu, pleacă, stau de vorbă cu băiatul meu, o fată acolo, în Huanta, bine, linişteşte-te, stai să-ţi facă injecţia, tată.

Mi-au povestit că în noaptea aceea s-a certat cu infirmierele, cu medicul de gardă, să vină băiatul meu, Adrián, le

tot spunea, a vrut să-şi scoată acul de la perfuzie, să vină imediat, până când s-a liniştit dintr-odată. A doua zi s-a trezit, a cerut micul dejun şi brusc s-a ghemuit şi a rămas nemişcat. Murise.

La priveghi, mama şi cu mine am adus o jerbă, am schimbat câteva vorbe cu nişte prieteni de-ai lui şi am plecat. Una peste alta, n-am stat mai mult de un ceas. Tot ce am mai avut de făcut a fost să ne ocupăm de formalităţile înmormântării şi să primim condoleanţe vagi, de complezenţă.

Mama, de la care moştenisem idealismul, melancolia, optimismul vital, pasiunea pentru muzică şi citit, săvârşise păcatul inerent tuturor acestor calităţi. Inocenţa ei o tulburase şi într-un anume fel o pervertise. Primul, unicul său contact cu lumea de afară a fost întâlnirea cu tata.

Mama fusese o fată sensibilă, dulce şi visătoare, care, după o educaţie aleasă la liceul Belén, s-a pomenit pe neaşteptate la o petrecere cu cadetul acela de la marină, îmbrăcat cu uniforma închisă la culoare şi cu insigne. După cum mi-au povestit mătuşile, atuurile de june prim ale tatălui meu – uniforma, îndrăzneala ascunsă de maniere, veselia insolentă – creaseră o fascinaţie în mintea mamei. O fermecaseră. Uniforma cu galoane a tânărului se ivise apoi în pragul casei… Urmându-l, mama a intrat în Chevroletul lui, îl ascultase povestind despre antrenamentele de la Academia Navală… Bună, Beatriz… îi dăduse mâna să coboare treptele… ce frumoasă eşti, prinţeso! … azi la şase dimineaţa am plonjat în mare şi am înotat două ceasuri… ce senzaţie să vezi lumea de acolo din adâncuri, atâta viaţă marină! Într-o zi o să te iau cu mine să explorăm fundul mării.

Supărarea bunicului şi tristeţea resemnată a bunicii, odihnească-se în pace amândoi, fuseseră zadarnice. Mama se hotărâse să se mărite cu un ofiţer care-i făgăduia viaţa plină de aventură pe care, după părerea ei, n-o avusese niciodată.

Singurul merit al tatălui meu fusese acela de a-şi prezenta faţada de galanterii pentru a ascunde cine era de fapt… şi a făcut-o până s-au căsătorit şi mama a trebuit să doarmă cu el (cred că ea nici nu se gândise la asta, să-l vadă dormind lângă ea, să-l vadă trezindu-se). Atunci au început să o copleşească nopţile de beţie, singurătatea în zori, aşteptându-l, strigătele…

Potrivit principiilor în care fusese crescută, mama a fost o femeie divorţată model. Nu vorbea urât de fostul ei bărbat pentru că nu mai vorbea deloc de el. N-a mai acceptat niciodată să iasă în oraş cu alt bărbat (deşi n-au lipsit de la uşa ei câţiva admiratori înfocaţi). Poate că tăcerea ei era recunoaşterea prostiei datorate naivităţii. Când era pomenit numele tatălui nostru, într-un fel sau în altul, în vreo conversaţie, ea avea mereu la îndemână cuvinte potrivite, bunăoară „Ce-o mai fi oare cu el? Să sperăm că este bine”. Într-un rând i-a trimis un act printr-un curier.

Mama se dedicase plăcutelor activităţi ale vieţii solitare – muzica clasică în salon, taioarele albe şi albastre, discuţiile cu prietene apropiate. Totuşi, odată îi mărturisise mătuşii Flora că un fost bărbat e un blestem de care o femeie nu scapă în veci. Toţi vor spune mereu că ai fost căsătorită cu el. Şi de asta n-ai cum să te fereşti.

Nici eu nu mă puteam feri de el. Îl văzusem destul de des în anii de liceu, mult mai rar pe vremea studenţiei şi numai de cinci sau şase ori după ce s-a întors de la Ayacucho[1], unde stătuse mai mulţi „caimani” (aşa se numeşte fiecare perioadă petrecută într-o zonă de război, îmi explicase odată).

Cu timpul am adoptat dispreţul delicat şi prudent al mamei. Discreţia ei era o dovadă de eleganţă, dar avea şi un scop practic. Mama considera, aşa cum mi-a spus o mătuşă într-un rând, că se cuvenea să păstrăm cu capul sus numele tatălui. Fiindcă nu puteam să facem abstracţie de el, era mai bine să-l cinstim prin propria noastră conduită, plasată sub semnul unei ingenuităţi deliberate. O singură dată, şi la insistenţa mea, mi-a vorbit de relaţia pe care o avusese cu el. Ca să vezi, mi-a spus, eu cred că mi-am dat seama ce fel de om sunt doar după despărţirea noastră. Înainte, nu ştiu, eram atât de naivă, credeam că tot ce avea să mi se întâmple va fi o aventură minunată, nu ştiu ce era în capul meu. Şi acum, când ştiu că am rămas singură, trebuie să mă resemnez, fiind însă conştientă că am şi unele compensaţii, vă am pe voi, pe tine şi pe Rubén, mai sunt şi nepoatele mele atât de drăgălaşe, am prietene, de fapt

[1] Oraş în centrul ţării, capitală a provinciei Huamanga, unde a avut loc istorica bătălie din 1824, care a pus capăt Războiului pentru Independenţă, prin victoria patrioţilor peruani împotriva spaniolilor, deschizând drumul independenţei întregii Americi hispanice.

am o mulţime de activităţi: clubul de lectură, împletitul pentru copiii sărmani, cercul de muzică, felicitările pe care le facem şi multe altele. Viaţa mea e plină, Adrián, cu voi şi cu fetele, iar dacă fratele tău mi-ar scrie mai des... totul ar fi perfect... mă rog, o fi foarte ocupat, cred eu...

De altfel, în câteva ocazii mi-am putut face şi unele idei proprii despre tata. Câteodată îmi plăcea să mă las în voia fanteziei şi să-mi imaginez că a fost un militar de vază, un erou al războiului cu Sendero[1], un tip atât de curajos, încât s-a dus la Ayacucho să înfrunte un grup organizat de ucigaşi. Cine ar fi în stare de aşa ceva?

Aliciei şi Lucíei le-am vorbit nu doar o dată, cu o anume stimă, ba chiar şi cu o vagă admiraţie, de bunicul lor militar. Un copil care are în familie un model capătă întotdeauna mai multă siguranţă în viaţă, ne gândiserăm Claudia şi cu mine. Bineînţeles că mama era de acord. Cel mai important e ca fetele să ştie că au rădăcini trainice, că sunt înarmate pentru viaţă prin tradiţia familiei, prin efortul şi disciplina ei, îmi spunea Claudia. Şi tatăl tău, ca orice militar, era un om disciplinat, şi asta bineînţeles că este de apreciat.

Şi astfel, ani în şir am trăit cu certitudinea că tata fusese la Ayacucho să lupte împotriva teroriştilor din Sendero Luminoso şi că îşi adusese contribuţia la apărarea patriei noastre, iar pentru asta îi datoram respect.

De altfel, în copilărie îl priviserăm întotdeauna cu o anumită fascinaţie. Când venea să ne vadă, ne lua pe Rubén şi pe mine la cinema şi să mâncăm pui cu cartofi, însoţind aceste momente cu sfaturi (trebuie să munciţi pe brânci, nu să vă lăsaţi pe tânjală) şi cu bancuri deocheate (ce spune un ou când se întâlneşte cu celălalt?)

Umbra insolentă şi veselă a tatei zburătăcise uneori prin fortăreaţa maternă de la ale cărei ferestre înalte eu priveam lumea. De mic copil mă cuibărisem în voie în saloanele ei trainice. Mama nu mai ieşise din castelul acela, retrasă în umbra stâlpilor lui morali. Curajul discret de care dăduse dovadă în

[1] Sendero Luminoso („Calea Luminoasă”), cu numele oficial Parcido Comunista del Perú – Sendero Luminoso – organizaţie teroristă peruană, de orientare maoistă, care a acţionat în ţară, în anii ’80 şi începutul anilor ’90, prin acte de violenţă extremă – asasinate, torturi – îndreptate nu numai împotriva autorităţilor, ci şi a ţăranilor şi a populaţiei civile, sub acuzaţia că le acordau sprijin acestora.

primele ei luni de femeie divorţată durase temelia acestei construcţii.

Drumul căsătoriei fusese anevoios pentru ea, îmi spunea mătuşa Flora. L-a suportat pe tatăl tău doi ani şi jumătate. În tot acest răstimp îi pregătise mereu micul dejun şi cina, îl însoţise la reuniunile cu prietenii lui militari, se dăruise cu tristă duioşie celor doi copii pe care-i adusese pe lume şi îndurase răbdătoare rutina vieţii de soţie tăcută. Totul s-a schimbat însă când el s-a întors pentru a treia oară în zori. La miezul zilei se ridicase în picioare în faţa lui în salon, îi spusese cu dicţie impecabilă că năravurile lui de afemeiat şi de cartofor o scârbeau, şi-i adusese *la cunoştinţă că luase hotărârea nestrămutată să-i ceară să i* părăsească şi casa, şi familia. El o ascultase uluit. Chiar în seara aceea asistase la plecarea lui, în vreme ce-i dădea instrucţiuni precise în legătură cu geamantanul pe care i-l pregătise. La puţină vreme a început să lucreze în atelierul unchiului Lucho.

Aflasem toate astea de la mătuşa Flora, care, în situaţia ei de celibatară convinsă, trăise nenorocirile mamei vizionând parcă o telenovelă în care ea era în acelaşi timp spectatoare privilegiată, povestitoare şi personaj secundar.

Mătuşa Flora mi-a mărturisit că hotărârea mamei (voia cu orice preţ s-o rupă cu tatăl tău) se înfiripase la doar câteva zile după nuntă (cred că şi-a dat seama chiar atunci). După durerea şi surpriza descoperirii, au urmat altele, tot mai multe, provocate de stângăciile şi grosolăniile bărbatului ei în timpul mesei sau în conversaţii (cum de n-a putut să le vadă înainte? se tot întreba). Se hotărâse către sfârşitul celui de-al treilea an de căsătorie. Voi doi eraţi mici de tot când mama l-a sunat pe tatăl vostru în apartamentul în care locuia din seara când s-au despărţit, mi-a povestit Flora. Îţi voi trimite actele de divorţ. Ai să fii acasă pe la şapte? Ascultă, nenorocito, de mine nu dai divorţ! Dacă vrei, ne judecăm. Şi mama i-a răspuns: Să ne judecăm, dar în cazul ăsta trebuie să-mi plăteşti o pensie foarte mare, ştii bine, şi imediat adăugă, cu o voce nespus de blândă, doar atât: Aşa că la şapte vine curierul cu actele să le semnezi. E în interesul tău să semnezi, Alberto. Trebuie să mă asculţi în privinţa asta. Nu face acum pe marele macho, te rog. Ar fi încă o prostie din partea ta. Chiar aşa i-a zis.

Graţie divorţului, mamei îi revenise culoarea în obraji. S-a consacrat cu o pasiune plină de mândrie creşterii noastre,

terminând astfel cu drama prin care trecuse cu demnitate. Dovedise lumii că era mai puternică decât vitregiile vieţii. Curajul ei izvora din tragedia dezamăgirii suferite. Să nu-l mai vadă, să nu-l mai audă, să nu mai ştie nimic de el, să se îmbrace bine, să-şi păstreze zâmbetul şi să-şi ţină mereu capul sus, să organizeze cu prietenele serate unde să servească ceaiul şi să asculte muzică, acestea au fost principiile atitudinii ei elegante în faţa eşecului. Întotdeauna s-a străduit să extindă eleganţa aceasta, în toate sensurile, asupra noastră. Ne sfătuia să ne păstrăm mereu cumpătul. Când aveţi o problemă, ne spunea, trebuie s-o plasaţi în contextul ei şi să-i analizaţi toate soluţiile cu mare grijă înainte de a opta pentru una. O obseda şi felul de a se îmbrăca. Hainele pe care le poartă cineva sunt oglindirea spiritului, repeta adesea. Una dintre hotărârile cele mai constante ale mamei în copilăria noastră a fost aceea de a ne cumpăra haine frumoase. Ne aducea în nenumărate rânduri sacouri, cămăşi noi şi cravate de la magazinul Harry’s din Miraflores[1]. Eu le purtam, dar Rubén nu se simţise niciodată comod îmbrăcat astfel. Nu se simţise niciodată în largul lui în saloanele cu covoare albe ale casei noastre. Îndată ce a putut, s-a dus să trăiască în Statele Unite. De atunci s-a întors de câteva ori, pentru scurt timp. Şi, chiar dacă recunoştea cu greu, mama n-a încetat nicicând să suspine de dorul lui.

Din fericire, în zilele pe care le-a petrecut la Lima nu i-am vorbit despre asta fratelui meu. Tristeţea mamei era un subiect pe care, credeam eu, nu-l merita.

II

Cât a stat aici, l-am văzut aproape în fiecare zi. Am citit împreună testamentul prin care mama ne lăsa totul în părţi egale. Am vorbit cu avocatul, ne-am dus la notar. Ne-am împărţit câteva obiecte din casă. În vremea asta, eu înfruntam singur încercările doliului. Răbdarea reţinută cu care făceam faţă convorbirilor telefonice de condoleanţe, chinul insomniilor, alinarea adusă de lacrimi, citirea anunţurilor date la ziare, conştientizarea treptată a absenţei, luciditatea spaţiilor pustii, scrisorile şi invitaţiile care continuau să sosească pe numele ei.

[1] Cartier elegant din Lima, pe coasta Pacificului.

Într-o seară, la o cină la mătuşa Flora, m-am aşezat lângă Rubén. Văzându-l de aproape, redescopeream distanţele care ne separă: părul meu tuns scurt şi costumul gri, şi pletele lui unsuroase căzându-i pe geaca de piele cu franjuri; vocea mea atentă şi veselă, şi mormăitul lui răguşit, împestriţat de înjurături.

Se mai îngrăşase puţin. Obezitatea recentă îi scotea şi mai mult în relief defectele. Mergea prin viaţă învârtindu-se în jurul persoanei lui. Colacii de grăsime din jurul taliei şi pungile din obraji alcătuind un circuit ce evidenţia trăinicia grăsimii în venele lui, asprimea chipului cu sprâncene stufoase şi ochi de viţel făceau ca Rubén fie un bărbat care, mergând, părea că insultă lumea cu greutatea trupului său. Vocea lui răguşită era o emanaţie a obezităţii. Când mă uitam la el îmi venea să râd, cuprins poate şi de o uşoară silă, dar, pe de altă parte, mă simţeam într-un anume fel legat de el. Îmi veneau în minte ochii umezi şi plini de nostalgie ai mamei ori de câte ori îşi amintea de Rubén. Nu era momentul, de bună seamă, să-l dojenesc pentru puţinele scrisori pe care i le trimitea sau pentru faptul că uita uneori să-şi achite partea ce-i revenea pentru tratamentul medical. Era mai bine aşa, superioritatea mea faţă de el consta şi în asta, aşa îi comentasem şi ei în mai multe rânduri.

La o săptămână după înmormântare, în ajunul întoarcerii lui la New Jersey, am luat prânzul împreună. Rămăsese să ne întâlnim la el la hotel, era cel mai bine aşa (Claudia nu-l prea avea la inimă şi eu o scutisem de obligaţia de a-l suporta dacă am fi mâncat acasă; adevărul e că nici eu nu voiam ca fetele să-l vadă prea mult).

La două, ora stabilită, eram aproape de hotelul César. Mi-am lăsat maşina într-o parcare şi am mers puţin pe jos pe strada Diez Canseco. Nu ştiu de ce în ziua aceea mi-a atras atenţia starea trotuarului, pe care înainte n-o luasem în seamă: crăpături în asfalt, denivelări, straturi suprapuse. Din crăpăturile acelea şi din micile cratere de praf părea că se răspândeşte un iz de umezeală.

L-am văzut pe Rubén coborând dintr-un taxi. Era încărcat cu pungi de cadouri (prietena mea e americană şi vreau să-i duc lucruşoarele astea de alpaca, sunt de milioane, o să se dea în

vânt după ele). I-am spus să le ducă la el în cameră şi că o să-l aştept la restaurant.

Am luat o cafea şi m-am apucat să citesc ziarele. Apăru în scurt timp cu buclele umede, cu ochii lui lucitori de viţel. S-a aşezat în faţa mea şi şi-a ridicat mâna spre un chelner. Un *pisco sour*[1] dublu, bine răcit.

Am cerut şi eu unul. Speram ca băutura să mă ajute să fac faţă discuţiei.

Restaurantul hotelului era plin de turişti blonzi, care îi dădeau un aspect ciudat. Era o dimensiune alcătuită numai din persoane cu pielea aurie, în care Rubén şi cu mine păream nişte manechine dintr-un galantar întunecat. Turiştii ne priveau şi păreau că zâmbesc, poate se gândeau să ne împacheteze şi să ne ia cu ei pe post de cadou.

După *pisco sour* am acceptat să comand orez cu raţă, căruia chelnerul îi făcea reclamă împreunându-şi arătătorul şi degetul mare şi mişcându-şi mâna de sus în jos, „foarte bun, domnule". N-am luat totuşi şi porţia de fasole roşie cu un ou prăjit deasupra cerută de Rubén. Când m-a întrebat de familie, i-am spus „totul e în regulă, din fericire" şi am tăcut de parcă i-aş fi dezvăluit un secret. Mi-a zis că i-ar fi plăcut să-mi vadă fetele. Rămâne pe altă dată, i-am răspuns. Au mult de învăţat, se apropie examenele... Mă rog, hai să mai luăm un *pisco sour*, încă două, chelner, tu nu vrei? mai bine nu, am băut unul, trebuie să lucrez după-amiază, drace, dar când o să ne revedem, bătrâne? Nu ştiu. Ascultă, eu ţi-am scris, dar nu mi-ai răspuns, păi aveam o groază de treburi pe cap, la serviciu şi cu povestea cu mama, deci mi-ai fi scris, mi-ai fi răspuns, a trebuit să-ţi telefonez, ţi-aduci aminte? Da, mi-aduc aminte. Bine, gata, hai să uităm de chestia asta, o să cer o *mazamorra*[2]*.* Chelner, încă un *pisco sour* şi o *mazamorra.*

Adevărul e că Statele Unite sunt o ţară grozavă, dar americanii n-au învăţat încă să facă dulciuri ca ale noastre. La ei sunt doar din fainã de grâu. Nu-i nimic mai bun ca o *mazamorra,* zău.

Mi-am aprins o ţigară.

---

[1] Cocteil din băutura tradiţională peruană *pisco* (rachiu de struguri), lămâie şi zahăr, amestecate cu gheaţă pisată.

[2] Desert tipic din porumb vânăt fiert şi miere.

Mă simţeam neaşteptat de liniştit stând împreună. Stăteam comod pe scaune, chelnerii se întreceau care mai de care să ne servească, mâncaserăm bine. Era o zi fără cusur.

Rubén înfuleca bucăţi uriaşe de *mazamorra.* Mi-a spus trei bancuri porcoase unul după altul şi din când în când mă bătea pe braţ. Mi-a vorbit de fosta lui nevastă, de bordelurile de lux la care se ducea, de banii pe care era în stare să-i cheltuiască într-o singură noapte şi de ceea ce el numea filosofia vieţii: trebuie să regulezi azi, că mâine putem fi noi cei regulaţi, frăţioare. Uite bunăoară mama, adăugă. Eu cred că niciodată nu s-a distrat, niciodată. Să fi călătorit mai mult, să fi venit să mă vadă la New Jersey, nu ştiu. Fiecare se distrează în felul său, i-am răspuns. Cum adică în felul său? Sunt unii pentru care distracţia constă tocmai în a nu ieşi mult din casă. Preferă să stea singuri ascultând muzică sau citind sau văzând un film. Şi asta poate fi distractiv pentru unii. Ei drăcie, ce prostii spui, frăţioare!

Am continuat să vorbim de mama, m-a întrebat de ultimele ei luni, i-am spus că se ruga mult şi asculta muzică şi se întâlnea la ceai cu prietenele şi că uneori întreba de el. În cele din urmă i-am declarat ceea ce crezusem întotdeauna:

— Cred că tot ce i s-a întâmplat mamei mai bun a fost despărţirea de tata.

Rubén strâmbă din buze, ridică un deget şi-l mişcă dintr-o parte în alta.

— De ce? Tata a fost un tip grozav, mama era minunată, dar nu era femeia potrivită pentru el.

— Bineînţeles că nu.

— Pe deasupra, în fond, ea îl dispreţuise întotdeauna, şi ce era să facă un bărbat ca el cu o mare doamnă? Crede-mă, nu-i o lipsă de respect faţă de mama, nici vorbă. Pe mămica mea frumoasă o port veşnic aici – se bătea în piept –, îl nenorocesc pe cel care spune ceva de mama, dar şi tata era grozav, în fine, un bărbat normal, le avea el pe-ale lui, dar era un tip de nădejde, aşa-s oamenii, aşa-s bărbaţii, mă înţelegi? N-ai dreptate, zău.

— Nu ştiu, eu cred că ei doi erau foarte diferiţi. Tata părea întotdeauna că-i mare macho.

Rubén tăcu o clipă, mestecând, sorbi o gură de *pisc o* şi mă privi. O lumină fixă i se ivi în ochi.

— Nici asta nu-i chiar aşa. Făcu o pauză, se uită spre fereastră, bătu cu pumnul în masă. Vrei să-ţi povestesc ceva? Ştii că într-o seară, când l-am văzut acolo, a izbucnit în plâns, m-a îmbrăţişat, mi-a spus că nu are bani, un biet soldat ca mine, aşa-mi zicea, n-am nici ca să mă îmbrac, abia dacă pot să-mi plătesc lumina şi apa şi să-mi mai rămână ceva să mănânc, eu, care am pus totul la bătaie, se lovea cu pumnul în piept, am pus totul la bătaie pentru ţară împotriva teroriştilor, îşi ridica un deget, dar din fericire îi am pe băieţii mei, aşa-i. Îi am pe cei doi băieţi ai mei, repeta, bătându-se cu pumnul în piept.

Scena cu tata bătându-se cu pumnul în piept mi se părea cam grotescă, dar nu i-am spus nimic. Eram totuşi hotărât să-i iau apărarea mamei în faţa lui Rubén.

— Mama s-a măritat cu tata poate dintr-un fel de romantism, din pricină că ascultase atâta muzică şi citise multe romane de dragoste. S-a căsătorit cu el din naivitate. Mi se pare că uniforma tatei a făcut-o să se îndrăgostească, s-a îndrăgostit de imaginea lui, nu de el. Mai târziu, când l-a cunoscut, au început decepţiile.

Rubén îşi şterse gura cu şerveţelul. Brusc îşi ridică iar arătătorul, mişcându-l dintr-o parte în alta.

— Eu nu cred, spuse.

— Nu?

Îşi termină paharul de *pisco* şi mai ceru unul.

— Ştii că îl invitam în fiecare an la New York. Ultima oară a venit cu nişte prieteni de-ai lui. Cu doi prieteni.

Vestea că stătuse cu Rubén în Statele Unite mai mult decât cu mine la Lima m-a făcut să simt o zvâcnire de supărare. Cu toate astea, era destul de explicabil. Nu trebuia să fii vreun geniu ca să-ţi dai seama că tata se simţea mai bine cu fratele meu decât cu mine.

— Şi ce-aţi făcut acolo?

— I-am dus la Ranch X, pe el şi pe amicii lui. Un bordel grozav de mişto, de cum intri vezi o arteziană – îşi desfăcu braţele şi ţi se şi înfiinţează o femeiuşcă trăsnet, *hi guys, nice to fuck you*[1]*,* aşa-ţi spune şi te invită să bei ceva, un loc grozav de mişto, ne-am pus toţi pe regulat. Eu i-am invitat pe toţi, pentru că erau peruani pârliţi, bineînţeles. Dar erau nişte curve că bătrânul a rămas cu gura căscată. Străinii ne bat în privinţa

[1] Bună, băieţi, încântată să ne-o tragem (engl).

curvelor, zău aşa. Alea de acolo sunt înalte, cu forme, ştiu să se poarte frumos cu tine, nişte doamne adevărate americancele astea, când vor.

Chelnerul îi aduse paharul de *pisco* pe care-l dădu pe gât într-o clipă. Ceru o bere şi o cafea şi-şi băgă o scobitoare între dinţi.

— Şi cum ţi s-a părut bătrânul acolo? l-am întrebat.

Mă simţeam cam ciudat. Numai acum, că mama murise, îmi permiteam un strop de bunăvoinţă în privinţa tatei.

— Era bine. Se simţea bine bătrânul. Mă rog, niţel stingherit pentru că era cam speriat. Credea că cineva avea să dezgroape chestia aia tâmpită de la Ayacucho, de pe vremea războiului. Era speriat şi din pricina ziariştilor, aşa mi-a spus.

— Ce?

— Păi şi bătrânul fusese cam nefericit, la naiba, le avea şi el pe ale lui.

Chelnerul îi aduse berea şi cafeaua.

— Poftiţi, domnilor, spuse încet.

Am sorbit o gură de apă.

— Cam nefericit? De ce?

Îşi ridică paharul, păru că mestecă berea şi continuă:

— Tu ştii ce făcea tata? mă întrebă scobindu-se între dinţi. Ştii ce-a făcut acolo odată, când era la Huanta, la garnizoană, ştii ce-a făcut?

— Mă rog, lupta împotriva teroriştilor. Ca atâţia alţii. Trebuie să fi fost groaznică toată treaba.

— Ei, bătrânul a făcut lucruri nasoale.

Îşi scoase scobitoarea din gură, luă ceaşca de cafea şi rămase cu ochii la lichidul care se mişca. Era un cappuccino cu multă frişca. Îi lăsase o spumă albă pe buze. Chelnerul rămase lângă noi, cu mâinile la spate.

— Domnii mai doresc ceva?

Rubén ceru un coniac şi-mi ordonă să beau şi eu ceva. Ori de câte ori spunea ceva, dădea din cap.

— Un pahar de apă minerală, domnule?

— Da, un pahar de apă minerală.

S-a uitat la mine. Avea nişte ochi necruţători.

— Ce dracu’, bea şi tu ceva!

— Trebuie să lucrez după-masă.

— Haide, bea şi tu ceva, cine ştie când o să ne mai vedem, bătrâne!

— Bine, dar acum sunt aici, zău aşa. Doar n-am plecat, însă ia spune, ce povesteai de tata?

Răsuflă adânc. Îşi întinse mâinile.

— La dracu', în fine, trebuie să afli, ei bine, bătrânul trebuia uneori să-i omoare pe terorişti. Dar nu-i omora şi gata. Pe bărbaţi îi tortura… ca să vorbească, iar pe femei, mă rog, pe unele le regula şi apoi le dădea câteodată şi trupei să le reguleze, după care le împuşcau, chestii de-astea făcea.

Chelnerul aduse coniacul şi apa minerală. Rubén trase o sorbitură zdravănă.

Eu rămăsesem fără grai, parcă paralizat. Mi se părea ciudat că bulele din pahar se ridicau la suprafaţă.

— Le regula şi le dădea trupei? Vocea îmi sună ca o confirmare a celor auzite. Cum de ai aflat aşa ceva?

— Mi-a spus un ofiţer de-al lui.

— Cine?

— Un ofiţer, căpitanul Martínez. L-am cunoscut atunci când a venit cu el, l-am cunoscut la New Jersey. Guayo Martínez. Aseară l-am întâlnit acasă la prietenul meu Chacho Osorio. Ţi-aduci aminte de Chacho? Am băut câte ceva la el acasă. Mi-a povestit că bătrânul făcea chestii de-astea. Uneori regula câte o femeie, apoi o dădea trupei ca s-o reguleze toţi în şir, iar la sfârşit îi trăgeau un glonţ în cap. Îi promiteau că o eliberează, şi de asta ea trebuia să accepte tot ce-i făceau. Mi-a spus că în felul ăsta uitau de frică.

M-am uitat într-o parte. Turiştii plecaseră şi un băiat cu faţa încordată curăţa o masă. Am simţit un gol. Câteodată regula o femeie, apoi o dădea trupei ca s-o reguleze toţi în şir, iar la sfârşit îi trăgeau un glonţ în cap. În felul ăsta uitau de frică. Chiar aşa, pur şi simplu?

Ferestrele aveau o licărire palidă, care abia mai lumina rândul de mese. Câteva maşini înaintau în sens opus. Se vedea o tricicletă neagră, încărcată cu sticle goale. Un bărbat pedala încet.

— Tu crezi aşa ceva? am insistat.

— Da, aşa mi s-a povestit.

— Nu ştiu, sunt multe poveşti care pot fi exagerări sau chiar scorneli, am argumentat.

O muscă intrase în restaurant şi zbura în jurul capului lui Rubén. El îşi ridică mâna şi o coborî de mai multe ori.

— Dar ştii ceva? adăugă zâmbind, întinzându-şi braţele. A fost una care i-a scăpat. Una care i-a scăpat odată.

— Una care i-a scăpat?

— Aşa mi s-a spus, cam aşa. Mă rog, vorba aia, şi celui mai bun vânător i se întâmplă să-i scape iepurele. Nici bătrânul nu era infailibil. I-a scăpat o prizonieră pentru că se îndrăgostise de ea, ca să vezi.

— Ţi-a povestit el ceva?

— Nu, el nu mi-a zis nimic. Ce era să-mi povestească? Mi-a spus Guayo. În fine, trebuie să-l înţelegem şi pe bătrân… e sigur că din cauza războiului se cam ţăcănise, bietul de el. Se zice că aşa ajungi când eşti la război, că te simţi atât de groaznic, încât îţi pierzi minţile, nu mai ştii nimic.

— Nu ştiu, dar nu-mi vine să cred.

— Ce nu-ţi vine să crezi?

— Toate astea.

— De ce nu poţi să crezi?

— Nu ştiu.

— Războaiele sunt întotdeauna o porcărie, frăţioare. Toate războaiele.

— Îmi închipui.

Rubén îşi termină berea.

— Drace, bună mai e! Bea şi tu un pahar cu mine, bătrâne.

— Bine. O să iau mai bine încă un *pisco.*

Chelnerul mi-a spus că o să-mi aducă imediat alt *pisco sour.*

— Bun, atunci să închinăm pentru bătrânul. Şi pentru mama.

Se lăsă un moment de linişte. Chelnerul îmi aduse în sfârşit paharul de *pisco sour.* Avea consistenţa unui sirop şi barmanul exagerase cu lămâia. L-am dat pe gât. Am mai stat puţin de vorbă.

M-am uitat la ceas, i-am spus că trebuie să plec. A dat din umeri.

Când m-am ridicat, a făcut la fel. L-am îmbrăţişat de rămas-bun. Ne-am pomenit schimbându-ne adresele de mail (mi-a spus că avea mai multe). Mi-a arătat stăruitor cu degetul lui gros pe care dintre adrese şi-o verifica zilnic.

În clipa aceea eu luasem deja hotărârea fermă să nu-l mai văd un răstimp destul de lung.

M-am urcat în maşină şi am aprins radioul. A fost una care i-a scăpat, una care i-a scăpat odată. Pentru că el se îndrăgostise de ea, ca să vezi. Cu siguranţă că bătrânul se cam ţăcănise din cauza războiului.

Semaforul m-a oprit la piaţeta ovală din dreptul cinematografului El Pacífico.

Aşezat la birou, în vreme ce mă uitam la contractul domnului Cano, mi s-a ivit pe neaşteptate în minte chipul tatei. Cu obrajii căzuţi, ochii uşor injectaţi, dinţii laţi, îmi zicea cu glasul lui ca de şmirghel, nu-i aşa, băiatul meu, nu-i aşa cum spune Rubén.

Stătea în picioare, lângă birou, în faţa mea, aplecat peste hârtii, cu zâmbetul vag al omului care se ştie vinovat de ceva, dar care îmi zâmbeşte rugându-mă să stăm de vorbă. L-am văzut cum întinde mâna să mi-o strângă pe a mea. Avea nişte degete uriaşe, cu nodurile care păreau nişte piuliţe. Acum, când tata mă privea cum stăteam aşezat, conştient pe deplin de toate câte le aflasem de curând, mi se părea că îi văd pentru prima oară chipul cu pielea bătucită, buzele împietrite, ochii umezi şi uniforma. Petele negre şi verzi ale treselor şi chipiul, centura lată, accesoriile în bandulieră...

Odinioară tata îmi ordonase să mă duc să studiez dreptul în Statele Unite. Asta-ţi va prinde bine, ascultă-mă pe mine, nu fi bleg, băiatule.

Era unul din ordinele pe care-i plăcea grozav să le dea. Când eram la liceu, îmi cerea să le telefonez fiilor unor generali prieteni cu el şi să ies cu ei în oraş. Sună-l pe băiatul generalului Salvatierra, iată numărul lui, haide, sună-l, fir-ar să fie. Tito şi Chacho Salvatierra sunt nişte băieţi pe cinste, să te invite la club să jucaţi baseball.

Imaginea s-a şters.

Vocea aceea aspră cu care-mi ordona să mă duc să studiez în străinătate sau să mă văd cu băieţii generalilor prieteni cu el era aceeaşi cu care ordonase să fie omorâte femeile pe care tocmai le siluise. Poate că le şi lovise cu nodurile degetelor lui groase şi jupuite pe care mi le aminteam.

Mi-era îngrozitor de cald. M-am dus la fereastră.

În parc, totul părea dintr-odată nespus de pustiu şi de trist. Florile desenau pe gazon mici dreptunghiuri. Statuia de piatră. Stâlpii. Iarba cu pete galbene. Un paznic în uniformă albastră se plimba pe cărarea prăfoasă.

Brusc telefonul începu să sune şi glasul lui Jenny mă luă prin surprindere.

— A venit domnul Cano, Adrián.

— Bine. Să intre.

Acasă, Claudia m-a întrebat cum a fost la birou şi apoi la întâlnirea cu Rubén. I-am răspuns că totul fusese în regulă. Nu cred că o să-l mai văd, am comentat.

Însă chiar în noaptea aceea, când Claudia adormise, am telefonat la hotel. Mi-a răspuns din camera lui un robot. I-am lăsat un mesaj.

M-am culcat şi am avut un somn agitat, înfiorat de spaime.

A doua zi dimineaţa m-am hotărât să merg pe jos.

Strada se întindea înaintea mea. Câteva faţade, câţiva copaci,

O fâşie de asfalt negru.

De la birou, am format iar numărul hotelului lui Rubén.

Mi-a răspuns cu o voce răguşită. Nu vrei să te duc la aeroport? l-am întrebat. Nu te deranja, am comandat un taxi. Vocea

I se stinse într-un căscat. Dar pot să te duc eu, frate, i-am zis. Şi în felul ăsta mai putem sta de vorbă pe drum.

Bine, mi-a spus. Trebuie să fiu la aeroport la douăsprezece, dar pot ajunge la unu. Vino cu o jumătate de oră mai devreme.

L-am găsit la intrarea în hotel la douăsprezece şi jumătate. M-a întâmpinat cu zâmbetul lui de şopârlă, întinzându-i o bancnotă băiatului care-i ducea valizele. Zece dolari. Să-ţi cumperi o limonadă, i-a spus zâmbind. Îndată ce am demarat, mi-a mărturisit plin de orgoliu, oftând, că fugea de o fată care-l urmărea de aseară. Când a aflat că aveam *green card,* nu m-a mai slăbit. O să vină la unu să mă caute, aşa că dă-i bătaie.

Pe drum mi-a debitat o serie de viziuni despre viitorul societăţii americane, atât de materialistă, mi-a zis, nu se gândesc decât la bani, te şi plictiseşti vorbind atâta de bani, totul e banul, aşa-i acolo, de asta într-o bună zi o să mă întorc

cu un teanc de bancnote şi o să mă instalez într-o mică fermă aici, în Lurín[1], ai să vezi, mă apuc să cresc pui şi oi, să am câteva animale şi o grădină de zarzavat, să-mi petrec timpul bând bere şi uitându-mă la televizor. Le dau naibii pe americance, îmi găsesc o indiancă zdravănă care să-mi poarte de grijă, să-mi gătească, şi am să vin. Şi când te gândeşti să vii? l-am întrebat. Uf, la dracu', mai durează câţiva ani.

Lumina cenuşie a amiezii deasupra copacilor. Glasul aspru al lui Rubén. Lentoarea murdară a traficului.

Am reuşit în fine să trec de semafoare, am luat-o pe bulevardul Elmer Faucett şi am zărit steagurile aeroportului fluturând cu o disperare sinistră.

Mergeam cu toată viteza. Era aproape unu şi jumătate.

Am trecut de controlul de la intrare, i-am schiţat un ironic salut militar poliţistului, i-am arătat actul de identitate şi mi-am ajutat fratele să scoată valizele. Apoi am reuşit să-l conving pe poliţist să mă lase să intru cu el să stăm la coadă.

Odată ajunşi acolo, pe când avansam împingând valizele, în primul răgaz pe care l-am putut afla, şi fără nicio legătură cu povestea pe care tocmai mi-o debita despre americanca aceea „cu craci mişto", m-am eliberat de povara întrebării care mă copleşise în ultimele ceasuri.

— Auzi, treaba pe care mi-ai spus-o ieri, despre tata, e adevărată?

— Ce anume?

— Ceea ce făcea când era la Ayacucho, cu prizonierele.

— Cu prizonierele?

— Mă rog, că le viola şi ordona să fie omorâte, e adevărat?

S-a uitat iscoditor la mine. Coada avansa şi şi-a mai împins puţin valiza. Ajunsese aproape de cel care făcea controlul bagajelor.

— Ah, da. Aşa mi s-a povestit. De ce?

— Ce ţi s-a povestit exact?

— Ce ţi-am spus, că regula prizonierele, nu ştiu dacă erau teroriste sau nu, asta n-am cum s-o ştiu, dar câteodată le regula şi apoi le dădea trupei. Dar numai câteodată.

Şi-a pus cureaua genţii de voiaj pe umăr. Un băiat a trecut pe lângă noi şi ne-a salutat. Bună, Rubén! a zis. Voi nu mă mai

[1] Zonă verde în apropiere de Lima, pe malul oceanului, unde se practică tradiţional agricultura şi pescuitul, şi care constituie un adevărat plămân al capitalei.

ţineţi minte, dar am fost vecini de cartier, jucam fotbal în parc, nu vă amintiţi? Sunt Hugo. Sigur că da, Huguito, spuse Rubén. Cum să nu.

Tipul plecă în sfârşit.

— Deci a fost una care i-a scăpat bătrânului, am spus.

— Ah, da, a fost una care i-a scăpat. Aşa mi s-a povestit.

— Spune-mi ce ţi s-a povestit exact despre ea.

— Ce dracu', ţi-am zis doar. Că a fost o indiancă pe care bătrânul n-a dat-o trupei fiindcă i-a plăcut lui, a ţinut-o doar pentru el. Adică mai era şi romantic, ticălosul!

Începu să râdă. Ajunse la controlul de trecere a frontierei şi răspunse la întrebări.

— A ţinut-o doar pentru el?

— Pe cine?

— Pe fată, a ţinut-o doar pentru el?

— A ţinut-o acolo până într-o noapte, când indianca a fugit. Aşa mi s-a povestit.

— Cine ţi-a povestit?

— Cine? Guayo Martínez, doar ţi-am mai zis.

Eram aproape de ghişee.

— Unde l-ai întâlnit?

— Trebuie să plec.

— Dar unde l-ai văzut pe Guayo Martínez?

— Ţi-am zis că la un chef.

— Unde anume?

— Acasă la Chacho Osorio, ţi-am mai spus. Dar ce dracu', de ce atâtea întrebări?

— Nu te supăra, vreau numai să ştiu cum pot da de Chacho Osorio ăsta.

— Habar n-am. Nu-l mai văzusem de ani de zile.

— Şi unde l-ai întâlnit?

— Dar ce te-a apucat, frate?

— Nimic, nu contează. Ia zi, unde locuieşte Chacho ăsta?

— Fir-ar să fie, nu-ţi pot da acum telefonul, frate. Pe deasupra, de ce vrei să ştii? Nu-mi place să-mi deranjezi amicii, zău. Te gândeşti să-l suni, sau ce?

— Nu ştiu. Numai dacă se iveşte vreo problemă, pot fi şi eu întrebat de povestea asta.

— Auzi, mai bine nici nu te gândi. Nici nu mai vorbi cu nimeni de asta.

— Mda. Nu-ţi face griji… Ne mai vedem noi, Rubén. Ai ajuns la ghişeu.

L-am bătut pe umăr. Rămânem în legătură, bine? drum bun, am insistat. Am încercat să mă desprind bătându-l iar pe umăr. Am plecat în mare grabă. Totuşi, înainte de a ajunge la uşa de sticlă, când m-am întors spre el şi mi-am ridicat mâna în semn de la revedere, am simţit o tresărire de regret.

III

În timp ce conduceam pe bulevardul Marinei, telefonul începu să-mi vibreze în buzunar. Părea un mic animal furios.

Era Claudia, care-mi amintea că diseară aveam o şedinţă cu părinţii. Ne-au rugat să fim punctuali pentru că sunt o mulţime de lucruri de discutat, Adrián.

Punctualitatea este un semn că ne interesează copiii noştri, lipsa de punctualitate denotă lipsă de respect, o avertizare pentru toţi, mi-a zis, în plus nu vin doar mamele, acum şi taţii vin la toate şedinţele. Ne întâlnim acolo, i-am spus, sunt în drum spre birou. Bine. Cum te-ai descurcat cu fratele tău? Foarte bine, mă rog, ăsta n-o să se schimbe niciodată. O să fie aşa toată viaţa.

În după-amiaza aceea m-am dus să mă întâlnesc cu un grup de oameni de afaceri care voiau să producă o marcă nouă de bere.

Le-am ţinut discursul obişnuit la primele întrevederi cu clienţii: licenţe de producţie, acţionariat, înscriere în registrele comerciale, costul studiilor de prospectare.

Au cerut o reducere. În loc să-i ascult, m-am concentrat asupra unuia dintre ei. Era rotofei, cu pielea roz şi avea capul pătrat. Cu o chelie cu pete lucioase, de parcă şi-ar fi lustruit-o ani de zile.

Am ajuns la liceu înaintea Claudiei. Câţiva părinţi stăteau în grup în faţa uşii. Comentau râzând ştirile politice. Claudia apăru îmbrăcată impecabil, cu taiorul ei verde-lămâie. Rumoarea glasurilor în şoaptă a încetat când directorul a intrat în sală.

Directorul era un bărbat cam de cincizeci de ani, care părea mai tânăr în costumul lui sobru de culoare deschisă. Avea un glas rece venind parcă de departe, asemenea celui de la

difuzoarele unui aeroport. A făcut o introducere destul de inspirată vorbind despre ordine şi creativitate, cele două cerinţe pe care liceul dorea să le cultive cu precădere. Apoi fiecare profesor a vorbit despre situaţia şi obiectivele orelor lui.

Şedinţa s-a terminat repede. Am coborât în fuga mare scările. Pe când străbăteam curtea imensă, o senzaţie de gol m-a făcut să-mi pierd ritmul. Pe neaşteptate în faţa ochilor mi s-a ivit chipul mamei, privindu-mă din asfaltul vălurit.

Era de neconceput că mă părăsise. Cu neputinţă. Nicicând n-o să mă plec în faţa evidenţei. Lumea era necuprinsă şi mă strivea din toate părţile… O linişte adâncă, precum o explozie de absentă.

Am mers alături de Claudia până la poartă. Ne-am întâlnit cu alţi părinţi. Apoi m-am îndreptat în grabă spre maşină. Claudia mi-a dat mâna.

Ajungând acasă, am găsit o scrisoare de condoleanţe. „Am aşteptat câteva zile până să vă scriu, dar m-am rugat mult pentru voi. Beatriz o să ne lipsească nespus, însă acum e în ceruri.”

Scrisoarea era de la Laura, o prietenă de-a ei din liceu. Mai erau şi alte scrisori. Una din performanţele mamei fusese să menţină strânse legăturile din copilărie. Îmi spunea: Ieri după-amiază Laura şi cu mine am fost la cinema, apoi la o cofetărie unde au o cafea şi nişte prăjiturele delicioase, ne-am simţit tare bine, azi m-am dus cu Rebeca la biserică, mi-a zis că i s-a născut al cincilea nepot, ca să vezi. Mi-a arătat pozele, un băieţel tare frumos. Vocea mamei plutea peste scrisorile prietenelor ei.

— O să păstrez adresele să le trimit câteva rânduri de mulţumire, am spus.

— Da, sigur. Chiar mâine s-o faci. Ce prietene devotate! exclamă Claudia.

— Avea multe, iubea din suflet oamenii.

— Eşti trist?

— Nu, nu-ţi face griji.

M-a mângâiat pe cap.

— Vii sus? m-a întrebat cu un picior pe prima treaptă a scării.

— Nu, rămân să mă mai uit la nişte hârtii. Trebuie să încep să fac ordine în cufăr.

— Vrei să te ajut?

— Nu, du-te sus. Vin şi eu repede.

Am văzut-o urcând.

Am intrat în birou.

Mă temusem de momentul când aveam să deschid cufărul mamei şi-l tot amânasem. Era un cufăr de piele neagră cu legături de metal şi un belciug cu lacăt.

Am scos cheia din sertar.

Înăuntru, în teancuri prinse cu funde albastre, se aflau hârtiile pe care le păstrase de-a lungul vieţii. Documente, chitanţe, poate scrisori şi fotografii.

Primul lucru la care mă gândisem, cu spaimă şi nelinişte, fusese că aveam să descopăr acolo scrisori de la un iubit, scrisori pe care mama nu s-a îndurat să le arunce, din pasiune sau din vanitate sau din milă.

Nu ştiam dacă mama avusese vreo relaţie secretă în timpul căsătoriei cu tata sau după. Dacă ar fi fost în viaţă, poate că nu i-aş fi iertat aşa ceva. Acum, aproape că speram să fi avut. Mă fascina probabilitatea de a descoperi latura ascunsă a unei vieţi care ştiuse destul de bine să-şi păstreze locul demn. Mi-am spus totuşi că simţul moral al mamei, eleganţa şi probabil şi teama ei ar fi fost obstacole suficiente pentru a o face să se ferească de complicaţiile unei legături de dragoste. Nu, nu făcuse aşa ceva. N-avusese niciun iubit secret. Nu se fardase şi nici nu se îmbrăcase pentru un bărbat anume. Şi măsura îşi are excesele ei.

Oricum, dacă ar fi avut un iubit, i-ar fi putut distruge toate scrisorile şi biletele. Cancerul avusese destulă răbdare pentru a-i da timp să scape de toate urmele unei biografii clandestine. Putuse să-şi construiască ea însăşi amintirea pe care avea s-o lase. Era posibil şi să nu fi vrut să distrugă vreo scrisoare sau hârtie revelatoare. Poate că dorise în taină să se afle despre povestea ei ascunsă de iubire, vreun episod pe care n-ar fi avut curajul să-l povestească pe când trăia, dar pe care, după moartea ei, s-ar fi încumetat să-l recunoască şi să mi-l arate, poate cu o mândrie plină de amărăciune. Numai acum, numai aşa avea să se ridice împotriva imaginii sale de femeie elegantă şi chibzuită? Necesitatea de a lăsa moştenire un secret scandalos este la urma urmei o tentaţie; o răzbunare târzie venită din tenebre. O scrisoare de dragoste, o poză, un scandal de dincolo de linişte…

De fapt, cel mai tare mă speria să nu dau de un jurnal intim, o dovadă a adevăratelor sale păreri despre noi. Frustrările datorate mie, nemulţumirile provocate de Claudia şi de fete, dorul după Rubén, vreun reproş tainic din pricina singurătăţii ei. Poate găseam acolo şi vreo bijuterie sau vreo rochie de pe vremea când era copilă, o păpuşă îmbrăcată după moda de odinioară, simboluri ale năzuinţelor ei spre fantezie şi spre frumos pe care se silise să le păstreze în cufărul visurilor sale.

Dar n-am găsit nimic din toate astea.

În noaptea aceea, preţ de două sau trei ceasuri, am desfăcut fundele şi m-am uitat la toate hârtiile. Unele plicuri răspândeau norişori de praf când le deschideam. Fiecare dâră prevestea parcă o nouă revelaţie. Păstrase copii ale scrisorilor ei trimise unor verişoare şi unor prietene. Le-am citit. Sunt atât de bucuroasă să-mi văd nepoatele crescând, uneori merg să le iau de la şcoală, e o plăcere de care nu vreau să mă privez, aseară am fost cu Angélica şi Rebeca, ne-am simţit minunat la Tiendecita Blanca, Rebeca are şi ea zece nepoţi, nu-i vine nici ei să creadă.

Hârtiile coincideau cu amintirea ei. Chipul ei, ţinuta, hainele albe se desprindeau parcă din plicuri şi funde. M-a încercat spaima plină de duioşie de a o simţi acolo, privindu-mă peste umăr, dojenindu-mă că m-am aşteptat la altceva decât ce găsisem.

Am căutat mai departe. Mi-am dat seama că scrisul ei se mărise şi se deformase pe măsura trecerii anilor.

Am dat de un teanc de plicuri mari. Înăuntru erau fotografii de-ale ei din tinereţe: în costum de baie, în rochie de seară, la petreceri cu prietenele, la aniversări ale băieţilor şi ale nepoatelor ei, crâmpeie ale unei fericiri pierdute şi ascunse cu pudoare.

În alt plic se aflau o mulţime de documente: chitanţe de plată a unor impozite şi taxe funciare, adeverinţe şi facturi şi iar chitanţe. În altul erau carnetele ei de note de la liceu, cu pozele unde apărea aşa cum era pe atunci, tânără şi senină, aproape zâmbitoare, cu basca pe cap, mândră de notele ei bune.

Mi-am zis că jucam o scenă pe care ea o prevăzuse. Ghemuit în dreptul cufărului, cu lumina violentă a lămpii bătându-mi în faţă, cercetând hârtiile una după alta.

M-am uitat la un nou teanc de acte referitoare la casă, numeroase chitanţe (conform obiceiului ei de a păstra totul, erau unele de acum patruzeci de ani), alte poze cu ea şi cu bunicii mei, cu mătuşile, poze cu fratele meu şi cu mine copii, altele doar cu ea, întotdeauna fără tata. Am găsit scrisori de familie. De la mătuşa mea de pe vremea când trăia în Canada, de la bunica din călătoria ei în Europa, scrisorele cu desene de ziua ei făcute de noi în copilărie, invitaţii la sărbătoriri şi carnete de note.

Se făcuse miezul nopţii şi eu stăteam mai departe singur, ştergându-mi năduşeala de pe obraji din cauza căldurii de la lampă. Pe neaşteptate, am văzut un plic pus separat de celelalte. Era un plic şifonat, cu o caligrafie stângace şi întortocheată, cuvintele păreau nişte insecte ce se înlănţuiau.

La expeditor era un singur nume, Vilma Agurto.

Am scos încet hârtia şi literele săriră din pătrăţele albastre de pe o hârtie dintr-un caiet de şcoală. Am încercat să ţin hârtia în lumină şi am început să citesc.

Doamnă Beatriz Ormache,

Soţul dumneavoastră, generalul Ormache, este un bărbat foarte rău la suflet, care a făcut să se abată asupra familiei mele o mare nenorocire. Nepoata mea a fost torturată şi necinstită în garnizoana din Huanta. Nepoata mea era o fată cuminte, niciodată nu s-a băgat în treaba cu terorismul, dar au venit nişte soldaţi şi au luat-o, iar soţul dumneavoastră, generalul Ormache, a necinstit-o, doamnă, a violat-o. De asta, doamnă, blestemul va cădea asupra fiilor dumneavoastră şi a dumneavoastră, doamnă. Să fiţi blestemaţi în vecii vecilor. Blestemul acesta va dăinui ani mulţi, asupra dumneavoastră şi a fiilor dumneavoastră şi asupra copiilor fiilor dumneavoastră.

Aşa va fi, Vilma Agurto.

Am îndoit scrisoarea şi am pus-o la locul ei în plic.

M-am întrebat dacă mama n-o pusese deoparte ca s-o distrugă în ultimele luni, când de bună seamă făcuse ordine în cufăr, aruncând tot ce a crezut de cuviinţă.

Poate îi căzuse, căci scrisoarea era singură, nu legată cu funde, laolaltă cu multe alte plicuri şi hârtii. O fi vorbit de subiectul ăsta cu cineva din familie sau din afară?

Am aranjat din nou hârtiile şi le-am legat cum le găsisem. Acţionam iar ca şi cum mi-ar fi teamă c-ar putea intra în cameră şi m-ar surprinde.

Am încuiat cufărul şi am pus cheia în sertar.

Nu mai era nimic urgent de făcut. Taxele ei funciare şi impozitele erau achitate la zi. Ne comasaserăm conturile la bancă şi eu puteam dispune de banii familiei.

Totuşi, insomnia m-a chinuit în noaptea aceea cu mai multă înverşunare ca de obicei. Era un fel de violenţă reţinută, o arsură uşoară pe dinăuntru, iar patul mi se părea nespus de mic.

Am stat treaz, privind tavanul.

Cam pe la două, m-am sculat şi am aprins televizorul.

Difuzau nişte emisiuni comice vechi. În scurt timp l-am stins.

Brusc, mi-am dat seama ce se întâmplase.

M-am ridicat şi am început să mă plimb prin cameră. Nepoata doamnei Vilma Agurto era fata de care vorbise fratele meu, Rubén. Cea care fugise, fata de care el spunea că tata se îndrăgostise. Ea era nepoata de care vorbea doamna Agurto.

M-am dus jos la baie să beau un pahar cu apă. Fiecare treaptă răsuna ca o tobă. Am descuiat cufărul şi am citit din nou scrisoarea. Soţul dumneavoastră a făcut să se abată asupra familiei mele o mare nenorocire. Nepoata mea a fost torturată şi necinstită în garnizoana din Huanta. Au venit nişte soldaţi şi au luat-o. Soţul dumneavoastră, generalul Ormache, a necinstit-o, doamnă, a violat-o. Dar a fost una care i-a scăpat, a spus Rubén. Şi celui mai bun vânător i se întâmplă să-i scape iepurele. Bătrânul era nebun de legat, din pricina războiului, războaiele sunt aşa.

IV

M-am trezit ca întotdeauna la şapte. Era miercuri şi rămăsese să iau micul dejun cu asociatul meu Eduardo la Tiendecita Blanca.

Eduardo e mult mai avocat decât mine, are favoriţii mai scurţi, pântecele mai plat, geanta diplomat mai curată şi cravatele sale albastre sunt mai lucioase. Manierele lui sunt mai

delicate şi în acelaşi timp mai ferme decât ale mele. Maşina lui e puţin mai mare. Ştie mai multe în ale dreptului decât mine. Îmi vorbeşte adesea de noile telefoane mobile inteligente pe care şi le cumpără (şi eu îl ascult, de curând mi-a arătat un telefon care face poze şi are un ecran în cincizeci de culori).

Nu vreau să las impresia că iau în derâdere lucrurile astea, îi sunt recunoscător lui Eduardo pentru exigenţa în ceea ce priveşte munca de la birou, legăturile lui cu oameni de la firme foarte importante şi, bineînţeles, pentru cordialitatea, aş zice chiar prietenia lui. E însă ceva la el care mă irită. Nu ştiu ce anume. Când îl văd atât de fericit şi ca scos din cutie, vreau oarecum să-i fac rău; mi-ar plăcea să caut înăuntrul lui un fir, să-l debranşez şi să-l văd pe Eduardo prăbuşindu-se.

La opt dimineaţa, Tiendecita Blanca era plină de oameni ca noi. Bărbaţi în costum cu vestă, stând de vorbă şi fumând, unii cufundaţi în citirea ziarelor.

În ziua aceea Eduardo şi cu mine stabiliserăm să ne întâlnim)

acolo pentru a definitiva concedierile de la cabinet. Am vorbit de unele probleme ale angajaţilor: secretara care vine târziu şi face greşeli de ortografie, curierul care nu se întoarce de la comisioane decât după două ore, unul dintre avocaţii tineri care încearcă să plece mai devreme.

Când am ajuns, Eduardo mă aştepta aşezat la o masă din fund. Am cerut o cafea şi i-am zis: îţi dai seama, Eduardo, ce face toată lumea asta care stă aici? Toţi se privesc, îşi vorbesc, preocupaţi de treburile lor, părând grozav de fericiţi că sunt cine sunt şi fac ceea ce fac atât de senini, iar strada e atât de aproape. Nu găseşti că-i amuzant? Eduardo mi-a zis că nu înţelege şi m-a întrebat dacă mă simţeam bine. Ai avut multă bătaie de cap de la moartea mamei tale, zău. Pe când îmi ţinea discursul ăsta îşi mişca braţul de parcă şi-ar fi ferit coastele care-l dureau, şi-şi duse celularul la ureche. Scrise un număr de telefon pe şerveţel.

Îţi dai seama de valoarea numerelor? mi-a venit să-i spun. Numărul şapte are atâtea speranţe în viaţă, se înalţă cu o siluetă plină de graţie deasupra neantului, în vreme ce nouă şi unsprezece sunt tare sinistre, iar doi e atât de ingenuu, îţi vine să-l protejezi. Da, aşa-i, îmi trec prin cap prostii, e drept, nu ştiu

ce-i cu mine, nu ştiu de ce spun tâmpenii, o să mă duc la un psihiatru, cunoşti vreunul?

Eduardo se uită lung la mine. Auzi, eşti tare distrat, gata cu prostiile. Să vorbim de ale noastre.

Mi-am plecat privirea şi am luat o sorbitură de cafea care mi-a ars buzele. Să vorbim deci de ale noastre.

Eram de aceeaşi părere asupra tuturor angajaţilor pe care aveam să-i concediem. Am făcut o listă cu nume de prieteni şi cunoscuţi cu care îi puteam înlocui. Eu nu simţeam consecinţele nopţii nedormite, dar din precauţie am băut trei cafele şi două sucuri de portocale. Aş fi putut să beau şi o vodcă.

I-am spus lui Eduardo de vizita fratelui meu, dar n-am intrat, de bună seamă, în mai multe detalii.

Ne-am despărţit. M-am urcat în maşină.

Înaintam pe porţiuni, navigând în râul lent de pe bulevardul Pardo. Mi-a venit în minte scrisoarea Vilmei Agurto.

Stând în maşină, cu mâinile pe volan, am simţit cum cuvintele tatei din ziua aceea, înainte de a muri, răzbăteau prin aerul rece al dimineţii. Păreau nişte monştri micuţi care fugeau pe carosabil în jurul meu. El mă prevenise. Mi-o spusese cât se poate de limpede. Cineva claxonă în spatele meu şi am auzit răsunând cuvintele tatei din ziua morţii lui, la Spitalul Militar. Există o fată, la Huanta, în Ayacucho, trebuie să-ţi povestesc despre ea, trebuie s-o găseşti. Te rog, înainte să mor.

Îmi apărea întocmai în faţa ochilor în timp ce-mi vorbea. Vocea lui era aspră, răguşită.

Copacii de pe bulevardul Pardo mă duceau direct spre mare. Am mers drept înainte. Am ajuns pe faleză.

Ani de zile nu le dădusem nicio importanţă, erau cuvintele unui om care delirează înainte de a-şi da duhul.

Am luat-o la dreapta. Am trecut de câteva străzi pe bulevardul Espinar.

Aveam de făcut ceva drum înapoi.

M-am îndreptat încet spre birou.

Când am ajuns, am rămas în maşină. Cel mai tare mă frământa gândul că umbra acestui episod s-ar proiecta asupra prestigiului meu câştigat pe merit. Dacă s-ar fi aflat, povestea tatei mi-ar fi afectat imaginea profesională. Un avocat nu trebuie să aibă nicio urmă de pată pe costum sau pe conştiinţă. Tatăl meu torturând şi omorând tinere la Huanta. Şi una dintre

ele care fugise... ştirea asta mi-ar aduce numai neplăceri, va trebui s-o dezmint.

Eram obligat să am grijă de prestigiul meu. Să fiu un tip cinstit, de familie bună, cu un nume cunoscut, asta le inspiră încredere clienţilor. În profesia mea orice poveste sinistră dăunează. Pe de altă parte, ce noroc că fratele meu, Rubén, trăia în străinătate! Dac-ar fi locuit în Lima, ar fi fost greu de ascuns ruşinea posibilei sale reputaţii proaste. Două-trei beţii de-ale lui Rubén Ormache, şi numele familiei noastre ar fi ajuns iarbă de păscut pentru bârfitoarele rumegătoare care se găsesc din belşug pe câmpiile noastre.

Faptul că tata îmi vorbise despre ea cu puţin înainte de a muri îl incrimina într-o anumită măsură.

Am ajuns în firmă, trecând pe lângă recepţionera care mi-a dat două scrisori. În biroul meu, mi-am aruncat geanta diplomat pe fotoliu. O căldură înăbuşitoare mă făcea să simt strânsoarea sacoului. Mi-am scos cravata şi am deschis calculatorul. Jenny a intrat să mă întrebe dacă aveam nevoie de ceva.

I-am spus că nu. De când murise mama se arăta mai atentă cu mine.

Desigur, mă încerca încă tristeţea provocată de moarte mamei. Trebuia să mă supun episoadelor previzibile. Ştiam că escaladam încă povârnişul durerii. Trebuia să ocolesc un şir de stânci, să aştept să ajung pe culme şi numai atunci să încep să mă bucur de alinarea coborârii, să-mi recâştig liniştea pe care o aduce plânsul, aşa vedeam eu lucrurile, metafora geografică mă ajuta, trebuia să mă caţăr mai departe, până avea să sosească clipa să cobor.

Dar în dimineaţa aceea, aşezat lângă lumina verde din fereastră, aşa, dintr-odată, nu ştiu cum şi nici de ce, m-am pomenit cu gândul nu la mama, ci la fata din Huanta.

Fata se materializa pe un fundal de dealuri ca un trup fără chip. Se ivea singură, acoperită doar de un văl negru. Stătea întinsă lângă tata. Era o umbră prelungă în dreptul unui perete de fum. În liniştea neaşteptată ce pusese stăpânire pe birou, imaginea tatei alături de ea apărea stăruitor. Îi vedeam împreună, el în uniformă şi ea acum goală. Şi această imagine cred că a marcat începutul a toate câte aveau să se întâmple din ziua aceea.

V

Am văzut cartea de telefon pe raft. Oscar Osorio. Chacho Osorio. Era un prieten al lui Rubén. Numele lui apărea acolo, era unul dintre cele înşirate pe cele cinci pagini câte avea Osorio.

Am format numărul. Mi-a răspuns o voce de femeie tânără, poate o copilă.

Domnul Chacho nu-i acasă. A plecat în călătorie azi-dimineaţă. Nu ştiu când se întoarce, domnule. Cine sunteţi?

Am închis. Am luat iar cartea, cu intenţia s-o caut pe Vilma Agurto. M-am uitat la toţi cei cu numele de Agurto. Nu era nicio Vilma. Totuşi apărea numele V. Agurto. Putea fi vorba de Victor sau Victoria sau Vanessa. Ar fi fost absurd să spun: „Bună ziua, e casa doamnei Vilma Agurto care acum câţiva ani i-a trimis o scrisoare doamnei Ormache în legătură cu violul şi abuzurile la care a fost supusă nepoata ei? Ei bine, greşiţi. Mama mea era mai curând domnişoara Beatriz Miller, mai bine zis doamna Beatriz Miller care, printr-un accident sentimental, un episod nici astăzi pe deplin lămurit, s-a măritat cu domnul Ormache, cel care v-a violat nepoata, doamnă”.

Vorbeam de unul singur când a început să sune telefonul. Era Claudia. Primise chiar atunci un telefon de la tatăl ei. Am ascultat-o.

Auzi, Adrián, ascultă-mă numai puţin, am veşti bune. Tata m-a sunat să mă întrebe ce facem în vacanta fetelor. Mi-a zis că de ce să nu mergem cu toţii în voiaj, adică noi patru cu tata şi cu mama, ce părere ai? Tata ne invită să mergem împreună în vacanţă. Unde? În Caraibe, în insula Margărita, e atât de frumos, ce zici? Nu ştiu. Am o groază de lucru, o să vedem, în fine, vorbim acasă. Nu m-a sunat nimeni? A, ba da, te-a sunat o doamnă cu o voce cam ciudată, stai puţin, am notat-o aici, una Vilma Agurto. Vilma Agurto? da, Vilma Agurto. Are o voce tare urâtă, zău, o voce teribil de ciudată. Zice că a văzut într-un ziar ferparul mamei tale. Vrea să vorbească cu tine. Cine-i femeia asta, Adrián?

O clipă de tăcere, un nod în gât. Îţi spun mai târziu, i-am răspuns. Dar ce anume a spus? a întrebat de tine, vorbea foarte straniu, mi-a zis că o să te mai sune, şi apoi a închis. Doar atât. Drept să-ţi spun, m-a cam tulburat telefonul ei. Nu ştii cine e?

Ba cred că da, dar e o istorie lungă, ţi-o povestesc acasă. Ce-i spun tatei de călătorie? Vorbim mai bine acasă, vorbim de treaba asta cu vacanţa.

M-am frecat la ochi.

Vilma Agurto îmi avea telefonul de acasă, mă sunase şi curând avea să mă sune din nou.

Avea să mă sune din nou, precis. Trebuia doar să aştept. Deocamdată, cel mai bine era să nu fac nimic.

Aşezat la birou, m-am apucat să lucrez la raportul pentru firma familiei Guerra. Voiau să-şi extindă în provincie afacerea cu crescătoriile de păsări.

La prânz i-am telefonat unchiului Federico, vărul mamei. Era un medic cu clientelă fixă, care venea la cabinetul lui de pe strada Lord Cochrane. Îi mergea bine graţie averii soţiei, mătuşa mea Pepa.

Particularitatea unchiului Federico consta în corzile lui vocale. Vorbea cu un glas minunat de bariton, în care îşi învăluia toate cuvintele, „azi am avut nişte pacienţi interesanţi”, „mă duc la cabinet pentru consultaţiile de după-amiază”, „cred că e timpul să ne uităm la ştiri”. Îşi ţinea întotdeauna casa ordonată şi singurul detaliu neaşteptat de acolo era câinele lui, un cocker spaniei căruia i se adresa cu dumneavoastră şi căruia, când deschidea uşa să-l dea afară din cameră, îi spunea: „aveţi amabilitatea să plecaţi...” Ca şi cu câinele, unchiul Federico fusese veşnic amabil cu noi, dar niciodată afectuos. Darul cel mai frumos pe care voise să-l facă mereu nepoţilor era timbrul vocii lui, împodobit cu medalia eleganţei pe care el însuşi şi-o pusese în plenul familiei. După una din anecdotele acesteia, când unchiul Federico vedea un meci de fotbal al echipei naţionale, striga de fiecare dată „gol!”, „gol!” şi, înainte de a face dragoste cu mătuşa Pepa, îi explica: „Stai puţin, trebuie să-mi pun halatul pe umeraş”.

L-am sunat la cabinet şi din fericire l-am găsit fără pacienţi. M-a primit stând jos, cu capul ridicat. Nodul bine strâns al cravatei părea că-l susţine. Îmi ziceam uneori că nodul acela era ca un buton care-l punea în mişcare.

L-am întrebat cum se simte. Mi-a răspuns că bine, relativ bine. Auzi, am primit un telefon de la Vilma Agurto. Spune că o cunoştea pe mama. Ştii cumva cine e? Nu, n-am auzit de numele ăsta, Vilma Agurto, n-am dat niciodată de el. Vreo

cunoştinţă de-a mamei tale? Nu ştiu. Eşti bine, totul e în regulă în ce te priveşte, nepoate? Totul e bine, totul e în regulă.

Când m-am întors acasă, spre seară, am găsit-o pe Claudia cu surorile ei, bând din sticlele de vin şi mâncând bomboanele de ciocolată aduse de curând din Argentina de cumnata mea Camincha. Claudia mi-a încălzit nişte mâncare cu carne, mi-a adus-o în sufragerie şi m-a întrebat cum mi-a mers la birou. Trebuie să concediem câţiva oameni, dar în rest totul e bine. Totul e bine? Da, fără probleme.

După ce am mâncat, m-am dus în bibliotecă, am deschis calculatorul şi am început să joc şah.

Jocul de şah al calculatorului are în arhivă doar două emoţii, luminile verzi şi cele roşii. Numerele şi literele pe care le aprinde creierul virtual indicându-i mişcările sunt implacabile şi, în general, de o inteligenţă glacială. Simţi o plăcere deosebită să învingi un calculator. Parc-ai învinge un zeu. Compasiunea nu e niciodată o piedică. Să umileşti, să îngenunchezi aparatele, să le obligi să afişeze semnalul de înfrângere, să vezi cum bietul nefericit se resemnează să aprindă lumina roşie, toate astea făcuseră din mine un mare amator al acestui joc.

În seara aceea, poate din pricina zumzetului de la taifasul cumnatelor mele, mă simţeam puţin descumpănit. Calculatorul s-a grăbit să mă bată în douăzeci şi trei de mişcări, ceva destul de ruşinos având în vedere partidele mele recente. În orice caz, eram gata să-mi iau revanşa. Totuşi, m-am pomenit renunţând şi scriind pe ecran numele Vilma Agurto.

A doua zi am salutat-o pe Jenny trecând pe lângă ea şi m-am dus la mine în birou.

Jenny, secretara mea.

Jenny are părul lung şi lins, cercei argintii şi un ten strălucitor de culoare măslinie. Totul la ea pare că se proiectează spre exterior. Ochii ei răspândesc o lumină fulgerătoare. Părul este ca o plasă lucioasă fluturând în aer. Vorbeşte mereu rostind energic vocalele deschise şi gesticulând. Subiectele ei de conversaţie variază de la vremea din ziua respectivă până la andropauza clienţilor noştri mai vechi.

Jenny are o inteligenţă agresivă, care-i ascunde întru câtva inima de aur. Psihanalistă amatoare, caută mereu motivele cele

mai ascunse pentru a descifra comportamentul clienţilor şi colegilor. „Sărmanul, nu l-au alăptat cum se cuvine când era copil” sau „se vede că, neputând comanda la el acasă, vrea s-o facă la serviciu” sunt fraze obişnuite la ea. Când trebuie să caute un document la arhivele publice, foloseşte veşnic fraze expeditive, bunăoară: „Dacă nu-mi răspundeţi, vin acolo şi vă sparg capul”. Cu toate astea, este în stare şi să-şi moduleze vocea cum nu se poate mai blând pentru a spune „Bună ziua, domnule Cano, e o mare plăcere să vă aud”, când îi răspunde la telefon unui client.

Jenny ajunsese să lucreze la cabinetul nostru recomandată de familia Claudiei. Din prima zi a pus stăpânire pe scaunul de secretară. Redacta contracte, stabilea întâlnirile, consulta Codul civil, se ocupa de agenda zilei şi mai cu seamă respecta regulile de convieţuire. Era perspicace în comentarii şi întrebări şi cordială cu clienţii (suporta cu aceeaşi politeţe vorbăria impertinentă a unora şi răceala altora), iar faţă de mine era o interlocutoare îndatoritoare şi sinceră.

Avea şi vreo două defecte mărunte. O voce prea răguşită, aproape neplăcută, şi nişte rochii în culori ţipătoare pe care o sfătuiam să le mai tempereze. Nu era frumoasă, dar îmi făcea plăcere s-o privesc pentru că părea că fiecare parte a trupului ei e bine plasată la locul cuvenit.

Eu, unul, o îndrăgeam, o admiram şi poate o şi invidiam. Dintotdeauna se cam grăbise. Se măritase la douăzeci de ani, se despărţise la douăzeci şi patru, se recăsătorise la douăzeci şi opt şi peste un an rămăsese văduvă fără copii. Asistase cu o disperare plină de furie la decăderea primului ei bărbat, un tip simpatic, chefliu şi cam uşuratic. Cel de al doilea murise într-un accident în seara în care venea după ea ca să se împace (uneori plângea amintindu-şi de el). Fusese o mamă energică pentru cele două nepoate şi secretară a trei directori. Uneori aveam impresia că eram pentru ea un fel de soţ temporar care ocupa deocamdată acest loc. Loialitatea ei faţă de mine reieşea din felul aprig în care îmi sărea în apărare ori de câte ori auzea la adresa mea critici profesionale şi din puzderia de pretexte şi de intonaţii atunci când nu voiam să mă dea la telefon.

În ziua aceea Jenny mă aştepta cu agenda care includea anunţarea concedierilor. Eduardo şi cu mine căzuserăm de acord să le comunicăm personal hotărârea celor vizaţi, fiecare

urmând să ne ocupăm de două persoane de pe lista de patru. Nu era prima dată când trebuia să aduc cuiva la cunoştinţă că este concediat. Aveam s-o fac cu un ton liniştit, poate cu o urmă de plăcere dacă cel concediat mi-era antipatic.

Cu acest zâmbet ascuns l-am anunţat pe curier, un băiat pretenţios şi ursuz. Dar am fost nevoit să-mi ascund regretul când a venit rândul secretarei ale cărei scrisori erau presărate cu greşeli de ortografie. Era o fată slăbuţă şi tăcută, cu ochii modeşti, care m-a întrebat îndată ce a aflat dacă nu puteam s-o ajut să-şi găsească alt loc de muncă. I-am răspuns că o voi face cu mare plăcere. Amândoi s-au dus la biroul de resurse umane, unde aveau să primească un cec de lichidare. Am terminat cu formalităţile înainte de ora prânzului. Poate că n-aveam să mănânc cu conştiinţa împăcată, dar aveam destul timp să-mi revin până diseară.

Cam pe la unu, cu puţin înainte de a pleca să mănânc cu Eduardo, Jenny a intrat în birou.

— E la telefon un domn Chacho Osorio. Spune că l-ai sunat tu.

Când i-am auzit vocea, mi-am amintit de chipul lui. Obrajii laţi, nasul plin de coşuri, capul ca un zar. Ne văzuserăm uneori, întotdeauna împreună cu fratele meu, ei plecând şi eu rămânând acasă.

— Ce mai faci, Adriancito? Ce minune...?

— Bună, Chacho. Au trecut atâţia ani...

— Da, aşa-i. Mă bucur să te aud. M-am văzut acum câteva zile cu Rubencito, a venit la mine acasă, la o petrecere.

— Da, mi-a povestit.

— Auzi, îmi pare tare rău de moartea mamei tale, Adrián. Era foarte bună, o mare doamnă.

— Mulţumesc, Chacho.

— În fine, nu te întreb cum îţi merge, pentru că ştiu că îţi merge foarte bine. Apari prin ziare şi aşa mai departe.

— Mă rog, treaba e că ziarişti publică poze cu oricine, am făcut eu pe modestul.

În timp ce vorbeam, faţa lui Chacho îmi revenea încet în minte.

— Nu, nu cu oricine. Numai cu tine, care eşti cineva, Adriancito. Şi prin ce minune m-ai căutat?

— Voiam să te văd puţin. Când ne putem întâlni?

— Nu ştiu, spune tu. Când vrei.

Am făcut o pauză.

— Ce-ar fi să luăm prânzul acum? l-am întrebat. Ai timp? Te invit eu dacă vrei.

— Acum?

— Sigur.

Rămase pe gânduri.

— Bine, grozav.

— S-a făcut. Trec să te iau la unu şi jumătate. Dă-mi adresa.

Am închis şi m-am ridicat în picioare. M-am plimbat în sus şi-n jos prin încăpere.

Mi-am zis că biroul meu era prea mic. Poate că într-o bună zi o să pun să mi-l facă mai mare.

Jenny a intrat cu un teanc de cecuri pe care trebuia să le semnez. M-am uitat lung la ea. Avea ca în puţine rânduri un machiaj mohorât, care făcea ca genele să-i pară rare. Sprâncenele şi le desenase cu un dermatograf, cu o trăsătură lungă şi precisă.

— Te simţi bine?

— Da, de ce?

— Nu ştiu, nu arăţi prea bine. Ai păţit ceva?

— Nu, totu-i în regulă.

Rămăsese să-l iau pe Chacho la unu şi jumătate, dar m-am gândit să plec mult mai devreme.

Era o zi cenuşie. Lumina umbrea zidurile de ciment. Maşinile treceau încet pe El Zanjón[1], păreau că le împiedică ceva. Am ajuns la bulevardul Javier Prado, am trecut de pod şi am pătruns în reţeaua de străduţe pestriţe din San Borja. Pe neaşteptate, m-am pomenit chiar pe strada lui, Liszt. Eram aproape de casa lui, dar ajunsesem cu un sfert de oră mai devreme. M-am hotărât totuşi să sun la poartă. Un grilaj negru, o poartă mare de lemn, cu panouri de sticlă, şi o plantă agăţătoare rahitică, aproape sinistră.

Mi-a deschis o fată de vreo douăzeci sau douăzeci şi doi de ani, cu un tricou portocaliu cu emblema Universităţii din Miami

[1] Linia de centură a capitalei (denumită astfel pentru că este construită de-a lungul unui fost şanţ, în spaniolă *zanjón).*

pe piept. M-a poftit să intru. În mijlocul salonului era o masă mare de sticlă argintată. M-am aşezat pe o canapea albastră, în dreptul unei oglinzi în formă de ou. O imagine cu inima sângerândă a lui Iisus mă cerceta, luminată de un bec. Am aşteptat. De la etajul de sus răzbăteau glasuri confuze.

În sfârşit, a apărut.

Chacho Osorio. Un chip materializat aşa cum mi-l aminteam din copilărie. Pătrat, masiv, cu buzele aspre şi nasul cu vârf ascuţit. Avea ochii prea mici pentru mărimea capului. În schimb, gura i se lăţea aproape pe toată faţa. Părul zburlit părea ca al unui personaj de carnaval. Mă privea cu un zâmbet de pramatie înrăită. Mi-a întins mâna, măi să fie, Adriancito, au trecut atâţia ani, m-am văzut de curând cu Rubén, condoleanţele mele sincere pentru moartea mamei. Mulţumesc. Nu vrei să bei aici un rom înainte de plecare? Bine, un rom şi apoi plecăm.

Am dat pe gât băutura cât am putut de iute şi l-am zorit să mergem.

Se mişca parcă aidoma unui atlet care ţine totul sub control. Gesturile lui – să apuce paharul, să toarne din sticlă, să pună gheaţă – păreau mereu mai rapide decât era nevoie.

În maşină i-am propus să mergem la Café Café din Larcomar[1]. A fost: de acord dând din cap. De fapt, se înţelege de la sine că nu voiam să mă duc cu el într-un loc foarte aglomerat. Restaurantul Café Café e un local destul de convenabil, cu o vedere frumoasă şi nişte salate delicioase, iar la ora aceea era aproape gol.

După cum mi-am notat în jurnal, în ziua aceea, plecând de acasă de la Chacho, strada părea că luceşte într-o lumină neaşteptată. Soarele se strecura la răstimpuri printre nori, luminându-l brusc pe Chacho. A început să vorbească, aşezat lângă mine. Când erai mic, veneam adesea la voi acasă, parcă te şi văd, n-apucam să întreb de Rubén, că tu îmi şi spuneai „nu-i acasă, domnule”. Aşa-mi spuneai, erai grozav de educat şi foarte serios. Eu veneam să-l iau pe Rubén să-l duc la tatăl vostru, de asta veneam la voi, nu-ţi aduci aminte?

Am intrat în parcarea subterană. Am ieşit din maşină, am făcut faţă asaltului întunecat al unui bărbat în salopetă albastră care mă ruga să-l las să-mi spele maşina pentru patru *soles*[2]*.* Iar

---

[1] Centru comercial modern, situat în cartierul Miraflores, pe ţărmul Pacificului.

[2] *Sol,* unitate monetară peruană.

pentru zece *soles, o* fac să strălucească, domnule. Cât timp staţi aici? Am mers cu un pas înaintea lui Chacho pe terasa de sus. Coborând scările ce duceau spre mare, am văzut un şir de turişti obezi, în şorturi şi tenişi, aliniaţi cu toţii lângă balustradă.

Am ajuns la Café Cafe: scaunele de răchită, masa de un galben bătând spre maro şi muzica lui Juanes. Marea se întindea de-a latul întregului perete de sticlă. Chacho se opri în faţa ferestrei (se vede grozav de aici, uită-te cum se sparg valurile din larg, de departe, frate, o să-mi aduc aici nepoata care tocmai a intrat la universitate, o s-o invit la o îngheţată chiar aici, ca răsplată pentru sârguinţa ei, la naiba).

Ascultându-l distrat, urmăream linia desenată de nişte nori apropiaţi.

Am comandat un biftec cu salată, un pahar de vin roşu şi cafea. Chacho a vrut un cotlet, bere şi o tartă. Îi spusesem că era invitatul meu.

O bună bucată de vreme Chacho s-a plâns de situaţia economică. Acum nu faci nimic cu zece *soles,* insista. Înainte, cu zece *soles* îţi cumpărai cât de cât ceva. Acum, nimic. Fir-ar să fie, de când am ieşit din armată am avut câte ceva de lucru pe ici pe colo, m-am angajat apoi printr-o relaţie la Petroperú, dar când a venit Fujimori[1] am fost nevoit să plec. Acum lucrez ceva pentru un tip, dar numai până la sfârşitul lunii, aşa mi-a zis. După aia, nu mai ştiu. O să mai caut, ce să fac, asta e.

Uitându-mă la el cum mânca, m-am încumetat să-i vorbesc.

— Chacho, vreau să te întreb ceva.

— Spune.

— Tu ai fost împreună cu tata la garnizoană, nu? La garnizoana de la Huanta.

— Da. La dracu', ce chestie oribilă, crede-mă. Nu ştiu cum am scăpat de acolo, era o nenorocire.

— Da, îmi închipui. De la bun început, clima era tare nenorocită, nu?

— La dracu', o climă de rahat, o mâncare de rahat. Şi pe deasupra un război de rahat, nişte terorişti de rahat.

— Da. Dar vreau să te întreb ceva, Chacho. L-am privit în faţă, aproape zâmbitor. E adevărat că tatei i-a fugit o fată?

Chacho lăsă furculiţa pe masă şi ridică şerveţelul. Îmi vorbea continuând să mestece. Avea o pată de roşii pe buze.

---

[1] Alberto Fujimori (n. 1938), preşedinte al ţării între 1990 şi 2000.

— La dracu’, ia zi, cine ţi-a povestit chestia asta?

— Rubén.

Îşi plecă privirea. Aduna bucăţile de carne, cartofii prăjiţi şi orezul într-o singură îmbucătură.

I-am cerut chelnerului să-mi aducă o bere.

— Tatăl tău a fost un om mare, un mare militar, şi pe deasupra un mare peruan.

Îşi ridica şi cobora braţul cu degetul mic întins.

— Ştiu, Chacho. Ştiu. Vrei să-ţi spun adevărul? De fapt vreau să-mi povesteşti despre el, să-mi povesteşti totul despre el. De asta voiam să stau de vorbă cu tine, nu de altceva, voiam să-mi vorbeşti de el, să-mi povesteşti ce anume făcea. Ştiu că era tare greu acolo. Ceva ce noi, la Lima, nici nu ne puteam imagina. Ştiu. Nu vreau să te supăr.

Se uită la mine în vreme ce înfuleca un cartof.

— Bine, frate, se linişti. Hai să vorbim de altceva.

Am însăilat crâmpeie de conversaţie. L-am întrebat de familia lui. Mi-a spus că avea doi băieţi, unul studia dreptul, celălalt finanţele. Mai aveau puţin şi-şi dădeau licenţa. Unul din ei voia să se însoare la sfârşitul anului.

Încercând cu stângăcie să-l fac să se simtă bine, i-am spus că poate avea să fie în curând bunic. A schiţat un zâmbet. Şi tu? Ai două fete, nu? Aşa mi-a spus Rubén, că ai două fete. Da, două fete. Una termină liceul.

— Ştii că tata mi-a vorbit de fata asta? am murmurat pe nepusă-masă.

Şi-a băut toată berea şi a lăsat paharul pe masă.

Avea ochii roşii.

— Ţi-a povestit?

— În ziua când m-am dus să-l văd la spital, ultima lui zi. Vorbea cam ciudat, îndruga tot felul de chestii confuze.

— Şi ţi-a zis ceva despre ea?

— Da, spunea: e o fată la Huanta, în Ayacucho, trebuie s-o cauţi. Ceva de genul ăsta. Atunci nu i-am dat niciun fel de importanţă. Nu se referea oare la ea?

— Se prea poate, se prea poate.

Am început să bat darabana cu degetele pe masă.

— Cred că tot mai eşti supărat. Îmi cer scuze. Ştiu că e foarte greu să vorbeşti despre tot ce s-a întâmplat atunci.

Mi-a aruncat o privire scurtă. Şi-a aplecat capul într-o parte şi a rămas aşa, cu ochii pierduţi în zare.

— Ce ştii tu de asta? şopti în sfârşit, revenind la farfuria lui.

— Ai dreptate, nu ştiu nimic. De asta te întrebam.

I-au adus cafeaua. Sorbi în grabă de câteva ori.

— La dracu', ce căldură! bombăni.

— Da, e foarte cald aici. Să le cerem să mai închidă caloriferele. Vrei un pahar cu apă?

Chelnerul ne aduse apă cu gheaţă. Chacho îşi termină cafeaua. Preţ de câteva clipe n-am scos o vorbă. Se şterse îndelung la gură cu şerveţelul, parcă amânând momentul în care trebuia să-şi lase iar gura liberă. Apoi îl împături şi şi-l puse sub mână.

— Mai vrei ceva de băut? l-am întrebat.

— Nu.

Făcu o pauză. Brusc ridică paharul.

— Dacă tu m-ai invitat aici, te invit şi eu să bem ceva în altă parte, murmură.

M-am uitat la ceas. În altă parte?

— Bine, să mergem, i-am zis.

Ne-am urcat în maşină.

— Mergem să vedem un prieten, m-a informat.

— Cine?

— Un prieten. O să se bucure să te vadă.

Pe drum, Chacho mi-a mărturisit că nu se înţelegea deloc cu nevastă-sa. Voia să se despartă de ea. A devenit grozav de egoistă, se gândeşte numai la ea. Ne certăm cât e ziua de lungă. O şi ating, uneori trebuie s-o bat zdravăn ca să priceapă, e o femeie imposibilă.

La răstimpuri râdea. Un râs scurt, gâlgâind din gura-i întredeschisă.

În vreme ce înaintam pe bulevardul Salaverry, mi-a dat o serie de indicaţii, ridicându-şi degetul spre geam. Ia-o pe aici, ţine-o tot drept. Unde mergem? l-am întrebat. Ai să vezi.

Eram în Breña. Am trecut de un şir de străduţe. Înaintam de-a lungul unui zid plin de muşchi uscat şi de crăpături.

Am ajuns pe bulevardul Arica. Era acoperit de noroi şi la răstimpuri alunecam în gropile de pe carosabil. Am oprit în dreptul unei porţi mari.

Ne-a deschis un bărbat voinic, care l-a bătut pe Chacho pe umăr.

El e Guayo, mi-a spus.

Avea ochii migdalaţi, ca ai unei rozătoare mari. Cămaşa descheiată lăsa la vedere o pădure albă de fire de păr. Burta rotundă, degetele groase, chipul spuzit de coşuri şi pete, braţele stropite de puzderie de aluniţe. Vorbea cu un glas de fetiţă ce părea neverosimil pentru faţa aceea de şobolan mare. Pe lângă Guayo, Chacho părea o marionetă. Ne-am aşezat la o masă acoperită cu o muşama cu dungi albastre şi albe. Pardoseala avea dale mari de ciment, cu urme de rumeguş.

Ia să vedem, Guayito, ce ne dai de băut?

O chelneriţă pitică spăla nişte farfurii.

Guayo o strigă. Carmencita, Carmencita! Ţipetele ascuţite păreau că spintecă aerul.

Pitica avea nasul cârn şi ochii parcă de sticlă pisată. Îşi scutură mâinile, şi le şterse de şorţ şi veni spre noi cu două sticle de bere. Le ţinea în silă, ca şi cum ar fi fost două animale cu gâtul tăiat de curând. Şi tu ce mai faci, flăcău? mi-a zis Guayo, te-am mai văzut eu, de ce eşti aşa de bine înţolit? Pari un şmecher în costum cu vestă, zău, ca ăia care apar prin ziare, asta înseamnă că-ţi place să te îmbraci aşa pentru ca toţi să ştie cine eşti, nu? Ei, ia nu fi prost-crescut cu prietenul meu, Guayito, îi spuse Chacho. Dar nu-s prost-crescut, cumetre. Spun doar adevărul. Păi nu ştii cine e? îl întrebă Chacho luându-mă de umeri. E băiatul comandantului. Băiatul comandantului? Al comandantului Ormache? Da, e Adrián Ormache, Guayito. Frate cu Rubencito.

Ce? Ce? Nu se poate! Băiatul comandantului Ormache?

Se ridică şi mă îmbrăţişă, zicând: Ce plăcere, ce plăcere! Ne-am aşezat, Guayo ridică paharul şi-mi spuse noroc. Dar nu se poate, tu eşti Adrián? În scurt timp am golit cele două sticle.

Timpul trecea. Guayo şi Chacho îşi aminteau de prieteni comuni, ce s-o fi ales de tipul ăla, n-am mai auzit niciodată de el, se zice că are acum o mică fermă la Arequipa. Fruntea lui Guayo se acoperea de perle de sudoare. În schimb, Chacho nu mai transpira şi vorbea tot mai iute.

Şi cum îţi merge cu restaurantul? l-am întrebat. La dracu', bine, dar nu-i primesc pe toţi cei care vin. Noaptea trebuie să închid pentru că străzile au devenit ceva de groază pe aici, zău.

Guayo povesti că fusese poliţist, apoi bodyguard al unui industriaş, şi aşa avea să continue, asigurând protecţia unor oameni importanţi, păzind oameni până se va duce să-l păzească pe Sfântul Petru, nu? Asta mi-e soarta, noroc, fârtate! Dar suntem prieteni, fir-ar să fie, ne vedem mereu aici cu Chacho, spuse punându-i mâna pe umăr.

Din când în când se întrerupeau din taifas ca să-l elogieze pe tata. Eu le mulţumeam cât puteam de entuziast.

Cam pe la patru şi jumătate, mi-am scos celularul şi i-am spus lui Jenny să-mi contramandeze toate întâlnirile. Aveam o şedinţă.

Aşa deci, aici ne vedem mereu cu Chacho, a insistat Guayo. Ne vedem pentru că am scăpat teferi ca prin minune din războiul ăla nenorocit, ca prin minune, fir-ar să fie. Dar câţi au mai murit, cine de pildă? Vrei să ştii cine? Mă rog, Guayo îşi *desfăcu braţele, ţi-aduci aminte de Rosas, tehnicianul?* îl *întrebă* pe Chacho, care încuviinţă, ce s-a întâmplat?

Ce mai, zise Guayo, întinzându-şi braţele, nu pot uita povestea aia.

Odată i-am urmărit ceva vreme pe terorişti până i-am văzut intrând într-o casă, s-au ascuns acolo, în casă. Aşa încât i-am înconjurat, le-am strigat să iasă, dar n-au ieşit, era o casă din bârne, aşa că am aruncat nişte grenade, le-am dat foc, şi atunci au ieşit în fugă, ca şobolanii, şi poc, poc, i-am împuşcat lichidându-i absolut pe toţi, chiar aşa, au căzut ca nişte şoareci. Tocmai veniseră dintr-un sat numit San Francisco, acolo îl omorâseră pe primar şi se ascunseseră în casa aia, dar noi i-am ajuns şi i-am înconjurat, le-am strigat să iasă şi le-am dat foc la casă, atunci au început să iasă unul după altul şi i-am omorât pe toţi, poc, poc, i-am împuşcat, până la ultimul care a ieşit cu steagul roşu strigând, şi l-am omorât şi pe el. Ne-am apropiat când zăceau cu toţii la pământ, dar ziua aceea avea să fie tare tristă, tare tristă pentru noi. Acolo a murit un prieten de-al meu, tehnicianul Rosas. Acolo şi-a pierdut viaţa prietenul meu Rosas.

Eram bine antrenaţi să nu dăm greş cu lovitura de graţie, dar cu unul am ratat, unul dintre terorişti nu murise, era la pământ, rănit, dar nu-şi dăduse sufletul nenorocitul şi a mai

avut puterea de a-l ochi cu revolverul pe Rosas, pe bietul Rosas, şi a tras, făcând să-i explodeze grenada care-i atârna la centură. Dar bietul Rosas n-a murit chiar pe loc. A mai rezistat două ceasuri. Prietenul meu a murit doar după două ceasuri. Noi am chemat imediat elicopterul, dar elicopterul nu mai venea odată şi Rosas se ruga, eu îi ţineam capul şi-l încurajam, îi spuneam să reziste, iar el îmi dădea instrucţiuni pentru băieţelul lui, spune-i că-l iubesc mult, îmi zicea, să ai grijă de el, să-l ajuţi, şi pe nevastă-mea, şi pe maică-mea, promite-mi c-ai să le spui, Guayo, spune-le că m-am gândit la ei şi c-am murit liniştit şi că sunt în cer, că stau şi-i privesc de acolo, că o să le port de grijă de acolo, de sus, c-am murit apărând patria, asta spune-i-o mai ales băieţelului meu, auzi, să se uite în sus, spune-i că sunt într-o stea, şi că să-mi vorbească, nu uita, promite-mi. Eu mă tot străduiam să-l liniştesc: nu mai vorbi aşa, nu mai vorbi aşa, ai să-ţi vezi băieţelul, câţi ani are? Ai s-ajungi să-ţi vezi nepoţii, ai să vezi, acuşica vine elicopterul, nu vorbi aşa. Dar promite-mi c-ai să le spui. Bun, dacă vrei, îţi promit, dar tu ai să te faci bine, numai să vină elicopterul, acuşica vine.

Era prietenul meu şi l-am văzut pierzând sânge şi-l tot încurajam, dar dintr-odată a rămas ţeapăn, şi-a dat ultima suflare şi l-am văzut întins acolo, în faţa mea, a închis brusc ochii şi în trup i s-a stins viaţa, i s-a stins viaţa în trup, ceva ce nu pot să uit, oricât aş vrea nu pot să uit treaba asta, că l-am văzut atunci cum dintr-odată nu s-a mai mişcat, a rămas ţeapăn, paralizat, ca şi cum n-ar mai fi existat, zău aşa. Elicopterul a întârziat, şi când a venit nu se mai putea face nimic, şi am fost nevoiţi să-l lăsăm să moară. Aşa a fost, dar încă-l mai văd mişcându-şi buzele, avea buzele uscate, cu o crustă albă în clipa morţii. Dar noi speram să fi murit măcar cu gândul că avea să trăiască, să scape cu viaţă. Aşa speram.

Pe când Guayo vorbea, eu simţeam că pluteam pe o mare de sticle, o ameţeală plăcută, în care cuvintele lui zburau. Chacho şi Guayo vorbeau mai departe, când între ei, când cu mine. O făceau cu voce tare, parcă îmbărbătându-se. La răstimpuri se opreau să-mi mai servească bere sau să-mi povestească vreo aventură recentă cu o femeie, dar în general au continuat să vorbească mai ales despre episoade din război. După o vreme s-au apucat să-şi amintească de metode de tortură. Uneori îi băgăm cu capul într-un hârdău cu apă ca să

vorbească. Dacă nu le făceam noi aşa, ne făceau ei nouă, aşa stăteau lucrurile. Câteodată le înfigeam sârme în testicule sau în sfârcuri. Dar numai câteodată.

În cursul celor patru sau cinci ore pe care le-am petrecut cu ei, îi vedeam ca printr-o perdea: doi maimuţoi fericiţi, adânciţi în lăudăroşenia lor, jongleri care se jucau cu bilele de diferite culori ale amintirilor, iar gurile lor păreau o groapă de gunoi.

Pe neaşteptate totul s-a schimbat. Mi-aduc aminte şi acum, foarte limpede, momentul în care Chacho îi spune lui Guayo cu o voce veselă, arătându-mă cu degetul: Ascultă, ăsta m-a tot întrebat despre ce s-a întâmplat atunci cu Miriam.

Era prima oară când îi auzeam numele. Miriam. Ducându-mi la gură paharul plin cu bere, mi-am dat seama ce anume se întâmpla. Îmi petrecusem ultimele ore bând cu doi dintre torţionarii preferaţi ai tatălui meu, iar acum erau gata să-mi spună povestea acelei femei..

VI

Miriam? Povestea cu tânăra Miriam? Chacho se uită pieziş. Guayo îşi umplu un pahar şi începu să vorbească.

Ei bine, s-a întâmplat că o dată i-am adus tatălui tău o indiancă dintr-un sat care ne-a ieşit în cale, şi ne-a dat-o nouă, celor din trupă, şi am regulat-o şi apoi am lichidat-o. Şi mai târziu am făcut la fel cu altele. Lor le ziceam că, dacă acceptau să se culce cu noi, aveam să le dăm drumul. Aşa le spuneam. Adică se învoiau s-o facă numai cu ofiţerii. De două sau trei ori am făcut aşa. Cel puţin noi le omoram cu un glonţ în cap. Teroriştii erau mai nemernici, omorau aruncând cu bolovani.

Într-o zi într-un sat din apropiere am dat de o fată frumoasă. O fată frumoasă foc, foarte tânără, cu părul lung şi nişte ochi mari, grozav de frumoasă. Am întâlnit-o în satul de lângă Huanta. Când am văzut-o, mama fetei s-a repezit s-o strângă în braţe şi nu-i mai dădea drumul, nu-i dădea drumul, nu-mi luaţi fata, ne spunea, aşa că i-am ars una cu patul puştii şi bătrâna a căzut la pământ, ţipând. Am urcat-o pe fată în camion, dădea din picioare ca o nebună, şi apoi i-am dus-o tatălui tău. Tatăl tău a rămas cu ea în noaptea aia, dar a doua zi, când aşteptam să ne-o dea, s-o lase pe mâna noastră, uşa de la camera lui nu s-a deschis. Nu s-a deschis, zău aşa. Tatăl tău

nu voia s-o avem şi noi. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu el. N-a dat-o la cheremul trupei. Adică toată trupa o aştepta, şi el a rămas cu fata. A ieşit afară şi a lăsat-o pe ea înăuntru. Şi la prânz am văzut-o iar. Am văzut-o arătându-se la fereastră, dar a deschis-o doar o clipă, fata era moartă de frică. Avea ochii plânşi şi era frumos pieptănată, şi a închis imediat fereastra. Aşa a fost. Pe tatăl tău l-a fermecat fata aia şi n-a vrut s-o cedeze trupei. N-a vrut să fie executată şi toţi soldaţii îl vorbeau de rău, dar noi i-am făcut să tacă. Şi uite-aşa, nu ştiu cum, dintr-odată, tatăl tău s-a înmuiat, s-a arătat foarte mulţumit zilele acelea, ne cerea să-i aducem avocado la micul dejun, şi mânca împreună cu ea. Era nebun după ea.

Guayo ridică paharul. Chacho încuviinţase dând din cap la tot ce spusese. Eu îl ascultasem fără să scot un cuvânt şi nu ştiu dacă aveam vreo reacţie.

Asta a fost fata care a fugit? am întrebat. Guayo ridică mâna şi-şi agită capul dintr-o parte în alta în vreme ce-şi mai turna bere. N-a fugit, zise. Aici eşti prost informat tu. N-a fugit. Am lăsat-o să fugă. Drace, ba a fugit, îl întrerupse Chacho. Ne-a dat o lovitură zdravănă la amândoi şi a fugit, frăţioare. Zi mai bine că a fugit de tine, pentru că voiai să te bagi, să nu îţi scape. Dacă mi-ai fi lăsat-o mie, la naiba, nu fugea. Treaba e că ţie-ţi plăcea, Chachito. Ţie-ţi plăcea.

M-am uitat la Guayo. Şi cum era fata asta? Guayo dădu să spună ceva. O fată nemaipomenită, îi luă vorba din gură Chacho. Am adus-o de la Luricocha. Satul de lângă Huanta. Am găsit-o acolo. Dar a fugit. A fugit şi niciodată n-am mai ştiut nimic de ea. Când tatăl tău s-a întors şi a aflat ce se întâmplase, s-a înfuriat ceva de groază şi ne-a băgat la carceră. Parcă era nebun, a început s-o caute pretutindeni. Două zile ne-a lăsat în celulă bătrânul tău. Şi în cele din urmă a venit el însuşi să ne scoată de acolo, a descuiat, ne-a îmbrăţişat, am tras o beţie toţi trei, şi el, curgându-i mucii, ne-a zis că nu mai ştia nimic de ea. Soldaţii râdeau de noi până când le-am venit de hac şi le-a pierit cheful de râs.

Şi cum a putut fugi din garnizoană? am întrebat.

Pentru că tatăl tău a plecat la Huamanga într-o seară, spuse Chacho, s-a dus la o întâlnire cu generalul care venise de la Lima. A plecat şi ne-a lăsat cu ea. Asta a fost greşeala lui. Şi atunci, mă rog, greşeala noastră a fost că ne-am apucat să

vorbim cu ea, am vorbit de toate, de toate câte puţin, şi am adus două sticle de bere şi am început să bem împreună cu ea, dar ea se prefăcea că bea, dar nu bea mai deloc, şi noi nu ne-am dat seama, ridica paharul, dar lua doar un strop de bere, stăteam la tatăl tău în birou, el plecase la o întâlnire cu generalul, urma să petreacă noaptea la Huamanga, aşadar aveam o noapte întreagă să stăm cu ea, şi atunci am pus radioul, cânta *salsa,* am supt câteva sticle şi pe neaşteptate i-am zis să dansăm, ea a început să danseze mai întâi cu mine, apoi cu el, şi brusc ăsta a vrut s-o sărute, ea s-a ferit şi eu l-am certat, i-am zis că de ce se lega de ea, că doar era fata comandantului, ne-am luat la bătaie, şi dintr-odată am simţit că-mi crapă capul, micuţa indiancă apucase o sticlă şi mi-o spărsese în cap şi exact la fel i-a făcut şi ăstuia. Ne-a spart câte o sticlă în cap amândurora. Noi eram pe jumătate beţi, nu ne puteam da prea bine seama de tot ce se petrecea, ne-a lăsat pe amândoi zăcând pe jos, şi acolo ne-am trezit a doua zi, dar Guayo se trezise de frig înaintea mea.

Şi ea cum a putut ieşi din garnizoană?

Fiindcă şi-a pus uniforma lui Guayo, zău, nu ţi-am spus? Fata şi-a pus uniforma lui Guayo şi a ieşit din garnizoană, i-a spus celui de gardă că pleacă şi el a crezut că era Guayo.

Chacho ridică paharul.

Îl arăta pe Guayo de parcă avea de gând să-l împuşte cu braţul.

Guayo îl asculta frecându-şi falca, dând din umeri, cu ochii la mine.

Fata şi-a pus uniforma lui Guayo şi chipiul, spuse mai departe Chacho, şi-a aprins o ţigară de-a lui Guayo şi a ieşit pe uşa comandantului, iar când a ieşit abia dacă i-a aruncat o privire celui care stătea de gardă în foişor, spunându-i cu vocea lui Guayo, îngroşându-şi vocea, ies să dau o raită, aşa i-a spus, ne-a povestit soldatul a doua zi, ies să dau o raită i-a zis, şi soldatul ne-a povestit că glasul îi era întocmai ca al lui Guayo, şi înfăţişarea tot aşa, ea cu ţigara în gură, aşa cum fuma Guayo întotdeauna... atunci soldatul de gardă i-a deschis poarta şi a lăsat-o să plece. A lăsat-o să plece aşa, fără să ştie că noi doi eram înăuntru, loviţi şi beţi din vina ei. N-aţi mai găsit-o niciodată? N-am mai găsit-o, spuse Chacho, tatăl tău a căutat-o pretutindeni, dar n-a găsit-o. Şi în cele din urmă ne-a iertat şi n-

a mai aflat nimic de fata asta, de Miriam. Miriam şi mai cum? am întrebat. Păi, Miriam. O chema Miriam, doar atât, aşa mi-a zis. Dar ăstuia îi plăcea, spuse Guayo arătându-l pe Chacho.

Guayo îl tot bătea pe spinare, ăstuia îi plăcea de Miriam, îi plăcea, nu-i aşa? Chacho îl privea cu ochii scăpărând de furie. Guayo îi dădea zor, el zice că nu, dar îi plăcea Miriam. Cum o vedeai, te ţineai ca un căţeluş după ea. Termină cu prostiile, spuse Chacho. Te dădeai în vânt după Miriam. De asta tu te-ai dus s-o aduci, să bem, să dansăm, nu-ţi aminteşti? Pe deasupra, tu ştiai că nu era din Sendero Luminoso. Ştiai că era o fată oarecare, pe care am adus-o la garnizoană doar aşa, ca să aducem o femeie, să-i aducem o femeie comandantului. Vasăzică ştiai că, dacă-i aduceai o fată ca ea, lui avea să-i placă şi avea să-ţi fie recunoscător, dar mai târziu ţi-a plăcut şi ţie. De asta ai adus-o, nu-ţi aminteşti? Ai intrat în casa ei, ai smuls-o din braţele maică-sii şi ai luat-o. Ai luat-o pentru tine, nu?

Cuvintele lui Guayo se amestecau cu râsul lui de copilă, ridicându-se mereu peste vocea lui Chacho, care-l privea. Părul cărunt al lui Guayo lucea de sudoare. Chacho îl împinse pe Guayo cu o mână şi păru că se închide în sine. Avea urechile roşii ca focul.

Ascultă, Chachito, ce-i cu tine? râdea Guayo. De ce te înfurii aşa? îl împinse cu umărul.

Guayo încercă să-i atingă obrazul. Chacho îi răspunse cu o palmă care răsună ca o plesnitură de bici.

Amândoi se ridicară în picioare, începură să se bată. Se sforţau înlănţuiţi, împingându-se, cu feţele încruntate; se auzea zgomotul pantofilor alunecând pe ciment.

M-am ridicat şi am venit lângă ei, deşi n-am reuşit să intervin de-a binelea ca să-i despart.

Chelneriţa pitică a fost cea care i-a despărţit. Se repezi cu o sticlă deasupra capului, se înfiinţă în dreptul lor, se uită la Chacho strigând: „Ajunge, domnu’ Chacho!”

Chacho o privi, se dădu înapoi, trase un picior în masă făcând să sară scândurile. O sticlă căzu şi se sparse pe pardoseală. Chacho răsuflă din greu, se uită la Guayo cu ochii duşi în fundul capului, spuse „întotdeauna ai fost un rahat împuţit” şi dispăru pe uşă.

Brusc am auzit zgomotul traficului pe bulevard. Se lăsase deja întunericul.

— La naiba, urât mai face dobitocul ăsta, spuse Guayo arătând spre uşă, şi se aşează cu o mişcare amplă. Bun, hai să mai bem o bere. Ce zici?

— Bine.

— Carmencita, două beri, strigă, cu sudoarea şiroindu-i pe faţă.

— Dar a fost într-adevăr aşa, atât de tare îi plăcea lui Chacho de fata asta?

Guayo răsufla anevoie.

— Sigur, de asta voia să pună mâna pe ea, zise în cele din urmă. Eu eram acolo, ţinându-i tovărăşie împreună cu ea. Tocmai dădeam s-o sărut când el s-a repezit şi chiar atunci ea l-a lovit zdravăn cu sticla în cap, mai întâi pe el, apoi pe mine. Cred că ea îşi dădea seama că îi căzuse cu tronc. Şi mi-a scos uniforma pentru că putea să-mi imite mai uşor vocea, o voce subţire era pentru ea mai uşor de imitat ca să iasă din garnizoană. Deşteaptă a mai fost fătuca. Mă duc să dau o raită, i-a spus soldatului de gardă, cu ţigara aprinsă în gură. Aşa l-a dus cu vorba. Eu ieşeam uneori să mă plimb, deşi era periculos, dar mă duceam noaptea să mă plimb în jurul cazărmii numai ca să fac câţiva paşi, şi ea ştia asta şi atunci a zis întocmai, mă duc să dau o raită, iar soldatul a crezut că sunt eu. Ea era de înălţimea mea şi a văzut-o fumând, aşa că a lăsat-o să plece. Să meargă singură noaptea, în uniformă, prin Huanta, a naibii treabă, oricine putea s-o împuşte. Eu cred că era cam nebună, ascultă-mă pe mine, Guayo îşi ducea mâna la cap, era cam nebună, dar trebuie să-şi fi spus mai bine moartă decât prizonieră. Ce mai, avea dreptate micuţa indiancă.

Îşi trecu mâinile peste frunte. Se uită în dreapta şi-n stânga.

Se aşternu o tăcere prelungă. Am auzit un câine lătrând. Lătratul se prefăcu în scâncet stăruitor. M-am gândit că pesemne îl bătea cineva.

Guayo îşi frecă bărbia, îşi trecu mâna prin păr şi trase o înghiţitură zdravănă.

— Dar vrei să-ţi spun ceva? Cred că îi plăcea de fata asta cu adevărat, zău.

— Aşa se pare.

— Auzi, să ne mai aducă ultimele două, la botul calului, haide, Carmencita, adu-ne încă două. Hai, să închinăm pentru

comandantul Alberto Ormache. Să închinăm, Adriancito. Adriancito te cheamă, nu-i aşa?

Lui Guayo nu-i mai tăcea gura. Eu abia dacă îl mai ascultam.

Tăticul tău era tare disciplinat, se scula întotdeauna devreme de tot, mărşăluiam şi făceam exerciţii, era foarte sever tatăl tău, dar îi plăcea şi s-o facă latră. Se mai schimbase un pic cât a fost cu fata asta, cu Miriam. Devenise mai cumsecade bătrânul tău.

Am mai băut bere, avea un gust dens şi amar, bulele gravitau în sus, iar numele tatălui meu plutea peste masă. Abia dacă-mi mai amintesc de dialogul care a urmat.

Şi pe fata asta au adus-o dintr-un sat de lângă Huanta? l-am întrebat. Cum se numea satul? Luricocha, Luricocha se numea. E chiar lângă Huanta. De acolo am adus-o. Mă rog, n-am adus-o eu, a adus-o Chacho. A luat-o cu forţa de lângă maică-sa, i-a spus o luăm cu noi doar ca s-o interogăm şi a lăsat-o pe femeie plângând. Eu cred că i-a plăcut de ea de cum a văzut-o. Dar a fost nevoit să i-o ducă bătrânului tău.

Pitica a adus o tavă cu peşte prăjit mirosind a ulei. Guayo a înfipt mai multe bucăţi în furculiţă şi le-a înfulecat. Deschidea gura de parcă ar fi căscat. Nu ţi-a povestit niciodată bătrânul tău? Nu, nici vorbă, cum să-mi povestească? Nu, pe deasupra nu-l prea vedem pe tata pe vremea aceea.

Eram gata să mă ridic şi să-mi iau la revedere când Guayo m-a reţinut întinzându-şi mâna. Aşteaptă, vreau să-ţi mai povestesc ceva, spuse mestecând, nu ştiu dacă fac bine, dar îţi povestesc, pe amintirea tatălui tău, zău. Ce să-mi povesteşti? Fir-ar să fie, vorbeşte mai încet, amice, te-ai supărat sau ce-i cu tine?

Avea ochii holbaţi şi umezi, faţa umflată ca a unui copil. Nu sunt supărat deloc, dimpotrivă, a fost o plăcere să te cunosc, să-mi amintesc de tata. Dar spune-mi, ce s-a întâmplat de fapt? Guayo se uită pieziş, se scărpină pe frunte. Mă rog, nu eşti supărat? Nu, zău, am făcut o pauză, cum să fiu supărat pe un prieten al tatălui meu, Guayo?

— Aşa-i. Atunci îţi povestesc, spuse cu un zâmbet până la urechi. Îţi povestesc, pe cuvânt. Ştii că pe Miriam asta am mai întâlnit-o o dată?

Îşi întinsese o mână pe masă şi mă privea cu ochi strălucitori. Am simţit că mă ia cu frig.

— Ai mai văzut-o? Pe fata care a fugit ai mai văzut-o? Dar nu mi-ai spus că n-aţi mai văzut-o niciodată?

Ridică un deget.

— Chacho n-a mai văzut-o, dar eu am văzut-o, zău, am văzut-o.

— Când?

— Fir-ar să fie, într-o seară când eram bodyguardul inginerului Dasso, când eram angajat la el, l-am însoţit să vorbească cu administratorul unei bănci, pe undeva prin San Isidro. Eram deci cu inginerul Dasso şi dintr-odată îi cer voie să mă duc să beau o Incakola, aşa că am intrat într-o prăvălioară din apropiere, şi când intru văd că fata care mă serveşte la tejghea mă priveşte lung. Avea, mi-aduc aminte, un lănţişor de aur la gât şi un pulover alb, şi ochii mari de tot, era ea, nu-mi venea să cred, zău, ea se uită la mine câteva clipe, eu îi întind banii, apuc sticla de Incakola şi, la naiba, îmi dau seama că fata nu-şi mai lua ochii de la mine. Mă privea dându-mi restul, mă privea întruna şi în cele din urmă s-a uitat în altă parte. Am văzut-o bine, mi-am dat seama că era ea. Era ea. Miriam în persoană. Stătea acolo, în prăvălioara aia. Trecuse nu ştiu cât timp, câţiva ani cel puţin, şi era ea. Fata care fusese cu tatăl tău, care rămăsese să trăiască cu el, care ne scăpase, care îşi bătuse joc de noi, Miriam aceea stătea acolo, dându-mi restul şi sticla mea de Incakola, privindu-mă. Când am văzut-o, am lăsat sticla pe tejghea, aproape că nu băusem niciun strop, dar am lăsat sticla acolo şi am plecat, m-am întors la bancă, fir-ar să fie, şi apoi m-am uitat în urmă şi am văzut că ea ieşise în uşa prăvălioarei şi stătea acolo. În picioare, uitându-se după mine, urmărindu-mă cu privirea, parcă o văd şi acum, cu blugii şi puloverul alb, cu părul ei lung şi un lănţişor de aur la gât, şi mi-a trecut prin cap pe neaşteptate că o să vină după mine, dar din fericire a rămas acolo şi eu am ajuns în sfârşit la bancă. Acolo m-am aşezat să-l aştept pe inginer să-şi termine treaba. Din când în când mă uitam afară să văd dacă nu venea Miriam. La dracu', îmi era şi frică de ea.

Îşi ridică pe neaşteptate braţele.

— Nu ştiu de ce-ţi povestesc asta, zău. Să nu scapi o vorbă. Să nu cumva să-i spui lui Chacho.

— N-o să spun nimănui, nu-ţi face griji.

— Îţi povestesc asta pentru că m-am îmbătat. Cred că, dacă bătrânul tău ar mai fi trăit, primul lucru pe care l-aş fi făcut ar fi fost să dau fuga la el să-i spun că o văzusem. Precis că aşa aş fi făcut. De asta îţi povestesc, auzi, pentru că nu-i pot povesti lui. Miriam era acolo. În prăvălioara aia din San Isidro, uitându-se la mine.

S-a aşternut o lungă tăcere. Din fundul restaurantului răzbea zgomot de vase pe care pitica le spăla în chiuvetă.

— Spune-mi, unde e prăvălioara aia, unde ai văzut-o?

Clătină din cap.

— Inginerul Dasso se ducea mereu la banca Wiesse de pe strada aia cu copaci. Dos de Mayo se numeşte, cea de lângă Javier Prado în San Isidro. Cam pe acolo trebuie să fi fost, una de pe acolo. N-am mai dat pe acolo, nici prin apropiere, zău. A trecut ceva timp de atunci. Nu i-am spus niciodată lui Chacho. Bine că n-a aflat tatăl tău. Mai cer un rând? De data asta chiar ultimul, pe cuvânt. Semeni într-adevăr cu bătrânul tău, puţin. Mă bucur că te-am cunoscut, zău.

Cele spuse în după-amiaza aceea în restaurantul lui Guayo din Breña îmi răsună şi acum în urechi. Parcă-i văd faţa plină de coşuri şi cămaşa descheiată, cu părul de pe piept la vedere, şi-i aud vocea subţire.

Uneori îi cufundam într-un ciubăr cu apă ca să vorbească. Lui Chacho îi plăcea să înfigă sârme în sânii femeilor, asta-i plăcea. Odată i-am adus tatălui tău o fată dintr-un sat care ne-a ieşit în cale. Dacă nu făceam aşa, ne făceau ei nouă, frate... mama fetei a luat-o strâns în braţe şi nu-i mai dădea drumul, aşa că am lovit-o, dar bătrâna nu-i dădea drumul fetei.

În timp ce Guayo vorbea, imaginea ei îmi apărea în faţa ochilor, era ea cu tata pe un fundal negru.

În sfârşit mi-am luat la revedere de la Guayo, nu-mi mai amintesc ce i-am spus la plecare. Poate că l-am îmbrăţişat. M-am simţit protejat de ferestrele maşinii. În după-amiaza aceea se cernea o ploaie măruntă şi sordidă peste traficul de pe bulevardul Salaverry, iar coroanele copacilor se agitau cu o încetineală maiestuoasă. Şi cum a putut ieşi ea din garnizoană? Pentru că nenorocita şi-a pus uniforma lui Guayo, nu ţi-am spus doar? Tatăl tău era ca turbat, a început s-o caute pretutindeni.

Când am ajuns la bulevardul Armatei, am oprit maşina şi m-am dat jos. Am simţit pe faţă briza mării.

M-am oprit la bomboneria Helena de Pezet. M-am dus la toaletă, m-am spălat şi m-am pieptănat. Am cumpărat nişte ciocolată. Am ajuns acasă, mi-am îndreptat cravata. Era aproape opt. Nu voiam, bineînţeles, ca fetele mele să vadă în ce stare eram.

Cât despre Claudia, ea trebuia să înţeleagă că nu mă puteam duce la o întâlnire cu prietenii tatei fără să mă întorc cam ameţit.

Am descuiat uşa casei, m-am dus în dormitor şi i-am explicat pe scurt Claudiei ce se întâmplase. Mai bine culcă-te, îmi spuse, făcându-mi loc în pat. Alicia era la ea în cameră, învăţând. Lucía asculta muzică. Am intrat la ele şi i-am dat câte o ciocolată fiecăreia. Am mers pe vârful picioarelor până la duş. M-am văzut în oglindă, tras la faţă, cu ochii duşi în fundul capului din pricina beţiei. Aproape că nu-mi aminteam cum am condus până acasă. Personajele întâlnite în cursul zilei... fiecare se justifica şi-i acuza pe ceilalţi.

Mi-am pus pijamaua.

Am simţit uşurarea capului atingând perna.

Dacă vreunul dintre clienţii mei, sau partenerul meu, Eduardo, ori stagiarii de la cabinetul nostru m-ar fi văzut în momentul acela, nu le-ar fi venit să creadă. Eram un beţiv ghemuit în pat cu consimţământul soţiei, cu ochii larg deschişi ca nişte faruri şi fără să-mi pot lua gândul de la tata, de la ofiţerii lui şi de la indianca din Ayacucho care reuşise să fugă de la ei.

VII

Ora două noaptea. Mă duc la baie, simt că-mi crapă capul. Iau două aspirine. Nu mă încumet să mă privesc în oglindă, trebuie că am o mutră jalnică.

Ieşind din baie, dau de Lucía, care mă aştepta. Cu picioarele subţiri, ochii mari şi o mână la gură. Am auzit zgomote la mine în cameră, tăticule, s-a întâmplat ceva? Nu s-a întâmplat nimic, fata mea. Stai liniştită.

Lucía se simte pierdută în întuneric. O să se repeadă cineva la ea, mă întreba, o să iasă din dulap o babă şi o s-o bată?

O duc până la ea în cameră şi deschid în faţa ei sertarele şi dulapul. Nu-i nimic aici, vezi? Dar pot să dorm cu voi, tăticule? Sigur, fata mea.

Se întinde lângă mine, o iau în braţe. Claudia nu se mişcă. Adorm, mă trezesc cu mâna Lucíei pe faţă. Mă ridic în capul oaselor. Un răstimp mă dedau plăcerii celei mai reconfortante dintre toate, aceea de a-ţi vedea fetiţa dormind. Netezimea pielii, greutatea pleoapelor, liniştea picioarelor. Numai copiii dorm abandonându-se astfel. Să-i vezi odihnindu-se e o alinare. Lucía are zece ani şi mi-e teamă pentru viitorul pe care inima ei excesiv de sensibilă i-l prevesteşte. I se umezesc ochii de bucurie dacă vede o mireasă intrând în biserică, şi i se face pielea de găină dacă citeşte o poveste de groază. Văzând-o cum doarme, îmi pun tot felul de întrebări, cu o nostalgie anticipată. Ce prieteni şi prietene va avea? Cum va fi viaţa ei după terminarea liceului? Ce ţări va cunoaşte într-o bună zi? Va fi destul de puternică, destul de hotărâtă pentru a ţine piept dezamăgirilor şi eşecurilor care o aşteaptă? Şi care până când voi putea fi alături de ea?

Am simţit-o pe Claudia sculându-se şi am adormit din nou, până la şapte, ora la care de obicei casa se mobilizează, în ritmul clocotului apei în cafetieră şi al zgomotului vaselor la bucătărie.

M-am sculat şi m-am dus iar la baie. Baia, cu dalele şi prosoapele ei, era ca un cămin, o peşteră cu oglindă, paradisul unui egocentric. M-am supus rutinei bărbieritului, duşului, îmbrăcatului, decorând maturul pom de Crăciun care era trupul meu, pregătindu-l să fie aproape gata pentru a-şi arăta darurile clienţilor. Colonia mea, faţa mea netedă, cravata de culoarea vinului. Mă uimeşte distanţa care există între amărâtul ăsta emotiv, tipul ăsta cu pielea umedă, în maiou, cu o durere care-i crapă capul, gata să izbucnească în obişnuita criză de plâns clandestin în baie, şi perfectul gentleman de la şedinţe, în costum gri şi cămaşă curată, ţinând discursuri în cabinetul lui de avocatură.

M-am pomenit aşezat în sufragerie, cu o ceaşcă într-o mână şi un pahar cu apă în cealaltă.

După ce fetele au plecat la şcoală, i-am comentat Claudiei unele amănunte ale întâlnirii mele cu Guayo şi Chacho. I-am spus că amândoi fuseseră locotenenţii tatei în timpul războiului. Mi-au povestit o groază de lucruri, de istorii cu torturi şi execuţii. Ce fel de lucruri? Mă rog, poveşti pe care le spuneau. Ofiţerii aruncau trupurile morţilor într-o groapă de gunoi ca să le mănânce porcii şi cei din familie să nu-i poată recunoaşte. Odată, trei soldaţi au ucis un prunc în faţa mamei, pe care apoi au violat-o lângă trupul copilului. Nu-mi mai povesti, mă rugă. În fine, dar în realitate toate astea erau ca răspuns la ceea ce făceau cei din Sendero Luminoso, care-i ardeau de vii pe prizonieri şi le agăţau de gât pancarte cadavrelor carbonizate. Un obicei foarte răspândit al senderiştilor era să-i execute pe primarii din sate în faţa soţiilor şi copiilor lor. Îi omorau în faţa lor şi-i obligau să sărbătorească. Atârnau leşurile pruncilor în copaci. Toate astea mi le-au povestit. Eu mai auzisem înainte câte ceva. Am văzut şi fotografii. Ţi-aduci aminte când publicau fotografiile în ziare?

Claudia exclamă în şoaptă vai, ce oroare! Nu pot să cred că s-a întâmplat aşa ceva, şi se îndreptă spre salon.

La cabinet, de îndată ce m-am aşezat la birou, m-a apucat iar durerea de cap. Un tip care nu-i deprins cu băutura nu trebuie să se pună cu prietenii tatălui său, asta era singura mea învăţătură din ziua de ieri. Jenny intră să mă vadă, îmi spuse arăţi cam prost, îţi aduc o aspirină sau, dacă vrei, o cafea tare de tot.

Mi-am petrecut dimineaţa vorbind cu Eduardo despre concedieri şi despre candidaţii la locurile vacante. Totul a decurs fără probleme. Cei concediaţi s-au mulţumit să ceară doar scrisori de recomandare.

Eduardo e un expert în a o şterge de la birou, aşa încât a comentat faptul că ieri mi-am luat liber cu un zâmbet cu subînţeles, cât pe ce să mă felicite. Nu era ceva obişnuit să lipsesc după-amiaza, aşa încât Eduardo s-a bucurat fără prea multe efuziuni. După părerea lui, trebuia să mă distrez mai mult, relaxează-te, mai fă-ţi şi tu de cap din când în când, eşti prea preocupat doar de căsnicia şi de munca ta, asta-i problema. M-a întrebat dacă fusesem cu o femeie şi cine era fericita. I-am explicat că mă întâlnisem cu nişte prieteni pe care nu-i văzusem

demult şi că am băut cu ei până s-a făcut târziu. De fapt nu erau prietenii mei, ci ai tatei, i-am precizat. Măi să fie, întâlnirile astea sunt ceva de groază, declară. Ei bine, să ne întoarcem la ale noastre, spuse deschizând un folder. De luna asta avem doi clienţi noi, aşa că putem să sărbătorim, colega!

La prânz, după ce am băut a patra cafea făcută de Jenny, m-am dus să mănânc singur. Am pus în geanta diplomat nişte hârtii de rezolvat. Aproape din inerţie m-am îndreptat spre Larcomar. Am intrat în restaurantul Laritza.

Am cerut o salată, un suc de papaya şi, în locul contractelor peste care trebuia să mă uit, am scos o agendă în care îmi făceam însemnări (sau doar mă prefăceam) la diverse şedinţe. Ăsta era unul dintre obiceiurile mele încă din anii de facultate. Să notez pe hârtie ce se întâmplase în ultimele zile. Mai am şi acum foaia pe care am scris în ziua aceea:

Ce s-a întâmplat:

1. Moartea mamei.

2. Descoperirea unei scrisori de la o oarecare Vilma Agurto în care o blestemă pe mama şi pe toţi urmaşii ei.

3. Telefonul dat de ea la mine acasă.

4. Revederea cu fratele meu, Rubén, şi cele dezvăluite de el despre cum s-a comportat tata în timpul războiului.

5. Întâlnirea cu Chacho şi Guayo.

6. Povestea acelei fete pe nume Miriam, căreia tata i-a cruţat viaţa şi care a fugit din garnizoană.

Pe neaşteptate, spre propria mea surpriză, mi-am mai amintit ceva. Nu ştiam dacă auzisem într-adevăr lucrul acesta sau dacă mi-l imaginasem.

Mi se părea că ieri, cu puţin înainte de cearta cu Guayo, Chacho povestise că, în momentul în care fugise, Miriam era însărcinată.

Am scris:

7. E posibil să am un frate vitreg.

VIII

În zilele următoare, m-am trezit cu senzaţia că, pe măsură ce dimineaţa înainta, scăpăm de o greutate îngrozitoare.

Mi se părea că eram pedepsit. Nu era o pedeapsă meritată, era o pedeapsă nedreaptă, ce depindea de circumstanţe, un blestem al hazardului. Mai întâi moartea mamei. De aici s-a pornit un cerc vicios: întoarcerea lui Rubén, apariţia lui Chacho şi a lui Guayo, povestea lui Miriam.

M-am gândit că moartea oricărei fiinţe iubite ne umple de reproşuri. De ce n-ai făcut ceva pentru ca mama să mai trăiască, oare ce te-ar fi costat să fi petrecut mai mult timp cu ea? Şi cine a fost tatăl tău, care a ordonat să fie torturaţi atâţia oameni? Şi de ce acum s-au întors toţi să te caute? Era o angoasă constantă, împletită cu rutina, o senzaţie că sunt propria mea marionetă.

La cabinet totul părea normal. Rosteam exact cuvintele cuvenite, ca întotdeauna, „să ne informăm cu privire la subiectul acesta", „mâine am un răspuns", „legea este foarte clară în privinţa aceasta". Dacă un profesor m-ar fi filmat, m-ar fi putut arăta studenţilor lui ca un avocat model. Era patetic.

Am continuat să mă ocup în general de problemele cabinetului, dându-mi părerea, verificând rapoartele pentru clienţii vechi, stând de vorbă cu Eduardo, punând la cale strategii de atragere a noi clienţi. Ca să uit de toate astea, mă vedeam deseori şi cu prietenul meu Platón Acha.

Platón mi-era prieten de o viaţă. Tatăl lui fusese profesor de filosofie la mai multe licee. Pasiunea lui pentru dialogurile lui Platón fusese atât de mare, că uneori reprezenta fragmente din *Gorgias* şi din *Phaidros* la el acasă, în salon. În adolescenţă mă dusesem să văd vreo două puneri în scenă ale acestor dialoguri. Copiii domnului Acha declamau tiradele, iar doamna Hermelinda Acha, mama lui Platón, servea o tavă cu pahare de *chicha*[1] şi cu plăcinţele tuturor celor de faţă. Domnul Acha, cu cravata, cu ceasul lui de aur şi cu vesta în dungi, făcea câteva comentarii. La sfârşit, noi, prietenii lui Platón, îi puneam întrebări. Apoi mâncam cu toţii tortul pregătit tot de doamna Hermelinda. Prietenul meu Platón, botezat astfel în onoarea „marelui gânditor", a renunţat însă foarte curând să studieze filosofia, cum îl îndemnase părintele lui. Eu îl cunoscusem la universitate, când studia dreptul, pe care l-a abandonat pentru o carieră mai practică şi mai rentabilă, stomatologia. Platón era voinic şi bun la suflet, înclinat să dea sfaturi şi să râdă în hohote. Purta mereu

[1] Băutură răcoritoare din porumb fermentat.

o cravată roşie sau portocalie, care-i scotea în evidenţă faţa cu buze groase şi părul sârmos, ce se răsfira ca un evantai. Ochelarii fini, care încercau să corecteze trăsăturile-i cam din topor, ascundeau nişte ochi mari şi veseli. Ne întâlneam uneori ca să luăm prânzul. Din când în când, ieşeam la cinema cu soţiile. Gladys era parcă o copie a lui. Anii de căsnicie o făcuseră să semene la trup şi la suflet cu bărbatul ei. Era grasă şi zâmbitoare, avea bluze ţipătoare şi mâini solzoase ca nişte raci. Claudia n-o prea suporta pe Gladys Acha, dar se resemna ca să-mi facă mie pe plac. Platón făcea abstracţie de problemele lumii cu aceeaşi hotărâre cu care refuzase preceptele părinteşti.

Nu-i nicio problemă, nu se întâmplă nimic, nu trebuie să-ţi laci griji.

În zilele acelea i-am povestit lui Platón toate cele petrecute cu Rubén, cu Guayo şi Chacho. Deci aşa era bătrânul tău, nu? Şi mama nu ţi-a spus nimic?

Şi acum ce vrei să faci, s-o găseşti pe fata asta, Miriam? Dar ce-ai să-i spui dacă dai de ea?

Trecuse o lună de la moartea mamei. Nu ştiu cum să-mi descriu emoţiile din tot acest răstimp. Lumea părea să se fi făcut mai mare, obiectele îmi făceau impresia că erau mai îndepărtate, nu-mi găseam locul pe scaunul unde stăteam zi de zi. Faptul că nu descoperisem nimic ce să-i reproşez îmi sporea durerea.

Testamentul ei ne lăsase totul în mod egal mie şi lui Rubén, ceea ce era drept. Nu te puteai aştepta din partea ei la un act arbitrar de dragoste, să-mi lase mie (care rămăsesem aici, care stătusem aici, la Lima, cu ea) mai mult decât fratelui meu. Simţul dreptăţii primase întotdeauna la ea. Îmi lăsase şi indicaţii ce să fac cu hainele, pantofii şi genţile ei. Toate trebuiau să ajungă la misiunile de caritate ale carmeliţilor din Sicuani, asta în caz că nu voiam să păstrez ceva. Am ţinut geanta de piele maro şi o pereche de pantofi pe care am pus-o într-o cutie la mine în dulap. Geanta şi pantofii sunt ale ei, i-au atins pielea. Nu-mi puteam lua gândul de la asta.

Senzaţia că pluteam în univers, singurătatea trupului meu în derivă erau o experienţă stranie, care nu poate fi exprimată prin cuvinte ca *durere* sau *pierdere.* Amintirile pe care urma să le am în viitor mi se păreau o consolare. În anii următori aveau

să ajungă la ochii şi urechile mele fraze, imagini, frânturi de scene cu ea, pe care acum nu mi le puteam imagina. Amintirile acestea aveau să mă susţină, poate să-mi ridice moralul. Liniştea ei, entuziasmul, micile ei bucurii împreună cu fetele mele.

Marţea aceasta era slujba de pomenire la o lună de la moartea ei.

Nu sunt foarte religios, însă ea era, şi poate că, la urma urmelor, sunt şi eu. O vreme, în copilărie, Rubén şi cu mine o însoţiserăm la biserică în coate duminicile. Nu există companie mai minunată ca aceea a Domnului. Când mă simt singură, vorbesc cu Dumnezeu. Asta îmi dă o mare linişte. Singurătatea te face să te îndrepţi spre Dumnezeu. Eu nu prea cred în toate astea, mamă, nu ştiu. E un vers de Machado, „Cine vorbeşte singur speră să vorbească într-o zi cu Domnul”. E frumos, mi-a zis, dar nu-i adevărat. Speri în zadar. Tot ce contează e să cauţi. Şi să cauţi însoţit de alţii, împreună cu alţii. Aceştia se află în biserică, la slujbă, printre prietenele tale, în oraşul tău, sunt oamenii sărmani care n-au la cine să apeleze. Trebuie să ne gândim la ei. La slujbă, în biserică, să ne gândim la ei. Dacă nu atunci, când? Partea bună a slujbei e că ai timp să te gândeşti uitându-te la alţii, Adrián. Cine are azi o jumătate de oră să se gândească? Şi cine are timp să se uite la alţii, să-i salute? Eu intru în biserică şi mă gândesc la voi toţi. Şi mă gândesc la mine. La mine şi la voi şi la oamenii pe care-i cunosc, şi la lumea care n-are de nici unele.

Vocea mamei îşi croia drum cu o fermitate cristalină. O slujbă la biserică, o întâlnire, o adunare. Oameni care se reunesc. Toate acestea au fost foarte importante pentru ea. Pentru mine, problema era că atât slujba, cât şi preoţii în general mă plictiseau, şi încă tare de tot. Dar de data asta, pentru memoria mamei, avea să fie altfel.

La un moment dat m-am gândit la posibilitatea ca şi personajul acela pe nume Vilma Agurto să-şi facă apariţia (acasă la noi sau, şi mai rău, la biserică) şi să ne blesteme în şoaptă pentru ceea ce făcuse tata.

Însă în ziua cu slujba de pomenire, o după-amiază răcoroasă, la şapte şi jumătate, la biserica aceea a carmeliţilor totul a decurs în linişte, cu îmbrăţişări, mulţumiri şi amintiri frumoase. La ieşirea de la biserică s-au apropiat de mine câteva

prietene şi rude. Două sau trei dintre ele mi-au povestit întâmplări cu mama, scene amuzante pe care le descopeream chiar atunci: cum a fost în ziua când şi-a pătat taiorul şi a reuşit să-l cureţe într-o clipă, sau în seara când a căzut de pe scaun cu o ceaşcă în mână şi a alunecat pe covor cu atâta graţie, că ceaiul aproape că nu s-a vărsat. Aşa era mama ta, totdeauna atât de distinsă, atât de mare doamnă.

Mă liniştisem, mă simţeam aproape măgulit văzând mica mulţime de pe bănci, coada pentru împărtăşanie, auzindu-i numele, „sora noastră Beatriz”, rostit de preot. Rubén a aflat de toată ceremonia printr-un mesaj pe care i l-am trimis şi la care mi-a răspuns mulţumindu-mi şi povestindu-mi despre noua lui prietenă americancă.

O vreme am dat-o uitării pe Vilma Agurto. Nu mai aflasem nimic despre ea. Claudia mi-a amintit de ea a doua zi după slujbă. Poate că e o nebună care telefonează la întâmplare, i-am spus, hai să nu mai vorbim despre asta.

Şi totuşi, trebuie să mărturisesc că în coşmarurile mele auzeam telefonul sunând şi o voce aspră în receptor, bună ziua, domnule Ormache, sunt Vilma Agurto şi vreau să vă vorbesc despre nepoata mea Miriam.

Cam în perioada aceea Quique Salas, un stagiar de la cabinet, a fost cât pe ce să moară.

Quique începuse să lucreze la noi de curând, la recomandarea unor avocaţi prieteni, şi se descurcase destul de bine în cele doar câteva săptămâni care trecuseră de atunci. Era un băiat nervos, politicos, binevoitor, care avea la îndemână toate articolele de lege care se aplicau problemelor dezbătute în fiecare moment. Să-l vezi intrând la o şedinţă era totdeauna un semn bun pentru uitucii ca mine.

Ca orice stagiar care caută să-şi facă un loc, venise să lucreze la cabinet într-o sâmbătă dimineaţă. Era cam pe la unsprezece. Stătea la biroul lui, uitându-se prin Codul civil. Dintr-odată, a simţit o apăsare însoţită de durere în piept. Jenny m-a anunţat pe celular la prânz, când eu eram gata să mă arunc în piscina cu apă călduţă de la Club Regatas. Mi-a spus că îl duseseră cu o ambulanţă la Clinica Americană şi apoi la spitalul Almenara de pe bulevardul Grau.

M-am hotărât să mă duc să-l văd. Spitalul Almenara e o clădire mare dărăpănată care ocupă spaţiul unei străzi întretăiate de alte două, în dreptul vechii Facultăţi San Fernando. Am luat-o pe Andahuaylas, am înaintat cu intermitenţe în coada de automobile, pe strada murdară şi îngustă Abtao. Porţi mici, ferestre cu gratii, ziduri pline de praf, suprafeţe văruite crăpate, pietoni nesiguri, nişte rable de maşini care scoteau fum. Îmi făceam drum încetişor. Am ajuns în sfârşit pe Cailoma, la intrarea pentru urgenţe a spitalului. M-am pomenit într-o sală cu scaune, plină de lume. Un grup mare de oameni toţi la fel: cu haine lucind de murdărie, picioare scurte, trupuri gârbovite.

Aşteptau cu toţii să-i vadă vreun doctor.

Stăteau cu faţa întoarsă spre un televizor în perete. Acum, când îi văd din nou, îmi dau seama că adunătura aceea părea că asistă la o ceremonie religioasă, ceva în genul slujbei de pomenire pentru mama. Un grup de oameni hipnotizaţi uitându-se în sus. Ecranul televizorului din sala de aşteptare a spitalului era un semnal divin, unicul obiect ce se mişca. Ochii tuturor erau aţintiţi asupra lui, într-o stare de halucinaţie instinctivă.

Mi s-a spus că stagiarul nostru se afla la terapie intensivă, unde am reuşit să intru după ce am vorbit cu paznicul. Un coridor cu mozaic pe jos. Un şir de paturi de fier, o masă de lemn la care un doctor scria ceva. În paturi, oameni palizi, cu obrajii supţi, cu restul corpului abia distingându-se pe sub cearşafuri. Agonia simplifica trăsăturile, micşora trunchiuri şi picioare, disciplina gesturile mâinilor. Unul dintre ei avea falca dislocată, într-o expresie încremenită de uimire. M-am gândit că moartea avea parcă un soi de obscenitate simplă. Culoarea pe care o capătă ochii cuiva în agonie nu are nume.

M-am oprit lângă pat. Bărbatul avea faţa năpădită de o barbă albă, ochii sticloşi, mâinile conturate de oase. Viaţa părea să fie o piedică pentru trupul acela, care abia dacă mai putea să se supună procesului fiziologic al agoniei. O femeie se apropie de doctor şi-l întrebă de bărbatul ei.

Medicul i-a spus că tocmai murise şi-i arătă ceva cu degetul.

Am văzut-o pe femeie sprijinindu-se de perete. Rămăsese fără grai, cu ochii umezi. O infirmieră veni lângă ea.

— Doamnă, vreţi să vă pun într-o pungă lucrurile soţului?

Femeia şi-a ridicat capul.

— Lucrurile? Ce lucruri?

— Portmoneul, ceasul şi verigheta. Dacă vreţi, vi le pun într-o pungă.

Femeia rămase nemişcată.

Am înaintat pe coridor. Paturile se înşirau unul după altul, alcătuind un soi de bazar. O mică echipă de infirmieri se agita în dreapta şi-n stânga; împingeau câte o targă, puneau perfuzii în vreun braţ, interogau pacienţii nou-veniţi.

Am mers mai departe. L-am găsit pe Quique. Era cu tatăl lui. Am vorbit cu unul dintre medici şi mi-a confirmat că tânărul suferise un infarct. Nu puteam plăti asigurarea pentru o clinică particulară, domnule avocat, mi-a spus tatăl. Am fost nevoiţi să-l aducem aici, se spune că au cardiologi buni.

De altfel, Quique era calm şi chiar binedispus. De acum înainte fumatul interzis şi să avem grijă cu dieta. O să vă ajutăm cu tot ce ne stă în puteri, nu-ţi face griji din pricina medicamentelor pe care nu le acoperă asigurarea.

Mă simţeam fericit şi satisfăcut în rolul meu.

Tatăl lui Quique mi-a spus că la Clinica Americană i-au făcut raze X şi două electrocardiograme, dar că în zăpăceala cu transferul aici uitaseră se le aducă. Doctorul avea nevoie de ele. Am tăcut. Nu prea fac de obicei pe sufletul nobil (întotdeauna am socotit că generozitatea e o profesiune aparte), însă după un moment de şovăială m-am oferit să mă duc după electrocardiograme.

Era sâmbătă seara. În drum spre San Isidro am văzut venindu-mi din faţă o mulţime de maşini pline de perechi.

În sfârşit am ajuns la clinică. Am intrat la Urgenţe şi am întrebat de analizele domnului Enrique Salas. Spre deosebire de spitalul Almenara, Clinica Americană părea o clădire mare goală, un hotel de lux în care toate uşile erau închise, unele cu nişte becuri aprinse deasupra *(„It's a boy!”*[1]*)* şi cu buchete de flori alături. Intrasem pe un culoar liniştit şi curat şi mă aflam acum într-o sală circulară. Am văzut în fund un anunţ pe care stătea scris „Raze X”.

Decorul era imaculat şi sumbru, şi într-un anume fel mai dezolant decât cel din spitalul de unde veneam. Lângă mine era o fetiţă cu un bandaj la picior. Medicul i-a spus că şi l-a luxat,

[1] E băiat! (engl).

fetiţa gemea şi ţipa de durere. Tatăl o mângâia pe cap şi-i spunea că o să-i treacă imediat.

M-am întors la spitalul Almenara. Liniştea atotstăpânitoare şi grea a tuturor trupurilor de acolo m-a surprins din nou. O fată bogată cu glezna scrântită face mai mult zgomot decât zece oameni săraci în agonie; la urma urmelor, treaba avea ceva de un ridicol sinistru, mi-am zis.

Am lăsat în urmă pacienţii. Pe culoar m-am întâlnit cu femeia căreia tocmai i se spusese că bărbatul ei murise. Avea haine triste, părul uscat, ochii duşi în fundul capului, pielea întunecată ca la un doliu înainte de vreme, şi tot trupul îi părea marcat de moarte. Două femei îi spuneau ceva în şoaptă.

În seara aceea i-am vorbit Claudiei despre subiect, iar ea mi-a propus să-l dăm uitării bând ceva şi ducându-ne la un film. Bine, să mergem, i-am zis. Dar nu face figura asta, iubitule, mi-a zis ea. Să nu cazi într-o depresie. Se vor ocupa de el la spital. Băiatul o să se facă bine, ai să vezi.

Era duminică. Ne-am petrecut ziua citind ziarul, luând masa la Los Delfines şi mergând în vizită la socri. Claudia şi surorile ei se întreceau în privinţa lor duminicile. Familia celei care îi invita la prânz câştiga avantajul moral al săptămânii. Câteodată conta care dintre fiice apuca să le telefoneze prima. Soacra mea hotărâse ca, în unele duminici, să mâncăm toţi împreună.

Luni am ajuns la cabinet devreme. Câţiva stagiari se duseseră să-l vadă pe Quique la spital. Se simţea bine probabil, după operaţie.

Jenny îmi aduse aminte ce program aveam în ziua aceea. Şi seara, când eram invitat la cină de clientul meu Tito Terán. Tito primise de curând confirmarea fuziunii băncii lui cu o corporaţie italiană (cabinetul nostru se ocupase de toate formalităţile), aşa încât hotărâse să sărbătorească la restaurantul Ceferino de pe bulevardul Dos de Mayo. Tito era un tip vorbăreţ care se scula în fiecare zi la şapte dimineaţa, făcea o oră gimnastică la aparate şi la opt şi jumătate era aşezat la biroul lui. Lucra cu aceeaşi vehemenţă cu care vorbea. Să mergi cu el la cină însemna să stai la o masă la care se spun bancuri deocheate, însoţite de pâine cu usturoi, ravioli, bârfe, whisky, toasturi în gura mare, pizza, coniac şi cafele tari, un talmeş-balmeş care nu se termina

înainte de două noaptea. Era de datoria unui avocat să te distrezi cu astfel de clienţi.

A doua zi, m-am pomenit cu fereastra de la biroul meu plină de un praf umed, poate din pricina diareii vreunui porumbel. M-am aşezat. În încăpere era o lumină palidă. Pe masa mea de lucru am văzut un plic cu litere scrise anevoie cu creionul. L-am deschis:

Domnule avocat Ormache,
Mă numesc Vilma Agurto. Veniţi azi pe strada Manco Cápac, 388, în La Victoria. La patru după-amiaza. Nu aduceţi pe nimeni, veniţi singur. Este foarte important pentru dumneavoastră, domnule Ormache. Pentru memoria mamei dumneavoastră. Cu respect,
Vilma Agurto

Hârtia era o foaie cu pătrăţele, ruptă dintr-un caiet şi îndoită în patru. Cine o scrisese se străduise să deseneze fiecare literă.

Am chemat-o pe Jenny.

— Cine a adus plicul ăsta?

— Nu ştiu. Cred că i-a fost dat paznicului de afară.

— Du-te şi întreabă-l.

— Ce s-a întâmplat?

— Îţi povestesc după aceea. Du-te şi află cine l-a adus.

Am rămas cu plicul în mână, de parcă aş fi putut să mai aflu ceva doar privindu-l. Jenny se întoarse.

— Zice că o maşină veche s-a oprit în faţă cam pe la şapte dimineaţa şi un tânăr i l-a dat să ţi-l aducă. L-a chemat pe portar, nici măcar nu s-a dat jos din maşină. Despre ce-i vorba?

— Ai auzit vreodată de Vilma Agurto?

— Nu. Cine e Vilma Agurto?

— Citeşte asta.

În clipa aceea sună telefonul. Cineva voia să vorbească cu Eduardo şi au dat legătura în biroul meu din greşeală. Jenny apăsă pe un buton. Scrisoarea îi atârna în mână, tremurând.

M-am rezemat de spătarul fotoliului. M-am apucat să răsfoiesc ziarele.

Ea închise telefonul.

— Ce vrea? spuse, citind scrisoarea.

— Cred că vrea să mă şantajeze.

— De ce?

— Pentru că ştie ceva ce a făcut tata în Ayacucho, când se afla acolo în garnizoană.

— Şi ce-ai să faci?

— O să merg să verific.

— Du-te mai bine cu şoferul. Spune-i lui Nelson să te însoţească.

— Crezi?

— Păi sigur. Ştii tu cine e femeia asta?

Am mâncat de prânz la birou, o salată verde cu roşii, o plăcintă cu brânză şi o sticlă de apă minerală. La sfârşit am cerut o cafea şi am fumat două ţigări. M-am plimbat în sus şi-n jos.

La trei şi jumătate a sosit Nelson, şoferul.

Nelson era un poliţist pensionat care se lăuda că omorâse doi delincvenţi într-o urmărire, cu zece ani în urmă. Povestea isprava stând în picioare în bucătăria de la cabinet: mai întâi am ridicat braţul drept, aproape fără să-l ochesc, am tras aşa, pur şi simplu. Îl înfruntase pe delincvent pe bulevardul San Borja Norte, când fugea cu prada de la o bancă. Nelson vorbea ridicându-şi mâinile, mişcându-şi capul, se simţea întotdeauna ca în mijlocul unei pieţe. Avea ochii negri şi severi, iar părul uscat i se lipea de ţeastă. Câştiga acum ca şofer mai mult decât înainte ca poliţist, dar ducea dorul anilor petrecuţi în poliţie şi uneori mă avertiza că nu-mi era doar şofer, ci şi bodyguard. Era dur şi politicos şi mai vorbăreţ decât se cuvenea, dar mă simţeam în siguranţă cu el.

M-am urcat în maşină şi i-am cerut să caute strada Manco Cápac[1], numărul 388. Presupuneam că e strada cu două sensuri din La Victoria, care dădea în piaţă. Aşezat la volan, Nelson lăsă la o parte ghidul, ridicându-şi capul. Iertaţi-mă că vă spun, maestre, dar ce caută un domn ca dumneavoastră în cartierul ăsta?

Am ajuns în piaţa Manco Cápac. Statuia regelui incaş privea cu o expresie tristă în zare.

---

[1] Fondator legendar al dinastiei incaşilor.

În lumina albă a amiezii un şir de umbre – siluete şterse, uneori câte două sau câte trei – se mişcau printre băncile rupte, copăceii desfrunziţi, petele de iarbă îngălbenită din piaţă. Firme de farmacii cu litere verzui, ziduri roase de murdărie, ferestre cu gratii, strigăte ale încasatorilor din microbuze, monotonia hârâită a maşinilor. La un colt de stradă se înălţa o biserică de culoarea cimentului. Doi soţi în vârstă mâncau liniştit dintr-o pungă cu nuci.

I-am spus lui Nelson să lase maşina lângă biserică şi să mă aştepte acolo.

Un lustragiu se ţinu după mine tot drumul, cu nişte cuvinte violente de implorare. Am ajuns la strada Manco Capac, am luat-o la stânga. Am văzut numărul pe zid. Era un restaurant cu mese de plastic despărţite de scânduri. Pe jos era un mozaic îngălbenit, plin de talaş. Lângă intrare se afla o tablă scrisă cu cretă. Orez după reţetă cubaneză, trei *soles.* Pui cu cartofi, patru *soles.* Pâine cu măsline, un *sol.* De la tejgheaua de lemn, în spatele unui galantar cu sticle de băuturi gazoase, mă cerceta o femeie.

Avea o faţă mică şi strâmbă, devorată de o gură uriaşă. Pe neaşteptate a arătat spre mine. „Domnul Ormache? Pe aici, domnule Ormache.”

În spatele ei se ivi un băiat. Se aşeză fără să-şi ia ochii de la mine. Avea un tricou negru cu un desen cu Batman.

Mi-am închipuit că era fiul femeii şi că se afla acolo ca să-i sară în ajutor şi să mă intimideze. M-am rezemat de peretele de plastic jupuit. Mi se pare că încă mai aud ce mi-a spus Vilma Agurto atunci. O voce iute şi răguşită ca scrâşnetele unui robinet.

Bună ziua, domnule. Mai întâi vă mulţumesc c-aţi venit. Trebuie să vă spun ceva, domnule. Tatăl dumneavoastră era un ticălos care i-a făcut rău nepoatei mele, Miriam, în multe rânduri i-a făcut rău. Ea are tot felul de lucruri, scrisorele, hârtii de la el. Avem şi poze. Înainte eu m-am înţeles cu mama dumneavoastră. Ea mi-a dat multă vreme bani ca să nu spun nimic presei, să nu le povestesc ziariştilor nimic despre tatăl dumneavoastră şi nepoata mea. Dar acum, că doamna a murit, condoleanţele mele sincere, domnule, mama dumneavoastră era o doamnă foarte bună, foarte nobilă, ei bine, acum trebuie

să ne înţelegem cu dumneavoastră. Mama dumneavoastră şi-a ţinut cuvântul şi dumneavoastră veţi face la fel.

În vreme ce vorbea, îşi agita uşurel mâinile. Avea unghii scurte, aproape tăiate în carne.

Am început să învârt zaharniţa de pe masă. Zgomotul metalic mă liniştea.

Un poliţist a intrat şi a cerut o apă minerală, iar băiatul s-a ridicat şi l-a servit.

Eu mă străduiam să-mi păstrez calmul. Mi-am încrucişat mâinile pe masă şi am privit-o în faţă.

Vedeţi, doamnă, i-am spus, pentru mine tot ce-mi povestiţi e ceva nou.

Părinţii mei au divorţat când eu eram mic. Eu nu-l prea vedeam pe tata. Eram într-adevăr foarte apropiat de mama, dar niciodată n-am aflat de povestea asta, doamnă, scuzaţi-mă, însă nu cred că ea vă dădea bani ca să păstraţi secretul de care vorbiţi. Pot să vă întreb dacă aveţi vreo dovadă în acest sens?

În momentul acela băiatul se apropie şi spuse ceva de neînţeles. Ea îl reduse la tăcere dintr-o privire.

Eu n-am văzut-o pe mămica dumneavoastră decât o dată. O doamnă înaltă, distinsă, foarte elegantă, de asta-mi aduc bine aminte, domnule avocat. M-a primit la dumneavoastră acasă, pe strada, cum se numeşte? Jorge Basadre, undeva prin San Isidro, acolo m-a primit o dată. Am fost acolo, adică m-am dus s-o văd chiar la dumneavoastră acasă. Am fost şi-am vorbit cu ea. Aveaţi un ceas mare în salon, aşa mi-amintesc, nu aveaţi? Am fost acolo. Ea mi-a spus că îmi va trimite banii cu un domn. El venea aici în fiecare lună s-aducă banii. Domnul Oscar, Chacho Osorio, cum i se spune. Domnul ăsta venea aici. Aducea o mie de dolari la fiecare întâi ale lunii, domnule avocat, îi făcea deci mamei dumneavoastră serviciul ăsta. Am vorbit acum şi cu el, dar mi-a zis că murind mama dumneavoastră nu mai are de unde să-mi aducă. El nu făcea serviciul ăsta decât pentru mama dumneavoastră, atât. El ştie să vină aici. De asta v-am chemat, să veniţi aici şi să-mi aduceţi banii aşa cum vă zic. Dar nu trebuie să veniţi în persoană aici. Vă sună domnul Chacho. Dumneavoastră îi daţi lui banii, domnului Chacho. Puteţi sta liniştit dacă faceţi aşa, domnule avocat.

Îmi apăru înaintea ochilor faţa lui Chacho. Îl vedeam la restaurantul de la ţărmul mării, spunându-mi că mama a fost o mare doamnă.

Deci dumneavoastră spuneţi că aveţi poze şi lucruri de-ale tatălui meu, am şoptit.

Poze. Avem poze. Tatăl dumneavoastră o să fie amestecat într-un scandal. O să povestim presei dacă nu ne daţi banii, domnule. Dacă nu ne credeţi, domnule avocat, adăugă încetişor, dacă nu credeţi, vă putem arăta poze. Trei poze avem, vi le putem arăta. Vreţi să le vedeţi? Acolo, în garnizoană, tăticul dumneavoastră avea un aparat care făcea poze singur, un aparat de fotografiat care se declanşa singur. I-a făcut cadou pozele lui Miriam.

A tăcut, cercetându-mă. Pe buze i se ivea un început de zâmbet.

Da, aduceţi-mi pozele. Vreau să le văd.

Ea n-a făcut niciun gest, dar băiatul s-a ridicat şi s-a dus la tejghea.

S-a întors cu un plic mototolit.

Mi l-a dat. L-am deschis încet, ţinându-l la oarecare distanţă.

Trei fotografii mari mi-au alunecat în mână.

Imaginile erau cam şterse, dar destul de clare pentru a se putea distinge faţa şi o parte din trupul tatălui meu. Era gol lângă o femeie tânără. Era el. Era el?

Părul lung îi acoperea fetei aproape toată faţa. Totuşi se puteau vedea din profil nasul, fruntea, o porţiune lucioasă a buzelor.

În prima fotografie erau în picioare, cu profilul îndreptat spre aparat, el sărutând-o, îmbrăţişând-o strâns, iar ea abia dacă se mai putea ţine dreaptă. Avea o dâră umedă pe obraz.

În celelalte fotografii totul era mai neclar. Erau într-un pat, se vedeau cutele unei pături, el mereu deasupra ei.

Chipurile abia dacă se distingeau prin ceaţă. Erau poze pe care tata trebuie să le fi arătat prietenilor pe la petreceri ca să se laude.

Ar fi rău pentru dumneavoastră ca aceste poze să iasă la televizor sau prin ziare. Acum nimeni nu mai prea vorbeşte de tăticul dumneavoastră, dar după treaba asta multă lume ar putea începe să vorbească. De asta trebuie să aveţi grijă, pentru

dumneavoastră, domnule. Aşa că numai de dumneavoastră depinde.

Circulaţia intensă a microbuzelor se auzea aproape de poartă. Era un zgomot permanent, un vacarm de strigăte de încasatori, de claxoane, de caroserie lovită. Iar zgomotul ne hăituia în valuri, cu creşteri şi descreşteri, amestecându-se uneori cu vocea Vilmei Agurto.

Deci mă şantajaţi, doamnă Agurto.

Mă rog, dacă vreţi s-o numiţi astfel, faceţi-o. Dar trebuie să-mi daţi banii, asta cu siguranţă. Vă spun clar că, dacă mi se întâmplă ceva, cineva ştie unde sunt pozele şi le trimite direct la ziare şi la televiziune. Nu glumesc. Şi ajung şi la tribunal. Şi la prietenii dumneavoastră. Iar prietenii mamei dumneavoastră o să vadă şi ei pozele, domnule Ormache.

M-am sprijinit de spătar. Lemnul trosni scurt.

Deci aşa stau lucrurile, doamnă Agurto. Şantaj, nici mai mult, nici mai puţin.

Ei bine, asta am avut să vă spun, domnule avocat. O să vedeţi dumneavoastră.

Mi-am dat atunci seama că băiatul o urmărea pe femeie crispat şi fascinat.

Bine, doamnă Agurto. Am nevoie de mai multe dovezi. Spuneţi-mi unde o pot întâlni pe domnişoara asta, pe Miriam. Aş vrea să vorbesc cu ea.

Mă privi drept în faţă. Ochii mici şi nemişcaţi îi străluceau.

N-o s-o vedeţi. N-o s-o vedeţi niciodată, domnule. În veci, în vecii vecilor.

Mă rog, dar eu am nevoie ca ea să-mi spună dacă e adevărat.

N-o puteţi vedea pe ea şi nici eu nu vreau să vă mai văd, domnule. Mâine este întâi. Domnul Chacho să aducă banii mâine la ora asta. Numai cu el să mi-i trimiteţi, cu nimeni altcineva. În prima zi a fiecărei luni îl aşteptăm aici cu banii. Iată adresa lui. Mulţumesc, la revedere, domnule avocat. Rămâne aşa cum v-am spus, şi gata.

Mi-a dat o hârtie liniată. Adresa lui Chacho era scrisă acolo, cu litere chinuite de tipar.

Femeia s-a ridicat în picioare. Băiatul a lăsat-o să treacă şi apoi a urmat-o spre tejghea.

Ea se făcu nevăzută. Băiatul se aşeză pe un scaun. Rămase acolo, citind un ziar.

Zgomotul străzii răsuna jur-împrejurul meu.

Am ieşit în stradă în clipa în care un microbuz s-a oprit cu un scârţâit metalic. Încasatorul, un copil cu o cârpă pe cap, i-a strigat ceva şoferului. L-am găsit pe Nelson.

— Mergem la San Borja. Dar grăbeşte-te.

Pe drum aproape că nu m-am clintit. Simţeam că furia mă sufocă. Vocea femeii mi se înfigea în piept şi lua forma feţei lui Chacho. Domnul Chacho să aducă banii. Numai cu el să mi-i trimiteţi.

Am ajuns curând la destinaţie. Nelson a coborât să întrebe de el.

Ieşi o femeie.

— Domnul Chacho nu-i acasă. Nu ştiu la ce oră se întoarce.

L-am sunat pe celular şi am dat de vocea lui înregistrată. Lăsaţi, vă rog, numele şi telefonul. Era caraghios. Politeţea plină de fumuri a unui torţionar şi şantajist. Sună-mă îndată ce poţi, îmi ascultam propria voce sacadată, am o întâlnire, sună-mă imediat, Chacho.

Am intrat în biroul meu şi am văzut lista cu documentele pe care le aveam de rezolvat. O pală fierbinte de furie m-a paralizat. M-am repezit la mormanul de dosare şi le-am aruncat pe jos; am văzut hârtiile zburând şi m-am apucat să le calc în picioare. O ploaie de foi m-a înconjurat într-o clipă. Ce se întâmplă, Adrián? Mă întrebă Jenny. Ce ţi-a venit? Parc-ai dat în mintea copiilor.

Începu să le strângă.

În seara aceea am rămas la cabinet până au plecat toţi. Obiectele din jur – calculatorul, cărţile, tabloul de pe perete –, păreau fiinţe vii, aşteptând momentul potrivit să sară la mine. Am ieşit în parc, am dat o raită prin cartier şi m-am întors. Mi-am turnat nişte vodcă.

Vilma Agurto, băieţelul ei.

Fotografiile tatei, vocea femeii, mama dumneavoastră şi-a ţinut cuvântul şi dumneavoastră veţi face la fel, imaginea mamei punând o mie de dolari într-un plic şi dându-i-l lui Chacho...

Dar mai era o prezenţă, de data asta nu un chip ori un trup, ci parcă umbra unei femei. Femeia aceea. Miriam. O umbră cenuşie, o serie de linii şterse ce nu reuşeau să-i definească trăsăturile. N-o vedeam bine, dar era ea. Voiam s-o văd. Voiam să vorbesc cu ea. Dar, dacă o întâlneam, ce se va întâmpla? N-avea să-mi arunce în faţă josniciile tatălui meu, poate chiar să-mi ceară mai mulţi bani decât mătuşa ei? Şi de ce tata i-a cruţat viaţa? Oare era sigur că era însărcinată? Bineînţeles că nu mă încumetasem s-o întreb pe Vilma Agurto.

Aveam un frăţior pe care ea îl creştea în locul acela mizer unde mi-o imaginasem?

IX

Tot restul serii am format numărul de celular al lui Chacho. Ori de câte ori se auzea vocea lui înregistrată apăsam tasta. Am făcut-o în mai multe reprize, încercând de cinci sau şase ori de fiecare dată. În răstimpul dintre reprize am stat mai departe la biroul meu, lucrând la un raport, cu un pahar de vodcă la îndemână.

Din când în când mă întrerupeam din scris ca să sun iar.

Pe neaşteptate, după un şir de încercări de rutină, când apăsam tasta numai ca să reînnoiesc apelul, se auzi vocea lui Chacho pe un fond muzical de *salsa.* Te-am tot sunat, mă auzi? Da. Ce se întâmplă? Nu te aud bine, unde eşti? Sunt la Maximo. Unde? Aici. E o discotecă pe bulevardul Marinei. Trebuie să vorbesc cu tine urgent. Mda, bine, dar sună-mă mâine. Ascultă, e vorba doar de un minut. Am început să strig ca să acopăr zgomotul muzicii. Spune-mi unde eşti şi vin să te văd o clipă. Dar nu sunt singur, sunt cu o fată, zău. Mă rog, o laşi să te aştepte puţin, vorbim şi apoi eu plec.

Paznicul de noapte intră în birou. Vă caută la telefon soţia, maestre. O sun eu imediat, spune-i, te rog. Dar mai bine mâine. Vin acum, Chacho. Aşteaptă-mă că vin acolo. Muzica răsună mai tare. În fine. Vino dacă vrei.

Discoteca era un mic palat de ciment galben cu coloane aurite şi două reflectoare care iluminau praful.

Am intrat pe pista de dans, am trecut pe lângă trei sau patru perechi languroase şi am rămas în picioare, uitându-mă spre fundul sălii, într-un carusel de lumini. Chacho era cu o fată cu părul cârlionţat, chiar în capăt. M-am apropiat. Trebuie să vorbesc cu tine imediat, Chacho. Aşteaptă să se termine, ce naiba! Nu pot, i-am răspuns, trebuie să plec chiar acum. Vorbim, mă duc şi tu te întorci aici. Mii de scuze, domnişoară. Doar câteva clipe. Hai, du-te, Chachito, zise fata cu păr cârlionţat.

Dar ce se întâmplă, ce te-a apucat, Adrián? Ce-ai păţit? Nimic, i-am zis. N-am păţit nimic.

Ne aşezaserăm pe nişte perne de plastic lângă un geam mare. Lumina murdară a unui felinar se difuza în sticlă.

— De când duci bani familiei Agurto?

— Ce?

— De când duci bani familiei Agurto, ticăloşiile?

Şi-a lăsat capul în jos. Luminile albastre şi roşii se striveau pe pardoseală.

— Ce spui? Nu ştiu despre ce vorbeşti.

— Ştiu tot, Chacho. Mi-au povestit. Am stat de vorbă cu Vilma Agurto. Acum zi, de când dădea mama bani familiei ăsteia?

Şi-a frecat ceafa.

— Nu ştiu.

— Spune-mi, Chacho, de când le duci bani? Hai, zi! Dacă nu-mi spui, îţi fac o reclamaţie şi te bag la răcoare. Mâine stai comod în mica ta celulă, mă înţelegi?

Muzica se schimbă brusc. E acum o baladă dulceagă, vocea răguşită devine tot mai puternică, nişte perechi se apucă să danseze. Fata cu păr cârlionţat ne priveşte de aproape, cu braţele încrucişate.

Buzele îi tremură uşor. Îşi duce mâna la gură.

— M-a chemat odată mama ta. M-a rugat s-o ajut...

— Câtă vreme le-ai dat bani?

— Nu ştiu. Cât să fie oare? Cam trei sau patru ani să tot fie. Mi-a cerut să nu vorbesc cu nimeni. Eu le duceam banii şi gata.

— O mie de dolari pe lună?

— Da. Ţi-au telefonat?

— Îmi cer aceeaşi sumă şi vor s-o duci tu.

— Fir-ar a dracului de treabă. Mama ta nu voia ca tu să afli ceva, zău.

— Mda. Însă acum vor să le dau eu banii.

O umbră se materializează. E cârlionţată.

— Chachito, scumpule, până când ai să mai stai cu domnul ăsta? Mă plictisesc singurică.

— Câteva clipe doar. Hai, du-te. Cumpără-mi o bere şi ia-ţi şi tu una. Uite.

Scoate o bancnotă şi i-o dă. Cârlionţata pleacă.

— Şi ce ţi-a mai spus femeia asta, Adrián?

— Nimic altceva. Doar să te duci mâine cu banii.

— Ţi-a arătat pozele?

— Da.

— Deci aşa.

Se uită spre pista de dans. Mă întorc către el. Îl bat pe umăr.

— Şi cu cât te alegeai tu ca să faci pe mesagerul, Chacho?

— Eu?

Cârlionţata se apropie cu o sticlă de bere.

— Mergem, Chachito?

— Da, cât?

— La dracu', rău mai eşti, amice. Urât din partea ta să mă întrebi una ca asta. Ce urât, Adriancito. În fine, ştii ceva? Eu plec, plec de aici, n-am stat de vorbă. Plec cu fata mea, amice.

— Haide, lasă-l odată pe domnul ăsta, zise cârlionţata.

Şi îl apucă de braţ.

Chacho mă priveşte cu ochi tulburi. Braţele ca nişte cârlige, parcă gata să mă lovească.

— Mama ta nu voia să afli nimic. Ea nu făcea decât să-mi mulţumească şi-mi dădea un bacşiş pentru serviciul ăsta. Mama ta era o mare doamnă, zău, o mare doamnă.

— Unde crezi c-o putem găsi pe fata asta, Miriam?

— Ei bine, dacă tu nu vii, mă duc singură. Mă apuc să dansez singură.

— Taci din gură. Pe Miriam n-ai s-o găseşti, amice. Nu poţi s-o găseşti.

Îşi ridică mâna la cap şi-o lasă să cadă în faţă. Apoi îşi duce braţele la subsuori, vrând parcă să se declare de neclintit.

— E adevărat că era însărcinată când a fugit?

— Cine ţi-a spus?

— Cred că Guayo sau tu aţi spus asta data trecută. Tu ai spus-o.

— La dracu', nu ştiu.

— Dar n-ai spus-o?

— Nu-mi amintesc.

— Dar era, sau nu era?

— Nu ştiu, răspunde aproape strigând.

Câteva feţe se întorc spre noi.

— Hai, Chachito, hai, lasă-l, vino cu mine, vino, hai să dansăm.

— Nu-i ştii nici măcar numele de familie?

— Mă rog, eu plec, Chachito, m-am săturat să te tot aştept, zău. Ce-ai atâta de vorbit cu el?

Fata dispare pe pista de dans.

Chacho bea o duşcă. Ridică sticla în dreptul feţei.

— Miriam a murit de mulţi ani, aşa am auzit. Nu mai ştiu nimic de ea.

Se pierde în fumul de pe pistă. În local a mai intrat lume. După puţină vreme, Chacho apare iar, dansând şi râzând printre lumini.

Mi-aduc aminte că, plecând de acolo, abia dacă eram în stare să-mi găsesc maşina. Am deschis portiera şi am rămas aşezat la volan fără să mă mişc. Era o linişte tulbure dincolo de parbriz; un fascicul de lumină se târa pe sticlă.

O clipă mi-a trecut prin cap să mă întorc să-l caut.

Ce aveam să-i spun însă? Am dat drumul la motor. Drumul mi s-a părut neobişnuit de lung.

Zgomotul de la discotecă îmi răsuna încă în urechi când dădeam de vreo groapă. Condusesem un răstimp şi în sfârşit mi-am venit în fire. Mă aflam pe bulevardul Javier Prado. În curând aveam să ajung acasă.

Am intrat în salon. Mi s-a părut un loc pustiu. Îmi mai răsuna încă în urechi muzica de la discotecă. Totul era cufundat în tăcere. Nu era prea târziu, dar Claudia se culca întotdeauna la unsprezece ca să poată fi în formă la ora ei de gimnastică.

M-am aşezat. Lenta, venerabila pendulă de mahon a mamei trona la locul ei. Din ochiul său mare părea că evaluează toate cele întâmplate de curând. Eu îi adusesem pendula. Era ca un simbol înalt şi trainic al casei, un fel de altar al familiei, obiectul care ne întâmpina şi ne spunea rămas-bun lângă uşă.

La micul dejun, înainte de a pleca la şcoală sau la universitate, priveam mereu cercul acela de numere şi liniuţe, fondul alb cu uşoare pete galbene. Îl privisem de nenumărate ori.

Şi mama văzuse ceasul acesta mare de mai multe ori pe zi. Văzuse limbile subţiri, cadranul palid pe fondul cu cifre romane, liniile mai îngroşate de la douăsprezece şi de la şase. Îl văzuse probabil cu gândul la ora stabilită, ora la care Chacho avea să sune la uşă, iar ea trebuia să-i deschidă şi să-i dea un plic cu o mie de dolari pentru doamna Agurto.

Ceasul îmi apărea ca o sferă de cristal care ghicea trecutul, cercul care înconjura portretul personajelor sale. Mama deschizând uşa la întoarcerea de la bancă, numărând una câte una bancnotele, încredinţându-le degetelor murdare ale lui Chacho. Fiecare bancnotă îi aluneca în mână, apoi intra într-un plic pe care ea îl închidea. Faţa hotărâtă şi plină de bunătate a mamei, glasul ei care mă reconfortase în unele nopţi, faţa şi glasul erau ale femeii care se dusese la bancă în fiecare lună şi care, cu mâinile acelea cu care mă strânsese la piept, ţinea plicul peste care avea să se lăţească zâmbetul Vilmei Agurto.

Şi totuşi... fisura care tocmai apăruse pe statuia ei nu o spărgea. Poate chiar o fixa oarecum. Şi eu aş fi procedat ca ea, de fapt, trebuia s-o fac. Şi, cu toată furia şi amărăciunea mea, nu-i reproşam că s-a ascuns de mine. Viaţa mea se desfăşurase pe drumuri pavate fără cusur de uitarea aceluia care-mi fusese tată. Ea le proiectase şi le construise şi le întreţinuse. Acum, că o descoperisem, aveam impresia că ea se întoarce ca să se explice. Eu trebuia să înţeleg. Ce puteam face, băiatul meu? Femeia asta m-a ameninţat că face publică povestea tatălui tău. Spune-mi, aveam oare altă soluţie? Trebuia să accept, şi gata.

Limba cadranului se mişcă o linie şi dintr-odată se auzi gongul, un zgomot muzical de trei note, trei noaptea, ora la care eram întotdeauna acasă, dormind. La zece, mama îmi dăduse ultima sărutare. Îmi făcusem rugăciunea împreună cu ea. Trebuia să vă protejez pe tatăl tău şi pe voi. N-aveam încotro, mă înţelegi.

M-am bucurat că eram singur şi aproape pe întuneric. Simţeam lenta umiditate a aerului. Noutăţile trecutului, imaginea ei pe canapea, cu buzele strânse în liniştea salonului, va trebui să scot bani, ce pot face, ar fi un scandal îngrozitor

pentru Adrián, ce altceva îmi rămâne de făcut, mai bine să nu spun nimic nimănui şi mai cu seamă lui. Număr banii, îi pun într-un plic, vine băiatul acela şi dau totul uitării până la începutul lunii viitoare. Aşa. Fusese oare aşa?

M-am întins lângă Claudia. I-am atins umărul şi am sărutat-o.

M-am trezit din pricina zgomotului de la fereastră. Era nouă, o oră scandaloasă pentru rutina mea matinală. Am găsit un bilet de la Claudia. Bună, somnorosule! De la sala de gimnastică mă duc la mama. Fetele sunt la scoală.

Am rămas în pijama, stând în capul oaselor în pat. Eram încă de partea asta. Să mă scol, să fac duş, să mă îmbrac, să fac saltul, să trec dincolo de barierele care mă reţineau aici. Bravura de fiecare zi. Mai întâi să întind o frânghie şi apoi să mă ridic şi să aştept să-mi pun hainele şi să fac saltul. Baia era vama, maşinăria care face minuni, intri înăuntru în zdrenţe şi ieşi un domn în toată legea.

În maşină, am răspuns la celular de mai multe ori. La radio auzeam în continuare vocile parlamentarilor şi miniştrilor.

Ajungând la cabinet, m-am ocupat rapid de un client. Am chemat-o apoi pe Jenny.

— Ce s-a întâmplat ieri?

M-a ascultat făcând ochii mari.

— Nu pot să cred, repeta.

— Aş vrea s-o cunosc pe fata asta, pe Miriam.

— Dar n-au spus că a murit?

— Nu ştiu, cred că Chacho vorbea într-o doară.

— Dar ţi-a zis că a murit.

— Nu ştiu. Mi-a zis că auzise că a murit, dar eu nu-l cred.

— Şi de ce vrei s-o cauţi?

— Vreau s-o văd la faţă.

În momentul acela a sunat telefonul.

Jenny a ridicat receptorul. Vocea ei de serviciu se îmblânzi.

— E domnul Chacho Osorio, spuse acoperind cu mâna receptorul.

— Ah, da. Spune-i că poate veni la douăsprezece.

— Bine.

Închise telefonul. Stătea şi se uita la mine. Avea capul sprijinit într-o mână, cu unghiile înainte.

— În fine, cred că o să-i dau banii, nu ştiu ce altceva pot face.

— Eşti sigur?

— Nu, nu sunt sigur. Dar deocamdată trebuie să scot o mie de dolari şi să i-i dau. O să văd mai târziu cum să facem ca să recuperăm fotografiile alea. Acum însă câştigăm timp cu asta.

Jenny se ridică în picioare, se rezemă de birou.

— E ceva ce nu înţeleg în povestea asta, Adrián.

— Ce?

— Se presupune că fata asta, Miriam, mă rog, se presupune că a suferit pentru ceea ce i-au făcut la garnizoană, pentru că au ţinut-o prizonieră şi pentru tot ce a păţit acolo, nu?

— Da.

— Atunci de ce să fi păstrat fotografiile alea de când fusese prizonieră şi să i le fi dat mătuşii ei? Atâta sânge rece să fi avut fata? Asta n-o înţeleg, zău. O femeie cinstită n-ar păstra nişte amintiri atât de groaznice, nu crezi?

— De ce crezi că e o femeie cinstită?

— Nu ştiu. Dar aşa cred. Chiar dacă n-o cunosc...

Am privit-o în faţă. M-am aşezat.

— Ai dreptate.

— În orice caz, pune-l pe Nelson să-l urmărească pe domnul ăsta, Osorio, şi pe bătrână la fel.

L-am chemat pe Nelson.

— Da, maestre.

— O să vină un tip să ia un plic, i-am spus. Jenny o să-ţi arate cine e. Vreau să-l urmăreşti şi să-mi spui unde se duce, mă înţelegi? Îl urmăreşti oricât de târziu ar fi. Spune-mi tot ce face. Să nu te vadă.

Ochii îi străluciră.

— Bine, maestre.

Chacho sosi la douăsprezece. Avea un sacou negru ce lăsa se se vadă cămaşa roz cu o cravată gri. Se pieptănase şi îmi zâmbea.

— Vreau să-ţi cer scuze, mi-a zis. Pentru chestia de aseară. Scuză-mă, zău. Eram cu fata şi băusem puţin, nu ştiu ce s-a întâmplat, iartă-mă, Adriancito, dacă m-am purtat urât. Şi pentru treaba de acum câteva zile, cu Guayo, de asemenea. Nu ştiu ce-a păţit prietenul ăsta.

— Bine. Nu-ţi face griji. Dar vreau să-mi spui ce ştii de Miriam.

— De indiancă? Nimic.

— Mi-ai spus că a murit.

— Nu, nu ştiu de ce am spus asta, nu ştiu nimic, zău.

Se aşeză în faţa mea, picior peste picior.

— Îţi mulţumesc, i-am zis, că-mi faci serviciul ăsta.

— Nu, nu-mi mulţumi, nu-mi mulţumi. Încerc şi eu să ajut.

— Şi cât mi-ai cere ca să faci pe mesagerul în povestea asta?

— Ei, ascultă, nu mă jigni. Nimic, nimic. Nu-ţi iau nimic. O fac ca să-l apăr pe tatăl tău, amintirea tatălui tău. Vreau să-ţi fiu prieten, Adriancito, ştii doar cât îl respectam pe tatăl tău.

I-am dat plicul. L-a luat.

— Mai bine numără-i, i-am zis.

Şi-a trecut printre degete fiecare bancnotă. Avea degetele grase, parcă erau viermi dansând la o mică petrecere.

L-am văzut ridicându-se şi mi-a întins mâna.

— Acum du-te, i-am zis. Nu mai vreau să te văd până la începutul lunii următoare.

Răspunse cu un zâmbet.

Am închis uşa după el.

Jenny mă privea, ochii îi străluceau.

— Ce tip groaznic! mi-a zis.

— Mai întâi trebuie să mergem la cadastru. Trebuie să vedem cine sunt cei care au cumpărat terenuri pe bulevardul Dos de Mayo.

— De ce tocmai acolo?

— Guayo a văzut-o pe Miriam servind într-o prăvălie, cam pe la a paisprezecea stradă. Pe unde este clădirea Băncii Wiesse.

— O prăvălie?

— Da, dar acum nu mai e, sunt doar edificii. De asta trebuie să vedem cine erau foştii proprietari şi dacă au vândut ori construit acolo. Să vedem dacă vreunul dintre foştii proprietari ne poate spune unde să dăm de ea.

— Atât de mult ţii s-o găseşti?

— Da.

— De ce?

— Nu ştiu.

Jenny m-a privit. Şi-a plecat capul şi s-a uitat pe monitor.

— Bine. La ora prânzului mă duc la cadastru.

M-am întors acasă să mănânc. M-am dat jos din maşină şi am aruncat o privire spre arbustul cu frunze cerate din faţă. M-am gândit să-i povestesc totul Claudiei.

M-a primit vorbind la telefon. Şi-a ridicat o mână. Fetele mâncaseră deja şi fiecare stătea în faţa calculatorului ei.

M-am dus să le văd, le-am sărutat, le-am întrebat ce-au făcut azi la şcoală. Sunt sătulă până-n gât de liceu, a suspinat Alicia. La anul o să fiu la universitate.

Când m-am aşezat la masă, Claudia încheie conversaţia la telefon şi veni lângă mine. Începu să-mi explice problemele pe care le aveau verişoarele ei Marita şi Pocha. Am urmărit cu gândul aiurea povestea certurilor dintre ele.

Claudia vorbea limpede şi curgător, parcă ţinând o lecţie pentru copii. Pocha primea mereu cele mai frumoase cadouri de la tatăl lor. De când erau mici. Dar, din fericire, Marita n-a fost niciodată ranchiunoasă. Până într-o zi... Telefonul celular îmi sună în buzunar.

L-am luat ca cineva care ţine o amuletă şi am auzit vocea lui Nelson:

— Amicul ăsta, Chacho, ia prânzul cu cucoana, maestre. I-am văzut chiar acuma. E prieten la cataramă cu cucoana asta, maestre, e clar. Le-am făcut două poze fără să-şi dea seama. Şi ea i-a dat câteva bancnote în faţa mea, am văzut cu ochii mei.

— Vin acolo, i-am zis.

Claudia se oprise din vorbit, m-a întrebat ce se întâmplă şi i-am răspuns că o s-o sun cât mai curând să-i povestesc. A venit după mine până la uşă.

Am auzit scârţâitul pneurilor.

Maşinile rămâneau în urmă.

Claudia m-a sunat pe celular. Ce-i cu tine? M-a întrebat. Sunt tras pe sfoară, îţi povestesc mai târziu.

Am închis şi l-am sunat pe Nelson. Mi-a spus că Chacho tocmai plecase din localul de pe La Victoria. E în cârdăşie cu cucoana asta, maestre. Am văzut cu ochii mei când i-a dat tipului mai multe bancnote. Chiar în faţa mea. Eu m-am prefăcut

că intru să cer o răcoritoare. Au ascuns totul, repejor. Dar am apucat să-i fotografiez, maestre.

În drum spre casa lui Chacho toată povestea începu să mi se limpezească. La fiecare semafor roşu, un nou element se mai adăuga la ceea ce presupuneam eu că se întâmplase.

Era o poveste întemeiată pe o serie de scene probabile. În prima, tata le arăta pozele amicilor, în momentele lui de beţie, lăudându-se ce nemaipomenit o regulase pe mica lui indiancă, în a doua, Chacho găsise pozele în apartamentul tatei, poate după moartea lui. În a treia, Chacho căutase o femeie oarecare pentru a o şantaja pe mama. În ultima o convingea pe femeia asta să-mi telefoneze pentru a-şi continua afacerea. Aşa se petrecuseră lucrurile?

Conduceam apăsând cu piciorul pe acceleraţie. Mă gândeam că l-aş putea ajunge din urmă pe Chacho în drum spre casă, dacă se ducea mai întâi să-şi pună bine partea lui de câştig.

Am ajuns pe strada Liszt în San Borja şi abia m-am dat jos din maşină, că l-am şi văzut. Tocmai sosise. A parcat lângă mine şi a coborât cu un zâmbet prefăcut.

Nu era timp de pierdut.

M-am apropiat şi l-am împins din răsputeri strigând erai în cârdăşie cu baba, în toţi aceşti ani ai şantajat-o pe mama, nenorocitule, şi precis că fotografiile alea le-ai sustras de la tata când a murit, tot timpul ai fost un rahat împuţit.

Eram orbit de furie, făcându-mi evident iluzia că-l puteam bate, dar abia am început să-i car câţiva pumni, că am şi înţeles că n-o să fiu în stare. Braţele lui păreau două ciocane. Am simţit primele lovituri şi mi-am pierdut echilibrul, într-o nesfârşită explozie de durere. Faţa mi se izbise de ciment. M-am ridicat şi m-am năpustit asupra lui. Am izbutit să-l trântesc în grădină şi l-am auzit slobozind puzderie de înjurături. Cum l-am văzut ridicându-se, am şi simţit un pumn zdravăn, care mi-a făcut praf falca. M-am pomenit în beznă, buimac, cu mâinile pipăind pe jos, înecat de mirosul de sânge. M-am ridicat, clătinându-mă însă, până am căzut din nou pe un petic de iarbă. El îmi tot striga ceva.

Când m-am ridicat iar, Chacho intrase în casă. Eu scuipam sânge. Aveam cămaşa plină de pete. Eram leoarcă de sudoare. M-am dus până la uşă şi am început să dau cu picioarele, am

luat câteva pietre şi le-am aruncat în geamurile casei. Mă aplecam din când în când să mai iau altele, şi le-am tot aruncat până n-a mai rămas niciun geam întreg, ba chiar şi după asta.

Am căzut. Mi-am şters lacrimile. Am reuşit să mă aşez la volan. Braţele îmi tremurau, dar am putut demara. Am condus plângând în hohote şi ştergându-mi la răstimpuri faţa.

Străzile mă întâmpinau una după alta.

Am oprit în cele din urmă în faţa casei mele.

Justina, menajera, m-a văzut şi şi-a dus mâna la gură, strigând doamnă, doamnă. A apărut şi Claudia. Vai, Doamne Dumnezeule, ce-ai păţit? Se ţinea după mine pe scară. Am intrat în baie, mi-am scos hainele şi le-am lăsat în coş. Claudia bătea întruna în uşă. N-am nimic, vreau să mă spăl, i-am spus. M-am băgat sub duş. Am rugat-o să-mi aducă rufe curate. Am ieşit din baie. Durerea m-a făcut să mă ghemuiesc pe pat. Ce-ai păţit? Vocea Claudiei răsuna de undeva de departe. Să chem salvarea? Se aşează lângă mine. Nu, nu chema pe nimeni.

— Poţi să-mi spui odată ce s-a întâmplat, Adrián?

— M-am bătut cu un ticălos.

— Cu cine?

— Unul care l-a cunoscut pe tata.

Când a aflat tot ce se întâmplase, Claudia a strâns din buze, mi-a zis că ar fi bine ca nimeni să nu afle de povestea asta şi m-a rugat s-o las să-mi vadă vânătăile şi loviturile. Trebuia să-l chemăm pe vărul meu Enrique, care e doctor. I-am zis că nu cred că rănile mele sunt grave. Dacă mi-aş fi rupt ceva, n-aş fi putut conduce, iar acum nici n-aş fi putut vorbi. Claudia s-a dus la baie şi s-a întors cu alifii, tifon şi leucoplast.

Am dat un telefon, apoi m-am întins în pat. Claudia s-a aşezat lângă mine.

Într-un târziu, Nelson a venit să mă ia. De ce nu m-aţi chemat, maestre? Mi-aş fi adus câţiva oameni să-i venim de hac nenorocitului, a insistat. Am plecat, cu toate rugăminţile Claudiei. I-am promis că mă întorc repede. Transpiram. O furie turbată mă ţinea în picioare, mă făcea să urc treptele, mă scăpa de unghiurile din stomac şi din cap.

Când am intrat la mine în birou, Jenny ţinea în mână fotografiile făcute de Nelson. Ce ţi s-a întâmplat? Nimic, m-am bătut cu cineva. Te-a văzut un doctor? N-am decât vânătăi, lasă-mă să văd fotografiile. Într-una se vedea Vilma Agurto dându-i o

bancnotă lui Chacho. În altele, cei doi stăteau şi beau bere. Nu ştiu de ce nu mă prinsesem dinainte. I-am spus lui Jenny să se ducă să-mi facă rost de o sută de dolari şi mi-am pus fotografiile în buzunar. Te simţi bine? M-a întrebat. Da, sunt bine. Mă duc la doctor şi mă întorc.

Vilma Agurto s-a arătat surprinsă când mă văzu intrând în local. Chacho îi spusese pesemne de întâlnirea noastră.

M-am aşezat lângă ea. Nelson s-a oprit în spatele meu. I-am arătat fotografiile cu ea şi cu Chacho. I-am spus că e o dovadă suficientă ca s-o bag la răcoare pentru tot restul vieţii ei.

Ştii ceva? Am stăruit. O să-ţi spun adevărul. Primarul din La Victoria mi-e prieten şi într-o clipă pot să-ţi închid bodega asta împuţită, adică toate astea, cu tabla, rafturile cu băuturi şi galantarele tale. Şi cu cretinul ăla în tricou negru pe care l-ai ascuns pe acolo pe undeva. Dar cum eu sunt bun la suflet, i-am explicat, sunt dispus să-ţi dau o sută de dolari în momentul ăsta în schimbul negativelor.

Ea mă privea cu o expresie încremenită. Abia dacă-şi mişca buzele ca să vorbească. Dacă faceţi asta, o să dezvălui totul. Dar nu-ţi dai seama că cei de la televiziune îmi sunt prieteni, şi la fel ziariştii? Nu pricepi că n-o să facă nimic? Nu pricepi c-ai încurcat-o rău cu treaba asta? Aşa că, dacă vorbeşti vreodată cu cineva de toată povestea, eu scot pozele cu şantajul pe care le am aici şi cu mare plăcere te trimit la închisoare pe viaţă, mai ales că Chacho a şi mărturisit, aşa că gândeşte-te bine. Vrei să chem poliţia chiar acum?

Nu se clintea. Mă privea cu ochii ei seci, înconjuraţi de riduri. Chiar mâine vin cu poliţia municipală. Mâine închidem localul şi tu ajungi la Chorrillos la închisoare, iar micuţul ăla ajunge la Lurigancho. Ce părere ai? Dar cum să faceţi una ca asta, domnule Ormache? Nu mă puteţi închide, eu o să vorbesc cu presa, şi cu rudele dumneavoastră o să vorbesc, o să le spun eu. Dar nu pricepi, babă proastă? Cu cine o să vorbeşti? Cui o să telefonezi? Uite ce e, mi-a luat ceva timp să reacţionez, dar tu n-ai să-mi poţi face nimic. O să chem poliţia aici, să vadă pozele astea, mâine îţi închidem localul, şi pe cine o să creadă, pe tine sau pe mine? Pe cine?

S-a lăsat o liniște prelungă, marcată de zgomotul traficului. Dintr-odată s-a mișcat. Dintr-odată a strigat Pepo, Pepo. Băiatul a apărut. Adu plicul, i-a zis. Ce? Adu plicul, ți-am spus.

Apoi își plecă ochii. Băiatul s-a întors cu plicul. Femeia i-a poruncit să mi-l dea. El a privit-o cu ochi bovini, stând pe gânduri, dar apoi a ascultat-o.

Înăuntru erau fotografiile și negativele. I-am dat hârtia de o sută, mi-am pus plicul în buzunar și m-am ridicat.

Nelson m-a însoțit. În stradă, am simțit uşurarea brizei. Mergeam cât puteam de repede. Tremuram. Mă simțeam speriat și puțin ruşinat de ceea ce făcusem. Dar și foarte mulțumit și chiar mândru.

Ajungând la maşină, mi-am amintit că aveam o foarfecă în torpedo. Claudia o pusese acolo să o aibă la îndemână în ultima clipă înainte de a intra la vreo recepție. În general, își tăia din tivul rochiei câte un fir care i se ivise pe drum.

Nelson a demarat. Mergeam cu toată viteza. Am luat foarfeca. M-am uitat la fotografii încă o dată.

Se vedea acolo, cum nu se poate mai clară, fața tatei. Trupurile împreunate și abia vizibile, totuși desluşite.

Mă simțeam scârbit și uşor fascinat. Singura mea dorință era să scap de ele. Erau trei fotografii, fiecare într-o postură diferită, fața tatei mult mai aproape decât a ei, un dragon devorând o căprioară în beznă.

Am pus foarfeca pe cartonul murdar și am decupat chipul ei din toate trei.

Aveam pe neașteptate în mână trei chipuri șterse ale lui Miriam, de mărimea unei fotografii de buletin.

Am tăiat mărunt cu foarfeca tot restul, mai ales trupul tatei.

Maşina condusă de Nelson tocmai ieșea de pe bulevardul Iquitos. Am intrat pe bulevardul Mexico, apoi pe Zanjón. Am deschis fereastra și am aruncat resturile fotografiilor înaintea râului de maşini care venea în spate. M-am uitat pe fereastră. Bucățelele se împrăștiară, sărind de câteva ori, apoi rămaseră nemişcate pe şosea.

X

M-am întors acasă. Am ieşit încet din maşină, cu teama ca nu cumva să se înteţească durerea.

Trebuia să-l chem pe Enrique, vărul meu medic. Ce-aveam să-i spun însă?

Claudia îmi deschise. Mă îmbrăţişă. Eşti bine, te mai doare? Mult mai puţin. Ce s-a întâmplat? Am recuperat fotografiile. Şi ce-ai făcut? Le-am rupt şi le-am aruncat pe drum. Nu mai sunt probleme? Acum nu. Uite, ia, asta-i pentru durere. E iatrogen. Dar trebuie să chemăm doctorul. Nu, nu chema niciun doctor. O să mă întind puţin. Apoi o să mă vadă Enrique. Telefonează la cabinet şi anunţă că nu vin, vrei? Nu se simte prea bine. Nu poate veni acum să lucreze, Jenny.

M-am aşezat să mă uit la televizor. Buletinele de ştiri, un film cu Robert de Niro, un meci din Liga Campionilor. Spasmele începeau să cedeze, picioarele mele simţeau acum o durere acceptabilă.

Vărul meu Enrique a venit, m-a examinat, i-am spus că m-am bătut dintr-un motiv profesional cu un client, am glumit amândoi în legătură cu calităţile mele necultivate de boxer, el i-a zis Claudiei că n-aveam nimic serios şi a refuzat să bea cafea, ceai sau o bere (nu cât sunt în exerciţiul funcţiunii, dar acum nu eşti, te afli doar la noi acasă). Enrique răspunse la telefon, trebuia să se ocupe de o urgenţă, ne-am îmbrăţişat şi a plecat în fuga mare.

Zece noaptea. Cum stai cu durerea? mă întrebă Claudia.

Am văzut-o intrând în baie, apoi a venit lângă mine, m-a sărutat şi s-a dus la culcare.

Mă simţeam imobilizat în fotoliu. Am văzut buletinele de ştiri şi meciurile de fotbal. M-am culcat cu puţin înainte de miezul nopţii. Am apucat să dorm între lungile perioade când vânătăile de pe braţe şi de pe mijloc nu-mi dădeau pace. Setea, nevoia de a urina şi o senzaţie de arsură pe sub piele m-au ţinut treaz până în zori. Într-un rând m-am sculat şi am scos fotografiile din buzunar. Trei feţe. În cea mai clară ea apărea din profil, surprinsă de flash. Părul îi cădea într-o parte, ca un şuvoi de fum.

Tăiasem corpul tatei, dar tot se mai puteau vedea cercurile făcute de degetele lui pe un umăr.

Am pus bine bucăţelele de fotografii şi m-am întins iar.

M-am deşteptat.

M-am dus la baie. Abia dacă m-am zărit o clipă în oglindă.

Când am intrat în cabinet a doua zi, Jenny mi-a spus că domnul Gualberto Martínez, adică Guayo, mă aştepta. Era acolo, afară, de o bună bucată de vreme.

L-am văzut intrând. Mi-a zâmbit. Se pieptănase pentru ocazie. Avea sacou şi cravată. Se străduia să pară politicos şi chiar jovial.

— Şi tu eşti în cârdăşie cu ei, Guayito?

— Nu. Dar mi-a povestit Chacho. Cum ai aflat?

— Mi-a povestit chiar cucoana.

— Ea?

— Ea. Vilma Agurto în persoană. Ea mi-a povestit.

— Ce curios.

— De ce?

— Pentru că ea e mătuşa lui Chacho. Mătuşa lui.

Îmi zâmbea.

— Adică cucoana asta n-are nicio legătură de rudenie cu fata, cu Miriam, bănuiesc.

— Nu.

— Şi Chacho a furat pozele când a murit tata.

— Cum ai făcut-o să-ţi spună?

— I-am oferit cinci mii de dolari şi mi-a dat fotografiile, întreab-o pe ea.

— I-ai dat cinci mii de dolari?

— Sigur, cu banii ăştia poate trăi liniştită. Acum pleacă, am treabă până peste cap, bătrâne. Nu mai vreau să-ţi văd mutra, Guayito.

Se apropie. Avea ochii învăpăiaţi.

— Mă minţi, nu-i aşa?

— Crezi ce vrei.

— Eu nu ştiam de asta, Adrián. Eu nu i-aş fi făcut niciodată *i* aşa ceva tatălui tău. Chacho a fost de vină, el a făcut-o.

— Asta nu mai contează acum.

Se aşează şi-şi întinse picioarele. Avea mâinile în buzunare.

— Ai să-i denunţi cu adevărat?

— Încă nu ştiu.

— Chacho e un nenorocit, nu-i iau apărarea, să nu crezi că vreau să-l scuz. Dar dacă îl denunţi, poţi să-ţi faci rău şi ţie.

— Ţi-am spus că nu ştiu ce o să fac. Adevărul e că toate astea mi-au făcut foarte rău. Acum pleacă, te rog.

— Te crezi foarte important, nu?

— Dacă vrei să fiu sincer, mă cred tot mai prost.

— Ascultă, ai să-i denunţi sau nu? Spune-mi adevărul.

Atunci s-a spart ceva în mine. M-am oprit şi am început să ţip ca un nebun, eram lângă el cu braţele ridicate, urlând, adresându-i un pomelnic de înjurături şi de acuzaţii, că a torturat şi omorât o mulţime de oameni, că a şantajat-o pe mama, dacă tata ar mai trăi, v-ar ucide pe amândoi, sunteţi nişte ticăloşi, nişte nemernici, ce mi-ar mai plăcea să vă văd la pârnaie pe amândoi, nu sunteţi decât nişte rahaţi nenorociţi, şi nu mai ştiu câte altele i-am tot strigat. La un moment dat mi-a răspuns: dar Chacho nu avea bani, n-avea nici ce mânca pe vremea aceea. Totuşi eu ţipam mai departe şi, pe când ţipam, faţa lui Guayo rămânea neclintită precum cea a unui broscoi uriaş, singurul semn de viaţă erau ochii ce i se tot căscau. În sfârşit a intrat Nelson, îi spuse vă rog, faceţi bine şi plecaţi. Guayo se uită la el, dădu din umeri şi se îndreptă spre culoar.

Jenny stătea în prag. M-a întrebat dacă aveam nevoie de ceva, mi-a adus un pahar cu apă şi mi-a închis uşa.

Aşezat la birou, cu inima bătând să-mi spargă pieptul, mi-am dat seama că tata nu era ca ei, ca Chacho şi Guayo. Când s-a văzut pe patul de moarte s-a căit („E o fată în Huanta, trebuie s-o cauţi”). În ziua aceea îmi încredinţase însărcinarea asta. Cum aş putea s-o numesc? Sentimentul vinovăţiei, nostalgia, remuşcările l-au făcut să-mi dea însărcinarea asta. E o fată în Huanta. E acolo o fată, trebuie s-o cauţi. Acum eu ţineam între degete chipul acestei fete, aveam faţa şi trupul în umbra din fotografie. Să duc la bun sfârşit însărcinarea... fantoma tatei se apropiase de mine, îmi spusese ceva, şi acum mi-o repeta.

Seara i-am povestit Claudiei incidentul cu Guayo. A încercat să mă liniştească zicând că avusesem dreptate cu vârf şi îndesat. Cu oameni de teapa asta nu poţi sta de vorbă, mi-a spus. Deie Domnul să nu mai ai deloc de-a face cu ei! Eram în bucătărie, cu puţin înainte de a pleca la soţii Sánchez León (o invitaţie să mâncăm delicioasa friptură făcută de Marcia), când m-am apucat să-i spun că eram hotărât s-o caut pe fata aceea pe nume Miriam.

— Pe cine să cauţi?

— Pe fata cu care a fost tata. Cea care a fugit. O cheamă Miriam.

— S-o cauţi? Cum s-o cauţi?

— Vreau să ştiu unde e.

— Vai, Adrián, la ce bun să faci aşa ceva?

— Nu vreau să se afle nimic într-o bună zi. Trebuie s-o împiedic să vorbească.

— N-o să se afle nimic dacă nu răscoleşti lucrurile. N-ai de ce să le răscoleşti.

— M-a rugat tata.

— Poftim?

— M-a rugat înainte de a muri. Numai că nu mi-am dat seama în momentul acela.

— Nu ţi-ai dat seama?

— Am crezut că delirează. Îmi vorbea de o fată din Huanta, pe care trebuia s-o caut.

— Şi acum vrei s-o cauţi?

— Da. Trebuie s-o găsesc. Pentru că m-a rugat el.

— Însă tatăl tău delira, n-ai spus aşa?

— Da, dar spunând adevărul.

— Şi ce-ai să faci când o s-o găseşti?

— Nu ştiu. Vreau să aflu cine mai ştie de povestea asta. Nu-mi prinde bine un scandal, înţelegi?

— Dar cum ai să dai de ea?

— Nici asta nu ştiu.

— Mă rog, hai să vorbim de toate astea cu mai mult calm. Altădată…

Şi a ieşit din cameră.

Am vorbit de toate astea cu mai mult calm a doua zi şi a treia la fel.

Subiectul părea că o interesează pentru că mă văzuse foarte hotărât.

În cele din urmă, într-o discuţie în bucătărie, Claudia mi-a prezis aşa: Ai să-ţi pierzi timpul, ai să-ţi faci tot felul de probleme, veşnic cu fanteziile tale, cu păsărelele tale din cap, noi avem nevoie de tine aici, tu nu-i datorezi nimic unei indience care l-a cunoscut pe tatăl tău, zău aşa. Dacă nimeni n-a aflat până acum de povestea asta, nimeni n-o să afle nici de acum înainte. Dacă ea n-a zis nimic, nu va spune nimic despre asta.

Ce ţi-a venit să te apuci s-o cauţi? Cum de ţi s-a năzărit aşa ceva? Treaba e că vrei un pretext ca să te îndepărtezi de familie, asta e, precis, crezi oare că nu-mi dau seama?

Lucía a intrat în timp ce noi ne certam şi a izbucnit în plâns.

Într-o dimineaţă, înainte de a pleca la cabinet, mi-am deschis portofelul şi am văzut iar fotografiile. Faţa lui Miriam. Se ascundeau în umbră, neîndoios, unele din motivele care reuşiseră să-l seducă pe tata (şi să-l facă să se îndrăgostească?). Profilul plin, trăsăturile delicate, strălucirea buzelor şi a ochilor. Puteam să-i ghicesc conturul vag al trupului în întuneric. Stăteam în capul oaselor pe pat, cu fotografiile decupate în amândouă mâinile. Le-am ascuns.

— Adrián!

Claudia tocmai intra în cameră cu un zâmbet larg.

— E totul aranjat. Tata ne invită pe toţi să ne petrecem vacanţa în insula Margarita. Exact ce-ţi trebuia ţie. Plecăm luni.

— Cum?

— Ne invită pe insula Margarita. Nu-ţi aduci aminte că ţi-am zis? Să nu-mi spui că nu vrei să mergi!

— Pe insula Margarita?

— Da, nu e minunat?

— Ce să facem acolo?

— Dar bine, Adrián, e exact ce-ţi trebuie ţie. Ai nevoie de o vacanţă, zău. Ţi-am spus deunăzi.

— Du-te tu cu fetele, i-am zis, punându-mi sacoul. Eu am mult de lucru săptămâna viitoare. Cu toate problemele mele, am cam neglijat cabinetul.

— Dar, iubitule, amână şi tu pentru o săptămână ce ai de făcut, zău, pui totul într-un sertar şi-l deschizi lunea viitoare, cum să nu profităm? Tata şi mama ne invită, plătesc ei totul. Hotelul, restaurantele, avionul, absolut tot. Pe deasupra, mi-au zis că aşa le ţinem companie, că altminteri se vor simţi tare singuri acolo. Ne luăm nişte cărţi şi stăm la plajă să citim, ce părere ai?

— Ai dreptate. Nu puteţi refuza. E o ocazie unică. Duceţi-vă voi.

— Nu, zău. Nu fi aşa, Adrián. Ce-i cu tine?

— Nu pot pleca. Avem clienţi noi şi întrevederi toată săptămâna.

A ţâţâit din buze.

— Adevărul e că nu-mi poţi suferi familia, a murmurat. Adică te înfurie că tata ne invită, nu? Şi-a ridicat mâinile: Dar dacă el vrea să ne invite, ce contează, iubitule? Doar avem nevoie cu toţii de o vacanţă frumoasă împreună... chiar acum au şi fetele o săptămână liberă de la şcoală, zău.

— Nu pot, Claudia, dar duceţi-vă voi, te rog.

M-am dus la baie. Mi-am potrivit cravata în faţa oglinzii.

Am auzit-o pe Claudia vorbind în şoaptă la telefon.

A sosit şi ziua de luni, când familia mea trebuia să plece. Am luat micul dejun împreună cu Alicia şi Lucía. Le-am spus că avea să-mi fie tare dor de ele.

Ai să fii aici când ne întoarcem? Mă întrebă Lucía. Nu sunt decât câteva zile, am liniştit-o. Unde mai pui că putem vorbi şi la telefon.

Le-am propus să ne ducem cu toţii să mâncăm la pizzerie. Ah, ce grozav! exclamă Lucía. Pot cere o pizza Margarita? Da, scumpa mea, cere tot ce vrei. N-o să ne mai vedem, mi-a spus, ce păcat! Ce-ai să faci fără noi, tăticule?

XI

În seara aceea, după ce m-am întors de la aeroport, m-am gândit să ies. Îmi venea greu să stau în casă singur. Puteam să dau o raită sau chiar să alerg înainte de a mă culca. Poate că trebuia să mă fi dus cu ele, mi-am zis. N-aveam de fapt niciun motiv întemeiat ca să rămân acasă.

Mi-am pus treningul şi am plecat. Şoseaua părea imensă, ca un tunel fără ziduri.

Am început să alerg.

O adiere clătina copacii.

Mă uitam la bascheţii mei călcând pe asfalt. Păreau că sunt departe de mine. Vedeam străzile care străjuiau parcul, casele, lumina albă a felinarelor, pe care burniţa o făcea ireală.

Ştiam că e cartierul meu, dar mi se părea că nu fusesem niciodată acolo. Era un peisaj nedesluşit, cu arbori şi clădiri în depărtare.

Dintr-o casă răzbătea lătratul isteric al unui câine. Am iuţit pasul. M-am oprit. Mi-a trecut prin cap să-mi scot maioul, însă mi-am dat seama că aveam să tremur de frig. Norişorul răsuflării mele se înfiripa şi apoi se destrăma.

O vagă euforie mă îndemna să alerg.

Locuisem întotdeauna în acest cartier. Străbătându-l, îmi veneau în minte amintiri frumoase.

Puţin mai încolo se afla casa mamei. Mai departe, cea a unchilor mei. Şi mai departe, clădirea şcolii unde am învăţat. Sistemul acesta de străzi care duc în cartierele San Isidro, Miraflores, şi toată mulţimea aceea de case curate... Iar eu eram singur, fără Claudia şi fără fete, alergând fără nicio raţiune în afară de deprinderea de a face mişcare pentru a mă menţine în formă, încercând să-mi revin prin această cursă nocturnă, cu trupul cât mai drept.

Am ajuns la bulevardul Golfului şi am continuat să alerg pe lângă gardul de arbuşti. Maşinile bubuiau în apropiere, se auzeau parcă nişte împuşcături scurte.

M-am hotărât să mă îndrept spre parcul El Olivar. Am trecut de Libertadores, apoi de Conquistadores, şi m-am apucat să alerg pe aleea centrală din El Bosque[1]. Briza agita copacii. Din depărtare auzeam un fel de şuierat, ceva ce putea fi un claxon de pe bulevard.

Am oprit un taxi. Aveam o idee puţin trăsnită care atunci mi se părea însă absolut normală. O să-l rog pe şofer să mă lase în dreptul spitalului Almenara.

Şoferul m-a privit lung. Părea intrigat că eram în trening. O luă pe El Zanjón şi apoi o coti pe Grau. Gâfâiala mea era ca un răpăit de tobă. M-am pomenit brusc lângă grilajul spitalului, cu peisajul murdar şi fantomatic al clădirilor şi caselor abandonate, în liniştea întreruptă de motorul unui microbuz. M-am decis s-o apuc la dreapta. În faţa mea, imensitatea cenuşie a bulevardului Grau: umbrele caselor, semnalele luminoase, mirosul pătrunzător de cauciuc şi de fum.

Eram hotărât să merg până la cimitirul El Ángel din Barrios Altos. Nu mă surprindea dorinţa mea. Mi se părea cât se poate de firească. M-am dat jos din taxi.

Eu, un tip cu pielea albă, în trening, pe străzile alea! Un ciudat, un lunatic, un strigoi pentru cei care m-ar fi văzut.

---

[1] Country-club în Lima.

Am continuat să merg drept înainte, pe lângă un zid, cu ochii la luminile tulburi ce se succedau pierzându-se în depărtare. Din când în când auzeam huruitul prelung şi poticnit al unui automobil. Mi-am urmat drumul până am întâlnit în stânga strada diagonală care ducea la cimitir. Trotuarul era pustiu. În fund am zărit silueta unei turle. Mă apropiam de o biserică.

Din celălalt capăt al străzii venea cineva. O umbră scundă, un bărbat care-şi mişca braţele înaintând în pas marţial.

Am mers mai repede.

Era pesemne cineva care mă văzuse (un bărbat alb, şi încă la ora aceea şi în locul acela!) şi venea să mă fure. N-ar fi fost ceva neobişnuit la urma urmei. Silueta se desluşea tot mai *i* limpede. Mi-am iuţit paşii. Ne despărţeau cam cincizeci de metri.

Aproape că îl puteam distinge. M-am oprit. Mi-am ţinut respiraţia. Pe neaşteptate bărbatul era lângă mine, la mai puţin de un metru, sub lumina stâlpului cu neon.

Avea o faţă rotundă şi ochi sticloşi, ca cei ai unei păpuşi.

Tipul nu s-a uitat la mine, nu s-a oprit, a mers mai departe fără să se întoarcă. La trecerea lui am simţit o adiere uşoară.

Am rămas singur, gâfâind; l-am văzut îndepărtându-se.

Am trecut pe lângă o biserică şi am apucat-o pe trotuarul din faţa cimitirului Presbítero Maestro. Simţeam că plutesc. Pământul uscat, crăpăturile din asfalt, frunzele ofilite, grilajul, umbra lespezilor, totul se perinda undeva în depărtare. Dintr-odată am auzit un zgomot, uşa unei case deschizându-se. Nişte bărbaţi stăteau în jurul unei păduri de sticle. Abia dacă şi-au întors capul când m-au văzut.

Am ajuns la poarta cimitirului, cu îngerii suflând din trâmbiţe. Pe jos, resturi de petale strivite. M-am aşezat. Nu ştiu cât timp am stat acolo, privindu-mi bascheţii, privind asfaltul, un copac ce se legăna uşor. Totul era pustiu. Domnea o linişte infinită, de parcă liniştea îşi mobilizase acolo toate forţele.

Am rămas câteva minute aşezat pe bordură, cu bărbia pe genunchi.

Din colţul străzii a apărut o camionetă cu farurile aprinse. Se opri în faţa mea. Un poliţist s-a dat jos. I-am spus că mă simţeam bine. Mi-am scos celularul. O fi oare vreun taximetrist treaz la ora asta?

Am găsit unul.

Am ajuns acasă.

M-am refugiat sub jetul unui duş prelung. Am ieşit din baie şi m-am instalat în fotoliu. Am adormit. Trezindu-mă la patru dimineaţa, la televizor se dădea un documentar despre insulele din Caraibi. Ele erau acolo?

A doua zi dimineaţa m-am mulţumit cu o cafea neagră şi nişte pâine prăjită cu miere. Lângă mine era un şir de linii galbene. Un cor de păsărele venea din grădină.

La cabinet, Jenny mă aştepta cu o hârtie. Mi-a zis: Am fost ieri la cadastru. Aceştia au fost proprietarii care au vândut terenurile de pe Dos de Mayo, unde a fost văzută Miriam. Sunt şaptesprezece.

Şaptesprezece este un număr destul de rezonabil pentru ce căutam noi. În cursul dimineţii am telefonat la fiecare dintre ei. Toţi cei care ne-au răspuns ne-au spus că n-au avut niciodată o prăvălie, în proprietate sau închiriată, în zona aceea.

— Dar mai sunt trei persoane care nu răspund la telefon, zise Jenny. Ar fi mai bine să te duci personal să-i cauţi.

— Aşa e.

— Îţi notez adresele.

Am făcut o pauză.

— Nu ştiu dacă ţi-am spus că-ţi sunt tare recunoscător că mă ajuţi în treaba asta.

— N-o fac pentru tine, zâmbi. Şi eu sunt curioasă să aflu ce s-o fi întâmplat cu fata asta.

Primul nume de pe listă era Heriberto Cortínez, de pe bulevardul Gregorio Escobedo, în Jesús María. Al doilea era Ana Marfa de pe bulevardul Las Artes, în San Borja. Ai treilea era Vittorino Anco, de pe strada Emancipación, în Cercado.

A doua zi, la ora opt dimineaţa, eram la volan în dreptul clădirilor dreptunghiulare ale cartierului rezidenţial San Felipe. Am găsit casa lui Heriberto Cortínez.

Am sunat la uşă. Pe neaşteptate, cineva care s-a recomandat drept domnul Cortínez. mi-a apărut în faţă. Era voinic, chel, cu ochii somnoroşi cu o licărire de cruzime, lăsându-mi impresia unui brontozaur tânăr. Avea buzele strânse, într-o expresie de batjocură involuntară.

— Iertaţi-mă că vă deranjez, domnule, i-am spus. Sunt avocatul Adrián Ormache.

— Mda. Şi ce doriţi?

— Fac o cercetare. E o problemă personală, nu-i vorba de ceva oficial. Aţi avut sau aţi închiriat o prăvălie pe bulevardul Dos de Mayo?

Tipul mesteca ceva. I se vedea burta revărsată, iar pe piept îi atârna o cruce de metal.

— N-am habar de nicio prăvălie. Şi nici nu ştiu cine eşti tu, nu ştiu ce naiba cauţi aici.

— N-aţi auzit de vreo prăvălie cam pe acolo, pe Dos de Mayo?

— Nu, zise în şoaptă. Pari un tip cumsecade, zău, nu ştiu ce faci mergând pe la casele oamenilor şi întrebând tâmpenii.

Şi închise uşa.

Următoarea mea oprire a fost pe una din străzile pustii şi pestriţe din cartierul San Borja. Ana María Miranda mi-a ieşit în întâmpinare. Avea o bluză bleu şi o fustă lungă din care i se vedeau picioarele ca de stârc. O acnee furibundă i se răspândise pe toată faţa. Ochii, parcă seci, străluceau cu o licărire de suferinţă îngheţată.

I-am pus şi ei aceeaşi întrebare. Dădu din cap în semn că nu, fără un cuvânt. Era gata să închidă uşa când, pe neaşteptate, a deschis-o iar. I-am auzit vocea de canar: „Eu mi-am vândut casa. Nu ştiu nimic de nicio prăvălie, domnule. Nu, domnule. Nu ştiu nimic, domnule”.

M-am urcat în maşină. M-am uitat la ceas. Era unsprezece. Am oprit la un restaurant. Am cumpărat ziarul, am cerut o cafea şi un sandvici cu friptură şi m-am aşezat să citesc. Un editorial al lui Arturo Gaona: „Sunt foarte îngrijorat de situaţia de la noi pentru că, aşa cum bine ştiţi şi dumneavoastră, iubiţi cititori, şi pe mine mă doare ţara noastră.”[1] Am căutat rubrica de spectacole. Am văzut articolul unei doamne pe nume Mona Marazzo, care scria de la Paris. „Vă scriu de la Paris, stau şi mă uit la Place Vendôme. Ieri am luat masa cu un grup de francezi foarte distinşi. A fost într-adevăr o întâlnire minunată.

[1] Parafrazare a cunoscutelor cuvinte spuse de scriitorul spaniol Miguel de Unamuno: „Me duele España” („Mă doare Spania”).

Erau nişte persoane atât de rafinate, că nimeni nu s-a sculat să se ducă la toaletă cât a durat masa.”

Am căutat rubrica de informaţii financiare. Întotdeauna m-a liniştit vederea numerelor şi a cifrelor.

Dintr-odată se ivi o umbră în uşa restaurantului. Un tip uriaş, lat în umeri, cu un cap parcă sculptat în piatră. Lângă el era o femeie mărunţică, într-o jachetă cu ciucuri, fardată strident. Pantalonii cu fluturi şi părul de culoarea sfeclei al femeii, şi tricoul colorat şi blugii negri ai bărbatului... îi făceau să pară nişte clovni sexuaţi. Se aşezară aproape de mine. Mă priveau. Cât am citit ziarul mi-am dat seama că râdeau şi tot şuşoteau ceva. Mi-am scos celularul şi l-am sunat pe Platón. Putem lua prânzul împreună? l-am întrebat. Da, dacă vrei. Să mergem la Fiesta, te invit eu.

Am închis şi am plecat să caut casa (ori poate biroul) domnului Vittorino Anco, pe strada Emancipación, în El Cercado. Dacă nu reuşeam să aflu nimic de la el, ar trebui să începem din nou cu toată lista.

Am ajuns la capătul şoselei El Zanjón, am trecut pe lângă scările Palatului de Justiţie şi am apucat-o pe strada Lampa. M-am oprit în mai multe rânduri. O procesiune de microbuze, toate scoţând fum. Jongleri pe la semafoare. Vânzători de sticle cu răcoritoare. Am oprit într-un loc de parcare pe Lampa şi am mers pe jos de-a lungul unui şir de taxiuri ai căror şoferi păreau cufundaţi într-o stare vegetativă, abia respirând.

Am ajuns la adresa respectivă. Era o clădire cu coloane mâncate de vreme, cu o balustradă de aluminiu şi un zid acoperit cu material plastic de culoare crem.

La primul etaj am văzut o vitrină cu o grămăjoară de portocale, un storcător metalic şi o tablă pe care stătea scris SUC UN SOL. Mai departe, un ascensor. M-am hotărât să urc pe scări. Am ajuns la etajul cinci, am luat-o pe un culoar verzui şi am văzut numărul apartamentului. Am sunat de mai multe ori. Am aşteptat. Mi-am strecurat cartea de vizită pe sub uşă, dar mai apoi, pe când coboram scările, m-am gândit că poate nu fusese o idee bună. Ajuns în stradă, mi-am luat maşina şi am intrat din nou în trafic. Am ajuns la Plaza San Martin. Un automobil cu aripi mari gonea pe mijlocul carosabilului.

La cabinet, Jenny mi-a spus că făcuse nişte verificări de capul ei. În ultimii ani, se vânduseră două loturi de pe

bulevardul Dos de Mayo, pentru a se construi edificii. Se aflau între a patrusprezecea şi a cincisprezecea stradă. Unul era pe numele doamnei Miranda, care îmi spusese că nu ştia nimic de vreo prăvălie. Celălalt fusese ridicat pe terenul domnului Anco.

L-am sunat la telefon pe domnul Anco toată dimineaţa.

La amiază m-am hotărât să mă întorc la imobilul unde pesemne îşi avea biroul. Aveam să întreb vreun vecin dacă îl cunoştea. Femeia care vindea suc avea părul împletit în cozi lungi şi se uita la mine. I-am cumpărat un pahar.

— L-aţi văzut pe domnul Vittorino Anco pe aici?

— Uitaţi-l acolo, mi-a spus, arătând în spatele meu.

M-am întors. Tocmai se apropia.

Era un bărbat cu pielea maronie, poate de patruzeci sau cincizeci de ani, cu un costum închis la culoare, cravată albastră cu un ac aurit şi nişte ochi mari şi umezi. Avea un aer politicos, stăpânit de o încordare ce-l făcea să-şi înalţe puţin capul. S-a oprit lângă mine.

— Domnul Anco? l-am întrebat.

Dădu din cap.

— Scuzaţi-mă, nu mă cunoaşteţi. Sunt Adrián Ormache, avocat, şi aş vrea să vorbesc cu dumneavoastră, dacă se poate.

I-am întins mâna. El a zăbovit până să mi-o strângă.

— Da, domnule Ormache. E vreo problemă? Spuse privindu-mă cu blândeţe.

— Nu, nu. E ceva personal. N-o să vă răpesc mult timp, vă promit.

I-am dat cartea mea de vizită. M-a mai privit o dată. Îşi ridică mâna cu palma în sus, arătând spre uşă.

— Poftiţi, domnule avocat.

L-am urmat. Am urcat scările, care aveau o balustradă de fier, şi am luat-o pe un culoar abia iluminat de o fereastră. Scoase un mănunchi de chei şi împinse uşa cu umărul.

Biroul lui consta dintr-o masă de scris de lemn, acoperită cu o bucată de mătase verde, din două fişiere metalice şi un telefon masiv într-un capăt. Podeaua era lăcuită, iar pe perete se vedea un crucifix. Un steag şi o diplomă a unei universităţi pe care stătea scris numele lui împodobeau masa. Fereastra dădea spre terasele vecine: frânghii cu rufe, mese puse una peste aha, grămăjoare de nisip murdar. Din depărtare răzbea zgomotul străzii.

M-a rugat să-l aştept până îndosaria nişte hârtii. Deschidea sertarele, examina fiecare hârtie şi o punea într-un plic de carton. Eu stăteam aşezat în faţa lui.

În sfârşit s-a uitat la mine. Îşi ţinea mâinile îndoite pe birou. I-am spus că îi mulţumesc că m-a primit.

— Sunt avocat şi-i caut pe proprietarii unei prăvălioare de pe bulevardul Dos de Mayo. Cineva care a avut un local acolo, în dreptul celei de a douăsprezecea străzi. Dumneavoastră mi-aţi putea spune ceva, domnule Anco?

— Da, aşa e, pe terenul meu era o prăvălie. I-am închiriat-o unui văr.

— Un văr? Cine e vărul dumneavoastră, domnule Anco?

— Scuzaţi-mă, domnule, dar înainte de asta o întrebare: de ce vă interesează?

— Vreau să aflu ceva despre o fată, o fată pe nume Miriam, am răspuns.

Faţa lui a încremenit. Îşi trecu mâna dreaptă peste masă, încercând parcă să şteargă praful.

— Miriam? Şopti.

— Da. N-o cunoaşteţi?

Îşi puse iar o mână peste cealaltă şi rămase nemişcat.

— Ba da, însă nu ştiu ce s-a ales de ea.

Se aşternu tăcerea. I-am zâmbit.

— Aţi cunoscut-o pe Miriam?

— Da, dar n-am mai văzut-o demult.

— Lucra la prăvălia dumneavoastră, aşa mi s-a spus.

— Şi de ce vreţi s-o căutaţi?

În momentul acela se auzi în clădire un zgomot ca de pompă, un soi de duduit al unei maşinării mari. Devenea tot mai tare, ajungea la un maxim şi apoi se stingea.

— În fine, e ceva personal, domnule Anco.

— Ceva personal?

— Cred că ea l-a cunoscut pe tata, e o chestiune de familie.

— Alia.

— Mă puteţi ajuta?

— Mă rog, eu i-am închiriat vărului meu prăvălioara, dar nu vă pot da multe informaţii, domnule avocat, îmi pare rău.

M-am îndreptat în scaun.

— Bine, am înţeles, dar spuneţi-mi atunci, unde-l pot găsi pe vărul dumneavoastră?

L-am văzut că şovăie. Îşi mişca buzele de parcă înghiţea ceva invizibil.

— Nu ştiu pe unde o mai putea fi acum, domnule avocat. Nu l-am mai văzut în ultima vreme. Dar, să-mi fie cu iertare, domnule avocat, nu mi-aţi spus de ce îl căutaţi?

— O caut pe ea, pe Miriam.

— De ce?

— V-am spus deja. Cred că l-a cunoscut pe tata...

Am făcut o pauză, l-am văzut că mă privea lung. Apoi şi-a aplecat capul într-o parte.

— L-a cunoscut pe tatăl dumneavoastră spuneţi? Unde?

— Cred că în Ayacucho, adică la Huanta.

Bătea uşurel în masă cu un deget.

— Mă rog, asta nu-i treaba mea, spuse. În orice caz, nu vă pot ajuta, domnule avocat.

— Nu ştiţi chiar nimic de ea sau de cineva care mi-ar putea da vreo informaţie?

Ochii îi străluciră o clipă.

— Daţi-mi adresa dumneavoastră, domnule avocat. Şi dacă aflu ceva vă anunţ.

Deschise sertarul.

Avea o agendă de piele cu spirală. Îşi băgă degetul în gură şi răsfoi câteva pagini.

Luă cartea mea de vizită. Scria încet, caligrafiind fiecare literă şi punând cerculeţe deasupra lui *i.*

M-am ridicat şi i-am strâns mâna. Când am dat să plec, i-am auzit vocea.

— O întrebare, domnule avocat.

— Da, spuneţi.

— Tatăl dumneavoastră era militar?

Stăteam cu mâna pe clanţă.

— Da.

Mă privi iscoditor.

— Din marină?

— Da, din marină.

— Deci aşa.

Se uită în jos. Se apucă să închidă sertarul.

— Dacă aflu ceva, vă anunţ.

— Mulţumesc.

M-am pomenit deodată coborând scările în mare viteză.

Localul restaurantului Fiesta părea o casă invadată brusc de străini: mobilă asortată, covoare groase şi un patio.

Principalele feluri de mâncare sunt raţă cu orez, *tacu tacu*[1] umplut şi *espesado*[2]. Dar restaurantul mai are şi alte puncte de atracţie. De exemplu, aspectul său de cămin părăsit. Mobilierul şi covoarele de la Fiesta le oferă clienţilor iluzia de a fi pătruns în casa unei familii care a fugit de curând sau care e închisă pe undeva, aşteptând ora execuţiei, în vreme ce ei stau comod în fotolii. Omul se poate simţi în largul lui într-o casă însufleţită de o viaţă care-i este străină.

Când am intrat, Platón îşi ducea la gură un pahar de *pisco sour.* În faţa lui mai era un pahar plin. Te-am văzut parcând şi ţi-am comandat şi ţie băutura, mi-a zis.

M-am aşezat lângă el.

— Ce mai faci, Adrián?

I-am răspuns că tot ce-mi dorisem zilele astea a fost să stau singur gândindu-mă la mama. Mă dusesem de câteva ori la fosta ei casă. Ca înainte, când mergeam s-o văd... exact la fel...

— Moartea e o nenorocire căreia trebuie să-i faci faţă şi apoi să trăieşti amintindu-ţi mereu de ea, fără să-i întorci niciodată spatele, însă trebuie s-o mai şi uiţi, zău. Pe lume e atâta băutură, atâta mâncare, sunt atâtea lucruri de făcut. Nu poţi păstra doliul o veşnicie, zău, un scurt timp da, însă acum, gata. Asta e.

— Ai devenit un filosof. Pesemne paharul de *pisco sour* te face să gândeşti aşa, i-am zis.

— Se prea poate.

— Mda.

— Vii de la cabinet?

Am luat o înghiţitură de *pisco.*

— Vin din centru. Am căutat pe cineva.

— Pe cine?

— Caut o fată.

— Ce fată?

— Fata aia, Miriam, cea care a fost cu tata.

— Tot la treaba asta te gândeşti?

— Înainte să moară mi-a cerut s-o caut.

---

[1] Ton cu orez şi fasole roşie boabe, cu sos de fructe de mare.

[2] Un fel de ciulama din porumb cu carne.

Mi-am terminat paharul.

— Şi ai aflat ceva?

— Tocmai am vorbit cu cineva. Dar n-o cunoaşte nimeni.

Sau aşa spun.

I-am povestit despre cele trei persoane pe care le văzusem. Platón mă asculta sorbind înghiţituri mari. Mai ceru un pahar şi mă privi lung.

— E limpede că domnul Anco ştie ceva, nu ţi se pare?

— Deie Domnul.

— Şi dacă o vezi pe Miriam asta, ce-ai să-i spui?

— N-am nici cea mai vagă idee.

Chelnerul veni lângă noi.

— Doriţi să comandaţi mâncarea, domnilor?

Am cerut un cotlet bine pătruns şi bere.

— La naiba, m-am întâlnit deunăzi pe stradă cu vărul meu, zise Platón. Vărul pe care nu-l văzusem de ani de zile. Pe vremuri ne vedeam zilnic în casa mătuşii. Iar acum e un tip pe care-l întâlnesc pe stradă şi doar ne salutăm în trecere. Cum e şi viaţa asta! Cum se mai schimbă oamenii, zău aşa! Mai întâi suntem nedespărţiţi, îi vedem mereu, şi pe neaşteptate se întâmplă ceva sau nu se întâmplă nimic, nu-i mai vedem şi nu ştii de ce, iar după o vreme dai nas în nas cu ei pe stradă şi îi saluţi, trecând mai departe. Înainte îi îmbrăţişai, şi acum îi saluţi în trecere. Aşa-i viaţa, ce mai. Un frate poate să-ţi pară un străin. Sau un tată. Şi acum te omori pentru femeia asta pe care nici n-o cunoşti. Ce-ai să-i spui?

— Ţi-am zis că nu ştiu.

I-am mai cerut chelnerului o bere.

— Fir-ar să fie, ai să-i spui să te ierte. Ce altceva să-i spui?

Glasul lui Platón răsuna ca un răget.

— Pentru ce să mă ierte?

— Fiindcă ai avut un tată atât de ticălos.

— Eu n-am nicio vină.

— Ba da, sau în parte eşti vinovat.

— De ce?

— Toţi suntem vinovaţi pentru greşelile părinţilor noştri, şi ale copiilor noştri de asemenea.

— Nu înţeleg de ce.

— Aşa.

— Ce prostii spui!

— Nu ştiu, mie mi se pare că suntem şi noi vinovaţi. Sunt părinţii şi copiii noştri, nu nişte oarecare. Sunt ca noi. Nu ne putem elibera de ei.

— Dar nu suntem vinovaţi de ceea ce fac ei.

Zâmbi. Îşi puse coatele pe masă şi-şi împreună mâinile.

— Şi ce crezi că-ţi va spune fata asta?

— Ei bine... Vreau să-mi spună dacă tata a fost într-adevăr un nenorocit cum zic unii. Dar nu-i vorba nici de asta. Nu ştiu, zău. Vreau s-o întâlnesc. Nu vreau să răspândească vorbe despre

Cele întâmplate. Poate că s-ar afla, şi asta nu mi-ar conveni. Adevărul e şi că mă simt prost.

— Ce-ai păţit?

— Aseară am ieşit să mă plimb şi mi s-a năzărit să mă duc până la cimitir, n-o să-ţi vină să crezi.

— Şi cum de-ai făcut aşa ceva?

— Nu ştiu, aşa, pentru că mi-a trăsnit prin cap.

— Ai vreun mort acolo?

Un zgomot la piept l-a făcut să tresară. Răspunse la telefon. Nu pot vorbi, am o şedinţă, zise. Nu mă bate la cap.

— Sănătate, prietene, spuse, ridicând paharul. În memoria mamei tale şi a tatălui tău. Şi pentru fata pe care o cauţi, oriunde o fi ea.

Ajungând la cabinet, am auzit vocea lui Jenny. Ce mai faceţi, doamnă? Mă bucur să vă aud.

Era Claudia la telefon. Am luat receptorul. Am ajuns foarte bine, aici e un soare minunat, fetele sunt în al nouălea cer, nu te tentează? Vino mâine cu primul avion, zău.

Am vorbit puţin cu ea şi apoi câteva cuvinte cu Alicia şi Lucía. Totul e grozav, tăticule, totul e grozav.

În după-amiaza aceea, Jenny intră în biroul meu.

— Am reuşit, îmi zise.

— Ce?

— Vittorino Anco avea o prăvălie pe Dos de Mayo.

— Asta ştiu.

— Îi plătea unui angajat asigurarea socială.

— Cui?

— Unui tip pe care-l cheamă Paulino Valle.

— Ai adresa?

Jenny îşi scoase agenda.

— Paulino Valle locuieşte într-un cartier care se numeşte Huanta Dos.

— Huanta Dos?

— Aşa i-au pus numele. Mi s-a spus că e plin de imigranţi din Ayacucho. În San Juan de Lurigancho, ţi-am notat aici adresa.

Mi-am trecut datele în agenda mea electronică.

— Reiese că e bărbatul lui Miriam.

— Nu cred.

— Vai, Adrián!

— Ce-i?

Mă privi cu ochii ei mari, sprijinită de masă.

— Eu cred că te-ai îndrăgostit de Miriam asta fără s-o cunoşti, nu-i aşa?

— Nu m-am îndrăgostit de nimeni, i-am răspuns. Numai de tine.

— Ce nostim.

În clipa aceea a sunat telefonul.

XII

Am scos harta Limei. Avea tot felul de informaţii. San Juan de Lurigancho era sectorul cel mai aglomerat, cu peste un milion de locuitori, o fâşie imensă în partea de nord a oraşului. Un bulevard mare, numit Las Galaxias, dădea în altul, Fernando Wiesse. Pentru mine totul părea altă planetă. Niciodată nu mă gândisem că o să ajung pe aici. Îmi aminteam de numele de San Juan de Lurigancho din ştirile despre rezultatele electorale.

— Cine era la telefon?

— Ambasada americană. Vor trimite o invitaţie pentru o seară de jazz. Cântă Gabriel Alegría.

— Bine. O să ies puţin. Am ceva după-amiază?

— O întâlnire cu domnul Ortiz.

— Anuleaz-o. Sau amân-o pe mâine.

— Da.

— În fine, să-mi telefonezi numai dacă e ceva urgent. Spune-i lui Nelson să mă aştepte jos.

Când am ajuns la poartă, l-am văzut pe Nelson în picioare, lângă maşină.

— Ai planul oraşului? l-am întrebat închizând portiera.

— Da, maestre.

— Bun, hai să vedem cum ajungem la San Juan de Lurigancho.

— Ştiu cum se ajunge, maestre. O luăm pe aici, pe Javier Prado, şi apoi înspre Circunvalación[1]. Iertaţi-mă, maestre, dar ce o să facă un domn ca dumneavoastră pe coclaurii ăia?

Pe când înaintam pe Javier Prado mi-am zis că toate automobilele sunt ca nişte insecte mari care mişună pe străzi purtând un virus. Astfel, unele maşini caută altele ca să le molipsească, se tot învârtesc să găsească noi victime. Altele încearcă să le evite. E ciudat.

Am cotit-o la dreapta, pe una din ieşirile spre Circunvalación. Am ajuns pe o stradă îngustă, între ziduri gălbui, firme de hoteluri şi de agenţii de schimb valutar. Era parcă o gură de peşteră. Ne aflam acum pe un bulevard cu patru benzi. Şirul de stâlpi se succeda, şoseaua pierea într-un fundal alb, totul părea o imagine ireală în depărtare.

Pe drum Nelson mi-a povestit cum fuseseră golurile lui Waldir Sáenz aseară.

Un poliţist ne spuse că trebuia să mergem drept înainte până ajungem la o statuie a lui Mariátegui[2] şi apoi s-o luăm la stânga. Huanta Dos era prin apropiere.

— Şi ce anume căutăm acolo, maestre?

— Căutăm un tip pe care-l cheamă Paulino Valle.

— Mda, bine. Şi pentru ce, maestre? Trebuie să semneze vreun document, sau ce?

— Vreau să găsesc pe cineva.

Ne aflam pe bulevardul Wiesse. Am trecut pe lângă parcul Huiracocha, cu pancarte anunţând terenuri de volei şi piste de atletism pentru copii, cu marea firmă a magazinului Metro

Şi cu o benzinărie. Pe mijloc se vedeau câţiva palmieri, dar pe laturi erau numai pietre, praf şi petice de asfalt. Casele erau nişte blocuri scunde, cu ferestre cu gratii şi uşi mici. Pe marginea şoselei, firme de magazine, panouri de licee,

---

[1] Linia de centură a capitalei.

[2] José Carlos Mariátegui (1894–1930), scriitor, ziarist, gânditor şi om politic peruan, întemeietor al Partidului Socialist din Peru.

academii, dentişti, apoi grămezi de pneuri, cărucioare pline vârf cu fructe, şiruri de mototaxiuri şi de microbuze vineţii. Discoteca Hawaiian Music etala o banderolă cu anunţul unei petreceri pentru vinerea asta. L-am rugat pe Nelson să oprească. Am coborât amândoi. Am ajuns la o prăvălie cu vitrina murdară. Am văzut nişte sticle cu suc, am cerut două, i-am dat una lui Nelson şi am mers puţin pe jos. Am trecut prin faţa unui liceu, Bertold Brecht. Alături era o şcoală preuniversitară. Pe o pancartă scria „Cursuri de pregătire pentru Universitatea Politehnică Naţională". M-am apropiat de clădirea liceului. De la etajul doi răzbătea glasul unui profesor explicând nişte probleme de matematică. Mi se părea ciudat să aud acolo vocea cuiva.

Ne-am întors la maşină. Am trecut pe lângă o serie de afişe ce anunţau cursuri de religie şi pe lângă două biserici şi am dat de ceea ce ni se spusese că era cartierul Jicamarca.

Am urcat o pantă, am văzut o staţie de autobuz şi ne-am oprit în dreptul unui restaurant numit Misky, unde ne-a servit domnul Max, un tip cu faţa rotundă, părul ciufulit şi ochii mari. Avea o voce repezită, şi abia dacă rostea sunetul *rr.*

— Căutăm un cartier Huanta Dos, domnule.

— Ah, e acolo, mai la vale. Casele alea din fund. Cei veniţi din Ayacucho şi-au făcut acolo cartierul. Huanta Uno e şi mai la vale, lângă închisoare. Cei de aici au făcut Huanta Dos, îl vedeţi acolo, de la benzinărie un pic mai jos.

— Mergem? Mă întrebă Nelson.

Ne-am întors la maşină, am luat-o la dreapta la statuia lui Mariátegui şi am mers înainte pe un drum pietruit. Am trecut de o esplanadă. În fund se vedea zidul unui liceu. Când am ajuns acolo, am luat-o iar la dreapta. Ne-am pomenit cu o haită de câini; în jur, nişte ziduri de cărămidă şi ferestre cu gratii negre. Maşina se zdruncina toată.

Ne-am oprit în dreptul unei case albastre cu grilaj la fereastră; în faţă era un pomişor cu frunze tinere proptit cu un par. Plăcuţa neagră, literele aurite: era adresa pe care mi-o dăduse Jenny. Acolo locuia Paulino Valle, cel care lucrase cu Miriam la prăvălie.

Am coborât din maşină. Am rămas în picioare, fără să mai pot face un pas. La urma urmei, cine era bărbatul ăsta şi ce aveam eu să-i spun? Ai lucrat cu Miriam, ai cunoscut-o bine, ţi-a

spus că odată comandantul Ormache a ţinut-o ostatică? Ei bine, eu sunt fiul lui şi o caut, nu ştiu de ce, dar iată-mă aici.

Bineînţeles. Avea să fie un discurs strălucit. Sigur că da.

Puteam să fiu un avocat de o anume importanţă, dar în după-amiaza aceea eram doar un străin care bătea la uşa unui necunoscut pe nume Paulino Valle, care locuia la câţiva kilometri de casa mea, însă la o distanţă sideralã de planeta unde trăiam eu. Eu veneam de pe partea cealaltă a realităţii, dintr-o dimensiune în care oamenii se urcă în automobile şi se culcă în paturi largi, iar când se trezesc dau cu ochii de dulapurile lor cu o mulţime de haine. Ce aveam eu să-i spun?

O senzaţie stranie m-a paralizat. Pentru o clipă m-am gândit că însăşi Miriam avea să-mi deschidă uşa.

— Vreţi să vin cu dumneavoastră, maestre?

— Nu. Lasă-mă singur, Nelson.

Am sunat la uşă. M-am dat un pas înapoi. Un câine lătră prin apropiere. Uşa se deschise.

Bărbatul avea o faţă osoasă, cu fălci mari. Purta pantaloni negri şi o cămaşă albă care lăsa să se vadă un mic medalion de aur. În mişcările lui se vădea o politeţe temătoare care m-a liniştit.

— Domnul Paulino Valle?

— Da, eu sunt.

— Scuzaţi-mă. Dumneavoastră nu mă cunoaşteţi, domnule Valle. Sunt Adrián Ormache.

— Da, domnule.

— Domnule Valle, putem vorbi un moment, vă rog?

— Despre ce să vorbim?

— Dumneavoastră aţi lucrat într-o prăvălie de pe bulevardul Dos de Mayo acum câţiva ani?

Nu se clinti. Mă privea cu nişte ochi mici, cu o vagă licărire de teamă.

— De ce mă întrebaţi? Spuse în cele din urmă.

— Caut o fată, cred că o cheamă Miriam. Lucra şi ea acolo, în prăvălie?

— Cum aţi spus că vă numiţi?

— Adrián Ormache.

Am tăcut.

— A făcut ceva rău?

— Nu, n-a făcut nimic rău. Adevărul e că aş vrea s-o ajut.

Pe frunte îi atârna o şuviţă.

— S-o ajutaţi? Cum s-o ajutaţi?

Vorbise abia auzit. Ridică mâna şi-şi netezi părul.

— Sunt avocat, vreau să fac ceva pentru ea. L-am privit.

— Ce anume să faceţi?

— Să văd dacă o duce bine şi s-o ajut dacă pot. Am făcut o pauză şi am adăugat: Asta-i tot ce vreau, domnule Valle.

Se dădu la o parte.

— Poftiţi, îmi zise.

Am intrat într-o cameră cu pereţii văruiţi, cu pardoseala de mozaic negru, unde se aflau două canapele acoperite cu huse. Ne-am aşezat. Lângă mine atârna un calendar cu imaginea unui Christ blond.

— Sunteţi rudă cu ea? l-am întrebat.

— Nu.

— Dar o cunoaşteţi?

— De ce vreţi să ştiţi? Nu vă înţeleg, scuzaţi-mă.

— Ştiu că a dus-o tare rău, că a avut multe probleme la ea în sat. Am aflat despre ea şi aş vrea să văd ce pot face s-o ajut.

Atât şi nimic mai mult.

Se uită în jos.

— Ei bine, lucra la prăvălia aia, aici, în Lima, dar proprietarul a vândut-o. Urma să se construiască un edificiu, aşa că a trebuit să plecăm de acolo.

— Şi dumneavoastră de când locuiţi aici?

— Păi am venit pentru că un grup de consăteni şi-au făcut cartierul aici, toţi suntem din Huanta, domnule.

— Toţi din Huanta?

— Da, domnule, toţi suntem din Huanta.

— Şi lucraţi pe aici prin apropiere?

— Eu sunt şofer pe microbuzele de pe linia Montenegro-Manchay, aici e doar sediul.

— Domnule Valle, ştiţi unde o pot găsi pe Miriam?

Se şterse cu mâna la gură. Se frecă stăruitor.

— Nu ştiu ce s-o fi întâmplat cu Miriam. După ce am închis prăvălia cred că s-a întors la Huanta. Era din Luricocha, acolo avea o prăvălie familia ei, cred, şi s-a întors acolo. Au trecut câţiva ani, nu mai ştiu nimic de ea.

— Iertaţi-mă, dar cum aţi cunoscut-o?

— Toţi suntem de acolo, din Huanta, toţi.

M-am uitat într-o parte. La un moment dat crezusem că îmi va spune că Miriam locuia chiar în cartier sau în casa aceea. Am zâmbit în sinea mea la gândul că îmi închipuisem c-o găsesc acolo.

— Credeţi că cineva de pe aici poate şti ceva despre ea?

— Nu ştiu, domnule. Ar trebui să întreb.

— Ce nume de familie avea Miriam?

— Ah, nici asta nu ştiu. La prăvălie îi spuneam întotdeauna Miriam şi atât. Habar n-am ce nume de familie avea.

M-am ridicat. I-am scris numărul meu de telefon. L-am rugat să mă sune dacă află ceva despre ea.

— Mulţumesc, i-am spus.

În drum spre maşină, mi-a trecut prin cap că îmi recunoscuse numele de familie de când i-l spusesem prima oară.

Ormache, fiul lui Ormache. Nenorocitul ăla de care ne vorbeai la prăvălie, Miriam. Fiul ăluia trebuie să fi fost. Asta care a venit să te caute. Mai întâi s-a dus la Vittorino Anco, apoi a venit aici, acasă. Ce voia domnul ăsta care te caută cu atâta insistentă, Miriam? De ce vrea să te vadă? Vrea să te reducă la tăcere, să te convingă să-ţi ţii gura, sau să-ţi dea bani ca să nu vorbeşti, sau ce naiba caută domnul ăsta, zău aşa?

Poate că aşa avea să-i spună mai târziu, amintindu-şi de poveştile îngrozitoare pe care Miriam i le-o fi relatat în ceasurile când lucrau la prăvălie.

— Cum v-a mers, maestre? Mă întrebă Nelson. Vreo problemă?

— Nu. Niciuna. Hai să dăm o raită pe aici.

— Pe aici?

— Da, să ne uităm.

I-am spus s-o ia pe străzile neasfaltate. Am văzut case din beton cu grilaj, un salon de coafură (o coafeză îi punea bigudiuri unei cucoane), o haită de câini ce păreau căzuţi pe gânduri, copii stând pe vine jucându-se cu bile. Într-un târziu, i-am cerut lui Nelson să se întoarcă pe şosea.

Ajungând pe banda asfaltată, i-am spus:

— Sunt foarte obosit, Nelson. Cred că mă duc la Ayacucho să mă odihnesc câteva zile.

— La Ayacucho, maestre? De ce tocmai acolo?

— Nu ştiu, mereu am vrut să mă duc acolo. Acum, că familia mea nu-i aici, pot să mă duc pentru puţină vreme.

Nelson acceleră.

— Dar de ce acolo, maestre? E vreo problemă?

— Nu, Nelson, niciuna. Nu-i nicio problemă.

În după-amiaza aceea m-am dus la librăria de pe strada Miguel Dasso. Vânzătorul mi-a recomandat o serie de cărţi despre războiul dus de Sendero. Am găsit o carte subţire, de vreo cinci sute de pagini, publicată de Avocatul Poporului, intitulată *Vocile celor dispăruţi.* Erau cincisprezece povestiri, toate anonime, ale unor oameni care fuseseră la Ayacucho în anii ’80.

Am cumpărat-o şi am intrat la D’Onofrio. Chelnerul îmi aduse o cafea.

Textele începeau cu iniţialele, vârsta şi locul naşterii. Aproape toate persoanele care făceau aceste mărturisiri erau femei. Toate începeau la fel: pe bărbatul meu l-au ridicat într-o seară nişte soldaţi care au intrat în casă, tocmai terminam de mâncat când au intrat, ne-am dus să-l căutăm la garnizoană şi ne-au spus că nu ştiau nimic şi să ne ducem la altă garnizoană, mai departe. Eu nu vreau să fie căutaţi cei care l-au omorât. Tot ce vreau acum e să îmi dea trupul. Vreau să ştiu unde au dus trupul, unde se află acum, să pot merge şi să-l iau.

Am citit mai departe. Am găsit relatarea unei femei din Ayacucho care avea patruzeci de ani.

Într-o noapte, pe când dormeam, nişte soldaţi au dărâmat în zori poarta casei, au intrat cu o lanternă, erau cinci sau şase soldaţi, şi mi-au luat băiatul, numai ca să-l interogăm, aşa spuneau, şi apoi, când ne-am dus la garnizoană, ne-au zis că nu ştiau nimic. Zilele treceau şi nu-l găseam. Nimeni nu ne zicea nimic despre el. Şi nu l-am mai văzut în veci. Ne-am dus de multe ori să întrebăm, dar soldaţii răspundeau zicând că nu ştiu, veniţi mâine, mereu ne spuneau aşa. Iar acum viaţa nu mai are pentru noi niciun rost, fără băiat.

Stăteam şi citeam sub unul dintre panourile iluminate. Un fascicul de lumină albă făcea să strălucească farfuriile pe faţa de masă.

M-am uitat în jur, am mai cerut o cafea şi m-am apucat să citesc mai departe. Auzeam vag grupuri de persoane care intrau

şi ieşeau din local, lume care trecea pe lângă mine, cred că cineva m-a şi salutat. În sfârşit am lăsat cartea. M-am aşezat mai bine pe scaun.

Am zăbovit o vreme până să mă ridic.

Într-o noapte am auzit zgomot de camioane în faţa porţii, au intrat opt sau zece soldaţi dând cu picioarele în uşă, au dărâmat-o, au intrat cu toţii, s-au dus direct la soţul meu, Luis, l-au apucat de păr şi l-au trântit pe jos, i-au zis terorist împuţit, ai să vii cu noi, eu le spuneam că nu e terorist, dar ei îl tot trăgeau şi copiii plângeau, plângeau în hohote. Eu m-am agăţat de el, de soţul meu, şi le-am spus soldaţilor omorâţi-mă, dar nu-i dau drumul, n-o să-l luaţi de aici, dar ei m-au lovit cu patul puştii, zicându-mi taci din gură, teroristo, o să te luăm şi pe tine. Dacă rezistă la tortură, îi dăm drumul, aşa îmi ziceau, în noaptea aceea l-au luat şi eu n-am dormit, a doua zi era duminică, m-am dus la garnizoană la Los Cabitos şi mi-au spus că nu ştiau nimic, că să mă duc la comisariat, că era acolo, am plâns toată ziua şi m-am dus la comisariat, unde mi-au zis că nu era acolo, luni a venit pe neaşteptate un om care mi-a spus am stat împreună cu bărbatul tău, pe noi ne-au eliberat, dar pe el l-au ţinut acolo, l-au torturat. Aşa că m-am dus la garnizoană, dar nu m-au lăsat să intru, m-am dus să vorbesc cu un avocat, dar n-aveam bani să-i plătesc, nu puteam face nimic, la garnizoană era un ofiţer pe care-l chema Barzola, mi-a spus că dacă-i aduc un berbec mă va ajuta el, i-am adus berbecul, dar n-am aflat nimic, atunci ne-am dus la Ayahuarcuna, o localitate pe şoseaua spre Huanta, Ayahuarcuna se numeşte, acolo duceau cadavrele, eu voiam corpul bărbatului meu, chiar mort, dar să-i găsesc trupul. Nu voiam altceva. Acolo, în Ayahuarcuna, şi senderiştii, şi militarii îi lăsau pe cei morţi. M-am dus cu încă două femei care-şi căutau şi ele bărbaţii, am văzut grămezi de cadavre, îi torturaseră groaznic, le scoseseră maţele, fălcile, limba, câte un ochi, unghiile, le tăiaseră degetele. Apoi m-am dus la un soldat şi i-am spus vă rog, daţi-mi cadavrul lui Luis, numai asta voiam. Apoi am vorbit cu un general, până şi cu un general am vorbit, pentru că m-a lăsat să trec. Mi-a zis că nu ştie nimic, dar că voia să mă întrebe dacă puteam să-i caut o servitoare să muncească într-o casă, la Lima.

Cum o să trăim fără tata? Mi-a zis mai târziu băiatul meu.

Băiatul cel mare s-a apucat să bea, şi atunci îşi strigă tatăl. Bea întruna. Am fi putut merge la mormântul lui dacă ne-ar fi dat trupul. Măcar atât, dar nu-i avem trupul. Nu-l avem. De atâtea gânduri, ne-am îmbolnăvit la cap. Nu ştim nimic până în ziua de azi. În familia mea toţi au rămas singuri. Fiecare a rămas singur cu morţii lui.

Când am terminat de citit, D'Onofrio se umpluse. Lumea ocupase mesele. La una din mese un grup cânta *Happy Birthday.* Era o larmă asurzitoare. Am chemat chelnerul şi când s-a înfiinţat lângă mine n-am ştiut ce să-i spun. Vacarmul era în toi.

XIII

A doua zi, Eduardo m-a primit cu o noutate. Aveam o şedinţă pentru a vorbi despre noii clienţi. Aveam trei, unul dintre ei era o bancă. Eduardo era foarte mulţumit, şi eu la fel.

La cinci sau la şase după-amiaza, mă apucasem să fac ceea ce nu fac aproape niciodată, să mă plimb prin birou. Mergeam dintr-un capăt în celălalt. Încăperea în jurul meu mi se părea atât de mică, încât m-am gândit că n-ar fi fost o idee rea să cumpăr un târnăcop de la magazinul cel mai apropiat şi să mă apuc să dărâm pereţii, ca să mă pot plimba mai în voie. Ar fi fost amuzant. Tot etajul în ruină, strigătele lui Eduardo, eu fugind prin moloz.

Pe neaşteptate Jenny intră cu biletul de avion pentru Ayacucho.

— Chiar pleci?

— Sigur. De ce?

— Nu ştiu, până nu te văd în avion nu-mi vine să cred.

L-am chemat pe Eduardo, care a fost de acord cu plecarea mea, după câteva întrebări. Îmi închipui că vrei să te odihneşti, moartea mamei tale a fost ceva îngrozitor, a spus în încheiere. Te duci la Ayacucho? De ce? Se zice că e acolo un hotel bun cu piscină. Cu piscină? Şi mai vreau şi să cumpăr obiecte de artizanat pentru noul patio.

Mi-am băgat biletul în buzunar.

Am ajuns acasă cam pe la unsprezece, după o cină cu domnul Cano. Domnul Cano era uşor de suportat. Subiectul lui

de conversaţie preferat era propria lui persoană. Casele lui, călătoriile, firmele, femeile. Nu era prea greu să-l mulţumeşti. Ca să-i obţii încuviinţarea, trebuia să te supui unor formalităţi ce constau în întrebări cunoscute: Cum e noua ta casă? Cum ţi-a mers în călătorie? Ce-ţi fac fetele? Ţi-am văzut deunăzi fotografia în ziar, arătai foarte bine. Întrebările astea erau acordurile flaşnetei, iar maimuţa egoului său se pornea să joace de la primele note.

Ajungând acasă, m-am aşezat în faţa televizorului. De când am apăsat pe telecomandă am ştiut ce avea să se întâmple. Am trecut de pe un canal pe altul: o ruletă de imagini monotone, o explozie succesivă, zgomotul vocilor şi al melodiilor şi secvenţe ce se succedau dintr-un film, o poveste cu mulţi protagonişti, acelaşi personaj care-şi schimbă înfăţişarea la nesfârşit. Mi se părea nostim.

Mă simţeam pierdut în casă fără Claudia şi fără fete. M-am aşezat în camera fiecăreia. Era trist, dar m-am trântit pe patul Lucíei şi pe cel al Aliciei.

Peste noapte m-am tot învârtit în pat. Am dormit zbuciumat. În sfârşit se făcu patru şi jumătate. Avionul pleca la şase..

La aeroport mi-am croit drum printre grupurile de turişti care se duceau la Cuzco. La coada pentru cursa de Ayacucho nu erau decât cinci sau şase pasageri. Am ieşit pe pistă.

Avionul era un Fokker de douăsprezece locuri, cu scaune minuscule. Pilotul era un tip lent şi uscăţiv, care părea că nu-şi scosese ochelarii negri ca să doarmă noaptea trecută. Din cabină răzbătea zgomot de voci. În sfârşit avionul a decolat cât se poate de firesc, s-a înălţat pe o linie aproape verticală şi apoi şi-a luat poziţia de zbor.

De fiecare dată când mă urc într-un avion mă cuprinde o stare de nelinişte şi nerăbdare. Am mereu senzaţia că atunci călătoresc pentru prima oară. Mi s-a părut că descopăr acum covoarele de nori, vântul care leagănă aripile, soarele în hublou. Cei cinci sau şase pasageri câţi eram abia dacă am schimbat o vorbă cât a durat călătoria; o grămadă de cadavre ar fi fost un grup mai vesel.

După un ceas, avionul s-a îndreptat spre pista înconjurată de munţi. Soseam în oraşul Huamanga. Am simţit zdruncinătura

roţilor pe pistă. Coborând scările, mi-a făcut impresia că cerul se prăbuşea peste mine. Albastrul violent şi conturul dealurilor m-au făcut să iuţesc pasul. Mi se părea ciudat să străbat puritatea îngheţată a văzduhului.

I-am spus taximetristului să mă ducă la orice hotel crede de cuviinţă. Mi-a înşirat mai multe opţiuni. Am ales unul pentru că mi-a plăcut numele. Cele Trei Măşti.

Am trecut prin Plaza de Armas. Am văzut faţada unei biserici şi clădirea Universităţii pe una din laturi. Mi-am amintit de o călătorie din Săptămâna Mare, pe vremea studenţiei mele, când mama era tânără. Plecasem cu un grup de prieteni. Ne apucaseră zorile bând bere şi cântând la chitară.

M-am dat jos din taxi, m-am pomenit în faţa unui băiat cu voce monotonă şi ochi mici. Am completat foaia din registrul hotelului. L-am urmat pe băiat pe un coridor până la o cameră din dreptul unei terase.

Mi-a dat cheia, m-a întrebat cât timp stau şi i-am răspuns că două sau trei zile. Camera avea tavanul înalt şi o fereastră ce dădea spre patio şi spre grădină. M-am întins pe pat cu gândul să recuperez puţin din timpul nedormit.

Când m-am trezit era ora unsprezece. Am ieşit din cameră cu cheia în mână. Mi-am dat seama că eram grăbit.

Staţia de autobuze Huamanga-Huanta se afla la o intersecţie. Se vedea un sir de microbuze şi de camioane, iar şoferii căutau din ochi pasageri.

O ceată de copii în sandale stătea pe platforma unui camion. Mi-a atras atenţia o fetiţă cu codiţe, cu picioarele atârnându-i în afară. Era o fetiţă frumoasă, cu ochi negri, dar trişti, cu trăsături delicate, aproape în zdrenţe. M-am gândit că era un exemplu pentru felul în care natura poate rezista destinului trasat de istorie.

Mă împresurară doi sau trei şoferi. Ţineau cheile maşinii în mână. Se ofereau să mă ducă. Un bărbat cu un Chevrolet cu aripi mari aştepta în spatele grupului. Numai treizeci de *soles,* mi-a spus, dus şi întors.

Era un tip cu părul ondulat şi ochi strălucitori, într-un tricou roşu care i se mula pe burta ca o lubeniţă. Eu sunt Anselmo Ramos, domnule, la dispoziţia dumneavoastră.

Am ieşit în şosea. L-am întrebat pe Anselmo dacă fusese acolo în timpul războiului. Îngrozitor, mi-a spus. Vocea-i cavernoasă împrăştia salve de salivă care-i stropeau pantalonii. Era îngrozitor şi numai să mergi pe şoseaua asta. Era pur şi simplu o chestie de noroc. Ori te prindeau cei din Sendero, ori te înhăţau militarii. Dar mai rău era Sendero.

Peisajul avea linii sinuoase: pâlcuri de arbuşti, zănoage, cotituri, stânci, conturul subţire al norilor. Înaintam pe un drum pietruit, printre dealuri; era un ţinut de piatră şi pământ, cu petece de vegetaţie. Aerul părea transparent pe frigul acela tăios, iar norii se profilau pe cer. Câteva microbuze şi camioane încărcate cu lăzi veneau din sens contrar.

Şi dumneavoastră sunteţi din Huanta? l-am întrebat. Sunt din Huanta. Şi în perioada războiului? Nu ieşeam aproape deloc din sat. Dacă ieşeai, senderiştii te puteau prinde, îţi luau maşina şi, dacă aveau chef, te lăsau în viaţă să mergi pe jos. Dacă nu te omorau, oricum îţi luau maşina. Aşa a fost. Aşa făceau senderiştii. Îţi luau totul. Însă unii nu se lăsau. Aveam un prieten. Hugo Matta. S-a opus când au vrut să-i dea foc la maşină, senderiştii l-au prins şi au vrut să-i dea foc la maşină, el a protestat, şi atunci senderiştii i-au zdrobit capul cu o piatră chiar acolo. Şi cu Leonidas Cisneros a fost la fel. El era primar şi le-a spus în satul meu nu puteţi intra, iar ei l-au împuşcat în frunte pe loc. De ce vă interesează? Păi mă gândeam să cercetez. Sunteţi ziarist? Nu. Nu sunt ziarist. Spuneţi-mi, aţi auzit vorbindu-se de comandantul Ormache? A, cel care era în Huanta, da. Ne-au povestit despre el. Dar nu-mi mai amintesc prea bine. Însă toţi erau la fel, absolut toţi. Mă rog, cei de la marină erau mai răi decât cei din armată. Într-adevăr, când a venit armata în ’85 a fost puţin mai bine. Cei din armată ridicau mai puţini oameni decât cei de la marină. Şi despre comandantul Ormache aţi auzit că ţinea prizonieră o femeie la el în garnizoană? O femeie? N-am auzit niciodată aşa ceva, domnule. Niciodată. Uitaţi-vă, spuse arătând spre dreapta, aici erau grămezi de cadavre, uitaţi-vă. Podului pe care-l vedeţi acolo i se zice Iadul. În preajma lui se îngrămădeau întruna trupurile morţilor. Senderiştii îi aruncau acolo, chiar lângă drum. La fel făceau şi militarii. Lăsau acolo morţii, din pricina asta îi spuneau Iadul.

I-am cerut să oprească. Locul era o zănoagă între două coaste, lângă un pod. Câteva pietre se înşirau în iarbă. Am făcut mai multe fotografii. Nu ştiu de ce.

M-am îndreptat spre colină. Am luat-o spre dreapta, pe lângă pietre, şi m-am aşezat pe iarbă.

Aici zăceau trupurile, spuse vocea lui Anselmo.

Mi-am zis că groapa asta mare, pe o coastă, era un loc destul de potrivit pentru un depozit de cadavre. Era aproape de şosea, trupurile puteau fi îngrămădite unul peste altul ca să se câştige spaţiu. Era un loc oferit de natură, un uriaş coşciug în aer liber.

Chiar acolo aruncau trupurile, spuse vocea lui Anselmo, treceai pe aici şi le vedeai. Mai întotdeauna erau deja morţi, torturaţi şi tăiaţi, îi aduceau aşa. Câteodată rămâneau aici zile întregi, dar apoi venea trupa şi îi lua repede, alteori soldaţii îi lăsau puţin mai departe.

În clipa aceea mi-a trecut prin cap o idee cam aiurea, dar care m-a consolat. M-am gândit că frumuseţea acestui cer ar fi putut fi cea de pe urmă glumă a morţii pentru vreunul care era adus aici încă în viaţă, vreunul care ar fi ajuns aici în agonie şi ar fi murit cu ochii la acest imens cer albastru.

Am făcut restul drumului în mare viteză. Am ajuns la Huanta. Străzi mici, înguste, cu case scunde, din chirpici, văruite, un grup de mototaxiuri, nişte maşini mari, vechi, scoţând fum, iar în dreapta un deal înalt.

— Unde doriţi să mergeţi, domnule? M-a întrebat Anselmo.

— La garnizoană.

— Ah, dar ca să ajungeţi acolo trebuie să luaţi un mototaxi. Maşina nu poate urca. Eu vă aştept în piaţă la ora la care doriţi.

M-am dat jos. În colţ opri un mototaxi. Avea trei pneuri uzate şi scaunul îmbrăcat într-un material jupuit, dar motorul încă mai zbârnâia. Şoferul era un băiat slăbănog, ras în cap. I-am cerut să mă ducă la garnizoană. Văzându-l că şovăie, i-am oferit dublul tarifului lui.

Am luat-o pe un drum de ţară. Am înconjurat dealul şi am început urcuşul. Mă gândeam că trebuia să fotografiez locul acela, unde tata a trăit o vreme.

O fotografie, un decor în care amintirile mele îi puteau fixa chipul. Trupul său în uniformă, mustăţile, pleoapele groase, aluniţa de lângă nas, vocea-i spartă ordonând soldaţilor.

Uniforma aceea cu pete împletite, verzi şi negre, cu care îl văzusem de copil, când venea uneori să ne ia cu maşina, pe mine şi pe Rubén. Acum mi-l imaginam acolo, cu chipiul, binoclul şi cizmele pline de noroi, urcând într-un jeep chiar pe drumul ăsta.

În sfârşit am ajuns. Garnizoana era un zid, un mirador şi o poartă mare. Plantonul mă privea, ţinându-şi puşca strâns, cu capul ridicat ca un câine adulmecând.

Ca să câştig timp, l-am întrebat dacă puteam intra.

— E interzis, domnule. Nu puteţi sta aici.

Am apăsat pe declanşator. Plecaţi, plecaţi, îmi spuse. Pe neaşteptate dispăru. Pesemne se dusese să deschidă poarta. Am reuşit să văd o parte din interior.

Poate fereastra aceea care se vedea în fund... Aş fi vrut să vin aproape să fotografiez fereastra, poate aceea a fost camera lui. Dar trebuia să fug de acolo pentru ca gardianul să nu-mi ia aparatul.

M-am îndreptat spre taximetrist, însă brusc, fără să ştiu de ce, i-am cerut să aştepte. Gardianul era gata să iasă după mine.

Mi-am imaginat cum s-ar vedea de acolo, noaptea, cerul plin de stele. Şi pe Miriam punându-şi uniforma lui Guayo, cu mâini tremurânde, ieşind pe drumul acela şi abia îndrăznind să-şi întoarcă privirea spre miradorul unde stătea plantonul. Îşi aprinsese ţigara, cu toţi muşchii încordaţi la maximum, străduindu-se să imite vocea lui Guayo, mă duc să dau o raită, umerii ei căutând spaţiul pe unde să înainteze fără a trezi bănuieli, găsind culoarul de aer care o despărţea şi o apropia de gardian, o să dau o raită, îi spusese, apoi trecuse pe sub mirador şi izbutise să respire aerul de afară. Poate că văzuse miracolul unei mâini ridicate în semn de încuviinţare, până ajunse la marele hău negru din dreapta. Poate că trecuse prin locul unde mă aflam în clipa asta, mergând pe lângă aceste pietre, nu se putea lăsa în voia impulsului de a fugi, îşi continuase plimbarea învăluită în fumul de ţigară, sub cerul liber, fără grabă, fără a-şi întoarce capul, mânată de nevoia înfrânată de a se face nevăzută până o să poată ajunge la drumul acesta, de unde se vedea garnizoana. Am încercat să mi-o imaginez acolo, pe drumul cu pietre, strângându-şi cu mâinile braţele încrucişate pe piept ca să se apere de frig, pătrunzând în beznă, parcă înţepenind, aşa fusese oare, aşa?

Poarta garnizoanei se deschise şi un ofiţer mă arătă cu degetul. Venea spre mine. Îmi striga: plecaţi de aici că o să vă reclam. Aici nu fotografiază nimeni.

M-am întors la mototaxi. I-am spus şoferului să mă ducă la stadionul din Huanta. Demară. La stadionul din Huanta? Da, mergem acolo.

Citisem despre locul acela. Stadionul din Huanta era un teren de fotbal cu tribune, cabine, birouri şi aşa mai departe care fusese amenajat de către marină ca lagăr de concentrare şi de tortură. Câţi oameni muriseră acolo? Sute, mii, zeci de mii? Acolo lucraseră Chacho şi Guayo. Vocea lui Guayo. Ştii tu că, numai văzând un prizonier, Chacho ghicea pe dată cât avea să reziste sub apă?; la naiba, îi ziceam, eşti un mare ticălos cu teroriştii, frate, eşti un nenorocit împuţit, dar nici că mă asculta. Am fost acolo împreună cu căpitanul de rangul întâi Álvaro Artaza, poreclit comandantul Camion, tipul cel mai fioros când era vorba de tortură, n-avea încredere în nimeni, a împuşcat odată şi un ziarist care-i tot punea întrebări. Îţi aminteşti de cele două învăţătoare pe care le-am întâlnit? Astea făceau parte într-adevăr din Sendero, am prăpădit câte un glonţ pentru fiecare, asta fiindcă păreau de treabă. Câteodată, în loc de apă butoiul era plin de insecte, de animale, şobolani, furnici uriaşe din selva de lângă Ayacucho, era un mizilic să-i vezi acolo înainte de a le înfige firele electrice.

Nu ştiu câtă vreme am rămas nemişcat, privind. Stadionul era prea mic dacă te gândeşti la mulţimea de prizonieri care murise acolo. Nu mai ştiu când citisem că înşirând trupurile morţilor în stadionul acela s-ar fi putut înconjura de o sută de ori perimetrul lui, şi când te gândeşti că oamenii din partea locului nu erau prea înalţi! (o glumă reuşită a vreunui jurnalist). O vreme m-am uitat fix la o fereastră. O serie de dreptunghiuri cu trei deschizături împărţite în două printr-un brâu de ciment, însă din interior, de unde le vedeau prizonierii torturaţi sau închişi, aceste ferestre trebuie să se fi văzut ca un lanţ de lumini care luminau incinta, nişte crâmpeie însorite ale vieţii de afară. Altă idee aiurită: poate că fereastra aceea – să vadă fereastra aceea, să întrezărească ceva în bucata de sticlă crăpată, să recunoască lumina – îi permisese cuiva să reziste mai mult decât de obicei, speranţa acelei străluciri poate că îi prelungise agonia, o făcuse mai suportabilă la început, şi mai lungă, zadarnic de lungă,

speranţa e pesemne tot ce i se poate întâmpla mai rău unui om, prelungeşte suferinţa ori poate că nu, poate că ferestrele acelea nu slujiseră la nimic, erau doar speculaţiile cuiva care priveşte geamul din afară.

Ce fel de rutină existase în acest loc? Chacho şi Guayo îmi povestiseră că o repriză de tortură putea ţine uşor o noapte întreagă dacă torţionarii erau prost dispuşi. Îmi amintesc că citisem ceva despre asta. Mulţi torţionari devin dependenţi de strigăte, de zvârcoleli, de implorări, de manifestări ale durerii. Să provoci cuiva suferinţă poate crea dependenţă, grandomanie? E o uşurare, o apărare? Dacă torturau şi omorau pe cineva, asta îi făcea să creadă că nu li se va întâmpla şi lor aşa. Singura mare frustrare a torţionarilor era să-şi vadă prizonierii murind. Cel mai rău pentru ei era cu siguranţă să-i vadă murind cu zâmbetul pe buze sau strigând trăiască terorismul. Un cadavru surâzător îi aţâţa pe soldaţi şi-i îndemna să-l aducă pe prizonierul următor. Nu rezistam tentaţiei de a-mi imagina toate acestea. Grupul de prizonieri care trebuia să ajungă la locul torturii, ochii celor care-şi încrucişau privirile înainte de a intra, cei care-şi făceau curaj, cei care rosteau lozinci şi cei care se uitau în gol. Cafeaua, apa, sandviciurile cu brânză pe care şi le făceau torţionarii în momentele lor de odihnă. Erau obligaţi să le placă, să strângă cu menghina un trup, haideţi, cine trece primul? Şi apoi să audă loviturile pe faţă, zgomotul firelor electrice în testicule sau sâni (ca un mic trosnet, îmi spusese Guayo), urletul din spatele zidului, să vadă statul la cozi pentru a viola, să simtă duhoarea propriei cărni; sângele care te stropeşte pe chip are un gust amar, îţi cam face greaţă. Prizonierii care se pomenesc cu un pistol în tâmplă, în râsetele unui grup de soldaţi. Acolo, pentru prizonieri fusese o adevărată bravură să privească moartea în faţă, palizi, nevoiţi să se arunce în tunelul orelor de tortură, o masă, două scaune, zidurile de cărămidă, o lumină albă, hai, strigă mai departe, teroristule, mai tare, strigă mai tare.

Dar şi torţionarilor le era frică, şi ei erau hărţuiţi şi prinşi. Soldaţii îşi luau micul dejun râzând. Aşa îmi spusese Guayo Martínez în după-amiaza aceea. Era hohotul de râs al fricii. Soldaţii mâncau râzând, ştiau că putea fi ultima zi din viaţa lor, o ambuscadă, o grenadă, un asalt, o împuşcătură de nicăieri în vreme ce patrulează. În orice secundă explozia, balta de sânge,

corpul sfârtecat, dacă ai noroc un sicriu cu un steag şi gata. Ajungeai o cifră în plus în statistici. Nimeni n-avea să-şi mai amintească de tine. Dar te obişnuieşti şi cu frica, spune Guayo. Ca stomacul, ca inima, frica e ceva concret, e ceva păros aflat în mijlocul trupului şi care se răspândeşte pornind de acolo, ceva tare şi lung şi lat, frica te face să fii astfel, să vrei să-i omori numai pentru a speria frica, a o face să dispară. Ce altceva mai poţi face?

M-am uitat pentru ultima oară la locul acela. Am atins gratiile. M-am hotărât apoi să mă plimb pe străzile din Huanta.

Eram tentat să mă gândesc cum fusese oraşul acesta în anii ’80. Oamenii pe care-i vedeam, bunăoară. Locuitorii din Huanta care-mi ieşeau în faţă chiar acum, domnul de colo cu pălărie şi doamna cu părul strâns... mi se părea dintr-odată ciudat că supravieţuiseră unui război. Mergeau pe stradă. Poate se duceau acasă la un prieten sau la o rudă. Văzuseră oameni murind în jurul lor. Şi acum mergeau pe acolo.

Am intrat într-un restaurant cu scaune de plastic şi am cerut o bere. Lumea de pe trotuar se întorcea din când în când să se uite la mine. Umbre lente şi nedesluşite, care mă priveau parcă cu coada ochiului, cu faţa crispată sub pălăria neagră. Mă vedeau ca pe un obiect uman, un organism ce poate fi recunoscut, ajuns acolo din întâmplare. Nici eu nu-i puteam înţelege. – N-aveam să mai aflu niciodată nimic despre ei. Nu-i puteam înţelege nici pe soldaţi, nici pe tata, nici pe Guayo, nici pe Chacho. Sigur că ei n-aveau să fugă, niciun soldat nu putea să fugă, erau condamnaţi să rămână acolo.

După ce am dat o raită, m-am dus cu acelaşi şofer în satul vecin, Luricocha. Am găsit acolo o prăvălie: o uşă cu toc de lemn şi nişte pereţi crăpaţi daţi cu var; înăuntru era o masă cu pâine pusă în pungi, sticle de răcoritoare, nişte avocado şi *lucuma*[1] împrăştiate în jur.

O fată cu cozi se uita la mine. Am întrebat-o. Nu cunosc nicio Miriam, domnule, nu ştiu cine e.

Am rugat-o să vorbesc cu mama ei. S-a întors cu o femeie cu pălărie. Nu ştiu pe nimeni cu numele ăsta, Miriam? N-am habar. De când staţi aici, doamnă? Am venit aici numai de un an.

[1] Fruct exotic

M-am gândit să văd puţin satul. M-am dus la biserică, iar şoferul m-a informat că se numeşte San Antonio de Padua.

Biserica avea în faţă un patio lung, cu bănci de piatră. Am întrebat un băiat dacă era pe acolo vreun preot şi chiar atunci l-am văzut apărând.

Se numea Marco. Un tip cu faţa ascuţită, ochii mari, părul creţ. Mi-a spus că venea de la Cuzco. Nu cunosc nicio Miriam, dar o să întreb nişte enoriaşi bătrâni. Mă văd cu ei la prânz. De ce o căutaţi? Este de aici? Da, este de aici, cred. Poate îmi spuneţi ceva după prânz.

Am luat alt mototaxi şi m-am întors la Huanta.

Ne-am oprit în Plaza de Armas. Palmieri, felinare cu globuri de sticlă, bănci de lemn, flori roşii. Piaţa era vopsită în verde în amintirea denumirii de „Smarald al Anzilor” pe care o avusese

Odinioară Huanta. Am intrat în *cebicheha*[1] lupul Mărilor. Am văzut o floarea-soarelui în fund, lângă o uşă. Alături, o imagine a lui Christos, cu funda bicoloră[2] pe un umăr, şi un televizor.

M-am rezemat de spătarul scaunului. Puteam să văd Palatul Municipal şi o discotecă unde, după cum mi-a zis băiatul de la *cebicheha*, se duceau militarii însoţiţi de fetele din Huanta pe vremea războiului. În apropiere funcţionase şi singurul cinematograf. Nişte scări coborau de pe trotuare spre mijlocul pieţei. Un copac gros proiecta o umbră răzleaţă, ca o pată pe ciment. Drept înainte era o farmacie cu faţada galbenă; mai departe se vedeau nişte acoperişuri de ţiglă şi nava bisericii cu silueta Fecioarei înălţându-se spre cer, un trup alb şi albastru, lângă cele două turle cu clopote. Biserica Sfintei Inimi era o clădire impunătoare de piatră. Chelnerul mi-a spus că aparţinea ordinului Călugărilor Mântuitorului. Am rămas cu ochii la faţadă pe când berea bolborosea în pahar... o clădire din piatră şi cărămidă înconjurată de un grilaj alb, una din porţi era împodobită cu cruci... am mai făcut câteva fotografii. Mă simţeam vag fascinat de locul acela, ca şi cum as mai fi fost acolo înainte.

---

[1] Bodegă unde se serveşte *cebiche,* specialitate tradiţională peruană pregătită din peşte macerat în lămâie verde, cu diferite mirodenii.

[2] Steagul peruan este alcătuit din trei fâşii verticale, de aceeaşi lăţime, cele două din extremităţi de culoare roşie, iar cea din mijloc albă.

În Luricocha am trecut pe lângă placa liceului José Felix Iguaín şi m-am întâlnit din nou cu părintele Marco.

Lângă el, doi bătrâni, un bărbat şi o femeie, cu haine negre şi pălării. Nu vorbeau spaniola. L-am rugat pe preot să-i întrebe dacă nu cumva o cunoscuseră pe Miriam. Auzindu-i numele, ochii femeii se aprinseră. Începu să vorbească în dialectul quechua.

Da, îşi aminteşte de ea, mi-a zis.

Într-o zi au venit nişte soldaţi şi au ridicat-o şi nu s-a mai ştiut de ea, spune. Spune să vă întreb dacă dumneavoastră ştiţi ceva. Avea vreo rudă în Luricocha, în Huanta ori în Huamanga?

Bărbatul dădu din cap în semn că nu. Tatăl şi mama ei muriseră, spune că n-au vrut să le dea senderiştilor alimente din prăvălie, spune că senderiştii i-au luat fratele, obligându-l să lupte alături de ei. Apoi senderiştii au luat cu asalt şi postul de poliţie de aici. Acolo l-au omorât pe celălalt frate al ei. N-au mai ştiut de ei niciodată. Nu ştiu nimic de Miriam. Casa e tot încuiată. Iar acum casa pare o stafie. Nu ştiu nimic nici de familia lui Miriam.

Am mers cu părintele Marco până în şosea, unde mă aştepta mototaxiul.

Părintele Marco părea un războinic scos la pensie. Avea nişte mâini neobişnuit de mari, un trup mic pe care sutana îl făcea să pară mai lung, şi o cruce mare de fier la gât.

— Cum puteţi să le aduceţi alinare acestor oameni, părinte?

— Nu mai au nevoie de alinare, domnule. Dar vor să vorbească, vor să-mi povestească de-ale lor, numai asta vor, iar eu îi ascult. Îi ascult şi ei vorbesc şi eu îi ascult întruna şi, atunci când pleacă, rămân singur şi plâng din răsputeri. Intru în odaia mea, mă trântesc cu faţa în sus pe pat, spun o rugăciune şi apoi mă pornesc să plâng, lacrimile-mi curg singure, eu nu fac nimic şi dintr-odată mă apucă plânsul, e mai bine aşa, apoi mă simt mai uşurat, şi le spun şi lor să se roage mult, şi să nu îi uite, mai cu seamă asta, să nu-şi uite morţii, dar să şi-i aducă aminte cu bucurie, aşa le spun, şi aşa îşi duc viaţa, pomenindu-i, şi eu la fel. Aşa putem trăi mai departe, dar mereu în lacrimi, ce-i drept.

XIV

În piaţa din Huanta l-am văzut pe Anselmo cu Chevroletul.

Pe drum, întorcându-ne la Huamanga, i-am cerut de mai multe ori să oprească. Am mai făcut o serie de fotografii. Copacii profilaţi pe coline în lumina asfinţitului. Şoseaua şerpuind pe coastă. În dreapta mea, întinderea de arbuşti şi stânci.

— Se poate face pe jos drumul ăsta de la Huanta la Huamanga? l-am întrebat pe Anselmo.

— Trebuie să urci. Dar sunt unii care au făcut-o şi o mai fac, îmi răspunse.

— Chiar şi noaptea, cu frigul de peste iarnă? Fugind toată noaptea?

— Totul e cu putinţă, domnule. Totul e cu putinţă.

Anselmo m-a lăsat în Plaza de Armas din Huamanga. Se întunecase.

Am apucat-o pe una din străzile laterale. Am dat de un local cu geamuri şi gratii. Un afiş anunţa: pui la grătar şi cartofi prăjiţi. Am intrat. M-am aşezat la o masă acoperită cu un şervet cu pătrate roşii şi albe. Era o sală spaţioasă, cu un difuzor de radio şi rafturi cu sticle. Fereastra cu gratii dădea spre o grădină slab luminată. Un băiat slab, cu o mustaţă subţire şi ochi ca de ceară, stătea în spatele tejghelei. Spăla încet un pahar.

Nu aveau în meniu decât salată, pui şi cartofi prăjiţi. Parcă vedeam o carte poştală ilustrată de odinioară. Rubén, tata şi cu mine fuseserăm destul de des să mâncăm pui şi cartofi prăjiţi la El Rancho, în Miraflores. I-am cerut băiatului o bere. Se îndepărtă repede, parcă luând-o la fugă. Mi-am pus o ţigară în gură, ceea ce era o greşeală în prima mea zi la înălţime.

Numai atunci mi-am dat seama că la masa de alături era o femeie.

Mi-a făcut impresia că era din Lima sau oricum dintr-un oraş mare, după cum era îmbrăcată: o bluză albă, un colier de argint, pantaloni negri, cercei de perle, inele pe mai multe degete. Mânca tăind puiul în bucăţele şi bând câte o înghiţitură de bere, cu o lăcomie stăpânită. Din când în când îmi arunca o privire.

Am avut chef să mă aşez lângă ea. M-am gândit că puteam apela la o strategie tradiţională, să mă apropii şi să-i spun vreo banalitate, de pildă „Ne cunoaştem de undeva?” sau ceva de genul ăsta. Dar era o chestie prea răsuflată.

M-am oprit lângă ea şi i-am propus pur şi simplu să mă aşez la masa ei (tot ce se putea întâmpla mai rău era să refuze).

N-a răspuns, dar când m-am aşezat n-a părut supărată. Am stat de vorbă. Mi-a spus că era din Ayacucho, dar că nu locuia acolo. Stătuse doar câteva zile şi pleca a doua zi dimineaţă.

Avea o voce gravă. Fiecare cuvânt părea o cărămidă groasă şi netedă în zidul pe care şi-l ridica împrejur. Ochii ei m-au uimit. Erau mari şi limpezi, privind întruna parcă de undeva de departe. Avea o gură încordată şi răutăcioasă.

I-am spus că tocmai sosisem şi eram singur în oraş. I-am părut pesemne vrednic de milă.

— Vii de la Lima?

— Da.

— Cu probleme de serviciu?

— Nu. Am venit să caut o fată.

— Pe cine?

— O fată de aici.

— Cine e?

— O fată pe care a cunoscut-o tata când a stat pe aici. E o poveste lungă. Cum te cheamă?

Deschise geanta şi scoase o agendă. Părea că verifică ceva. Spuse vag că avionul ei avea să plece a doua zi dimineaţă.

Cineva pusese radioul mai tare. Se auzea sunet de saxofon, de vioară şi de chitare. Un grup de meseni izbucnea în hohote de râs pe şoptite.

Şi-a pus agenda la loc.

— Cum te cheamă? am insistat.

— Guiomar, spuse. Mă cheamă Guiomar.

Căuta ceva în geantă.

— Guiomar?

— E un nume arab. Tata era profesor de literatură. A citit nişte versuri de Antonio Machado, care i-au plăcut, despre o femeie pe nume Guiomar şi m-a botezat aşa.

Vocea-i era monotonă. Fusese nevoită probabil să dea această explicaţie şi-n alte rânduri.

Chelnerul aduse sticla de bere.

— Ai familie aici?

— Nu. Nu mai am.

— Şi de ce vii?

— Să mă duc la părinţi, la cimitir. Şi să văd dansatorii cu săbii.

Am turnat din belşug bere în pahar. La radio se auzea un *huayno*[1], o voce care tot repeta „mamă iubită”.

— Te interesează dansatorii cu săbii?

Bătu cu degetele în masă.

— Nu-i vorba că m-ar interesa, spuse. Sunt viaţa mea.

— Viaţa ta?

— Da.

Scoase o ţigară şi o aprinse, ca şi cum ar încerca să facă abstracţie de mine. Nu mă privea. Se aşternu o tăcere prelungă. O familie intră în local, trecu pe lângă noi şi se instală la o masă din apropiere. Cei doi copii cereau răcoritoare, cu nişte zâmbete dulci şi diabolice pe chip.

M-am rezemat mai bine de spătarul scaunului.

— Atât de tare te pasionează dansatorii cu săbii?

Nu-mi răspunse.

În câteva cluburi unde-mi dusesem nişte prieteni din străinătate văzusem dansatori cu săbii; nişte tipi în costume pestriţe, cu o vioară, dansând pe o melodie lentă ce nu se mai termina.

— Ceea ce vezi aici nu-i totuna cu ceea ce vezi în cluburile din Lima, îmi spuse ca şi cum ar fi ghicit la ce mă gândesc. Aici dansează dintr-o anumită raţiune.

— Care?

Mă simţeam liniştit şi o priveam.

— Pentru că dansul este modul de a privi în faţă durerea.

— Ce legătură are durerea?

— Tot dansul este o sfidare a durerii. Dansatorii joacă neobosiţi, îşi înfig ace în buze, îşi străpung pielea. Este triumful asupra durerii.

— Şi de ce fac asta?

— Durerea e o ofrandă pe care o aduc vieţii. Dansatorii se împotrivesc morţii când joacă.

— Nu te înţelege

— Dansul e un protest împotriva morţii. Oamenii de aici au cunoscut mereu moartea. Dacă nu s-au putut revolta împotriva ei în realitate, au făcut-o prin muzică, prin picturile din biserici,

[1] Gen muzical şi dans andin, de origine precolumbiană, foarte popular.

prin dans. Din pricina asta aici au existat întotdeauna mari artişti.

Rostea cuvintele cu o încetineală perversă, abia o idee mai tare decât şoapta. Vorbea pentru sine, uitându-se în depărtare, aproape ignorându-mă.

— Aşa se întâmplă veşnic. Aşa se spune despre artă în general. Moartea este întotdeauna un bun pretext pentru a-şi da importanţă. Nu-i aşa?

Zâmbi. Avea dinţii mari şi foarte albi.

— Spune-mi, ai urcat vreodată pe drumul care duce la Ayacucho? Ai ajuns pe platou, noaptea, mergând spre sud?

— Nu. De ce?

Radioul tăcu. Dinspre bucătărie răzbea zgomot de apă şi de farfurii.

— Pentru că, atunci când ajungi acolo, frigul se înteţeşte odată cu vântul care te pătrunde prin pori şi-ţi paralizează sângele, iar dacă te opreşti îţi îngheaţă inima. Dacă mori, nimeni nu-ţi va găsi niciodată trupul, fiindcă vântul te poartă până pe creasta muntelui, şi rămâi acolo pe veci.

— Adevărul e că nu te înţeleg.

— Oamenii din partea locului nu sunt ca alţii, spuse încet. Aici nimeni nu crede că a fi viu e ceva firesc. Aici viaţa a fost privită întotdeauna cu uimire. Aşa mi-a spus odată un prieten. Moartea e o bună învăţătoare.

Băiatul termină de spălat farfuriile. Cei doi copii de lângă masa noastră vorbeau amândoi odată.

— La Lima nu vom înţelege niciodată nimic în privinţa asta, am spus, crezând că era lucrul cel mai potrivit.

— Cei din Lima, ca tine, spun că artizanatul de aici li se pare frumos. Apoi uită de toate şi-şi văd mai departe de drum în maşina lor. Îl vezi pe băiatul de colo care spală farfurii?

Băiatul avea o faţă încordată. Mâinile i se mişcau repede deasupra chiuvetei, dar restul corpului nu se clintea.

— Ce-i cu el?

— O fi el la câţiva metri de tine, dar distanţa de la Pământ la Soare e mai mică decât cea dintre voi doi.

Am făcut o grimasă şi am început să zâmbesc.

— Ascultă, presupun că vrei să mă faci să mă simt vinovat. Dar n-am de ce să mă simt prost. Nu-s vinovat că nu ştiu nimic despre el. Sau sunt vinovat?

Mi-am întins picioarele pe sub masă. Era oarecum emoţionant să mă aflu acolo cu o femeie cu desăvârşire necunoscută căreia i se năzărea să-mi dea lecţii. Dar, spre surpriza mea, nu era o senzaţie neplăcută. Ba chiar cred că în momentul acela mă simţeam bine.

— Te-ai gândit vreodată ce înseamnă umilinţa, obligaţia de a fi modest, de a fi sărac, nevoia de a fi umil pentru a trăi, poţi oare să încerci să-ţi imaginezi aşa ceva?

Pentru prima oară ridicase tonul. Ochii ei negri mă priveau.

— Uneori.

— Dar poţi înţelege cu adevărat ce înseamnă asta? Să te simţi umilit, ignorat, să vezi că toţi te tratează ca pe un câine, că eşti silit să fii politicos şi umil cu stăpânul tău ca să nu mori?

— Toţi trebuie să facem aşa. Aici şi acolo, pretutindeni.

— Dar cei care înghit şi tac se simt mult mai rău decât cei care se pot plânge. Să te poţi plânge e un lux. Tăcerea în schimb... nu ştiu... e ca o peşteră.

Am cercetat-o. Nu era nicio urmă de emoţie pe faţa ei. Nepăsarea ei era aproape primejdioasă.

— Da, cred că aşa trebuie să fie, am spus într-un târziu.

Pe neaşteptate zâmbi. Părea extraordinar de frumoasă în momentul acesta, venele de pe gât i s-au încordat, însă ochii cristalini o ţineau tot la distanţă, parcă era o fantomă care găsise un trup preţ de o noapte.

— Nu pari un om rău, îmi spuse privindu-mă drept în faţă.

— Mulţumesc mult, am răspuns zâmbind.

— Mă duc de aici în altă parte, dar, dacă vrei, poţi să mă însoţeşti.

— În altă parte?

Acum, când o revăd în amintire, mă gândesc că poate, vreodată, pe undeva, Guiomar va putea citi cartea asta. Trebuie să recunosc că vocea ei îmi mai răsună încă în urechi, în momentele cele mai neaşteptate, când mă pomenesc în vacarmul unei întâlniri de lucru sau în pustiul dormitorului meu.

— Vrei să vii?

— Şi de ce crezi că o să mă intereseze?

— Nu ştiu dacă o să te intereseze, spuse trăgând din ţigară. Vino dacă vrei.

Făcu o grămăjoară de scrum în farfurie.

Băiatul aduse nota. Mi-am ridicat paharul, parcă ascunzându-mi faţa.

Mi-am scos portmoneul. Ea nu se mişcă. Ştia că voi plăti eu.

Am mers de-a lungul unui zid lung dat cu var, la umbra colinelor. Paşii abia dacă ni se auzeau. Sus pe cer luna strălucea, presărată cu pete.

Guiomar s-a oprit în dreptul unei porţi mari de lemn, din scânduri groase cu urme de muşchi. Bătu o dată. Poarta se deschide. Un bărbat tânăr ne-a condus printr-o grădină cu iarbă şi pietre. Era o casă de chirpici cu acoperiş de carton gudronat. Am intrat într-un mic patio, apoi într-un coridor şi în sfârşit într-o grădină circulară. Spaţiul părea să se întindă dincolo de umbrele din fund. Ne aflam lângă un zid de piatră, în faţa unui cerc de iarbă şi pământ.

În preajma noastră stăteau bărbaţi şi femei cu pălării, ei în haine şi pantaloni negri, unii în sandale. Guiomar îmi întinse un pumn de frunze de coca. Le-am simţit în gură savoarea pătrunzătoare.

Mi-am dat seama că de la un timp auzeam muzică.

Dansatorul avea pălărie, un costum cu ciucuri albi şi paiete, şi era în opinci. Dansa cu două lame de metal ca nişte săbii în mâini, iar violonistul îşi trecea arcuşul pe coarde cu mişcări iuţi. Gesturile mâinilor şi jocul picioarelor, pe care le văzusem adesea de la distanţă, mi se revelau acum parcă pentru prima dată. Violenţa dansului dădea impresia că despică aerul, era ca un sunet de dinaintea unor acumulări ale tăcerii. S-ar fi zis că dansatorul nu atinge niciodată pământul. Îmbrăţişând neantul, părea convins că e un emisar al trecutului, având menirea să prelungească la infinit o mişcare seculară, pe care cineva o va continua după el.

Nu ştiu câtă vreme a trecut. La un moment dat, Guiomar şi cu mine ne-am ridicat şi ne-am trezit dintr-odată în stradă, mergând alături, fără să ne vorbim.

Pe drum i-am luat mâna.

Am ajuns la Plaza de Armas.

Ne-am aşezat pe una din bănci. Ne aflam parcă într-un uriaş gol de aer definit de colinele din jur. Piaţa era pustie. Cerul brăzdat de stele dădea suprafeţei de piatră o culoare palidă.

— Dansatorul este Sebastián. Cred că m-a recunoscut.

— Cine e?

— Un prieten. Nu-l pot vedea acum.

— De ce?

— Din pricina familiei mele.

— A fost întotdeauna dansator?

— Ca tatăl şi ca bunicul lui.

— Şi tu l-ai văzut mereu?

— De când eram mică. Am crescut împreună cu el şi cu alţii. De fiecare dată în Vinerea Mare începeau să danseze.

— În Vinerea Mare?

— Da. Când Dumnezeul celorlalţi nu e aici, diavolii buni se pot arăta, bucurându-se de binefacerile pământului.

Am văzut o linie argintie ce se pierdea pe faţada catedralei. O umbră venea din capătul celălalt. Un ins care păşea încet se întoarse spre noi şi apoi îşi văzu de drum.

— Nu te înţeleg.

— Pentru că atunci când dansatorul joacă, nu mai este cine a fost, şopti ea, îşi lasă în urmă numele, amintirile, speranţele. Dansatorul este dansul. Costumul îi e trupul. Cel care dansează nu-i un bărbat. Natura respiră în el. Graţie dansatorului, viaţa unui copac, a unui munte, a unui pârâu dăinuie şi ne aparţine. De asta când lumea se sfârşeşte, datoria noastră este s-o creăm din nou. Dansul o creează. Muzica o creează. Trupul este fiecare dintre noi. Dacă zeii şi-au pierdut trupul, atunci trebuie să li-l dăm pe al nostru. Dansatorii cu săbii au fost primii care au recreat lumea. De asta dansează. De asta a existat întotdeauna vreunul care să-şi afle temeiul vieţii, al vieţii noastre, în dans. Când costumul se mişcă, se mişcă lumea. Dansatorul e zeul. Dansul e zeul. Noi suntem zeul.

Se opri. O turmă de nori înainta încet. Era un mers domol şi masiv, precum migraţia unui grup de monştri.

Nişte foi de ziar din preajma noastră, târâte de vânt, se pierdură înspre zid, într-un vârtej furios care se risipi.

În ochii lui Guiomar străluceau parcă nişte lacrimi pietrificate. Mă privea stând pe bancă cu capul ridicat şi trupul drept. Cine eşti? l-am spus. De ce te afli aici?

M-am apropiat şi am strâns-o la piept. Abia dacă s-a clintit. Am simţit căldura densă, mâinile adâncite în beznă, o explozie de stele îngheţate în braţe. Pe neaşteptate se ridică în picioare

şi se îndepărtă, pierzându-se în întuneric lângă catedrală. Dispăruse.

În noaptea aceea am hoinărit ceasuri în şir, nici nu-mi mai amintesc pe câte străzi.

A doua zi m-am trezit cu un petic de soare pe parchet. Am făcut un duş, m-am îmbrăcat şi am băut o ceaşcă de cafea neagră în patio. Am telefonat la aeroport. Mi s-a spus că tocmai decolase un avion cu cinci minute în urmă. Mi-am amintit. Avionul meu pleacă mâine devreme, spusese la restaurant, uitându-se în agendă.

Am băut a doua cafea în localul universităţii, în patio, lângă catedrală. Pe dalele mari de pe jos mi se părea că văd chipul lui Guioniar, ochii limpezi şi părul negru impecabil, bluza albă, braţele lungi şi pielea-i fragedă. M-am ridicat.

M-am dus în piaţă. Am cumpărat un *charango*[1], un fluier şi alte instrumente. Nu prea ştiam ce aveam să fac cu ele.

La unsprezece, m-am dus iar până la Huanta şi Luricocha, de data asta cu un şofer pe nume Saturnino Sandia, care mi-a spus că locuieşte în Huanta de când s-a născut. L-am întrebat dacă ştia ceva de o fată, Miriam, din Luricocha. Nu ştiu nimic, mi-a răspuns.

Trecând prin locul numit Iadul nu mi-am putut lua ochii de acolo.

La biserica din Luricocha l-am întâlnit din nou pe părintele Marco. Stătea de vorbă cu două femei, pesemne mamă şi fiică, care văzându-mă şi-au luat rămas-bun.

Am veşti bune, mi-a spus, tocmai au sosit doi localnici bătrâni de aici, Casimiro şi Teodora Sillipú. Se prea poate ca ei să ştie ceva despre fată. Stau aici, aproape.

Am mers acasă la ei. Bărbatul care mi-a deschis se uita în pământ. Avea pălăria turtită.

— Pe Miriam? Da, am cunoscut-o, sigur că da.

— Aţi cunoscut-o?

— Da, de când era mică.

— Şi ştiţi ce s-a întâmplat cu ea?

— Au venit nişte soldaţi şi au luat-o, domnule, aşa a fost, şi n-am mai ştiut niciodată nimic, nimic n-am mai ştiut de ea, precis c-au omorât-o.

---

[1] Instrument cu coarde, asemănător cu o chitară mică, specific peruan.

— N-au omorât-o. Pe Miriam n-au omorât-o, se auzi o voce din casă.

Bărbatul se întoarse.

— E aici, Teodora?

O femeie cu fustă şi pălărie se arătă. Vorbea cu o voce răguşită. Respira anevoie, zgomotos. Părea că stă să cadă în genunchi, dar se ţinea în picioare parcă legată cu un fir.

— Miriam i-a scris Carmencitei mele. Am găsit o scrisoare de-a ei în lucrurile Carmencitei. Miriam i-a scris, domnule.

— O scrisoare?

— Da.

— Pot s-o văd?

Femeia se întoarse cu un plic. Avea o adresă, pe strada Pedro Venturo, în Lima. Mi-am notat-o.

— Îmi permiteţi să citesc scrisoarea?

— Nu, asta nu.

— Mda.

— E o scrisoare pentru Carmen, domnule.

— Când i-a trimis-o?

— Demult, când trăia Carmencita.

— Nu mai e nimeni din familia ei la prăvălie?

— Nimeni, toţi au murit, domnule.

Mi-am luat rămas-bun. Părintele Marco şi cu mine ne-am întors spre biserică.

— Şi pe fiul lui Casimiro Sillipú l-au omorât, îmi spuse când am ajuns în poartă.

— Pe fiul celui la care tocmai am fost?

— Da.

— Cine?

— Senderiştii. Au turnat benzină pe el şi l-au legat de o stâncă pe culmea dealului ca să ardă încet, la soare. Aşa l-au omorât. Aşa a murit. Şi el ştie. Ştie că fiul lui a murit aşa. Şi nu există zi în care să nu vină aici să se roage şi să stea de vorbă cu mine. În fiecare zi. Şi nici eu nu mă satur să vorbesc cu el.

Şi cealaltă femeie, Georgina, cea care a venit înainte, Georgina Gamboa, am văzut-o trecând cu fata ei. A fost violată de şapte soldaţi şi a născut-o pe fata asta pe care aţi văzut-o. Fata a aflat de curând povestea, că tatăl ei e unul din cei şapte. Şi ce poate face ea? Trebuie să trăiască mai departe, aşa îmi spune. Să trăiască mai departe. Şi tot aşa sunt şi alţii. E o

femeie pe care o cunosc, o cheamă Paula Socca, i-au omorât toţi cei şase fii şi bărbatul, şi acum vine uneori pe aici, alteori se duce la Ayacucho. Ea mi l-a prezentat pe băiatul ăsta, Quinta Chipana, îl vezi? Cel care merge pe acolo? Băiatul ăsta locuia la Vilcashuamán, într-un sat numit San Miguel de Rayme. Senderiştii au intrat în sat şi au aflat că locuia acolo un om în vârstă, pe care îl chema Luis Zárate. Pentru că le dăduse de mâncare unor soldaţi din armată, senderiştii au năvălit în casa lui, i-au tăiat gâtul, l-au dus în piaţa din San Miguel de Rayme şi l-au spânzurat de copacul de acolo, avertizându-i pe săteni că nimeni n-avea voie să ia trupul ca să-l înmormânteze. Dar băiatului ăsta, Chipana, îi era milă să-l vadă aşa, şi într-o dimineaţă şi-a adunat nişte prieteni şi au dat jos trupul lui Zárate şi l-au îngropat. L-au îngropat, mă înţelegeţi? L-au îngropat pe Luis Zárate fiindcă voiau ca el să se odihnească în pace, şi-l vedeau acolo spânzurat şi le-a fost milă, atunci Chipana şi un grup de băieţi, cu riscul vieţii, au nesocotit ordinul senderiştilor, l-au coborât pe bietul Zárate şi l-au îngropat ca să se odihnească. Şi după ce l-au îngropat, pentru că le era frică, au fugit, s-au ascuns în nişte gropi pe dealuri. Dar Luis Zárate a putut să se odihnească în ţărână, nu l-au lăsat spânzurat acolo, ca o cârpă. Mulţumită lui Chipana şi-a putut găsi odihna. Şi uitaţi-l acolo, pe drum.

Am stat de vorbă îndelung. Mi-a oferit un *quemadito,* o băutură cu rom flambat şi zahăr, mi-a zis. Ne-am dus la el în odaie şi am rămas acolo până când a venit timpul să ne luăm la revedere.

În seara aceea, la hotel, am început să scriu. Acolo s-a născut cartea asta. Îmi amintesc cum se clătina abajurul veiozei de pe masă, îmi amintesc de zgomotul creionului.

Înainte de culcare am ieşit să dau o raită prin oraş. Luna accentua bezna, iscând o lumină neagră ce făcea ca lumea să pară că s-a inversat şi eu aş fi trecut de partea cealaltă, intrând în negativul unei fotografii uriaşe. M-am îndepărtat de centru, apucând-o pe nişte străzi pietruite.

La întoarcere, am sunat-o pe Claudia la hotelul unde stăteau în insula Margarita. Vocea ei explodă de bucurie în receptor.

I-am zis că eram la Ayacucho. Aşa mi-au spus la tine la cabinet. Dar cum ţi s-a năzărit să te duci acolo? O să-ţi povestesc la întoarcere.

Claudia mi-a spus că socrii mei erau atât de încântaţi, încât voiau să mai stea câteva zile acolo. Dar noi venim luni în orice caz. Vin să vă iau de la aeroport. Sigur că da.

În noaptea aceea am dormit neîntors. A doua zi dimineaţă m-am dus la cafeneaua din Plaza de Armas şi m-am aşezat să citesc ziarele.

Mă simţeam extrem de trist. Amintirea lui Guiomar mi se părea o iluzie. Nu sperasem în niciun caz s-o văd mai mult de o noapte. Şi totuşi...

Nu aflasem mare lucru despre Miriam, în afară de adresa aceea de pe strada Pedro Venturo. Să mai fie oare acolo?

La gară mi-am cumpărat biletul de întoarcere la Lima. Mă hotărâsem să iau autobuzul. Călătoria avea să dureze toată noaptea. În restul zilei m-am plimbat prin oraş. Mi-am cumpărat o carte din care am aflat unele date. Odinioară Huamanga, capitala regiunii Ayacucho, fusese un oraş important. Cu cele treizeci şi trei de biserici ale sale, cu altarele şi picturile religioase, era pe vremea coloniei un loc de trecere obligatoriu în călătoriile de la Cuzco la Lima. Biserica Santo Domingo era una dintre cele mai frumoase din lume. La începutul secolului al XVII-lea, palatele din Huamanga aveau faima de a fi cele mai fastuoase din regat. O tradiţie indigenă povestea că în Huamanga *Inca*[1] Viracocha a hrănit un şoim care i-a mâncat din mână (aceasta era originea numelui oraşului). Am găsit şi alte informaţii.

Am ajuns la gară, un fel de coridor ce se transforma într-o mică sală de aşteptare. Stând pe un scaun de plastic, în aşteptarea orei plecării, m-am întâlnit cu un tip care m-a salutat şi mi-a zis că mă cunoaşte. Am fost împreună la universitate, stăruia, am intrat amândoi odată, făceam parte din aceeaşi promoţie; eu vin la Ayacucho pentru coşenilă, vedem nişte crescătorii de coşenilă aici, cu asta mă ocup.

Când m-am pomenit în sfârşit singur pe locul meu, am încercat să văd ceva pe fereastră. Autobuzul demară şi totul în jur începu să vibreze.

---

[1] Rege incas.

Urcam încet pe serpentine lungi spre platou. Dintr-odată, televizorul de deasupra mea anunţă un film de arte marţiale şi m-am hotărât să iau o pastilă. Preţ de câteva ceasuri ne vom afla la o altitudine de mii de metri, străbătând un podiş cu lacuri şi stânci, pe lungul drum ce duce la Lima.

Ghemuit pe locul meu, pătrunzând în întunecimea lichidă a cerului, am avut sentimentul că imaginile înfiripate în această călătorie erau o binecuvântare ce avea să mă însoţească întotdeauna: chipurile părintelui Marco şi ale soţilor Sillipú, ale lui Anselmo şi Saturnino Sandia, chipul lui Guiomar, biserica ordinului Călugărilor Mântuitorului, Plaza de Armas din Huanta, fereastra garnizoanei. Toate alcătuiau un fel de nou paradis.

Aerul se rarefia. Mi-am dat pe spate capul şi am încercat să adorm peste întinderea neagră din fereastră. După ce am trecut de un deal, am deschis brusc ochii şi am văzut discul lunii, strălucind violent, cu pete întunecate. Avea să mă urmeze de-a lungul întregii nopţi.

XV

Am ajuns la coasta învăluită în ceaţă. Pe bulevardul Javier Prado am luat un taxi.

Acasă, mi s-a părut că mobilele din salon erau mai aproape unele de altele. Justina făcea de obicei schimbări după ce lustruia parchetul.

Am făcut un duş, mi-am pregătit o cafea cu pâine prăjită şi apoi am pornit motorul maşinii.

M-am dus la adresa de pe Pedro Venturo pe care mi-o dăduse Teodora Sillipú. Am sunat la uşă. Mi-a deschis o fată în uniformă bleu. Mi-a spus că doamna nu se va întoarce până după-amiază.

I-am telefonat lui Jenny să-i dau nişte sarcini, ei şi stagiarilor. Când am ajuns la cabinet, am răspuns la întrebările despre călătoria mea. Cum ţi-a mers? Foarte bine, totul e bine.

La prânz m-am întâlnit cu Platón la restaurantul chinezesc Wa Lok din Angamos. Amica noastră Liliana Com ne ieşi în întâmpinare. Am comandat un soi de peşte, orez alb şi *siu mai*[1].

— Şi cum ţi-a mers în călătorie? Ai găsit-o pe Miriam?

[1] Un fel de colţunaşi.

— Am întâlnit lume care îşi aducea aminte de ea. Măcar acum am o adresă.

— Unde?

— În Surco[1]. O să mă duc acum.

— Dar nu arăţi în formă.

— Mă simt bine.

— Mă rog, hai să cerem o bere. Ba nu. Mai bine un *pisco sour.* Arăţi tare prost, prost de tot.

— De ce?

— Prost, tare prost, ar trebui să te vezi în oglindă.

Spre seară m-am întors pe strada Pedro Venturo.

Casa era înaltă, cu ferestre şi grilaje, cu un portal de piatră. O plantă agăţătoare, cu flori, se întindea pe zid.

Am sunat. O voce întrebă ceva. Mi-am spus numele la interfon. Mi-a deschis o femeie.

Era înaltă, cu faţa prelungă, cu fruntea acoperită de breton. Avea în talie un cordon de piele cu o cataramă masivă. Mă cerceta. Da, domnule? Spuse.

Scuzaţi-mă, doamnă Fox, nu ne cunoaştem, dar mi s-a dat numele dumneavoastră. Caut o fată pe nume Miriam. De ce? Cine sunteţi dumneavoastră? Sunt Adrián Ormache, avocat. Ah, da, cred că te-am văzut pe undeva. Nu ne cunoaştem? Eu te-am văzut cu cumnata ta, Camincha, nu? Pe cine cauţi? Pe Miriam, cred că locuia aici. Miriam? Ah, da, Miriam, sigur. Eu sunt Paloma Fox. Vrei să intri? Poftim.

Am urmat-o pe o cărare într-o grădină de trandafiri.

Salonul era o aglomerare de mobilă albă. Pe jos era un covor mare şi pe un perete un tablou cu flori negre. Pretutindeni erau măsuţe, pe care se vedeau turme de animale mici din cristal, scrumiere şi veioze.

Miriam a lucrat aici cam un an şi ceva, zise uitându-se într-o parte.

Stătea picior peste picior, cu degetele de la cel de dedesubt ieşite din sandale şi mişcându-se pe covor ca o ceată de copii furioşi. Îşi legăna piciorul de deasupra în aer, într-o balansare neîncetată şi parcă perversă, în sus şi în jos. Avea un taior vesel, în multe culori. Când vorbea, dădea din mâini.

Ce să-ţi spun? Era o fată inteligentă şi simpatică, uneori stăteam de vorbă, îmi povestea fel de fel de lucruri. Ţi-a spus că

[1] District din Lima.

a fost în Ayacucho? La Huanta, da, mi-a spus. Dar nu mi-a vorbit niciodată de război, n-a scos un cuvânt despre asta. Şi cum a venit aici? Mi-a recomandat-o femeia de serviciu a unei prietene, mi-a spus că e verişoara ei, am văzut-o şi mi-a părut o fiinţă deosebită, avea o privire bună, zău aşa. Partea proastă e că a venit cu un copil, dar din fericire copilul n-a dat niciodată bătaie de cap, era mereu foarte cuminte, un îngeraş tăcut. Miguel. Miguel se numea, mi-am amintit.

Am întrerupt-o.

Miguel? Avea un băiat?

Da, un băietei. Foarte tăcut şi foarte cuminte.

Deci era adevărat, am zis.

Ce?

Nu, nimic. Pot fuma?

Nu, aici nu se fumează, îmi pare rău.

Bine, scuză-mă, povesteşte mai departe, te rog.

În fine, aşa cum spuneam, cu timpul am devenit aproape prietene. Mai târziu mi-am dat seama că uneori se întâmpla ceva ciudat, uneori noaptea auzeam poarta, zgomotul porţii închizându-se, şi fetele mele o auzeau, de asta s-au speriat în vreo două rânduri, şi pe urmă, mă rog, mi-am dat seama că pleca uneori noaptea, ieşea pe stradă, auzeam cum se închide poarta şi ştiam că e ea, cu timpul m-am obişnuit s-o aud plecând, dar se întorcea repede. A doua zi masa pentru micul dejun era pusă, bucătăria în ordine, totul cum se cuvine, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic, aşa că eu nu-i spuneam o vorbă, doar o întrebam dacă plecase, iar ea îmi răspundea că da, ca să se plimbe, atâta tot.

Însă o dată s-a întâmplat ceva ciudat de-a binelea. Într-o noapte am aşteptat-o să se întoarcă şi am găsit-o în salon. Miriam, ce-i cu tine, am întrebat-o, unde pleci la ora asta, nicăieri, doamnă, doar să mă plimb, fiindcă nu pot să dorm, aşa îmi spunea, dar eu o vedeam că era transpirată, era leoarcă de sudoare, îmi dădeam seama, păi e din pricină că am mers mult, dar de ce nu mergi dimineaţa, îi ziceam. Eu cred că fugise. Că fugise, nu că se plimbase.

Aşa era Miriam, ce să-ţi mai spun? Nu ştiu, puţin cam stranie cu treaba asta cu ieşitul noaptea. Dar în afară de asta era foarte bună în toate privinţele, făcea curat, gătea bine, punea masa, câteodată mergea la cinema cu fetele sau cu

mine, mi-era aproape ca o soră, mi-a spus că vrea să ajungă coafeză, că o să pună o firmă la salonul ei de coafură, „Smaraldul din Anzi”, aşa îmi zicea. Smaraldul din Anzi. Îi plăcea cum sună. Era un nume de pe meleagurile ei natale, din Huanta. Eu o încurajam. I-am dat mai multe cărţi, a citit câteva romane, îi plăceau mult, aşa mi-a spus, dar apoi nu ştiu ce s-a întâmplat, într-o zi a plecat cu băieţelul ei, şi-a lăsat patul făcut, toată casa curată, a plecat cu băieţelul ei, am găsit cheia pe masa din sufragerie şi un bilet unde scria mulţumesc, doamnă, şi atât, şi niciodată, niciodată n-am mai aflat nimic despre ea. A fost ceva trist, zău, s-o pierd în felul ăsta, a fost puţin cam ingrată, nu? N-am mai aflat ce s-a ales de ea. Într-un anume fel mai bine că s-a dus, pentru că, fiind atât de frumoasă, toţi băieţii de pe aici, fiii vecinilor, se ţineau după ea şi-i făceau complimente. Asta era partea proastă, dar ea nu-i lua în seamă, din fericire.

Deci într-o zi a plecat, aşa, pur şi simplu?

Da, Miriam a plecat. N-am mai aflat nimic despre ea. Foarte ciudat. M-am simţit tare prost când a plecat, n-am reuşit să dau nici de femeia de serviciu a prietenei mele, oricum a fost nerecunoştinţa din partea ei să plece aşa, de fapt nu ştiu dacă-i vorba de nerecunoştinţa. M-am întrebat ce-o fi fost în capul ei, ce i s-o fi întâmplat apoi, m-am simţit prost câteva zile, dar pe urmă mi-a trecut, cred însă că vorbesc prea mult. Aşa mi-e felul. A făcut ceva rău? Sau de ce o cauţi?

Nu, n-a făcut nimic rău, i-am răspuns. E pentru un proces. Vreau s-o ajut. Spune-mi, ştii ce nume de familie are?

Miriam Anco, aşa o cheamă, uneori îşi scria numele pe un cupon din alea ca să câştigi un premiu.

Miriam Anco. Era cu putinţă? De ce oare nu mă gândisem înainte?

M-am grăbit să-i mulţumesc doamnei Fox.

M-am uitat la ceas. Era timpul să mă duc la aeroport.

Traficul de pe bulevardul Marinei făcea un zid în jurul meu. De mai multe ori am rămas singur, pierdut într-un patrulater de microbuze şi autobuze. Când am putut în cele din urmă să avansez, am zărit turnul aeroportului. Era aproape ora sosirii avionului. Am intrat pe uşa de sticlă tocmai când familia mea îmi făcea semne din vamă.

Claudia şi fetele s-au apropiat zâmbitoare. Îmi vorbeau toate o dată de voiajul lor.

Am auzit ce spunea Claudia. Vacanţa fusese grozavă.

În seara aceea am dus-o pe Lucía la culcare, mi-am făcut rugăciunea împreună cu ea, când plecăm iar în călătorie? Apoi am intrat în camera Aliciei, să stăm de vorbă. Trebuia să discutăm de înscrierea la cursurile preuniversitare. Da, trebuie să încep să mă gândesc la asta, dar, dacă iau note bune la bacalaureat, pot fi admisă direct la facultate.

M-am dus în dormitor. Lucrurile îşi recăpătaseră cursul obişnuit. Eram în pat cu soţia mea. Fetele noastre dormeau amândouă în camerele lor. Totul era în ordine.

A doua zi dimineaţă m-am dus la biroul domnului Anco. Am bătut în uşă de mai multe ori. Am vorbit cu femeia care vindea suc. Nu l-am văzut, mi-a zis.

La cabinet, Eduardo m-a primit cu noutăţile despre petrecerea de la familia Gómez Sánchez, cu o zi în urmă. Tu de ce n-ai venit? Păi îmi sosea familia din călătorie.

Am rugat-o pe Jenny să-mi caute toate informaţiile pe care le putea obţine despre Vittorino Anco. Fata se numeşte Miriam Anco. Putea fi unchiul, fratele, tatăl ei?

La prânz m-am întors acasă, am scos fotografiile lui Miriam din portofel şi, când am ajuns la birou, le-am pus în sertar.

În cursul după-amiezii m-am dus iar la biroul de pe strada Emancipación.

Domnul Anco se evaporase.

A doua zi, când am coborât la micul dejun, Justina tocmai pregătise cafeaua. Claudia făcea duş.

Justina şi cu mine eram lângă masă, ea stătea în picioare şi mă privea cu cafetiera în mână, vă servesc, domnule? Da, mulţumesc.

Barierele îngrozitoare, de netrecut, între ea şi mine. Justina şi eu. Eu şi Justina. Nu intram amândoi în aceeaşi frază. Domnul şi servitoarea (aşa li se spunea?) Era aproape absurd. I se micşoraseră ochii vrând mereu să fie politicoasă, şi zi de zi păstrează temătoare distanţa; are părul fără viaţă, braţele slabe ca nişte beţe.

Unul din misterele casei mele. Un mister banal. Un bărbat înalt şi alb care împarte acelaşi spaţiu ani de zile cu o femeie scundă, cu pielea de culoare închisă, Justina. Amândoi se văd în fiecare zi, ani în şir, dar în tot acest timp n-au schimbat mai mult de cinci sau şase fraze diferite, care sunt un fel de bilet de liberă trecere prin casă, reafirmări ale propriei identităţi. Sunt fraze convenite, crâmpeie de cuvinte: bună ziua, spune-i doamnei că vin târziu, ai putea servi prânzul astăzi mai devreme? Foarte bună mâncarea, mulţumesc, Justina. Pentru puţin, domnule. Puteam convieţui în tăcerea cea mai nefirească şi mai suportabilă, o tăcere plămădită din fraze cunoscute. Abia dacă ştiam câte ceva despre ea: că era din Cajamarca, şi că gătea bine, şi că îi erau dragi fetele mele. Asta mi-era de-ajuns. Sigur că da.

În seara asta liceul fetelor noastre avea să prezinte un spectacol închinat Sărbătorii Naţionale. Programul conţinea muzică, dans, recitări. Claudia mă avertizase că Alicia avea să fie maestru de ceremonie la acest eveniment.

La şapte şi jumătate, Claudia şi cu mine eram aşezaţi în sala de festivităţi a liceului, salutându-ne cu alţi părinţi care, ca şi noi, aşteptau să simtă plăcerea sigură de a-şi vedea copiii pe o scenă. Pe neaşteptate se stinseră luminile, se aprinse un reflector şi se aşternu o tăcere adâncă. Am avut surpriza să-mi văd de la distanţă fata cea mare apărând, în lumină, în faţa publicului numeros.

Era încă bronzată de soarele Caraibilor. Avea o rochie albă, mulată, care la cei şaisprezece ani ai ei lăsa să se vadă formele unui trup aproape dezvoltat. Rochia, pantofii cu toc înalt, machiajul, colierul, cerceii prevesteau un trup de femeie.

Alicia spuse „bună seara” auditoriului şi anunţă numerele muzicale care urmau. Era aproape ca o prezentatoare de profesie vorbind în faţa publicului alcătuit din părinţi, o domnişoară care afişa dezinvoltura şi gravitatea unei maturităţi anticipate.

Revelaţia fetei mele devenite femeie, mi-am zis, consecinţa macabrei magii a timpului.

M-am gândit să scriu ceva despre asta. Cum s-o fac?

O fetiţă intră în pălăria unui magician. Magicianul rosteşte câteva cuvinte şi scoate din pălărie o femeie. Un tată îşi vede

pruncul mergând în patru labe prin salon şi iese un moment din încăpere. Când se întoarce, vede că fata lui e acum o domnişoară în taior şi că salonul s-a umplut de străini: o adunare de prieteni. Unii dintre ei se ridică în picioare, îi dau mâna tatălui şi-i spun respectuos „bună seara, domnule”. Străbate salonul, protejat de costumul şi de zâmbetul lui, şi dă mâna cu toţi.

Mi-am concentrat din nou atenţia asupra scenei.

Spectacolul urma să se încheie cu un număr de poezie prezentat de cei mici. O fetiţă de cinci ani recita un poem scris de ea: lumea-i o grădină întinsă, iar noi suntem grădinarii. Trebuie să udăm florile zi de zi. Cu apa iubirii, a afecţiunii...

La sfârşit, publicul de părinţi izbucni în aplauze. Alicia le mulţumi tuturor celor de faţă cu glas răspicat şi directorul liceului urcă pe scenă pentru a-şi felicita elevii. Ce frumoasă e Alicia, mi se tot repeta. Şi Lucía de asemenea.

Când le-am revăzut, le-am îmbrăţişat. Le-am propus să mergem în oraş să mâncăm pizza.

La restaurant, printre mirosurile calde de pizza şi savoarea vinului, m-au întrebat cum mi-a mers în călătorie. M-am dus să rezolv nişte probleme ale bunicului vostru de pe vremea când era la Ayacucho. Ce probleme? întrebă Alicia. În fine, cred că a făcut rău multor oameni şi m-am dus să verific câte ceva. Şi ai reuşit? Nu, mai nimic. Cred că i-a maltratat rău de tot pe prizonierii pe care i-a avut. Atât de rău era? Cred că da, din păcate. Dar războaiele sunt aşa. Şi pe deasupra nu-i putem judeca pe ceilalţi, interveni Claudia, uitându-se într-o parte.

Chelnerul s-a apropiat să ne întrebe dacă vrem desert.

Duminică, spre surprinderea mea, m-am pomenit că vreau să merg la biserică. Claudia a acceptat cu plăcere când i-am propus şi am convins-o şi pe Lucía să vină cu noi.

Biserica era relativ plină la ora unsprezece şi cât a durat slujba a tot venit lume.

În timpul predicii mi-a zburat gândul la altele, şi m-am apucat să privesc banca de lemn pe care stăteam. Era interesant: un fond lăcuit pe care se vedeau zgârieturi, linii, crăpături, urmele mai vechi şi mai noi ale unor răni ale lemnului. M-a uimit mişcătoarea mea capacitate de a găsi ceva interesant la o bancă. O cercetam şi descopeream noi semne. Îmi atrăgea

atenţia mai ales o linie lungă pe care vreun copil tulburat o făcuse acolo cu briceagul, o incizie precisă care perfora lemnul, trasând o diagonală pe toată banca. Era aproape frumoasă.

A doua zi, Jenny m-a întâmpinat cu o noutate.

— Domnul Anco şi proprietăţile lui sunt aici.

— Ce?

— Am totul aici. Pe domnul Anco şi toate proprietăţile lui. Are mai multe terenuri. Uită-te.

Mi-a întins un certificat de la cadastru şi altul de la primăria din San Juan de Lurigancho.

— Aici sunt localurile lui, îmi arătă. O prăvălie, o benzinărie şi un salon de coafură.

Am văzut numele salonului de coafură. Smaraldul din Anzi. Era numele de care îmi vorbise Paloma Fox.

— Am căutat-o în tot timpul ăsta, şi ea era chiar aici.

— Unde?

XVI

Am ajuns pe bulevardul Wiesse, mergând spre San Juan de Lurigancho.

Un camion cu scânduri prinse cu un lanţ fixat cu un lacăt mare a trecut pe lângă mine, făcându-mi maşina să se legene. O mulţime de cărucioare cu fructe, un şir de stâlpi de telegraf, staţia de mototaxiuri, grămezile de pneuri de pe lângă şanţuri, firme de medici, licee, dentişti, necuprinsul cerului alb, distanţa topită a carosabilului, statuia lui Mariátegui, unde trebuia s-o iau la stânga.

Mă aflam în cartierul Huanta Dos, aproape de casa unde mă primise Paulino Valle.

Am făcut un ocol; câţiva copii s-au întors să se uite la mine.

M-am oprit.

Era acolo.

Un zid tencuit şi o uşă mare, pe o stradă cu pământ bătătorit.

Era un salon de coafură. Firma cu litere trandafirii, „Smaraldul din Anzi. Frumuseţea şi îngrijirea părului”.

Mi-am amintit că mai trecusem prin faţa acestei prăvălii, în ziua în care mă dusesem la Paulino Valle acasă.

Am rămas afară, parcă aşteptând să se întâmple ceva. Băteam cu degetul în volan, marcând ritmul unui cântec din copilărie. *Mary had a little lamb, little lamb, little lamb.* Crezusem întotdeauna că acest cântec avea ceva sinistru. Mi se părea că Mary, care avea un mieluşel, un mieluşel pe care-l mângâia, era gata să-l sacrifice.

Am deschis portiera. M-am rezemat de maşină.

Puteam vedea de acolo o bună parte din interior. O oglindă, o masă cu perii de plastic, flacoane de şampon şi de creme, un föhn.

Pe masă, câteva foarfeci puse într-un vas. Alături, o cutie cu agrafe de păr.

Din perete ieşea o chiuvetă de faianţă. Deasupra, un anunţ: „Spălatul părului doi *soles".*

Poze cu femei blonde pe perete. „Un chip frumos este oglinda sufletului." Plăcute albastre şi albe. Parchetul dat cu ceară de curând.

Stăteam în picioare în prag. Mai erau acolo trei scaune şi trei oglinzi mici.

În spatele unuia dintre scaune, o femeie tundea părul unei doamne.

Îmi aruncă doar o scurtă privire şi se concentră iar asupra tunsului. Mi s-a părut că fotografiile pe care le luasem de la Vilma Agurto şi pe care le păstram în portmoneu prinseseră viaţă în făptura din faţa mea. Era ea. Era Miriam. Era cu adevărat ea?

Avea un trup zvelt, în bluza albă pe talie. Nişte ochi cenuşii dădeau strălucire tenului de culoare închisă. Tăia părul cucoanei cu o grabă minuţioasă. Se sprijinea pe picioarele-i lungi, pe care şi le îndoia la răstimpuri. Blugii lăsau să se vadă nişte pantofi negri.

Cel mai probabil era să fi crezut că sunt un client. Nu era ceva neobişnuit ca un bărbat să meargă să se tundă la un salon de coafură. Chiar dacă automobilul meu, un Volvo negru, şi cravata nu se potriveau cu cartierul.

Am reuşit să mă aşez pe scaun. Eram aproape de uşă.

Ea continua să mânuiască foarfeca. Zgomotul celor două lame de metal... părea cântul unei păsări micuţe, mi-am zis... un pui de pasăre venit de curând pe lume, care ţipa.

Ţinea pieptenele cu multă siguranţă, trecându-l din când în când prin părul cucoanei, după care netezea şuviţele cu palma.

Mi s-a părut atunci că dintr-odată o vedeam mai aproape, în sfârşit, îi dădu jos de pe umeri pelerina de plastic albastru, îi arătă o oglindă şi îi spuse:

— Aşa, doamnă Melchorita, sunteţi gata.

Cucoana se ridică, îi dădu nişte monede şi plecă.

Mă privi.

— Vreţi să vă tunderi, domnule?

După o scurtă şovăială, am ridicat din umeri şi am spus că da. Fără să ştiu prea bine ce altceva să fac, m-am aşezat pe scaun.

Mi-a întins pelerina pe umeri şi mi-a înnodat-o la gât. A luat iar foarfeca.

— Cum vreţi să vă tund?

— Obişnuit.

— Nici prea mult, nici prea puţin? Mă lămureşte, trecându-mi mâna pe ceafa.

— Nici prea mult, nici prea puţin.

Am simţit vibraţia foarfecii în păr. Din stradă răzbăteau zgomote: un lătrat, nişte voci de copii, un motor.

Situaţia era ridicolă. Eu stăteam cu mâinile sub pelerină, iar ea în spatele meu.

Era ciudat.

Femeia pe care tata o ţinuse închisă şi o umilise manevra o foarfecă lângă gâtul meu. Tăişul lamelor se mişca la câţiva centimetri de trupul meu. Dacă mă recunoscuse, se putea considera îndreptăţită să-mi taie beregata în secundele următoare.

Îmi aduc aminte unele detalii din ce s-a întâmplat. Mi se pare chiar că acum stau şi scriu în aceeaşi poziţie în care am stat atunci cercetând-o.

Pe când eu o privesc în oglindă, ea pare să fie atentă doar la părul pe care îl tunde, ca şi cum aş fi un client oarecare. Sigur că nu ştie cine sunt. Nu, nu ştie. N-are cum să ştie. Îşi vede de treabă în linişte în jurul capului meu. Zgomotul foarfecii este metodic. Fiecare tăietură produce un sunet surd şi scrâşnit.

— Aveţi de multă vreme salonul acesta?

— De trei ani.

— Şi cum merge?

Zăboveşte puţin.

— Bine. Mai mult sau mai puţin. Situaţia e grea. Dar mă descurc, mă descurc şi eu cum pot.

Are o voce gravă şi pare mai curând laconică, nu ştiu cum s-o descriu. Îmi egalizează părul pe laturi, potrivindu-l la nivelul pielii, îl mai tunde uşor în jurul urechilor. Zgomotul pare că se domoleşte brusc. Se opreşte un răstimp, apoi continuă.

— Şi aveţi mulţi clienţi aici, în cartier?

— Întotdeauna sunt oameni care vor să arate bine, îmi răspunde. Nimeni nu vrea să arate prost.

— Desigur.

Foarfeca înaintează, trece peste ceafa şi taie firele inegale de la tâmple. Trece repede şi peste favoriţi. Iau seama la mâinile ei. Degete lungi şi unghii ascuţite la vârf.

Se lasă o tăcere prelungă.

O mai fi având puţin până să termine?

Mă gândesc atunci că asta o să fie tot.

O să termine tunsul, o să-i plătesc, deci gata, am văzut-o, ştiu că are de lucru, pot să mă declar satisfăcut. Văd că a supravieţuit relativ bine, cu destulă demnitate, trecutului din care tatăl meu face parte. Câştigă cât de cât, într-un salon de coafură, unde se pare că şi locuieşte. Pe deasupra, n-arată rău deloc. Să fie acesta sfârşitul căutării mele? J

Ea se depărtează parcă să aducă ceva. Revine. Îmi dă cu apă şi mă piaptănă. Mă privesc în oglindă.

Se lasă o tăcere prelungă. Zgomotele străzii au amuţit.

Liniştea pare că nu se mai sfârşeşte. Pe neaşteptate îi aud vocea limpede şi gravă lângă obrazul meu.

— Domnule avocat Ormache, îmi spune, văd că sunteţi exact aşa cum mi s-a povestit.

Simt dintr-odată un gol, o prăbuşire fără sfârşit.

Tresar. Mă ridic şi mă întorc spre ea.

O văd în picioare, nemişcată, cercetându-mă parcă uimită, cu foarfeca în mână. Îmi scot pelerina.

O văd cum se dă înapoi.

— Ce vi s-a povestit?

Lasă foarfeca pe masă.

— Că mă căutaţi, aşa mi s-a povestit.

Îşi pleacă uşurel capul. Ia mătura şi începe să strângă într-un făraş grămăjoarele de păr. Îl ridică apoi şi îl deşartă într-un coş.

— Şi cine v-a spus asta?

Un zâmbet îi luminează faţa într-o străfulgerare. Apucă făraşul, îl duce în colţ şi-l lasă lângă mătură. Se aşază pe banchetă, picior peste picior. Îi văd pantofii negri cu vârfuri ascuţite.

Deasupra ei sunt pozele unor femei surâzătoare: păr vaporos, piele trandafirie, gât de lebădă. Toate mă privesc. În clipa aceea pare că face parte dintr-o frescă, asemenea unei zeiţe misterioase în mijlocul alaiului ei de războinice albe.

Pe neaşteptate ceva de pe chip i se însufleţeşte. Se uită iar la mine, cu ochi strălucitori.

— Încă nu mi-aţi spus de ce mă căutaţi.

Şi-a sprijinit mâinile pe coapse. Pare că încearcă să-şi păstreze calmul.

— Pentru că doream să vă cunosc.

— Să mă cunoaşteţi, doar atât?

— Da.

Se opreşte. Merge încet spre uşă şi rămâne cu ochii aţintiţi afară.

— Ce doriţi? Să nu povestesc nimănui despre tatăl dumneavoastră?

Se apropie de uşă, cu mâinile la spate. Îmi aruncă o privire, îşi întoarce apoi capul spre stradă, iar pe gât i se iveşte o venă, lungă şi tare ca o nuia. În momentul acela mi se pare extraordinar de frumoasă, deşi cred că situaţia e cam neplăcută.

— Da. Vreau să nu povesteşti nimănui.

— Păi, atunci, nu vă faceţi griji.

Se duce la oglindă. Bagă foarfeca într-un toc. Numai atunci i-am văzut picioarele lungi şi pântecul plat.

— Localul ăsta e al domnului Anco?

— De ce vă interesează?

— Doar din curiozitate.

Închide tocul şi-l pune într-un sertar.

— Da. E unchiul meu. L-am închiriat de la el, dar o să îl cumpăr. De ce?

— Ce chirie îi plăteşti? Îşi întinde braţele.

— Nu e treaba dumneavoastră.

— Cât îi plăteşti?

— Vreţi să-mi daţi bani?

— Ai nevoie?

— Nu.

Tăcere.

Să-i ofer bani. E cam pripit din partea mea şi absurd în momentul ăsta.

Dar nu mă pot gândi la altceva.

Se aud nişte voci. Un grup de bărbaţi, afară. Comentează ceva despre un meci de fotbal care tocmai s-a încheiat.

— Am fost în Ayacucho, ştii? Adică la Huanta, la Luricocha. M-am dus acolo să te caut.

— Da, am aflat.

Pe neaşteptate, ceva se mişcă în spatele perdelei de plastic. Apare un copil. Are doisprezece sau treisprezece ani, poartă un tricou alb, pantaloni negri, pantofi sport. Mă priveşte.

— Miguel, du-te înăuntru, haide.

Băiatul dispare.

— Merge la liceu?

— Nu e treaba dumneavoastră.

Câteva clipe de tăcere. Ea ridică mâna, o coboară.

— Nu vreţi să povestesc nimănui despre tatăl dumneavoastră, nu? De asta aţi venit?

— Da. Vreau să nu se afle nimic.

O văd izbucnind în hohote, are un râs greoi, un soi de cascade prelungi, care nu se mai sfârşesc.

— Ei bine, atunci nu vă faceţi griji, domnule, nimeni n-o să afle nimic.

Se uită iar la mine.

— Cum ai reuşit să fugi?

— Poftim?

— Cum ai reuşit să fugi din garnizoană în noaptea aceea? Cum ai scăpat de tata?

— De ce vreţi să ştiţi?

— Din curiozitate. Nu ştiu.

— Numai din curiozitate?

— Mi s-a spus că ai murit.

— Cine a spus asta?

— Chacho Osorio.

— Ei ştiu unde sunt eu acum?

— Nu, nu ştiu. Nu-ţi face griji.

Sună telefonul. Se ridică să răspundă. Da, doamna Carmen, fiţi liniştită, o aştept, nu, acum n-am clienţi.

Pe când vorbeşte îşi desface părul, care îi cade unduios pe umeri.

De afară răzbate miros de fum. Ea se aşază din nou, cu capul plecat.

Intră o cucoană într-un taior mov, o întreabă dacă stă până mai târziu, îi spune că se duce până la sora ei şi se întoarce. Trecând pe lângă mine schiţează un salut şi pleacă.

— Văd că ai destul de lucru.

Ridică o mână, parcă declarând că întrevederea a luat sfârşit.

— Bun, puteţi pleca, domnule, acum ştiţi că n-o să fac nimic, n-o să spun nimic nimănui.

— Cum te pot ajuta?

— Să mă ajutaţi? De ce?

— Îţi pot ajuta băiatul.

O văd cum îşi pleacă încet capul.

Plânge.

Mă hotărăsc să plec. Las o bancnotă pe masă. Ajungând la uşă, aud că mă strigă.

— Domnule avocat Ormache...

— Da.

— Nu mai veniţi niciodată, vă rog.

Mă urc în maşină.

O iau pe bulevard, în sens invers. Cerul are o culoare gălbuie. Un camion lent şi murdar mă împiedică să merg mai repede. N-am însă nicio grabă.

XVII

Peste noapte o visez. O văd făcând din nou ce-mi povestiseră Guayo şi Chacho: bând bere, lovindu-i, punându-şi uniforma lui Guayo. Acum pot s-o văd mai bine.

Chipul ei din fotografie. Sprâncenele bine trasate, obrajii rotunzi şi buzele pline în lumină. Este ea. Parcă mi-ar fi apărut viziunea Fecioarei într-o grotă, miracolul unui trup materializat.

Bluza albă, şorţul, bărbia fină. Faţa triunghiulară. Stă în picioare, ca suspendată deasupra pardoselii de mozaic lucitor a localului ei, dar şi acolo, pe colinele de pe drumul de la Huanta la Ayacucho, la zănoaga Iadului, lângă uniforma cu verde şi negru a părintelui meu. Am încercat să închid ochii.

M-am sculat şi am luat micul dejun cu Alicia şi Lucía. Eram grăbit. La opt aveam o întâlnire cu un client, domnul Wakeham.

Don Hector Wakeham era un gentleman a cărui voce cunoştea toate variaţiile unui susur. La cincizeci de ani ajunsese la o singură convingere în viaţă: că vocea lui era cea mai grăitoare şi cea mai mare dovadă a spiritului cavaleresc specific celor din Lima. Ca să se potrivească cu tonul vocii purta cămăşi cu butoni la manşete, costume de culoare închisă şi pantofi lucioşi şi-şi împodobea reverul cu cele două insigne ale universităţilor unde fusese profesor. Când vorbea cu mine, îşi anunţa subiectele, explicându-mi că le va aborda în ordinea inversă a importanţei, de la cele mai puţin însemnate la cele majore. Când începea să spună „primul se referă la.. Urmărea cu atenţie deosebită rezonanţele catifelate ale vocalelor *e* şi *a,* pe care le rostea potrivindu-şi limba, de parcă aceste vocale ar fi fost nişte perniţe pe care se putea aşeza cu delicateţe. Îşi modula cu grijă vocea cu buzele-i cărnoase, însoţindu-şi cuvintele prin gesturi ale mâinilor; la răstimpuri, îşi împreuna buricele degetelor, alcătuind un arc unde-şi adăpostea ideile. Apela la serviciile mele pentru a-şi satisface costisitoarea plăcere de a şti că mai are un avocat pe lângă ceilalţi patru angajaţi de compania lui. Don Hector avea o firmă care exporta sparanghel, moştenită de la tatăl lui, şi-i mergea bine datorită priceperii ginerelui său, Emilio. Totuşi se referea arareori la companie. În privinţa banilor, cel mai mult îl interesa să se îmbrace bine. Costumul, frizura şi mai cu seama felul în care tuşea erau procese programate cu grijă: cu mâna la gură, slobozea trei rafale, una după alta, şi întotdeauna ultima în şoaptă. Un nas prea lung îi deforma trăsăturile, dar încerca să-şi suplinească excesele feţei cu părul aranjat ca o cască.

La cabinet îi furnizam rapoarte despre impozite şi regulamente, dar era o consultanţă mai curând de rutină. Să-i ascultăm conversaţia era principala noastră sarcină pentru care ne plătea. Eu îl ascultam vorbind despre opiniile sale politice,

despre jocurile lui electronice, despre „bunul mers al afacerilor, graţie muncii familiei, o muncă lentă, dar constantă”. În dimineaţa aceea domnul Wakeham mi-a explicat că dormise prost noaptea trecută. „N-am putut închide ochii, eram într-o stare de nelinişte permanentă, cu momente clare de angoasă. Motivul a fost faptul că băieţii mei cântau la chitară”, mi-a povestit, „sunt foarte sensibili şi cântau încet, dar tot m-am trezit, pentru că nu am un somn adânc.”

După întâlnirea cu Wakeham m-am urcat în maşină. Mi-am dat seama că goneam cu toată viteza. Am mers pe Javier Prado, apoi pe Panamericana Norte, şi la Azcarruz am luat-o la dreapta pe deviaţie. În cele din urmă, am ajuns pe bulevardul Wiesse.

Mă duceam s-o văd. Trebuia s-o văd.

Singura mea dorinţă era s-o găsesc singură. Inima îmi bătea cu putere ori de câte ori mă vedeam obligat să opresc la fiecare semafor pe roşu. Vedeam microbuzele care rămâneau în urmă.

Am întors în dreptul monumentului lui Mariátegui, am trecut de mai multe străzi, dar mi-am dat seama imediat şi am făcut rapid cale întoarsă, stârnind un nor de praf; o persoană sau două s-au întors şi s-au uitat lung după mine.

Am frânat înaintea coaforului. M-am dat jos, învăluit într-un norişor de praf. Am găsit-o stând pe locul clienţilor. Citea o revistă.

A rămas cu ochii la mine.

— Putem vorbi o clipă? am întrebat-o.

Nu mi-a răspuns. Şi-a plecat iar ochii pe revistă.

M-am aşezat alături.

Îşi pusese un şorţ. Avea părul despletit.

— Cred că v-aţi dat seama că n-o să vorbesc despre cele întâmplate cu nimeni, nici cu ziariştii, nici cu altcineva... aşa că nu vă faceţi griji în privinţa asta, domnule avocat Ormache.

Se ridică în picioare. Mă privea drept în faţă.

— Vreau să te ajut, am spus. Doar asta. Însă e drept că o fac şi pentru mine, adică pentru ca să mă simt eu mai împăcat.

— N-am nevoie de nimic.

— Şi băiatul tău?

— Nici el.

Am vorbit pe tonul cel mai liniştit de care eram în stare.

— Aici, în apropiere, la Jicamarca, e un local, Misky. De ce să nu mergem acolo să stăm puţin de vorbă?

— La ce bun?

Se duse într-un colt şi se aşează. Nu-şi lua ochii de la mine.

— Nu ştiu. Numai ca să stăm de vorbă.

Se ridică şi se duse lângă uşă. Privi strada. Apoi se întoarse şi începu să spele nişte piepteni şi perii într-o găleată. Zgomotul apei răsuna în toată încăperea.

— De ce credeţi că o să vin cu dumneavoastră? Mă întrebă fără să se uite la mine.

— Vreau să vorbesc cu tine, doar atât.

— N-avem nimic de vorbit. Vă rog să plecaţi, domnule. Urcaţi-vă acum în maşină şi duceţi-vă liniştit, să lăsăm lucrurile aşa cum sunt.

S-a apropiat de chiuvetă. Spăla şi ştergea pieptenii, punându-i la locul lor. Liniştea îi multiplica imaginea în oglindă.

— Nu l-am cunoscut pe tata niciodată, i-am spus încet. Aş vrea să-mi povesteşti ceva despre el.

— Nu vă cunoaşteţi tatăl?

— Nu l-am văzut ani de zile.

— Ce vreţi să ştiţi atunci?

Am şovăit.

— Nu ştiu, tot ce mi-ai putea povesti.

Mai puse câţiva piepteni în sertar.

— Ce vreţi exact să ştiţi?

Închise robinetul. Se aşternu din nou un moment de tăcere. Se aşează. Am văzut-o punându-şi picior peste picior. Pantofii negri aveau un vârf metalic. Pe coapsa ei zveltă, blugii aveau o floare brodată.

— Putem sta de vorbă în altă parte?

— Unde?

Vocea îi era răguşită şi puţin dură. Mă privea drept în faţă.

— Unde vrei. Aş vrea să-mi povesteşti cum a fost, tot ce s-a întâmplat acolo.

Se uită în jos. Rămase aşa un lung răstimp, cu capul în pământ, nemişcată.

Am auzit zgomotul vehiculelor de pe bulevard, ca nişte împuşcături una după alta.

În fine, îşi ridică din nou capul.

Când am privit-o iar, părea să aibă o faţă mai tânără. Pe neaşteptate, spre surprinderea mea, îşi scoase şorţul.

— Să mergem, dar nu pot să stau mult.

— Ai cu cine să-ţi laşi băiatul?

— E la doamna Melchora. O să închid.

Se urcă în maşină. Stătea lângă mine.

În vreme ce eu manevram schimbătorul de viteze, am simţit ţesătura caldă a blugilor.

N-am vorbit cât a durat drumul.

Am ajuns la Misky. Domnul Max păru că mă recunoaşte. I-am cerut o bere. Miriam a spus: „Pentru mine nimic”.

Ne aflam în înaltul colinei pe care se întindea Jicamarca.

De acolo se vedeau pantele cu case din cărămidă şi ziduri tencuite, acoperişurile joase, antenele de televiziune. Colina se profila desluşit pe cerul de culoarea osului.

Ea îşi trecu mâna prin păr de mai multe ori. Îmi aruncă o scurtă privire. În momentul acela mi se părea fata cea mai frumoasă din lume.

— Să vezi, adevărul e că aş vrea să te ajut dacă mă laşi. Mă rog, bănuiesc că nu vrei să accepţi ajutorul meu, dar fă-o cel puţin pentru băiatul tău. Câţi ani are?

— Nu vă interesează.

— La ce liceu merge?

Vântul îi flutura pletele.

Îşi pusese o mână pe masă, o mână lungă, cu unghii fine şi inele de argint. Se aşternu o tăcere prelungă.

— La un liceu aici, aproape, Mariátegui.

— Şi ai cum să-l întreţii?)

— Da.

— Poţi să-i cumperi haine şi tot ce are nevoie?

— Câştig ceva bani cu coafura.

— Mda.

— De ce vă interesează atât de mult?

M-am aplecat în scaun.

— Am aflat despre tine şi tatăl meu de curând.

— Ce vi s-a povestit?

Slobozise cuvintele ca o săgeată.

— Că tata te-a ţinut prizonieră şi că a trăit cu tine, iar după un timp ai fugit. N-a fost aşa?

Începu să bată cu degetele în masă.

— Cum s-a întâmplat de l-ai avut pe Miguel?

— Mă interogaţi sau ce faceţi, domnule avocat?

— Nu. Îmi pare rău. Nu trebuie să-mi răspunzi dacă nu vrei.

În local intrară doi bărbaţi. Unul dintre ei mă privea ţintă.

Aveau cămăşi deschise la gât, pantaloni negri şi tenişi. Feţele le erau pline de praf, poate că lucraseră pe un şantier. Au cerut bere. Tipul care mă fixa zăbovi o vreme până să-şi îndrepte privirea în altă parte.

— Am născut la Lima, spuse după alte câteva clipe de tăcere, şi cu ajutorul unchiului Vittorino am început să învăţ. Dar nu-mi găseam de lucru, aşa că m-am angajat ca femeie de serviciu în diverse case. Apoi m-am apucat iar să învăţ şi am găsit un loc la un salon de coafură, şi mai târziu unchiul mi-a dat prăvălia asta, pe care o s-o cumpăr, aşa că mă descurc şi mă străduiesc să-l ajut pe Miguelito să crească. Dacă vă interesează atât de mult, asta e toată povestea.

Oftă din adâncul sufletului.

Domnul Max ne aduse sticla de bere şi două pahare.

I-am turnat, dar mi-a spus că nu vrea să bea nimic. Am tăcut amândoi.

— Asta-i tot ce voiaţi să ştiţi?

— Şi tot ce mai vrei să-mi povesteşti despre tata.

Îşi plecă uşor capul.

— Tatăl dumneavoastră n-a fost un om rău, murmură.

— De ce spui asta?

Începu să-şi frece mâinile. Le ţinea strânse una peste alta, învârtindu-le. La un moment dat şi le-a dus la faţă şi păru că se şterge pe obraji.

— L-am urât mult pe tatăl dumneavoastră, vă spun că l-aş fi omorât dacă aş fi putut, pentru că m-a înşelat amarnic, a abuzat de mine, în cămăruţa aceea, l-am urât din suflet, din vina lor, a soldaţilor, mi-am pierdut familia, nu i-am mai putut vedea pe ai mei, n-am mai avut timp, muriseră, muriseră fără mine, iar eu îl uram atât de mult pe tatăl dumneavoastră, dar acum nu-l mai urăsc, acum aproape că mi-e drag.

Se rezemă de spătarul scaunului fără să-şi ia ochii de la mine. Nu ştiu de ce, în clipa aceea mi-a venit s-o prind de mână.

— Cât timp ai stat cu el la garnizoană?

— N-o să vă mai povestesc nimic. Dar vreau să ştiţi că vă iubea, pe dumneavoastră şi pe fratele dumneavoastră. Vorbea

de amândoi tot timpul. Mă rog, de asta am acceptat să vin aici, să vă spun asta. Asta, nimic mai mult. Aşa că să ne întoarcem, trebuie să lucrez, domnule avocat.

Ne-am urcat în maşină. Am condus încet şi am lăsat-o în poartă.

— Lasă-mi un număr de telefon sau ceva.

— De ce?

— Ca să-mi mai povesteşti câte ceva. Şi eu pot să-ţi povestesc câte ceva despre el.

Mi-am dat seama că ridicasem tonul. Ea nici n-a clipit. A deschis torpedoul şi a găsit o factură. A scris numărul. Mi-a spus „poftim” şi a coborât.

La cabinet eram aşteptat la o şedinţă. Era vorba de strategiile pentru a atrage noi clienţi. Nu există nicio strategie, am zis. Trebuie doar să munceşti. N-ar fi bine să trimitem scrisori? Se interesă Eduardo. De ce să nu facem scrisori pentru firme şi ambasade? Dar am trimis deja cinci mii de scrisori, Eduardo.

Am tot discutat până ne-am plictisit şi am schimbat subiectul.

În seara aceea i-am spus Claudiei că mă întâlnisem cu Miriam.

Ah, Dumnezeule, mi-a răspuns.

Am dormit mai bine decât cu o noapte în urmă. În zori m-am apropiat de Claudia, am îmbrăţişat-o şi am făcut dragoste ca în vremurile bune. Era din nou fata senzuală, cu picioarele lungi şi trupul cald lipit de al meu. Într-o străfulgerare am văzut chipul lui Miriam.

În vreme ce făceam duş, mă gândeam tot la ea.

Mi-am dat seama că simţeam nevoia s-o mai văd, era poate un impuls egoist, poate că nu trebuia să-i dau curs. Dar simţeam nevoia s-o văd, mi se părea că trebuie s-o ajut în vreun fel. Eram convins că va accepta ajutorul meu, nu ştiu de ce.

Am ieşit în vestiar şi am luat cheile maşinii.

Eduardo m-a primit cu o veste obişnuită. Săptămâna asta trebuia să luăm prânzul cu doi clienţi, cei mai importanţi pe care-i aveam.

„Întotdeauna se cuvine să ne punem bine cu ei”, îmi şopti. „Şaizeci la sută din veniturile cabinetului provin de la ei, ştii doar.”

Cei doi clienţi, cei mai importanţi, erau Leticia Larrea şi Haroldo Gala. Era obligatoriu să ne ducem. Nu trebuia să mă mai gândesc la Miriam deocamdată. Trebuia să mă concentrez asupra lor.

Leticia Larrea. Limba mi se arcuieşte şi vibrează când îi rostesc numele. Leticia trecuse de cincizeci de ani şi îşi făcea apariţia la cabinet pe la ora unsprezece, de două sau trei ori pe săptămână. Cabinetul nostru făcea parte din itinerarul ei, printre vizitele la prietene şi mersul prin magazine. Înainte de a intra în biroul meu se oprea în faţa uşii, parcă pozând pentru eternitate, învăluită veşnic în pletele-i roşii, care făceau să pară şi mai strident machiajul spectaculos şi cerceii multicolori. Avea un mers legănat. Se antrenase ca să păşească astfel dansând mambo de una singură. Corpul ei, împodobit cu panglici, şiraguri de mărgele şi brăţări, era ca cel al unei păpuşi parfumate. Vizitele ei mă amuzau. Mă pregăteam s-o primesc de îndată ce îi auzeam vocea ca un fluier apropiindu-se dinspre uşa de la intrare. Străbătea holul, repetându-şi în şoaptă că pardoseala era curată graţie contribuţiei ei lunare la bugetul cabinetului. După ce se bucura de constatarea asta, urca scara şi, trecând pe lângă Jenny, o punea să o anunţe. Când mă găsea cu alt client, spunea cu voce tare: „Ah, scuze, aştept afară”, motiv suficient pentru ca persoana care era cu mine să termine conversaţia. De cum o vedea că pleacă, intra la mine după ce se oprea câteva clipe în prag, parcă inspectând.

Prin felul în care se îmbrăca îşi manifesta personalitatea. Pantalonii strâmţi, bluzele roşii sau albastre, vestele cu nasturi erau o proiecţie a implorării ei arogante de a fi iubită. Avea întotdeauna pretextul că mă roagă ceva, dar de fapt se aşeza în faţa biroului meu pentru a-şi demonstra sieşi că aveam s-o ascult.

Credea, pe drept cuvânt, că obligaţiile mele ca avocat al ei presupuneau să ascult tot ce avea să-mi spună despre micile ei dureri de gât (vai, simt aici o încordare de care nu scap cu niciun preţ, zău), despre recepţiile, la care fusese (ieri-seară la ambasadă tartinele cil crevete au fost un deliciu, iar pe Titan

Brescia am văzut-o dichisită de mama focului), şi mai cu seamă despre lumea minunată în care trăiau copiii ei (fata mea, Vivian, şi-a trimis actele pentru admiterea la London School of Arts).

Sporovăiala Leticiei m-ar fi distrat dacă vizitele ei ar fi durat mai puţin. În general, Jenny ne întrerupea cu vreun telefon urgent (vă caută domnul Cano, domnule avocat, e ceva urgent), şi atunci ea stingea ţigara, îmi ura mult noroc, îmi spunea că mă va suna pentru a ne invita, pe Claudia şi pe mine, la ea la cină şi pleca în ritm de mambo pe coridorul la a cărui curăţenie contribuia. Adesea bătea la uşa lui Eduardo şi-l supunea la acelaşi tratament.

Spre deosebire de Leti, la cei patruzeci de ani câţi avea, Haroldo Gala, celălalt client important al nostru, se învestise cu trăsăturile pe care considera el că trebuie să le prezinte un bărbat distins. Purta vestă, butoni la manşete şi-şi aranjase părul parcă sculptându-l în formă de carapace de broască ţestoasă. Când era supărat, îşi dădea capul uşor pe spate, ochii i se învăpăiau într-o strălfulgerare rece şi sticloasă, ce-l făcea să semene cu o iguană, şi slobozea nişte cuvinte pe care le considera mortale: „asta o vreau imediat” sau „vreau să se facă asta chiar acum”. Un puseu de tensiune, ca un fel de extaz de natură mineralĂ, îi prelungea starea aceea a ochilor înainte de a reveni la normal. Haroldo încerca să-şi atenueze asprimea prin maniere studiate, menite să impresioneze. Era convins că putea să-şi domine interlocutorul prin autoritatea, cultura şi înfăţişarea lui atrăgătoare.

Pe la cocteiluri vorbea în faţa celorlalţi accentuând silabele şi-şi încheia intervenţiile strângând uşor din buze şi schiţând un salut cu capul, în chip de aprobare sau adeverire a propriilor spuse.

Câteodată, Haroldo ne invita, pe Claudia şi pe mine, la el acasă. Când soseam acolo, pe bulevardul Golfului, parcă intram în atmosfera unei ceremonii. Primul salon avea un candelabru, trei fotolii moi şi un fel de tabernacul unde erau etalate portretele în ulei al lui Haroldo şi al soţiei sale, Lucha. Cu timpul, Lucha a început să semene cu el: ochii migdalaţi, tunsoarea ca o carapace de ţestoasă, guriţa aspră şi uscată. Avea părul vopsit şi purta rochii lungi. O escală obligatorie pentru toţi invitaţii la petreceri era să o salute pe doamna Lucha, care, flancată de cei doi copii ai lor, învăţase să-i întâmpine urându-le bun venit în

capul coridorului. După ce o salutam, toţi cei care eram invitaţi la ei acasă trebuia să trecem pe lângă masa pe care familia Gala expusese coperta patinată a unui exemplar din *Don Quijote.* Ajungeam apoi în salonul mare, cu tablouri din epoca viceregatului[1] şi mobile aşezate pe un covor gros. Mobilele aveau chenare verzi şi picioare cu vârfuri aurite. La mijloc, o masă de sticlă expunea casete felurit colorate şi o lampă.

Pe perete atârnau un hanger şi o spadă.

Şi comentariile lui Haroldo erau un muzeu, pe când străbăteam diferitele saloane prin care el îşi călăuzea vizitatorii. În anticameră aborda veşnic teme de politică de ordin conjunctural, urmată de reflecţii asupra mersului societăţii. Salonul principal al acestei vizite ghidate era constituit de opiniile lui particulare în legătură cu relaţiile între bărbaţi şi femei, şi cu morala publică şi cea personală. Erau nişte miniconferinţe pe care le oferea periodic, în şoaptă şi cu degetul ridicat. Eu sunt pentru totala libertate a relaţiilor, exclama printre murmure. Pe urmă îşi expunea părerile generale despre democraţie, droguri şi controlul natalităţii. În raport cu programul vizitei, după conferinţă noi, cei de faţă, îi elogiam posesiunile în ordinea în care ni le arătase: nevasta, copiii, mobila şi ideile lui.

Elaborata şi mieroasa ipocrizie a lui Haroldo plăsmuise o serie de faţade somptuoase în spatele cărora se ascundeau hrubele necesităţilor lui. Ascensiunea lui socială atinsese culmea, însă o pornise de jos, din mocirla unei copilării nevoiaşe. Următoarea treaptă era o funcţie politică în oricare guvernare viitoare. Cabinetul nostru de avocatură, la care contribuia cu bani, era tot un instrument pentru a-şi atinge acest obiectiv. Adesea găseam în mail mesaje de la el: „Domnul Baroja, ministrul adjunct de la Industrie, mi-a solicitat un raport despre cadrul legal al tranzacţiilor noastre de anul trecut. V-aş fi foarte recunoscător să binevoiţi a trimite o copie la biroul lui cât mai curând posibil”. Când îi trimiteam vreun raport, îmi răspundea mereu cu aceste cuvinte: „Citit şi aprobat. Cordial, Haroldo”.

---

[1] În perioada care a urmat descoperirii şi colonizării Lumii Noi, noile teritorii cucerite şi anexate metropolei spaniole erau împărţite în aşa-numitele viceregate guvernate de viceregi, reprezentanţii locali ai regelui Spaniei.

Obsesia lui Haroldo pentru ascensiunea socială era rezultatul îndepărtat al copilăriei sale: fusese mezinul sărac al administratorului unei moşii în Canete.

Îşi dispreţuise părintele şi fraţii şi îi curtase frenetic pe proprietarii moşiei, membrii familiei González Panta. Într-un rând, când domnul González Panta venise acasă cu maşina, micuţul Haroldo se repezise să-i deschidă poarta şi să-i dea mâna, ajutându-l să coboare. Asta era imaginea care circula pe la prânzurile şi cinele simandicoase din Lima: Haroldo călăuzindu-l pe domnul González cu mâna în sus, prefigurând paşii de balet ai unei perechi viitoare şi consolidând arcul graţie căruia Haroldito avea să acceadă la statutul respectabil de fiu adoptiv. În sfârşit, prin căsătoria cu Lucha González reuşise să-şi atingă scopul. Era un om fericit şi eu contribuiam, cu zâmbetul şi munca mea, să fie astfel. Citit şi aprobat. De bună seamă.

XVIII

În zilele următoare am sunat-o pe Miriam de mai multe ori. I-am lăsat mesaje.

O dată am şi vorbit cu ea, dar abia dacă am reuşit să-i scot două sau trei cuvinte de refuz.

Nu puteam să-mi explic ce se întâmpla. Imaginându-mi-o în faţa mea, simţeam un fel de gol, o tristeţe infinită, care mă copleşea. Pletele-i răsfirate, ochii închişi la culoare, bucata de piele ce i se zărea în dreptul taliei, felul ei de a sta în profil. Nu puteam să n-o văd tot timpul. Sigur că era ciudat că un bărbat ca mine se gândea astfel la o fată ca ea.

Am vorbit de treaba asta cu Platón. Uit-o, ia-ţi gândul de la ea, iar dacă nu poţi, mă rog, atunci însoară-te cu ea, n-ai încotro, îmi spunea. Dar nu-ţi mai face atâtea probleme.

Îmi amintesc acum foarte bine de ziua în care s-a întâmplat totul. Era o după-amiază de iarnă în cursul căreia se luminase pe neaşteptate, iar Jenny şi cu mine tocmai comentam acest fapt, când a sunat telefonul.

Era vocea lui Haroldo Gala, parcă în stare de alarmă. „Sunt foarte supărat, Adrián”, mi-a şoptit. „Eu v-am cerut, dumneavoastră şi cabinetului, să binevoiţi să trimiteţi un raport ministrului Industriei, domnul Alvites, dar mi-a adus chiar acum

la cunoştinţă cu regret că nu i-aţi trimis documentele. Nu pot înţelege lipsa de responsabilitate a cabinetului ca instituţie şi a dumneavoastră personal. Este ceva greu de explicat, v-o spun cu destulă mâhnire.” Murmurul lui Haroldo făcea ca sunetele *s* să pară stridente şi sunetele *r* vibrante. La început am vrut să-i răspund, dar mai apoi m-am hotărât să aştept până termină. În fine, i-am spus că voi verifica imediat ce se întâmplase cu raportul. L-am sunat pe Eduardo să-l întreb. În momentul acela a intrat Jenny.

— Te caută o femeie. Nu vrea să-mi spună cine este.

Vocea se auzi limpede în receptor.

— Scuzaţi-mă, domnule avocat. Sunt Miriam.

— Miriam?

— Da.

Se lăsă un moment de tăcere.

— Putem să ne întâlnim, domnule avocat?

De ce mi-a telefonat pe neaşteptate în după-amiaza aceea, după atâtea refuzuri? Atunci, conducând maşina pe bulevardul Wiesse, eram atât de surprins că i-am auzit vocea la telefon, încât abia dacă-mi puneam întrebarea asta. Dar mai târziu, în lumina celor întâmplate, mi-am pus-o de multe ori.

Am parcat automobilul lângă salonul de coafură. Am intrat.

Era singură, aşezată pe scaun, citind o revistă. Şi-a înălţat capul şi mi-a zâmbit într-o strălfulgerare. S-a ridicat în picioare.

Se fardase uşor, lucru care m-a măgulit.

În după-amiaza aceea, stând şi bând bere la Misky, i-am povestit despre munca mea de la cabinet. Întâlnirile cu clienţii, rapoartele, consultarea cărţilor. Ceva destul de plicticos din când în când, dar uneori îmi plăcea. Am vrut şi eu cândva să studiez dreptul, mi-a spus zâmbind. Ca să fac dreptate.

A fost prima oară când am văzut-o zâmbind. Un zâmbet larg şi molcom.

Şi-a ridicat mâna, avea o brăţară argintie.

A fost o întâlnire scurtă, dar cordială, în cursul căreia nu am vorbit de tata.

Am lăsat-o la salonul de coafură.

În drum spre casă, m-am oprit la un restaurant şi am cerut un whisky. Voiam să fiu singur, cu amintirea ei recentă, cu senzaţia celor trăite.

Mi-am băut whisky-ul cu sorbituri scurte.

Faţa limpede a lui Miriam, strălucirea zâmbetului ei, şirul dinţilor, care se deschidea pentru prima oară, părul lung şi ochii negri şi brăţara de argint şi cuvintele, mulţumesc, am să vin peste o săptămână, îi spusesem, peste o săptămână vin să te văd, la ora asta.

A doua zi am ajuns târziu la birou. Stătusem acasă în salon, citind ziarele.

O criză de guvern, noi miniştri, o vizită a lui Alan García[1] la Paris.

Conferinţe de presă ale preşedintelui Fujimori la televiziune. Ziarele publicau şi nişte declaraţii ale lui Abimael Guzmán[2]. „Nu sunt terorist, ci comandantul unui război popular", spunea din celula lui, conform unei ştiri date de EFE[3]. I-am văzut şi fotografia.

Faţa lui Abimael, care mai târziu ne-a devenit familiară, era în momentul acela o revelaţie.

Un cap umflat de grăsime, un sfânt nefast, o explozie tăcută într-o piele murdară. Nu era faţa fericită şi deformată a acelor şefi de bande criminale care apar la buletinul de ştiri, cu o expresie de o veselie îngheţată şi abrutizată în urma unei vieţi de plăceri şi riscuri. Faţa lui Abimael era un ansamblu de trăsături disciplinate de gravitate, cu ochii negri şi duri ca nişte pietricele, corpul gras pe care furia îl făcea să fie agil, furia adunată, un cearşaf rece pe un cuptor însângerat. Violenţa obscenă, încrâncenată, a acestei feţe... încerc uneori s-o pun în legătură cu cele întâmplate. Spre deosebire de ceilalţi, furia îi permitea să privească lumea în faţă. Şi această privire deschisă fusese darul pe care îl oferise partizanilor lui, acei oameni care-şi ţinuseră mereu capul plecat, tăcând, şi numai cu el şi-l ridicaseră... A-şi exprima furia, speranţa furiei. Mă auzi? Spuse Claudia. Îţi vorbesc şi nu-mi răspunzi.

---

[1] Politician peruvian, preşedinte al ţării mai întâi între anii 1985 şi 1990. I-a urmat la preşedinţie Alberto Fujimori, între 1990 şi 2000. Din 2006 Alan García îşi exercită al doilea mandat.

[2] Conducător al organizaţiei Sendero Luminoso

[3] Agenţia spaniolă de ştiri

În acele zile rutina familială a avut de suferit. Claudia îmi reproşa că sunt mereu absent, distrat. Parcă aş vorbi la pereţi, nu ştiu la ce ţi-o fi gândul.

În îngrijorarea ei, a făcut greşeala de a comenta de faţă cu fetele. Eu le-am explicat în linii mari că e vorba de oboseală.

În realitate, am început să mă simt foarte binedispus. Tot ce făceam mi se părea extraordinar, eram convins că fiecare întâlnire cu un client sau fiecare raport aveau să contribuie la prosperitatea cabinetului şi la bunul mers al lumii.

Mă duceam s-o văd pe Miriam în fiecare marţi, nu ştiu de ce ziua asta a rămas ca o obişnuinţă. Poate pentru că era ziua în care îmi telefonase. Era o regulă pe care ne-o impuseserăm pentru a putea continua să ne vedem.

Câteodată o găseam lucrând. Când era singură, mă întâmpina cu un zâmbet. Nu mi-a vorbit niciodată despre ceea ce se comenta cu siguranţă în cartier: că în fiecare săptămână venea la ea un bărbat cu un Volvo.

Înainte de a ieşi cu mine, se îmbrăca şi se machia uşor. Ochii i se luminau când îmi vorbea de băiatul ei, Miguel.

Întâlnirile durau puţin. Ne duceam să bem o cafea sau o bere sau un suc la Misky. Domnul Max, amfitrionul nostru, era mereu atent şi politicos, o întreba mai întâi pe ea ce doreşte. Eu mă adânceam în discuţii. Când stăteam cu ea, parcă mă aflam într-un spaţiu imens, pe care-l puteam străbate ceasuri întregi. Îmi povestea ce făcuse săptămâna trecută, despre Miguel, despre prietena ei Melchora, despre cât de tare le ducea dorul părinţilor şi fraţilor ei. Eu îi vorbeam de familia mea, de Platón, de cabinet, de fetele mele. Stând de vorbă cu ea, simţeam că pot respira. Toate subiectele erau atrăgătoare prin noutatea lor. Era ceva ciudat, dar aşa stăteau lucrurile. Tot ce spunea ea – clientele pe care le avusese, discuţiile ei cu Miguel, ce li se întâmplase unor vecine ca Melchora şi Pascuala – îmi trezea interesul. Eu o întrebam tot mai multe despre fiecare amintire din copilăria ei la Huanta. Era un subiect de care nu-mi povestea prea mult.

Înainte de a ne lua rămas-bun, îi dădeam un plic cu nişte bani (întotdeauna închis, ea îl primea fără să spună nimic) şi apoi o lăsam pe undeva aproape de salonul de coafură. Niciodată chiar acolo, ca să evit alte bârfe în cartier.

Cu timpul, cred că s-a obişnuit să mă despart de ea sărutând-o pe obraz. Era un sărut însoţit de un braţ pe umăr, un gest destul de inocent din partea mea. Dar mă tulbura s-o simt lângă mine astfel. Închideam ochii în clipa în care buzele mele îi atingeau pielea netedă şi caldă. Pe neaşteptate mă simţeam ciudat de sfios şi de temător. Un băiat cu prima lui iubită.

Bineînţeles că nimeni – în afară de Jenny şi de doctorul Platón Acha – nu era la curent cu întâlnirile astea.

Eu cred că eşti cu altă femeie, mi-a zis Claudia într-o noapte, înainte de a ne culca. Sigur, proastă mai sunt, cum de nu mi-am dat seama mai înainte. Asta e. Eşti cu o fată, precis că o fată de la cabinet, o stagiară tânără şi frumoasă, care se ţine de tine, aşa stau lucrurile, nu-mi spune nimic, dar o să aflu eu cine e.

Sigur că m-am apucat să mă dezvinovăţesc de toate acuzaţiile ei. Pe urmă m-am resemnat s-o ascult.

Voiam să-i ascund întâlnirile mele cu Miriam. Nu-i povestisem decât despre prima. De teamă, pesemne.

Când s-a convins că n-aveam nicio legătură cu vreo fată de la birou, lucrurile au început să meargă mai bine între noi. În fiecare dimineaţă îmi băteam capul cum să procedez cu ea. Ce o să-i spun la micul dejun, ce o să-mi răspundă, ce pretexte aveam să invoc ca să vin târziu. Dar era o criză obişnuită, ce înainta pe drumuri cunoscute. Mi se părea că nu voi avea niciodată vreo relaţie intimă cu Miriam (pe vremea aceea ideea îmi părea de-a dreptul extravagantă). Însă nu-i puteam explica Claudiei ce anume mă lega de ea. Nici Claudiei şi nici mie însumi.

În răstimpul acesta m-am văzut în câteva rânduri cu Platón, care mi-a spus vestea. Nevastă-sa aştepta cel de al patrulea copil. Şi-ţi dă mâna să mai ai un copil? Da, am pacienţi la cabinet, durerea de măsele produce bani, din fericire lumea se spală prea puţin pe dinţi. Şi tu, eşti tot cu Miriam a ta? Da, ne vedem. Şi până când?

În după-amiaza aceea l-am primit pe domnul Pozuelo. Era clientul nostru de când ne deschiseserăm cabinetul. Mi se părea totuşi că-l văd pentru prima oară.

Domnul Pozuelo era un bărbat cu faţă ascuţită, cu un zâmbet de o veselie lugubră şi păr castaniu dat cu briantină, în

valuri umede. Ochii îi pluteau pe chip ca nişte meduze moarte în apa mării. În tinereţe fusese campion de surf la clubul Waikiki, iar acum făcea tot ce-i stătea în putinţă ca să afişeze vestigiile acelei tinereţi pline de glorie: cămaşă desfăcută la gât, pantaloni albi, zâmbet de veşnic triumfător. Era un client permanent şi stabiliserăm să ne vedem pentru o consultaţie de rutină. Jenny mi l-a anunţat prin telefon. Toată lumea să iasă să-l vadă pe marele Fernando Pozuelo urcând scările.

A intrat îmbrăcat în costumul lui deschis la culoare şi cămaşă de bumbac. Avea un zâmbet fix, care nu i s-a şters când s-a aşezat. Ce mai faci, Fernando? Ce plăcere să te văd! I-am spus. Auzi, am ascultat chiar acum un cântec grozav la radio, mi-a răspuns. Nişte versuri foarte frumoase. „Am făcut sex de o mie de ori, dar dragoste niciodată.” Ar putea fi cuvintele vieţii mele, nu crezi? Şi eu la fel, nu-i nimic de făcut. Am făcut sex de o mie de ori, dar dragoste niciodată. Ce grozav, zău aşa.

Atunci s-a petrecut ceva ciudat. Îndată ce Pozuelo a făcut o pauză în discursul lui, m-am ridicat în picioare, m-am îndreptat spre uşă şi am plecat. Am plecat. Am trecut pe lângă el şi am coborât scările. Văzându-mă că plec, n-a putut decât să mă urmărească cu privirea. Jenny s-a oprit din scris şi cred că s-a gândit să mă strige.

M-am pomenit dintr-odată în stradă.

Lăsasem un client foarte bun aşezat la mine în birou, iar eu eram în maşină, cu mâinile pe volan. Mobilul a sunat şi l-am închis. Mi-amintesc că pe drum am auzit zgomot de motor în depărtare.

În sfârşit am zărit dealurile şi am intrat în cartier. Am parcat la o oarecare distanţă de poartă.

Am mers încet, străduindu-mă să nu fac zgomot. M-am uitat în salonul de coafură.

Miriam era acolo, în picioare lângă chiuvetă. Spăla piepteni şi perii, trecându-şi degetele prin apa ce curgea de la robinet.

Avea o fustă de culoare închisă şi o bluză albastră. I se vedea un picior puţin dus înainte. Trupul îi era uşor înclinat peste chiuveta care se deslusea în lumina albă de la fereastră. Bluza lăsa la vedere o fâşie de piele brună în dreptul taliei, iar gingăşia acesteia părea că sfidează aerul rece care venea dinspre uşă. Spinarea era o pantă blândă în prelungirea pletelor mătăsoase. În încordarea buzelor avea ceva implacabil, poate

începutul unui zâmbet, strălucirea singurătăţii în vreme ce degetele i se mişcau de-a lungul periei, piciorul puţin dus înainte susţinând întinderea nedesluşită a trunchiului. Şuvoiul de apă ţâşnea sub mâna ei. În spate, pe peretele văruit, se vedeau pozele femeilor coafate, crucifixul, tavanul alb, cele două scaune, obiecte împrăştiate ce păreau că o părăsiseră.

M-am hotărât să plec. M-am urcat în maşină şi am intrat iar pe bulevard. M-am plasat între două microbuze mari. Brusc, am pus o frână. Am tras pe dreapta.

M-am întors. Am găsit-o tot singură.

În după-amiaza aceea mi-a spus frânturi din povestea ei. Între noi era o fată de masă cu flori roşii. Vorbea cu o voce hotărâtă şi curgătoare, fără întreruperi. Părea că recită o rugăciune pe care o ştie pe dinafară.

Şi mi-a povestit:

Când am fugit, îmi pusesem cizmele lui Guayo şi uniforma lui, da, aşa a fost. Mai întâi m-am dus la mine acasă. Am bătut în poartă şi mi-am strigat părinţii. Dar, oricât de mult am bătut, nu mi-a răspuns nimeni. Nu era nimeni în casă. Tot satul Luricocha părea pustiu. Trebuia să plec. Aveau să mă caute aici. M-am gândit atunci să mă duc la Huamanga, fugind din răsputeri. Îmi spuneam că singurul lucru care-mi mai rămânea era să ajung acasă la unchiul meu Vittorino, la Huamanga. Trebuia să fug însă toată noaptea. Nu mă temeam decât că n-o să ajung înainte de revărsatul zorilor, înainte de a se crăpa de ziuă, căci pe lumină mă vor vedea patrulele, iar senderiştii mă puteau vedea şi ei. Luna abia se zărea şi nu vedeam la doi paşi, dar eu fugeam întruna şi aproape că nu năduşeam, se făcuse grozav de frig şi mi-era frică să nu dau peste senderişti sau soldaţi. Toată noaptea. De la Luricocha până la Huanta şi de la Huanta până la Huamanga.

Am început să fug, trebuia să fug, trebuia să ajung înainte de a se face ziuă, nu mă puteam opri, şi atunci m-am gândit să-mi imaginez că văd în cale o linie roşie subţire, o linie care nu trecea pe drum, ci peste arbuşti şi prin iarbă şi pe coastele munţilor, o linie pe care eu o făceam tot mai lungă cu ochii, eu singură o tot lungeam, făceam linia aceea cu ochii în faţa mea, şi astfel puteam fugi mai departe.

La început nu făceam altceva decât să fug, voiam să fug cât mai repede, cizmele erau grele, dar nu mi le puteam scoate, atunci m-am gândit să o iau pe coastă gonind întruna, voiam să fiu departe de şosea, pe neaşteptate m-am simţit tare bine, tare puternică, aşa, dintr-odată, de parcă intrase în mine o pisică mare care-mi călăuzea fuga, am uitat că aveam picioare, frica mă făcea să simt că aveam o pisică în loc de picioare, aşa mi se părea din pricina fricii, dar asta-mi dădea putere, simţeam durerea fricii în tot trupul, durerea fricii care ţi se înfige pe dinăuntru. Picioarele, cizmele pe care le aveam începeau să zboare cu mine, nu simţeam nimic, nu mă gândeam la nimic, doar să fug întruna, am uitat că fugeam spre Huamanga, fugeam şi atât, vântul îmi şuiera în urechi, nu mai simţeam pământul, nu mai simţeam frigul, puteam fugi toată viaţa, puteam fugi veşnic, adică eu nu eram în stare, dar corpul meu era, corpul vrea să se salveze chiar dacă tu zici că nu mai poţi, corpul vrea să fugă mai departe. La început există un motiv, vrei să scapi, eu nu mă gândeam decât aşa: vreau să-l văd pe tata, vreau s-o văd pe mama, unde erau oare? Erau la unchiul meu Vittorino, mi-am zis, acolo la Huamanga, mi-a trecut dintr-odată prin cap că erau morţi, senderiştii îi omorâseră, credeam că aşa se întâmplase. Dar nu ştiam precis. Atunci picioarele mele loveau pământul şi spuneau unde sunt oare? Unde sunt? Unde sunt? Un picior lovea pământul şi întreba unde sunt? Iar celălalt îi răspundea unde sunt? Şi atunci i-am văzut, am crezut că i-am văzut, am crezut că o să-i văd la Huamanga, în casa unchiului meu, şi erau acolo unde îi vedeam eu, erau în văzduh, se profilau în văzduh, iar eu fugeam fericită, acum îmi aduc aminte, la gândul că aveau să sosească, eu aveam să-i văd, aveam să-i văd pe mama şi pe tata. Lacrimile mă dureau pentru că îmi îngheţau faţa, cu cât plângeam mai tare, cu atât mi-era mai frig.

Iar apoi, pe când fugeam, am uitat că fugeam, trupul meu fugea şi am început să mă gândesc la ce mă aştepta acolo. Avea să se crape de ziuă. Când cerul o să se facă albastru, când cerul o să ajungă albastru, soldaţii o să mă găsească, o să mă vadă şi o să mă prindă, o să mă omoare, iar dacă mă găsesc senderiştii şi ei o să mă prindă, o să mă omoare cum mi-au omorât părinţii şi fraţii, trebuia să fug mai departe pe întuneric pe drumul acela pe care-l văzusem de atâtea ori şi care acum era în beznă, fugeam, fugeam pe pământ şi pe pietrele negre, la

răstimpuri mi se părea că luna mă chema, luna înainta în faţa mea, mi se părea că mă călăuzeşte. Când nu-mi mai puteam croi drum pe coasta dealului fugeam scurtă vreme pe şosea, dar apoi mă întorceam pe coastă, mereu. Tot timpul îmi ziceam că ora când se va lumina avea să fie pentru mine moartea, aveam să ajung în zorii plini de zgomote, de asta trebuia să fiu în poarta casei unchiului meu înainte de a se crăpa de ziuă. Eram încă acolo, în linişte, în noapte, trecuse atâta timp, uneori uitam de ce fugeam, însă fugeam fără încetare. În două rânduri trupul meu s-a oprit, dar eu nu, se zice că trupului i se sfârşeşte energia şi se opreşte şi de două ori am leşinat, am căzut la pământ şi-am adormit, dar frigul m-a trezit, am sărit în picioare şi am fugit mai departe, nici nu mai ştiam de ce, eram acum aproape, însă peste puţin timp avea să se lumineze, avea să se facă ziuă, şi atunci am văzut albastru pe cer, tocmai când am zărit zidurile primelor case din Huamanga, ce bucurie pe mine, era ora albastră, aveau să mă vadă, soldaţii aveau să mă găsească. Trebuia să ajung, aproape că ajungeam şi atunci, acolo, numai când am văzut cerul, am izbucnit în plâns de durere, de cât mă dureau picioarele, şi picioarele mi s-au îndoit, am căzut şi m-am ascuns, am văzut de departe patrulele şi mi-am înfipt unghiile în mâini, am apucat-o pe un câmp şi am ajuns la primele străzi, fugeam din răsputeri, şi în sfârşit am ajuns, nu m-a văzut nicio patrulă, aerul era aproape limpede, era ora, fugeam fără zgomot, parcă nici nu atingeam pământul cu picioarele, am ajuns la Huancavelica, unde locuia unchiul Vittorino, i-am văzut poarta veche de lemn, cu belciuge, am început să bat ca o nebună, băteam în poartă, până când unchiul mi-a deschis şi m-am aruncat la pieptul lui, şi am plâns la nesfârşit îmbrăţişaţi, şi mi-a povestit ce se întâmplase cu tata şi cu mama şi cu fraţii mei. Îi simt lacrimile pe umărul meu ca atunci. Îi aud plânsul. Morţi cu toţii. Pe fratele meu cel mare l-au omorât cei din Sendero fiindcă era cu soldaţii, iar părinţii şi celălalt frate muriseră într-o noapte cu împuşcături, când Sendero a atacat Luricocha, părinţii şi fraţii mei morţi! Când unchiul mi-a spus asta am căzut din picioare, am leşinat, apoi m-am trezit, m-am dus drept la fereastră, am scos un geam de acolo şi mi-am tăiat venele, aş fi murit, dacă aş fi putut muri atunci aş fi murit. Degetele îmi tremurau, mâinile mi-erau pline de sânge, mi-aduc bine aminte. Mi-aduc aminte de mâinile

mele. Dar unchiul m-a dus la un medic, prieten de-al lui, şi m-a îngrijit, datorită lui sunt azi aici, pentru că el m-a salvat.

Şi în ziua aceea unchiul Vittorino mi-a dat şi haine. În stradă am văzut nişte soldaţi, dar nu m-au luat în seamă. Unchiul a făcut rost de bani în seara aceea, m-a condus la gara de autobuze, plângând fără lacrimi, ca să nu mă vadă nimeni, am ajuns la gară şi am venit la Lima. Când am ieşit din Ayacucho, pe şosea, nişte soldaţi au oprit autobuzul, dar eu aveam cartea de alegător a verişoarei mele, cu alt nume, aşa mi-o dăduse unchiul, şi atunci m-au lăsat în pace. Am adormit şi m-am deşteptat de multe ori, totul era mereu atât de întunecat, până când într-un rând m-am trezit şi am văzut pe neaşteptate Lima, am văzut străzi şi maşini, semafoare, clădiri, oameni care strigau pe trotuar, am văzut felinare înalte, şi nimeni nu se uita la mine. Toţi treceau fără să mă privească. La gară mă aştepta vărul meu Paulino, care m-a luat la el. Vino, dragă, ai să te simţi bine, nu-ţi face griji, Miriam, aşa îmi spunea. Eu păşeam tremurând prin forfota aceea. M-a dus la el acasă, locuia pe bulevardul Alfonso Ugarte, un bulevard cu mai multe benzi, nu-mi venea să-mi cred ochilor, plângeam văzând toate astea, toate îmi aminteau de familia mea, plângeam de dorul părinţilor şi al fraţilor. Am rămas în casa lui Paulino. Mai târziu l-am ajutat la prăvălia pe care o avea, împreună cu nişte prieteni de-ai lui. M-au dus la medic şi pe urmă l-am născut pe Miguel. Aşa l-am botezat, cu numele arhanghelului. Unchiul Vittorino a venit şi el la Lima şi mă ajuta, din fericire cunoştea o doamnă care cunoştea altă doamnă, doamna Paloma, şi m-am dus la ea acasă, şi m-a angajat. Aşa a fost. A trecut timpul. Ani de zile. Aşa a crescut Miguel. Dar eu în fiecare zi, întotdeauna, vorbeam cu mama, şi cu tata, şi cu Jorge. Vorbeam cu ei. Mereu vorbesc cu ei. Chiar şi azi.

S-a aşternut o tăcere prelungă; se auzea doar zvonul traficului în depărtare. Pe nepusă-masă, m-am pomenit zicând ceva despre loviturile pe care le primim de la viaţă şi despre necesitatea de a ne reveni. Doar timpul te poate ajuta, trebuie să laşi timpul să-şi facă lucrarea, am spus. Cuvintele mele erau atât de ridicole, că brusc am tăcut din gură, fără să termin o frază.

Mi-a zis că trebuia să se întoarcă.

Am stăruit atunci să ne vedem a doua zi. Aveam să vin mai devreme, la trei. Acceptă de data asta cu un zâmbet. Când s-a ridicat în picioare, mi s-a părut mai frumoasă ca niciodată.

Întorcându-mă acasă, un poliţist m-a oprit pe bulevardul Wiesse. N-aveţi un far aprins, domnule. Îmi pare rău, domnule agent. Trebuie să plătiţi amendă. V-o plătesc dumneavoastră, domnule agent.

Poliţistul m-a luminat cu o lanternă, a primit bancnota, scoase un murmur de mulţumire, spuse fiţi mai atent şi plecă.

Am ajuns acasă şi mi-am turnat un pahar.

XIX

În zilele următoare mi-am dat seama că Claudia avea întrucâtva dreptate. Era absurd, dar mă simţeam dintr-odată foarte departe de ea. Încă intram împreună în dormitor, mă aşezam lângă ea să ne uităm la televizor şi uneori ne duceam la masă la socrii mei. Ba chiar făceam şi dragoste, cu plăcere, din când în când. Totuşi, nu mă simţeam cu adevărat bine decât atunci când mă duceam s-o văd pe Miriam.

Stând de vorbă cu Miriam mă simţeam mai fericit decât făcând dragoste cu Claudia. Întâlnirile noastre nu durau prea mult. O vedeam întotdeauna după-amiaza, marţea. O luam cu maşina, ne duceam să bem bere la Misky, unde eram veşnic singuri.

Câteodată, se închidea în tăceri îndelungi. Stăteam aşa o vreme, fără să vorbim. În ochi avea o lumină diafană, ce părea că vine mereu de undeva de foarte departe. Dar, în pofida ochilor ei, mă gândesc acum că nu era o femeie frumoasă. Avea mai curând ceva neliniştitor...

În perioada aceea se îmbrăca de obicei la fel: cu bluza albă sau albastră, blugii cu floarea galbenă brodată într-o parte, şi pantofii negri cu vârf ascuţit. Mişcările-i erau hotărâte, dar mi se părea că veşnic era gata să tremure. Nu se simţea bine în pielea ei, de parcă nu era pe deplin sigură pe sine.

N-o cunoşteam, n-aveam s-o cunosc niciodată. Nu puteam şti ce simţea pentru mine, poate ură şi curiozitate şi puţin interes şi, având în vedere ce-mi spusese despre tata, poate şi afecţiune.

Într-o după-amiază, stând singur în cabinet, mi s-a năzărit că trebuia să ne vedem într-un loc diferit de cartierul ei.

Marţea următoare i-am propus să vină cu mine în San Isidro. Când i-am spus asta ne aflam în coafor. Ea ţinea în mână mătura. Unde? Mă întrebă. Nu ştiu, să mergem în San Isidro, e cartierul meu, i-am spus. Bine, aproape că nu cunosc nimic de pe acolo. Dar să mergem.

Pe drum mi-a vorbit de notele lui Miguel.

Am parcat maşina pe o stradă transversală pe bulevardul Conquistadores şi m-am dus cu ea până la parcul El Olivar. Era o zi senină, cu nori lenţi pe cer; soarele dispărea şi apărea iar, luminând trotuarul roşiatic.

M-am gândit că vreun cunoscut mă putea vedea acolo cu ea, dar în momentul acela nu mi-a păsat.

Mergeam în tăcere. Nu ne vorbeam, dar am simţit parcă un fel de acord în această linişte, ca şi cum am fi ajuns într-un anume punct.

În preajma noastră, trunchiurile răsucite ale măslinilor păreau încremenite într-o postură chinuită. Ne-am aşezat pe o bancă, aproape de trotuar, în dreptul unei clădiri verzi. Ne aflam în faţa locului, apele lui întunecate se vedeau de acolo. Am zărit o licărire de soare de după un nor. I-am văzut ochii iluminaţi şi profilul, bluza, picioarele lungi. Un vânt uşor îi răscolea părul.

Ascultând de o pornire pe care mi-o înfrânasem până atunci, i-am strâns mâna. Mi-am apropiat capul încet. I-am desluşit chipul. Buzele i s-au întredeschis şi am simţit mângâierea pletelor pe obraji.

Un porumbel prinse să sară în faţa noastră, un porumbel cenuşiu ce-şi ridica picioarele într-un dans uşurel. Simţeam înaintea noastră căldura şi lumina trotuarului. Un grup de fete în uniformă, fugite de la vreun liceu, hoinăreau prin apropiere. Ea deschise ochii şi se îndepărtă. Se uită spre bulevard. Îmi spuse că trebuia să ne întoarcem.

Pe drum n-am vorbit şi, când am văzut barul hotelului El Olivar, i-am propus să ne ducem să bem ceva.

— Mai bine mă duc acasă, spuse. E cam târziu. Miguel trebuie să fi sosit.

— Bine.

— Pot lua un autobuz chiar de aici. Nu trebuie să mă duci.

— Te duc eu.

La întoarcere m-am uitat la ea din când în când.
A coborât din maşină în mare grabă.

În ziua aceea, întorcându-mă acasă, am avut senzaţia că trecusem peste o barieră. Cedasem unui impuls despre care doar acum înţelegeam că era acolo, aşteptând dintotdeauna. Şi totuşi, a trebuit să mă uit în altă parte când m-am întâlnit seara cu Claudia.

Săptămâna următoare, Miriam şi cu mine ne-am dus la un restaurant de pe bulevardul Wiesse. Ea a vrut apă minerală şi cafea. În maşină ne-am îmbrăţişat şi ne-am sărutat. Eu mă lăsam în voia mareei molcome de emoţii ce mă purta spre ea. Cu sexul veşnic treaz, trupul meu se simţea pierdut în îmbrăţişări, aveam impresia că intram într-un loc plin de lumină.

— Am avut o dată un iubit, mi-a spus. Un bărbat bun. Dar m-a părăsit când a aflat.

— Când a aflat?

— Când a aflat tot ce se întâmplase.

— Cum de a aflat?

— I-am povestit chiar eu.

— Şi pe urmă? N-ai mai avut alt iubit?

— Nu, de atunci nu, au mai fost unii care se ţineau după mine, dar nici nu-i luam în seamă, nu voiam să ştiu nimic. Acum nu mă mai gândesc niciodată la bărbaţi. Ar fi grozav de ciudat.

În seara aceea, când ne-am întors la maşină, m-am pomenit că-mi furaseră farurile şi oglinda. În scurtă vreme le-am înlocuit.

Când mă gândesc acum, mi se pare curios, şi totuşi într-un anume fel firesc că, în tot timpul acela, nu am vorbit niciodată de emoţiile noastre. Cred că nu i-am spus nicicând că mă atrăgea, sau că aveam nevoie de ea, sau că o iubeam. Nu i-am spus nici măcar că veşnic aşteptam să se facă marţi ca s-o văd. Nici ea nu mi-a zis nimic de felul acesta. Pur şi simplu ne vedeam.

Săptămâna următoare m-am dus la salonul de coafură s-o iau şi, spre surprinderea mea, m-a poftit în dormitor. Un pat mare de fier forjat, pereţi albi, un crucifix, o masă şi un aragaz cu două ochiuri. Patul lui Miguel era într-un colţ. Camera era mică şi simplă. Pe pereţi erau câteva tablouri.

Peste încă o săptămână, marţi, am dus-o la Rosa Náutica să mâncăm de prânz. N-am visat niciodată că o să intru într-un astfel de restaurant, mi-a spus. Mersese pe platforma de lemn până la magazine. Se aplecase peste balustradă ca să vadă cum se zbuciumau valurile, revenind în patul lor de pietre, spărgându-se de stâlpi. Un pâlc de pescăruşi zbura nemişcat, înfruntând vântul.

Cu puţin înainte văzuse meniul şi alesese peşte în unt negru. Asta pregăteam cu doamna Fox, mi-a spus. Când primea lume acasă.

Am urmărit-o cum îşi mânuia cu grijă furculiţa şi cuţitul. Tăia peştele în bucăţi mici şi le ducea încet la gură. Părea puţin copleşită că ia prânzul la masa aceea, înconjurată de geamurile mari ce dădeau spre mare, dar n-a spus nimic.

Îşi pusese o bluză albastră, pantaloni negri şi un colier de argint pe care-l cumpărase de curând, mi-a zis, numai pentru ocazii ca aceasta. Luni fusese ziua ei de naştere şi eu o invitasem cu o zi întârziere.

— Ce mai face Miguel?

— Nu ştiu ce să-ţi spun. Dacă l-aş vedea mai mulţumit, m-aş simţi mai bine.

— Şi ce-i spui de tatăl lui?

— Că ne-a părăsit. Şi că a murit.

— Şi la şcoală?

Chelnerul îi mai turnă vin în pahar. Ea îl privi. Chelnerul îi spuse câteva cuvinte politicoase şi plecă.

— Nimeni nu întreabă de tatăl lui la scoală.

— Şi cum merge cu învăţătura?

— Are note aşa şi aşa, dar problema e că se izolează în clasă, nu prea are prieteni. Miguel al meu vorbeşte foarte puţin.

— Şi profesorii ce zic?

— Am vorbit cu ei. Dar nu ştiu dacă ţin seama de ce le-am spus.

— Să vedem ce putem face. Miguel trebuie să meargă la un specialist.

— Crezi?

— Putem vorbi cu un psiholog sau cu cineva care să-l ajute.

— Nu ştiu dacă e cea mai bună soluţie.

— Mă rog, să-mi spui dacă te răzgândeşti.

Termină de mâncat şi luă o sorbitură de vin. Un grup de bărbaţi cu aspect de cadre de conducere intră în local. Îl cunoşteam pe unul dintre ei, un avocat numit Renato La Hoz, care a venit lângă noi şi m-a bătut pe umăr; am stat puţin de vorbă şi mi-a mărturisit cu un zâmbet că-şi mutase cabinetul într-un sediu nou. I l-am prezentat lui Miriam, s-a uitat la ea şi i-a spus „îmi pare bine” şi a plecat spunându-mi „salutări familiei”.

— Cine e?

— Un coleg. Vorbeşte-mi de Miguel.

— Câteodată e bine. La sfârşit de săptămână mă ajută în casă şi, din când în când, facem chiar şi o mică petrecere la noi, invităm vecini din cartier. Şi Miguel mă ajută să pregătim tot ce trebuie.

— Faceţi petreceri la sfârşit de săptămână?

— Mereu e o petrecere prin vecini. Uneori facem pui fript, fiecare cumpără ceva şi mâncăm împreună. Punem şi muzică. Punem radio şi ne distrăm, dar nu ştiu, nu ştiu cum mă simt. Merg uneori acasă la Paulino şi la surorile lui, verişoarele mele, şi stăm de vorbă despre toate, dar mai ales despre cei care ne-au murit, mai ales despre ei vorbim.

— Vă adunaţi vreodată toţi vecinii din cartier?

— Ne adunăm de fiecare dată pe paisprezece septembrie. Mergem cu toţii la sărbătoarea Fecioarei din Maynay. E ziua recunoştinţei.

Chelnerul se apropie cu căruciorul cu desert. Ea refuză, dar eu am încercat s-o conving să aleagă ceva.

Puţin mai târziu ne-am întors în parcare. Nu ne-am vorbit tot drumul. Valurile se spărgeau de pietre, acoperindu-le. I-am deschis portiera, m-a privit puţin uimită. M-am aşezat la volan. „Mulţumesc”, mi-a zis.

În maşină am sărutat-o.

Un sărut lung; i-am simţit gingăşia sărată a pielii uşor umede şi netede. Şi-a pus mâna pe gâtul meu.

Ce s-a întâmplat în continuare e un proces asupra căruia nu îndrăznesc să stărui decât pe scurt. Mă simt acum profund ruşinat, deşi n-am remuşcări pentru cele întâmplate. Am ajuns pe o stradă pustie în Miraflores. M-am dat jos din maşină, ea m-a urmat. Simţeam că păşea fără să atingă pământul. Am intrat într-un hotel. Mi s-a părut că locuiam în camera aceea de când

lumea. Ne-am îmbrăţişat şi ne-am sărutat de cum am închis uşa. În cameră era o fereastră mare. Lumina mohorâtă se proiecta asupra patului. Ceea ce mă obsedează acum, ceea ce buzele mele nu pot uita, e felul ei domol şi devastator în care mă săruta, umezeala blândă şi fermă a gurii ei pe a mea. Ochii îi erau duri, de o profunzime de cleştar. Acum, când îi evoc, îmi spun că se deschideau ca nişte fântâni ce mă îndemnau la o lungă călătorie. Ne-am dezbrăcat în acelaşi timp. Mă simţeam dintr-odată neajutorat în faţa ei. Senzaţia caldă pe care mi-o stârnea pielea ei mă subjuga. Ea se dăruia şi în acelaşi timp fugea. Pântecele şi picioarele i se lipeau de mine, dar faţa părea că e undeva departe. Am simţit cum se stârnea în adâncul meu un val de duioşie menit să o cuprindă toată, să mă convingă că pentru ea nu exista alt trup decât al meu. Furia şi dragostea care mă copleşeau când am intrat în ea mă făceau să cred că eram singuri. Ea şi cu mine, singuri în lunga tăcere care începea.

În seara aceea, întorcându-mă acasă, m-am oprit cu câteva străzi înainte de a ajunge. Lumina unui felinar scălda frunzele copacilor.

Mă simţeam parcă paralizat. Mă gândeam la Miriam ca şi cum am fi trăit o poveste fermecată. Era ceva atât de nefiresc, că m-am apucat să-mi vorbesc cu glas tare, încercând să mi-o scot din cap. Eşti avocat, eşti bărbat căsătorit, ai două fete, ce simţi acum (sau ce crezi că simţi, mai bine zis) e atât de contrar cu tot ce eşti, încât aproape că îmi stârneşte râsul, ca să nu spun furia, zău.

A doua zi i-am povestit lui Platón. Potoleşte-te, ai înnebunit de tot, mi-a zis, când ţi se face chef s-o vezi mai bine ia-ţi ceva de băut.

Marţea următoare, când m-am dus s-o iau, am văzut că se îmbrăcase ca de sărbătoare. Avea părul des şi mătăsos, buzele desenau o curbă gingaşă, unghiile îi erau lungi şi îngrijite.

Îndată ce s-a urcat în maşină mi-a povestit că îi mersese grozav de bine cu o zi în urmă. În cartier era un botez şi o nuntă şi toată lumea voia să arate bine. Salonul fusese plin.

— Câtă vreme crezi că merită să trăieşti? Mă întrebă pe neaşteptate.

— Câtă vreme?

— Da, treizeci, patruzeci, cincizeci de ani? Până când crezi că merită să trăiască omul?

— Nu ştiu. Până când poate.

Ne-am oprit la un semafor. Un camion încărcat cu pământ uscat tremura deasupra noastră. Eram foarte aproape.

— Dar cam câţi ani crezi că merită?

— Câţi?

— Treizeci, patruzeci?

— Nu m-am gândit la asta.

— Eu mă gândesc mereu. Tot timpul.

— De ce?

— Nu ştiu, zise, întinzându-şi picioarele.

— De ce te gândeşti la asemenea lucruri?

Am oprit motorul.

M-a privit, mi-a atins mâna, m-a înlănţuit cu braţele. Am sărutat-o pe ceafa. Şi-a rezemat capul de umărul meu.

În seara aceea m-am întors acasă mai târziu ca de obicei. Claudia abia dacă mi-a aruncat o privire şi s-a întors pe partea cealaltă. Mă străduiam să-i ascund întâlnirile cu Miriam, invocând feluritele pretexte obişnuite: şedinţe peste şedinţe şi mese cu clienţii. Adevărul e că mă simţeam tare vinovat faţă de ea.

Peste o săptămână s-a întâmplat un incident. Miriam şi cu mine ne duseserăm să mâncăm la un restaurant decorat strident de pe bulevardul Wiesse. Ne-au adus două farfurii cu pizza. De când am ajuns am simţit că se întâmpla ceva straniu. Miriam era trasă la faţă şi cu cearcăne, şi părea foarte distrată.

Nu scosese un cuvânt de când urcase în maşină. Stătea lângă mine şi abia dacă se atingea de mâncare. Aproape că nu-mi răspundea când o tot întrebam ce făcuse în ultimele zile. În sfârşit, când eram pe punctul să terminăm de mâncat, am tăcut şi eu. Era zadarnic s-o mai întreb ceva.

— Dacă n-ai de gând să vorbeşti cu mine, nu ştiu de ce ai mai venit, i-am zis. Mai bine ai fi rămas acasă. Data viitoare îmi fac rost de altă fată, care măcar să-mi vorbească, nu o mută ca tine.

Nu s-a clintit, dar nu ştiu cum am presimţit exact ce avea să se întâmple. Avea mâinile pe masă. Totul s-a petrecut în patru

sau cinci secunde. Dintr-odată a luat cuţitul, a scos un strigăt scurt şi s-a repezit cu el spre gâtul meu. Am apucat să-mi dau capul într-o parte, dar a reuşit să mă atingă şi câţiva stropi de sânge mi-au picurat pe cămaşă. A vrut să mă atace iar, însă eu izbutisem s-o prind de braţ. Am obligat-o să dea drumul cuţitului, care a căzut pe jos. S-a ridicat în picioare, m-a privit cu ochii ei de foc, prin valul pletelor lungi, şi am văzut-o ieşind în fugă şi traversând strada. A dispărut după un zid, pe partea cealaltă.

Am ieşit după ea, dar n-am găsit-o. Am intrat în maşină. Nu mai sângeram. M-am uitat la petele de pe cămaşă.

Am condus încet îndreptându-mă spre cabinet. Nu-mi doream altceva decât să nu mă vadă nimeni. Aveam o cămaşă de schimb la mine în birou. Tăietură mă durea, dar nu foarte tare. Tremuram.

Am ajuns, am trecut repede pe lângă Jenny, m-am spălat, m-am schimbat şi m-am aşezat la birou. Claudia era acasă la părinţi, era ziua de naştere a surorii ei Camincha. Trebuia să mă duc şi eu mai târziu.

Mi-am zis s-o sun pe Miriam, dar m-am răzgândit.

Am ajuns iar pe bulevardul Wiesse, am trecut de restaurantul unde fusesem mai devreme. Am apucat-o pe străzile asfaltate şi apoi pe cele fără pavaj. Salonul de coafură era închis. Totul în jur era cufundat în tăcere. Am bătut în uşă. N-a răspuns nimeni. Nu se auzea niciun zgomot.

Brusc m-am întors.

Ea era acolo, la câţiva centimetri de mine. Mă privea cu nişte ochi imenşi. S-a lipit de mine, îmbrăţişându-mă. Plângea.

— Te rog să mă ierţi. Nu ştiu ce se întâmplă, nu ştiu.

Am urcat amândoi în maşină. Ne-am întors în bulevard. Am căutat un hotel.

În după-amiaza aceea, acoperiţi cu un cearşaf, am văzut de la fereastra hotelului un zmeu înălţat de un copil. Era ciudat, nu văzusem niciodată un zmeu atât de aproape. Băiatul ţinea cu amândouă mâinile mosorul cu sfoară.

Zmeul zbura iute ca vântul şi aproape că a pierdut din vedere.

— Aveam şi eu un zmeu aşa, îmi spuse pe neaşteptate, cu un zâmbet. Avea o coadă lungă. Îl făcusem la noi în sat, iar coada era din petice din îmbrăcămintea noastră.

— Un zmeu?

— Da. Nu-ţi place să înalţi zmeie?

— Sincer să fiu, n-am avut niciodată un zmeu şi nici nu mi-a trecut prin cap să-mi fac.

Ea se întoarse din nou la fereastră. Se uita la copil.

— Are aproape vârsta lui Miguel, zise.

— Da.

— Ştii, îl învăţ pe Miguel cum se îngrijeşte o grădină. Avem o grădină acasă, aşa cum aveam în sat, întocmai. Şi uneori o desenează.

Am stat un răstimp fără să vorbim.

Nu sosise oare momentul s-o întreb?

Să-i spun.

Cum aveam s-o fac?

Spune-mi, Miriam, spune-mi adevărul. Să nu mai vorbim de alte lucruri.

Ar trebui poate să-i spun cam aşa: Nu ne putem lămuri, în sfârşit? Miguel îmi e frate, e fiul tatălui meu? Sunt şi eu din aceeaşi familie cu tine?

Am auzit zgomot de maşini îndepărtat, ca un vuiet de valuri, un motor păru că geme prelung. Brusc, am auzit ciripit de păsări venind de undeva din apropiere de noi; nu vedeam păsările, dar le auzeam. Poate erau pe acoperişul hotelului.

Cerul de un alb sumbru era parcă o uriaşă boltă de sticlă palidă gata să ne absoarbă. Ochii i se aprinseră.

— Crezi în Dumnezeu? M-a întrebat pe nepusă-masă. Crezi în Dumnezeu şi în Fecioara Maria?

— Nu întotdeauna.

— Eu cred cu adevărat, mi-a zis. N-am încetat niciodată să cred. Chiar şi atunci când am vrut să-mi tai venele, înainte*?* De a o face, am rostit numele lui Iisus. Ştiu că el va fi veşnic cu mine, orice aş face eu, ştiu prea bine.

— Şi-i vorbeşti lui Miguel despre asta?

— Da, îi vorbesc.

— Şi el?

— Se roagă uneori împreună cu mine.

— Şi nu-i vorbeşti de tatăl lui?

— Nu, nu vorbim de asta.

Se aşternu iar tăcerea. M-am întrebat din nou dacă acum era momentul. De fapt, niciodată nu era un moment potrivit. Nevoia de a afla mă făcuse să spun de atâtea ori cuvintele astea de unul singur, încât era firesc ca acum ele să-şi urmeze cursul şi să i se adreseze.

Am încercat s-o privesc în faţă şi să zâmbesc.

— Spune-mi, Miriam...

— Da?

Mă aşezasem pe pat. Mi-am dat seama că postura mea era cam caraghioasă. Semănăm cu un judecător în faţa unui tribunal. Mi-am coborât braţele.

— Spune-mi, Miguel, băiatul tău... îmi e frate?

Se uită spre fereastră; un surâs îi juca pe buze, schimbându-i iute expresia, dar îşi reveni.

— Nu, spuse în şoaptă.

— Bine, şi atunci...

— Atunci ce?

— Nimic, nimic.

— Vrei să afli cine e tatăl lui Miguel?

— Nu, n-am de ce să vreau.

Tăcu.

— Adevărul e că nu contează, nu? Spuse în cele din urmă. E ceva fără importanţă. Miguel e aici, e fiul meu, e un copil. Nu ştiu ce o să se întâmple cu el... dar aş vrea ca, în sfârşit, tot ce aş vrea e ca el... să poată trăi fără să fie atât de trist, să nu mai aibă momentele astea de amărăciune, de tăcere, pe care le are. Asta aş vrea cu adevărat.

Luă perna în braţe. Apoi întinse mâna şi şi-o trecu peste cearşaf

— Tot ce-i mai importat pentru orice mamă sau tată e să ştie că fiului lor îi va merge bine, am spus dintr-odată, simţindu-mă teribil de ridicol.

Ea îşi rezemă capul de tăblia patului.

— Mi-e tare teamă, zău, mi-e teamă de trecerea timpului. Mi-e teamă pentru că el creşte.

Vocea îi era ca un fir invizibil.

— Dar de ce?

— Fiindcă atunci când Miguel o să crească, tăcerea lui va fi şi ea tot mai mare. Gândul ăsta nu-mi dă pace. Pentru că nu

vorbeşte aproape niciodată cu alţi copii. Vorbeşte cu mine şi cu Melchora, uneori cu unchiul. Dar nu vorbeşte mult. Şi când o să mai crească, nu ştiu, tăcerea asta poate o să crească şi ea, el poate să ajungă mai furios sau mai trist, mai rău ca acum, câteodată îl văd atât de distrat, nu ştiu ce-i cu el, crezi că poate avea ceva?

— Ţi-am spus că putem să-l ducem la un psiholog.

— Dar aşa, cu întrebările psihologului îi vor reveni în minte multe, momentele în care m-a văzut plângând adesea, vor ieşi la suprafaţă multe lucruri şi cred că asta ar fi mai rău, mai rău pentru el.

— Şi nu-ţi vorbeşte?

— Ba da, câteodată îmi vorbeşte. Dar se duce la scoală, se întoarce şi e atât de singur, nu are prieteni, şi e atât de supărat pe mine. N-are decât treisprezece ani. Şi nu ştiu ce gândeşte.

Îl pot duce la cineva care să-l ajute.

A clătinat din cap.

S-a îmbrăcat, iar eu am făcut la fel. Stăteam în picioare, unul în faţa celuilalt. Apoi ea se duse la uşă şi rămase cu mâna pe clanţă. Brusc se întoarse şi-şi duse mâinile la spate, pe perete. Vocea aproape că nu îi trăda vreo emoţie. Privirea ei avea o strălucire violentă.

— Aş vrea să nu-şi amintească de mine, aş vrea să nu mai fiu aici ca să-i povestesc tot ce s-a întâmplat cu bunicii lui. El nu trebuie să se mai gândească la aşa ceva. Nu trebuie să se gândească la faptul că bunicii şi unchii lui au fost omorâţi, că eu am fost la Huanta în timpul războiului, trebuie să uite ce li s-a întâmplat părinţilor mei. Trebuie să stea altundeva. El trebuie să simtă că poate trăi, nu crezi că asta-i ceea ce o mamă îi poate da copilului ei? Nu-i singurul lucru, nu-i doar asta, dar trebuie să-l convingă că merită să trăiască, să se gândească mereu că i se vor întâmpla lucruri bune, să fie încredinţat că i se pot întâmpla lucruri bune. Când îşi face seara rugăciunea, îi cere Domnului să-l facă să se simtă bine. Trebuie să se convingă că se poate simţi bine. Chiar dacă rămâne aici şi chiar dacă nu are multe speranţe, mă rog, nu ştiu. Îmi pun nădejdea că totul o să fie bine cu Miguel, că o să-i fie bine întotdeauna, chiar dacă o să aibă mereu problemele lui. Aşa mă gândesc acum, şi de asta aş vrea ca el să nu ştie ce s-a întâmplat. Aş vrea ca într-o bună zi să aibă de lucru, să aibă prieteni, o familie. Să fie sănătos. Să

poată trăi câştigând cât să mănânce şi să se îmbrace, dar să aibă şi el o familie şi o casă, un loc unde să se întoarcă în fiecare zi. Mă întreb câteodată cum o să fie viaţa lui? Ce o să se aleagă de el? O să poată oare scăpa de tăcerile astea nesfârşite de acum? O să poată învăţa, să urmeze o facultate bună? O să poată munci? Poate avea o familie şi o viaţă normală? Iar eu nu cumva îi dau doar suferinţa pe care o are? N-am oare nimic altceva decât suferinţa care mă chinuie zi de zi? Trebuie să sper, nu crezi? Trebuie să-mi spun că sunt în stare, şi trebuie să cred că îi va fi bine, dar nu ştiu dacă pot, zău că nu ştiu. E greu să-ţi păstrezi speranţa când ai atâţia morţi care-ţi vorbesc.

Se duse lângă noptieră şi bău apă din pahar.

— Nu-ţi poţi pierde speranţa, am reuşit să spun.

Avea ochii plecaţi.

— Ştii că deunăzi Miguel mi-a zis „Te iubesc mult”? Aşa mi-a zis.

— Ştie că te va avea mereu lângă el.

Am tăcut amândoi.

— Acum, când mă uit la tine, mi se pare că semeni puţin cu tatăl tău.

— Crezi?

— Da, puţin, la ochi şi la faţă, puţin. Şi, în afară de asta, eşti ca el, în unele privinţe. Era un om foarte violent şi crud, dar cu mine era tare delicat, când era cu mine era tare blând.

M-am uitat în jos. Am auzit zgomot de televizor de prin vecini. Apoi se aşternu tăcerea.

— Şi nu-l mai urăşti?

— La început l-am urât, dar pe urmă l-am iubit, l-am iubit mult şi am fost nevoită să-l părăsesc, însă îl mai iubesc şi acum. Tatăl tău a fost bărbatul cel mai rău cu mine, dar şi cel mai bun, m-a ţinut închisă, dar a făcut să nu fiu omorâtă, ştii că soldaţii puteau să mă violeze şi să mă împuşte? El m-a ţinut închisă, m-a silit să fiu cu el, dar eu îl vedeam atât de slab, atât de blând, mi-a cerut iertare de nenumărate ori, mi-a spus că se simţea îngrozitor de rău. Totuşi trăia cu mine împăcat, şi-mi spunea că mă iubeşte, îmi povestea din viaţa lui, atâtea lucruri, iar câteodată îmi vorbea de voi, de fiii lui. Se purta frumos cu mine, dar eu...

— ... dacă nu fugeai, ai fi murit acolo...

— Trebuia să mă omoare. Trebuia să mă părăsească ori să mă omoare. Odată l-am văzut chiar plângând, şi am încercat să-l mângâi... pentru că vorbea de tine, plângând, de tine şi de Rubén. Cred că de tine se temea. Vorbea mult de Rubén. Mereu vorbea de Adrián şi de Rubén. Văd acum că avea dreptate, că eşti un om bun, mai bun decât el, dar semeni cu el.

— Se pare că l-ai cunoscut mai bine ca mine.

— Însă tatăl tău a făcut atâtea lucruri îngrozitoare, a trimis la moarte atâţia oameni, şi îi era teribil de frică să nu vină cei

Din Sendero să-l omoare şi pe el, şi nu ştiu, dar l-am văzut înfricoşat, uneori stăteam îmbrăţişaţi ca să putem uita, să uităm că eu eram prizoniera lui şi că aveau să ne omoare. Eu nu voiam decât să-mi revăd familia, dar el, ce mai, ştia, văzuse că de multă vreme casa noastră era pustie. Dar eu nu ştiam. Într-un rând mi-a zis ce bine ar fi să putem rămâne veşnic împreună, dar sigur că nu putem, într-o zi el avea să plece de la Huanta, de asta am fost nevoită să fug de acolo, trebuia să fug cu orice preţ. Eram o copilă, aveam abia şaptesprezece ani. Trebuia să fug sau să-mi aştept moartea. Şi am fugit. Dar acum nu mă mai ţin picioarele să fug, nu mă mai lasă inima, nu ştiu ce-i cu mine, mă simt aşa, fără vlagă, simt un soi de oboseală în oase.

Mi-e greu să mă scol, să mă mişc, să merg, să muncesc, să vorbesc cu lumea, să fac tot felul de lucruri, nu mai sunt în stare de toate astea, fiindcă mi-e atât de dor de familia mea. Mi-e atât de dor de ai mei, cu care am crescut. Mi-e dor de tata, în fiecare zi mă duceam în grădină cu el, dimineaţa, şi de mama, găteam împreună cu ea în oala mare mâncare pentru toţi, şi de fratele meu Antonio şi de Jorgito, care era atât de micuţ şi avea nişte ochi atât de mari, şi mă întreba mereu dacă am putea pleca de acolo într-o zi. Aşa îmi zicea. O să putem pleca odată? O să fugim de aici odată? Dar Jorgito n-a fugit. Tata n-a fugit. Nici mama... toţi au rămas pe undeva pe acolo, nu ştiu unde le sunt trupurile, pe unde or fi oare? Mi se pare că-i văd, îi văd în poarta casei noastre, şi nu ştiu unde sunt.

Vorbise în şoaptă. Se aşternu o tăcere prelungă.

— Înţeleg, dar trebuie să-i laşi să dispară. Nu mai poţi face nimic.

— Cum ţi se pare Miguel? mă întrebă.

O linie lungă îi brăzdase fruntea. Se aşezase pe pat, picior peste picior, balansându-l uşurel pe cel de deasupra.

— Aş vrea să-l cunosc şi să-l ajut, ţi-am mai zis.

— Dar cum ţi se pare?

— E un băiat frumos.

Ridul de pe frunte îi dispăru. Îşi plecă tăcută ochii.

— În ultimele zile m-am apucat să mă rog tot mai mult, dar îmi născocesc rugăciunile, mi le fac singură. Vorbesc cu Dumnezeu. Îi povestesc tot ce-am făcut peste zi. I-am vorbit şi de tine.

— Te rogi în fiecare seară?

— În fiecare seară născocesc o nouă rugăciune. E ca o rochie nouă pe care mi-o pun.

— Crezi atât de mult în Dumnezeu?

— Sigur că da. Mă îmbrac cum pot mai frumos ca să-i vorbesc.

— Îţi place să te îmbraci bine?

— Da, îmi place, dar nu ca să mă vadă lumea, ci ca să mă văd eu însămi, îmi place să mă îmbrac şi să mă pieptăn şi să ajut şi alte femei să arate bine.

În momentul acela cineva de pe stradă a dat drumul la radio. Se auzea o *salsa,* cântată de Oscar de León.

— Spune-mi de câţi bani mai ai nevoie ca să plăteşti ultima rată la salonul de coafură?

Îşi feri privirea.

Am simţit că era stânjenită de întrebarea mea. Oscar de Leon cânta mai departe cu voce tare. Cântecul se termină şi un glas şopti „A cântat pentru dumneavoastră faraonul muzicii *salsa".*

— Nu contează. Ce mă interesează cu adevărat e Miguel. Ţie îţi pasă de ce i se întâmplă lui Miguel?

— Da.

Se ridică în picioare.

— Spune-mi, în prima zi, când am venit la salonul tău, când ne-am cunoscut, cum ai ştiut că te căutam?

— Mi-a zis unchiul Vittorino. Şi Paulino Valle. Le-am spus că nu voiam să te văd. Dar oricum m-ai găsit.

— Îţi pare rău?

— Nu.

Mi-am aplecat capul şi i-am sărutat mâinile. Am simţit o căldură umedă.

— Nu pot trăi fără să te văd, i-am spus, trebuie să te văd întotdeauna.

— Dar tu eşti din altă lume. Vii de prea departe, doar ştii, nu-i aşa?

— De ce?

Un zâmbet larg îi luminã faţa, un zâmbet ce-i dezvelea dinţii fini şi lungi, ca o rană mare ce i se deschidea pentru prima oară. Vălul negru al pletelor îi acoperi obrajii. Mi-a venit să-i spun că eram îndrăgostit de ea, dar m-am abţinut, mi se părea ceva de-a dreptul absurd.

— Ei bine, cred că e timpul să plecăm, şopti. Nu s-a făcut târziu?

Am condus încet până la ea acasă.

Înainte de a se da jos, m-a privit, mi-a zâmbit fugitiv şi m-a sărutat lung pe gură. Brusc, s-a făcut nevăzută.

M-am uitat la ceas. Încă nu era prea târziu să mă duc la socri şi să-mi felicit cumnata de ziua ei.

XX

Când am ajuns pe şosea, m-a cuprins un fel de somnolenţă. Miriam privindu-mă, drumul întunecos printre maşini, procesiunea de umbre, cum ţi se pare Miguel? Semaforul de pe bulevard m-a obligat să mă opresc în spatele unui autobuz.

În dreptul luminii roşii se repezi veşnicul grup de cerşetori. De obicei abia dacă mă uitam la ei. Însă în seara asta mi-a atras atenţia o fetiţă cu cozi. I-am dat o monedă.

Am ajuns la socri tocmai la timp pentru tort.

A doua zi m-am sculat devreme. Am repetat lecţiile cu Lucía, care avea teză. Învăţase planetele. „Pe Pluto sunt temperaturi de minus două sute douăzeci de grade, pe Neptun vântul bate cu două mii de kilometri pe oră.” E posibil să fie un vânt atât de puternic, tăticule?

La birou, Eduardo m-a primit cu vestea că îşi petrecuse seara de ieri în pat cu Pocha Guerra, soţia unuia dintre clienţii noştri. Eram cu ea şi i-a sunat mobilul: îi telefonau de la scoală, că fetiţa ei avea diaree şi ea s-a apucat pe loc să-i explice

profesoarei că trebuie să-i dea nu ştiu ce pastilă şi că va trimite după ea, zău că a fost nostim, dar şi frustrant, desigur, dar tare nostim.

Sâmbătă Lucía şi cu mine ne-am dus la cinema să vedem ultimul film cu Batman. Toate prietenele ei îl văzuseră. Am luat-o de mână când am intrat şi când am ieşit din sală, ea mi-a strâns-o o clipă pe a mea, dar apoi i-a dat drumul. Eram pe bulevardul Diagonal.

O mulţime de lume se plimba, iar eu stăteam pe o bancă din parc cu Lucía. Îmi povestea ceva despre un băiat de la şcoală.

Se numea Ramiro. Când sună de recreaţie, Ramiro vine lângă noi ca să-l poftim să mâncăm împreună. Şi voi îl poftiţi? Da, pentru că ne e milă de el. Şi el ne aduce uneori biscuiţi. Dar să nu-i mănânci, Lucía. Ce biscuiţi or fi? Şi cine o fi băiatul ăsta? Un prostănac, tăticule. Nu-ţi face griji. Tu eşti veşnic gelos.

Duminică ne-am dus la părinţii Claudiei. Socru-meu vorbea mult şi despre toate în ultima vreme. Fusese de curând într-un restaurant cu fructe de mare la Miami, un deliciu, nu alta. Chelnerii l-au servit nemaipomenit. Îl ştiau pe nume.

Luni am luat prânzul cu un client la restaurantul La Eñe, al marchizului de Valero Palma. Tocmai mâncam o paella cu sepie când mi-a sunat mobilul (mi-aduc aminte de boabele negre de orez, şi cum noi înţepeniserăm auzind zgomotul).

— Alo, domnul Ormache?

Era o voce care rostea vocalele mai închis, vag familiară.

— Da?

— Sunt Paulino Valle, domnule, vă amintiţi?

Bărbatul care mi-a deschis poarta de fier forjat şi sticlă, a casei lui din Huanta Dos.

— Paulino, sigur că da. Ce mai faci?

— Miriam a murit.

Am văzut boabele negre din farfurie, paharul solitar pe jumătate plin, mi-am ridicat capul, m-am sculat, am început să merg pe coridor.

— Miriam?

— Da, tocmai a murit. Suntem la ea acasă, la salonul de coafură, la priveghi.

— Da. Mulţumesc, Paulino. Vin imediat acolo.

Mi-am pus telefonul în buzunar.

M-am aşezat în faţa clientului meu, domnul Tato Harrison. Era un tip cu nasul borcănat, obrajii roşii, spuziţi din belşug cu pistrui, şi nişte ochi de irlandez veşnic gata să zâmbească.

— Probleme?

— Da, ascultă, Tato, putem să continuăm mâine discuţia? Am ceva urgent.

— Bine. Atunci îţi trimit toate hârtiile la cabinet.

— Trimite-i-le lui Jenny, i-am spus. O să mă uit peste ele chiar după-amiază.

I-am lăsat o bancnotă să plătească şi mi-am luat la revedere în mare grabă.

Am pornit motorul. Maşinile rămâneau în urmă, pe ambele părţi. Am depăşit un Daewoo Tico. Şoferul mi-a strigat ceva, dar eu am accelerat.

Apăsam acceleraţia la maximum, într-o viteză nebună, ca şi cum câştigând timp aş putea s-o mai găsesc în viaţă. Imensa boltă cenuşie se înălţa în zare, microbuzele pestriţe rămâneau în urmă, marele bulevard Wiesse nu se mai termina odată. Mi-era greu să-mi imaginez că trupul acela pe care eu îl îmbrăţişasem, în care pătrunsesem, se afla acolo, pradă morţii, cu buzele îngheţate şi ochii albi, un trup străin, întins acum în vreun coşciug. Când făcusem drumul ăsta de atâtea ori înainte, ea mă aştepta. De acum n-o să mă mai aştepte în veci. Şi totuşi goneam pe lângă procesiunea de microbuze, cu piciorul pe acceleraţie, claxonând, repetându-i numele în şoaptă. Când am ajuns la statuia lui Mariátegui şi am luat-o la stânga, mi-am dat seama că transpiram şi că abia îmi ţineam mâinile pe volan. Mi-am desfăcut puţin cravata. Reflexele corpului meu când am văzut statuia mă pregăteau ca în atâtea alte rânduri să ajung la ea, s-o văd intrând în maşină, s-o simt lângă mine. Cuvintele lui Paulino „Miriam tocmai a murit” căpătau un sens acum, când eram aproape de casa ei. Miriam tocmai a murit, până la urmă a murit, tocmai a murit. Era sfârşitul unui proces. Tot aşa cum într-o zi venise pe lume, acum tocmai murise: un sfârşit anticipat, de atâtea ori prevăzut în viaţa ei.

La colţ, înainte de a intra pe strada ei, am oprit. Brusc m-a asaltat o idee. Nu trebuia să ajung până acolo. Mă puteam întoarce, ar fi fost atât de uşor, să mă întorc acasă la mine şi să

nu mai ştiu nimic de ea, de Miguel, de tata. Moartea ei terminase povestea în numele meu, nu mai trebuia să dau nimănui nicio explicaţie, ar fi fost uşor să las totul aşa. Să mă întorc la birou, să mă uit la hârtiile lui Tato Harrison, să-i stabilesc onorariul, să închid telefonul dacă mă mai suna cineva din familia ei. Băteam cu degetele în volan. Mi-am adus aminte de cântecelul din prima zi când am ajuns la poarta ei. *Mary hada little lamb, little lamb, little lamb.* Mary avea un mieluşel, dar într-o zi îl omoară şi-l găteşte.

Am oprit motorul. L-am pornit iar. Am mers mai departe. Eram atât de aproape.

Când am ajuns pe strada ei, am văzut un grup de oameni în negru.

Aproape că mi-era ruşine: automobilul meu Volvo părea un vapor sumbru în mijlocul unei mări de praf şi de pietre. Cei din cartier făcuseră roată în jurul meu. Unii mă priveau şuşotind între ei. În momentul acela am simţit că mă detestă cu toţii. Din fericire, în scurtă vreme nimeni nu mi-a mai dat atenţie.

Era aceeaşi încăpere în care o văzusem prima oară. Scoseseră oglinzile şi fotografiile, iar scaunele erau date la perete.

Sicriul de lemn era aşezat pe un postament improvizat.

Pe o bancă, un şir de femei. Două sau trei dintre ele spuneau rugăciuni, cu mâinile împreunate.

M-am apropiat de sicriu. Nişte scânduri subţiri, câteva cuie, o cruce lungă. Privirile mă urmăreau.

Deodată, m-am auzit strigat pe nume. M-am întors.

Era Paulino.

Am ieşit amândoi în stradă.

— De ce a murit?

— Inima, spuse punându-şi mâna pe piept, a făcut un infarct. Aşa mi-a spus don Vittorino.

— Unde se afla?

— Aseară era aici, acasă. Bietul Miguelito nu era cu ea. Don Vittorino a găsit-o moartă.

— Dar de ce n-a spus nimic, ca s-o fi văzut un doctor, dacă suferea de inimă?

— Nu ştia, cred. Nu ştia că suferă de inimă. A lăsat bani exact cât să fie plătită suma pentru coafor şi înmormântare.

Ieri i-a dat ultima rată lui Vittorino. Salonul era al ei. S-a dus la biserică şi s-a spovedit. A murit creştineşte.

— De ce nu mi-a spus că suferea de inimă? Aş fi putut s-o ajut.

Ochii lui Paulino străluciră.

— Nu ştiu, domnule, nu ştiu de ce. Precis că nu ştia că avea ceva atât de grav.

Înăuntru, nişte femei începură să se roage cu glas tare.

Am văzut oprindu-se un Hunday mov, din care coborî Vittorino Anco.

Avea acelaşi costum cu care-l văzusem în biroul lui de pe strada Emancipación. Nu părea surprins să mă vadă. Mi-a schiţat un salut şi a trecut pe lângă mine.

— Domnule Valle, am spus întorcându-mă din nou spre Paulino.

— Da.

— În ziua când am venit să vă caut, de ce nu mi-aţi spus că Miriam locuia aici?

Paulino mă privi lung. Într-unul din ochi i se vedea un mic firicel roşu.

— Ea nu voia să vă vadă. Aflase de la don Vittorino că o căutări.

— Nu voia să mă vadă?

— Nu voia deloc să aibă de-a face cu dumneavoastră, la început. Dar pe urmă mi-a spus că vrea să vă cunoască. Şi a început să vă aştepte. Eu mă gândeam să vă telefonez, dar ea mi-a spus să n-o fac. Nu-l suna, o să vină singur, o să vină, aşa îmi zicea.

— Şi de ce mi-aţi spus că putea fi la Ayacucho? De ce nu mi-aţi zis măcar că era aici?

— Ca să n-o mai căutaţi. Aşa m-a rugat ea. Ca să nu mai veniţi. Dar acum mi-a zis că eraţi bun cu ea. Aşa mi-a zis de curând.

Alte persoane intrau, cu capetele plecate şi mâinile împreunate, unele cu mătănii ce atârnau. Le preceda parcă un murmur.

În apropiere, îmbrăcat într-un costum negru, l-am văzut pe Miguel.

Mergea de mână cu doamna Melchora. Îl îmbrăcaseră pentru priveghi. Haină, cravată şi pantofi negri.

Vittorino Anco veni lângă el şi-l îmbrăţişă. El abia dacă se mişcă.

În momentul acela se opri în poartă o camionetă cu placă de taxi. Un preot slab şi cărunt se dădu jos şi intră în local. Lumea se adună în jurul lui. Preotul spuse câteva rugăciuni.

Era o adunare tăcută. Abia dacă se auzea un zvon de voci recitând rozariul. Se simţea miros de sudoare şi de pământ. Preotul îşi înălţă mâinile, îi binecuvântă pe toţi şi plecă.

M-am rezemat de uşă, cu mâinile la spate, plin de praf pe umeri şi pe spinare. Mă simţeam extrem de intimidat de oamenii de acolo. Eu eram un străin a cărui poveste unii dintre ei o cunoşteau, poate, sau o bănuiau.

Sicriul lui Miriam mă dădea în vileag. Era parcă o cursă pe care mi-o întinsese. Mă cunoscuse, îmi povestise câte ceva, iar apoi murise şi mă lăsase singur în faţa acestui tribunal tăcut, la priveghiul ei...

Au intrat nişte băieţi, toţi îmbrăcaţi în costum. S-au aşezat câte trei de fiecare parte. Sicriul ridicat li s-a legănat uşor pe umeri şi a intrat într-o camionetă albă cu placă de taxi.

Am păşit după mica procesiune pe strada neasfaltată.

Mergeam alături de Paulino Valle. Nu ştiu de ce, mă simţeam mai la adăpost lângă el.

Ne ţineam după camionetă. Am ajuns pe creasta dealului şi am coborât spre câmpie, unde se vedea un loc cu cruci şi petice de iarbă, cu câteva pietre pe care era scris cu creta. Drumul a durat cam o jumătate de oră. S-ar fi zis că pătrundeam într-un aer tot mai alb. Aveam pantalonii şi pantofii plini de praf.

Am ajuns pe o mică esplanadă.

Cineva săpase o groapă. Bărbaţii coborâră sicriul cu două funii. Preotul rosti câteva cuvinte, câţiva dintre noi repetarăm „Te rugăm, Doamne” şi apoi un om începu să arunce lopeţi de pământ, în timp ce femeile boceau.

La întoarcere, s-au format câteva grupuri în poarta casei ei. L-am văzut pe Vittorino Anco.

— N-a lăsat niciun bilet, nimic?

— Absolut nimic. Chiar ieri a terminat de plătit ultimii bani pe care îi împrumutasem mai demult.

— Cine o să stea cu Miguel?

— Vecina. Doamna Melchora.

— Şi el cum se simte?

— Nu spune nimic. Au venit doi prieteni de-ai lui.

— Mda.

Vittorino se îndepărtă.

— Şi de ce m-aţi sunat azi să-mi spuneţi că a murit? l-am întrebat pe Paulino.

— Pentru că ea m-a rugat să vă sun, domnule avocat, în caz că i se întâmplă ceva.

Am văzut un tip care se oprise în stradă. Avea o cămaşă ponosită şi pe frunte îi atârnau laţe. Mi se părea extrem de murdar. Părul răscolit, faţa strâmbă într-un fel de stupoare împietrită, totul în făptură lui îmi inspira un dezgust instinctiv. Tipul m-a privit şi a plecat mai departe.

Am căutat-o pe doamna Melchora. Pe faţa rotundă, ochii îi erau umflaţi de plâns. Mă văzuse în mai multe rânduri, dar nu vorbiserăm niciodată.

— Dumneavoastră nu v-a spus niciodată că era bolnavă?

— Nu, niciodată. Nu-i stătea în fire să se plângă.

— Şi unde e Miguel?

— Aici înăuntru, plânge.

— Pot să-l văd?

— Poftiţi.

Am intrat înăuntru. Miguel stătea jos. Abia se mişca. M-am lăsat pe vine.

— Miguel, ascultă-mă, îmi pare nespus de rău.

Îşi ţinea fata în mâini. Nu s-a mişcat.

— As vrea să vin să te iau. Chiar mâine. Putem da o raită.

Îşi înălţă capul. Avea ochii umezi, dar mă privea cu un soi de nepăsare. M-am ridicat şi am făcut câţiva paşi.

— Pot trece mâine să-l iau pe Miguel? am întrebat-o pe Melchora. Să văd dacă-l pot convinge să facem o plimbare cu maşina.

— Dumneavoastră ce eraţi pentru Miriam, domnule avocat?

— O cunoştinţă. O să vin să-l iau pe Miguel. Mâine cam pe la patru.

Femeia se uită înspre Paulino.

— Da, bine, spuse. Miguel are nevoie să fie ajutat, domnule avocat.

— Aveţi certificatul lui de naştere?

— Da, Miriam mi l-a lăsat.

— Pot să-l văd?

Melchora ieşi. Rămânând singuri, Miguel îmi mai aruncă o scurtă privire şi-şi plecă iar capul.

— Iată-l, spuse Melchora.

Certificatul era emis de primăria din San Juan de Lurigancho. Tată necunoscut.

— Bine, doamnă. Mulţumesc mult. O să vin mâine.

Încuviinţă.

M-am apropiat din nou de Miguel, fără să ştiu cum să-mi iau la revedere. I-am dat mâna şi l-am bătut pe umeri. Abia dacă s-a mişcat.

Pe drum m-a ajuns din urmă Paulino.

— Mi-aţi putea da ceva? M-a întrebat.

— Ce?

— Îmi puteţi da nişte bani, cât aveţi, un mic bacşiş?

I-am întins o bancnotă. A luat-o iute.

— Mulţumesc, domnule avocat.

— Pentru puţin.

— Pot să vă întreb ceva?

— Da.

— Mi-aţi putea face rost de ceva de lucru la firmele dumneavoastră, orice fel de lucru?

— Nu ştiu, n-am firme, Paulino.

— Dar aveţi prieteni care au firme mari, nu-i aşa?

— Mă rog, da, o să văd ce pot face.

Îşi plecă uşor capul. Ceilalţi se uitau la noi. Un tip veni lângă el şi-i ceru bancnota pe care tocmai i-o dădusem. Paulino începu să se certe cu el.

Am ajuns la cabinet pe la cinci.

Domnul Tato Harrison trimisese deja contractele semnate într-un plic mare. M-am pomenit aşezat la biroul meu. Vedeam obiectele din jur ca în ceaţă. Am clipit de mai multe ori. Erau tot acolo, în spatele unei sticle mate.

Mă simţeam bătut în cuie pe scaun. În sfârşit am putut să mă scol. M-am plimbat în sus şi-n jos prin birou. M-am dus la baie. Pe neaşteptate a sunat telefonul.

Era Claudia.

— Unde ai fost?

— La o înmormântare, i-am spus.

— Înmormântarea cui?

— A lui Miriam.
— A cui?
— A fetei care a fost cu tata.
S-a aşternut o tăcere prelungă.

În noaptea aceea am luat mai multe somnifere. În cele din urmă şi-au făcut efectul. Din fericire, Claudia nu m-a mai întrebat mare lucru.

A doua zi trebuia să iau micul dejun cu un nou client. Îmi dăduse întâlnire la Tiendecita Blanca. Am ajuns la opt şi jumătate. Atmosfera de casă de păpuşi, cu fetele acelea metise travestite în ţărăncuţe elveţiene, m-a întristat teribil, nu ştiu de ce.

M-am instalat cu ziarele lângă unul din pereţii de lemn ce păreau pudraţi cu zahăr.

M-am uitat spre uşă. Clientul meu, domnul J.J. Arteaga, nu se arăta.

Mi-au adus cafeaua. Am luat o sorbitură şi m-am fript.

Nu mi-a dat prin minte să-mi ascund faţa în mâini. Un grup de bărbaţi în costum a trecut pe lângă mine. Mi-am aplecat puţin capul şi m-am refugiat în lectura unui ziar care îşi pierdea foile.

Zgomotul traficului de pe bulevardul Larco făcea să vibreze localul într-un ritm susţinut, parcă imprimat de un percuţionist smintit.

M-am frecat la ochi. M-am uitat în preajmă. Mi-am zis să comand o băutură. Când clientul meu a intrat, i-am dat mâna.

Am început să vorbim de noua lui firmă.

După-amiaza m-am dus să-l văd pe Miguel. Era acasă la Melchora, chiar lângă salonul de coafură.

Numai atunci mi-am dat seama cât de mult semăna cu ea. Ochii luminoşi, fruntea îngânduratã, cu sprâncene lungi, conturul ferm al buzelor. Era ea în toată făptura lui.

— Sunt Adrián, mă tii minte?

Nu mi-a răspuns.

— Ţi-ar plăcea să ieşi cu mine mâine în oraş? Am putea mânca îngheţată, vrei?

— E mereu aşa, îmi zise Melchora. De multă vreme.

I-am dat femeii o bancnotă de o sută de *soles.* Îmi făcea bine să-i întind bancnota. Era un act egoist, ca şi când mi-aş fi dat-o mie însumi. Pentru cheltuielile băiatului. O să vă dau mai mult, în viitor. Da, mulţumesc, domnule avocat.

În noaptea aceea m-am trezit brusc.

Ora două. Veioza de la căpătâiul patului, fotoliul, perdeaua.

M-am uitat pe fereastră. Liniştea înfricoşătoare a străzii.

Am coborât în salon şi m-am aşezat.

M-am ridicat să iau un pahar cu apă.

Miriam, Miriam.

O văzusem toate săptămânile astea. Îi auzisem vocea, îi atinsesem buzele, recunoscusem trăirea unui trup dincolo de poveştile lui Guayo şi Chacho.

Imaginile desenau o spirală în aer. Erau ca nişte ilustrate ivite din umbră, mi se părea că mă văd în fiecare, prima zi când am văzut-o la salonul de coafură, după-amiaza când ne-am dus să stăm de vorbă la localul domnului Max, copacii din parcul El Olivar, unde o îmbrăţişasem, camera de hotel în care îmi povestise amintirile despre familia ei, prima oară când i-am auzit vocea la telefon, rugându-mă să ne vedem. Pe neaşteptate, imaginile astea păreau că alcătuiesc o secvenţă.

De ce mă sunase atunci? De ce, după ce mă respinsese în salonul de coafură, îmi telefonase în după-amiaza aceea? Poate că descoperise chiar atunci problema cu inima. Dacă mă sunase în ziua aceea, dacă mă căutase, era fiindcă voia să fie sigură că are cui să i-l lase în grijă pe băiatul ei. De asta mă îngăduise să fim împreună, de asta mă întrebase cum ţi se pare Miguel? Ştiind că în orice moment ea ar putea să dispară.

Exista însă şi altă posibilitate. Poate că nu acesta a fost motivul, nu ştiu.

Acum trupul ei îmi apărea ca într-o halucinaţie. În cursul acelor săptămâni, Miriam respirase aproape de mine, vorbise cu mine, mâinile ei le atinseseră pe ale mele. O dorisem, o îmbrăţişasem, făcusem dragoste cu ea. Mă gândisem la ea cu o patimă şi o tristeţe inexplicabile. Vocea ei îmi sfredelea inima. Îi puteam simţi pielea caldă şi biciuirea gingaşă a pletelor, unghiile ei pe spatele meu. Trupul i se reclădea cu delicată perfecţiune în umbră. Ochii ei mă priveau dinlăuntrul meu. Sosise în viaţa mea ca o mireasă. Zestrea de adevăr pe care o

dăruise legăturii noastre consta în amintirile adunate. Parcă numai acum aş fi pregătit pentru cuvintele acelea rostite în singurătatea unui pat în care părintele meu trăgea să moară... „E o fată în Huanta", îmi spusese, „trebuie s-o găseşti." Cuvintele astea rostite în şoaptă în delirul lui supravieţuiseră cu o limpezime orbitoare. Tatăl tău era un bărbat blând când era cu mine. Ca tine, un bărbat blând. Vorbele lui Miriam îl făceau pe tata să reînvie, acum mi se pare că-l văd stând în picioare, în salon, cu galoanele şi uniforma lui verde cu negru. Ea îi reclădise imaginea şi mi-o dăduse înapoi. Eu nu puteam decât să-i mulţumesc. Apariţia lui Miriam desferecase porţile palatului nepăsării în ale cărui saloane sălăşluisem până atunci. Digurile durate de gravitatea temerilor mele şi de prudenţă prinseră să cedeze din primul moment când aflasem de existenţa ei. Scrisoarea Vilmei Agurto fusese biletul unei călătorii nedefinite spre tărâmul vrăjit al Răului, regatul în care vieţuiau fata şi Miriam, o încăpere lungă, înţesată de zgomote, străbătută de torţionarii şi ofiţerii lui. Egoismul meu timorat, nemernicia eleganţei mele mă protejaseră până atunci de ei. Eu mă deprinsesem să fac abstracţie de problemele mărunte ale lumii de afară, strâmbând din nas, mă pregătisem să trag perdelele nesfârşite ale sarcasmului înainte de a mă aşeza în tihnă în salonul matlasat pe care-l împărţeam cu Leticia Larrea, cu Haroldito Gala, cu asociatul meu, Eduardo. Moartea, sărăcia, cruzimea se perindaseră prin faţa mea ca nişte accidente ale realităţii, episoade efemere şi străine, peste care trebuia să trec repede. Acum însă mi se păreau daruri de curând revelate.

Durerea pe care familia mea o strânsese şi îngropase pentru mine ca pe o comoară înainte de a-mi cere s-o caut era tot ce aveam în prezent. Trebuia să-i mulţumesc tatălui meu că-mi lăsase tezaurul trecutului său. Miriam fusese un înger care sosise din propriul meu infern. Îmi arătase de departe prăpastia din care se întorseseră bărbaţi şi femei, făpturi ca mine, cei pe care-i văzusem în Huanta şi în San Juan de Lurigancho. Zi de zi oamenii aceştia se treziseră hotărâţi să reziste, să nu moară, să nu piardă îndoielnicul har de a fi în viaţă, mai întâi în toiul războiului şi apoi pradă sărăciei. În momentul acela îmi păreau fantome plutind deasupra trupurilor lor. Fuseseră nevoiţi să se trezească de atâtea ori în zori, pentru a înfrunta imaginile ce apăreau pe pereţii camerei lor, glasul stăruitor al părinţilor sau

fraţilor sau copiilor lor, trupurile risipite în aer, suntem aici, nu vrem să pierim, suntem aici cu tine. Viaţa fusese întotdeauna neîndurătoare cu ei. Liniştea de gheaţă a oricărei nopţi era veşnic liniştea groazei, poarta casei lor era veşnic în primejdia de a fi spartă. Războiul se terminase acum. Şi totuşi chipurile acelea îi înconjurau încă: frăţiorii care-i întrebau dacă vor putea scăpa de acolo, sau taţii care îi duceau la culcare, sau mamele care le dădeau o ceaşcă de lapte. Toate fantomele îndrăgite pluteau în aerul încremenit.

Aşa fusese şi pentru Miriam. Ea nu mai ieşise în veci din coridorul ultimei sale nopţi de la Huanta la Huamanga, nu se putuse îndepărta de linia subţire pe care ochii ei o trasau pentru a dăinui. Linia aceea se frânsese. Fusese nevoită să fugă înainte de a se crăpa de ziuă, înainte de a se înfiripa lumina în care pândea primejdia, ora albastră a zorilor. Avea să fie bine câtă vreme fugea. Dar acum se oprise. Acum pătrunsese în pădurea ei de fantome anonime, o vale între două dealuri, pe drumul către Huanta. Peste ea erau celelalte trupuri. Cel al lui Hugo Matta, care s-a împotrivit senderiştilor când i-au dat foc la maşină şi a murit împuşcat în cap; cel al lui Leonidas Cisneros, primarul care n-a vrut ca senderiştii să-i distrugă satul; cel al feciorului Teodorei Sillipú, pe care senderiştii îl stropiseră cu benzină şi îl legaseră sub soarele arzător de la amiază ca să ardă încet, şi cel al domnului Luis Zárate, pe care-l decapitaseră şi-l atârnaseră în Plaza de San Miguel de Rayme, şi cele ale celor şase fii şi al soţului Paulei Socca. Toţi aceştia existaseră, respiraseră sub bolta cerului de deasupra mea, trăiseră atât de aproape de mine. Şi acum aproape nimeni nu mai ştia de ei. Nu existau. Nu erau nimic. Amintirea lor era o tăcere uriaşă pe un drum de munte. Aveau să mai fie evocaţi o vreme de către puţinii oameni care au fost de partea lor. De cealaltă parte, oamenii de cealaltă parte.

Ei, supravieţuitorii, cei care priviseră moartea în faţă, erau singurii care meritau cu adevărat să trăiască. Învăluiţi în solitudinea lor, dăinuiau acolo, în picioare, în acel tărâm pustiu al rutinei lor. Ei. Nu eu, care mă trezeam în fiecare zi lângă Claudia şi mă duceam la cabinet ca să stau de vorbă cu Eduardo şi cu clienţii mei.

Rutina laşităţii mele era o lege mai puternică decât toate cele din Codul penal pe care le învăţasem. Şi totuşi, nu mă

simţeam nici mai bun, nici mai rău decât oameni ca Luis Zárate, pe care-l decapitaseră şi-l atârnaseră în Plaza de San Miguel de Rayme sau Teodora Sillipú. Îi vedeam încă atât de departe, erau atât de diferiţi. Faptul că îi descopeream acum mă determina să le idealizez suferinţa. Le imaginam virtuţi pe care nu le aveau. Erau oameni ca toţi ceilalţi (Paulino Valle îmi ceruse bani chiar în ziua înmormântării lui Miriam). Câteodată noi, cei de pe partea astalaltă, socotiserăm că sărmanii sunt buni pentru că sunt sărmani. Însă acum ştim că sărmanii nu sunt buni, şi nici cei care au suferit nu sunt buni, şi nici cei din Ayacucho nu sunt buni. Sigur că nu. Sunt oameni capabili de orice, sunt ca noi. Pot fi la fel de proşti şi de stângaci şi de meschini ca noi, sau poate şi mai şi. Dar, deşi ştiu că nu e un privilegiu şi că nu-i face mai buni, mă uimeşte tăcerea lor în faţa brutalei repartiţii a morţii în care s-au născut. Ei n-au cerut să ajungă într-o realitate atât de divizată, atât de înţesată de baricade, n-au vrut să se nască de partea cealaltă. Linia care ne separă pe noi de ei e trasată de tăişul unui uriaş cuţit. E limpede că eu n-o să fac nimic pentru a remedia această nedreptate atât de profund ancorată în realitate, nu pot face nimic, n-o să-i pot ajuta, poate că nici nu mi-e asta intenţia. Însă faptul că aflasem de atâtea morţi şi torturi şi violuri mă întristează acum îngrozitor şi mă face să mă simt şi oarecum ruşinat, nu ştiu de ce. N-o să-i uit. Chiar dacă n-o să mi-o mărturisesc decât mie şi lui Miriam.

Dar poate că voi uita. Poate că toate astea sunt o senzaţie trecătoare. Poate că în curând o să mă grăbesc să fac abstracţie de toate astea. Am nevoie să mă adâncesc iar în visul acesta mare din care cred că fac parte, să mă grăbesc să revin la locul meu, să-mi trag peste cap cearşafurile albe şi curate ale uitării şi să mă preocup de zgomotele mărunte, uitând de toate acestea care vor muri odată cu Miriam. Marea casă se va deschide iar, şi eu mă voi aşeza în salon. Cabinetul meu, grădina mea, prietenii mei, locul meu e acesta.

M-am întors în dormitor şi m-am culcat alături de Claudia.

XXI

A doua zi am stat de vorbă îndelung cu ea. Părea să privească toată povestea mea cu mult calm. Mi-a spus că nu

trebuia s-o judecăm pe mama, şi nici măcar pe tata. Şi nici nu puteam îngădui ca pe noi sau pe fetele noastre să ne afecteze subiectul acesta. N-o să le afecteze, i-am zis.

După câteva clipe de tăcere, Claudia mi-a spus că mă vede foarte obosit şi că trebuie să nu mă mai duc la cabinet câteva zile, eu însă cred tocmai dimpotrivă, că mi-am neglijat munca, în fine, ce contează acum e să ne simţim mai bine.

Pe când vorbeam cu ea mi-am imaginat că e o statuie.

Claudia era o statuie albă în stare de alertă şi pe ea n-o să cadă niciodată vreo frunză şi nici n-o să se aşeze vreun porumbel.

Mi-a zis că era îngrijorată pentru că menajera noastră, Justina, se hotărâse să plece, deoarece voia să-şi deschidă propria-i afacere, împreună cu sora ei. Să aducă de la ţară fructe şi să le vândă la Piaţa Mare. Foarte bine, dacă asta vrea, s-o facă. Sigur, pentru tine e uşor s-o spui. Dar eu de unde o să fac rost de altă fată? O să te apuci tu să speli vasele? Sau să lustruieşti parchetul? Poate că da, i-am zis. Asta ar mai lipsi. Vai, Adrián, spune-mi, ce-i cu tine?

Eduardo m-a chemat a doua zi. M-am dus în biroul lui. Mi se părea că-l văd pentru prima oară: mobilă de piele, perne decorative mari, nişte flori cu tulpina lungă, multe insigne şi ecusoane.

În ziua aceea Eduardo avea pielea lucioasă din pricina unei creme cu care încerca să-şi atenueze noile riduri de pe frunte. Ne-au plecat doi clienţi, mi-a spus. Sunt tare îngrijorat. Avocaţii tineri îşi deschid cabinete şi cer un onorariu derizoriu, vor să ne fure clienţii, e tare neplăcut, dar trebuie să facem ceva. Noi ne-am cam neglijat treburile, a stăruit, şi tu eşti tare distrat în ultimul timp, nu ştiu ce-ai păţit. Deunăzi l-ai lăsat baltă pe Pozuelo la tine în birou, ai plecat pur şi simplu fără să-i spui nimic, nici măcar la revedere. Din fericire el a luat-o în glumă, nu s-a supărat. Dar tu te porţi tare ciudat. Nu faci nimic, nu te duci nicăieri. Ştii doar că o parte foarte importantă din munca noastră constă în a ne vedea cu clienţii, a participa la diverse evenimente, a stabili contacte, trebuie să avem în vedere toate astea pe lângă munca la cabinet, iar tu, nu ştiu, te văd mereu obosit, te ocupi tot mai puţin de treburile noastre, ţi-o spun sincer, laşi totul pe capul lui Jenny, vrei ca ea să le facă pe

toate, e drept că e o fată tare bună şi a învăţat multe, dar nu-i avocat. Tu trebuie să faci rapoartele şi să vorbeşti cu clienţii, nu ea.

Eduardo îmi vorbea pe un ton ferm, dar liniştit, având grijă să-mi spună ce avea de spus fără să mă supere şi fără să se enerveze. Mi se părea că nu vorbea el, ci mai curând o voce anonimă. Ar fi putut foarte bine să transmită buletinul despre starea vremii dintr-o ţară de departe.

Nu mă simţeam nici plictisit şi nici furios de toate câte îmi spunea, ci doar puţin agasat de zgomotul unui pickhammer din stradă (Sedapal, Societatea de Apă Potabilă din Lima, făcea periodic lucrări în parcul nostru).

Pe neaşteptate am văzut pe biroul lui Eduardo un mic elefant de cristal. Am rămas cu ochii la el, mi se părea ciudat să-l ţină acolo şi m-am întrebat de când îl avea oare. Avea un aspect uşor monstruos, părea un animal congelat în clipa în care dădea să omoare o fiinţă invizibilă de pe marginea biroului.

În momentul acela i-am spus ceva în genul: „Ştii că atunci când a venit fratele meu mi-a povestit o treabă despre tata, o istorie de-a lui cu o fată, de pe vremea când era la Ayacucho...”

Nu ştiu de ce i-am spus asta. Cert e că am început să-i vorbesc lui Eduardo despre cele întâmplate. I-am vorbit despre moartea mamei, despre venirea fratelui meu şi despre dezvăluirile pe care mi le-a făcut în legătură cu tata. Pe scurt, i-am povestit câte ceva din ceea ce am scris până aici. Curând după ce am început să vorbesc, mi-am dat seama că abia dacă-l priveam. Îl luam pe Eduardo drept pretext, un chip şi nişte urechi în faţa cărora încercam să mă asigur cu glas tare de adevărul tuturor celor întâmplate. N-aveam pentru el decât o vagă stimă de complezenţă, relaţia noastră era doar profesională, nu eram nici prieteni, şi în fond eu îl detestam, iar el mă considera un tip înfumurat. Dar îl foloseam.

Nu, nu era asta. Cred că adevărul e că voiam să-l rănesc. Asta era: să-l rănesc, să-l enervez, să-l sâcâi cu povestea mea. Să-l fac să-şi schimbe mutra aia atât de sigură pe care o avea. El m-a ascultat, la început cu resemnare şi pe urmă cu uimire. Când şi-a dus mâinile la cap am fost încântat. Dintr-odată m-am oprit, cred că m-am oprit în mijlocul unei fraze, de parcă ceva s-ar fi frânt în glasul meu. Nu terminasem să-i povestesc tot, însă am ieşit din biroul lui, am luat-o pe coridor, am salutat în treacăt

o secretară şi am deschis uşa la mine. M-am aşezat la birou şi am început să mă joc cu un suport de creioane, mişcându-l în dreapta şi-n stânga. M-am apucat să scriu.

Am aici la îndemână hârtia pe care am scris atunci.

„A fost odată un elefănţel mergând singurel pe biroul unui avocat. Elefănţelului îi era tare sete şi-i tot cerea apă scrumierei şi apoi unei cărţi şi apoi unei veioze. Dar nimeni nu i-a dat apă. Atunci elefănţelul se aruncă disperat în prăpastie şi muri spulberat pe covor."

Am izbucnit în râs.

M-am uitat pe fereastră. Telefonul sună. Am avut certitudinea că aveam să aud vocea mamei. Cum îţi merge, băiatul meu? Cum te simţi? Bine, mamă, foarte bine.

A doua zi am lucrat cu Enrique, stagiarul. Îşi revenise după problemele pe care le avusese cu inima şi acum se culca devreme şi obişnuia să meargă pe jos în fiecare zi.

— E ciudat să mă gândesc că pot muri, mi-a spus într-o dimineaţă. Pare ceva ireal. Ştii că pentru prima oară mă simt bine. Îţi spun asta pentru că e puţin ciudat să mă gândesc că puteam să nu mai fiu aici vorbind aşa cum fac acum. Datorez viaţa cuiva? Mă rog, doctorului care m-a operat, celor de la ambulanţă, care m-au transportat, unor oameni ca tine, care m-au ajutat. Da, se prea poate. Dar omul uită, se preocupă de ceea ce trebuie să facă zi de zi, se apucă de treabă, şi nimeni nu-şi mai aminteşte că ar fi putut muri, mai bine nu te gândeşti la toate astea, zău.

Quique aproape că-mi zâmbea în timp ce-mi vorbea.

Era ziua mea de naştere. Fetele şi Claudia mi-au făcut cadou un album cu fotografii, adevărată istorie a familiei începând cu cele făcute chiar în primele zile de viaţă ale Aliciei şi Lucíei.

Au intrat toate trei împreună în dormitor, cântând *Happy Birthday* şi mi-au dat albumul pe coperta căruia era o poză a fetelor şi o dedicaţie scrisă în culori „Pentru tati". M-a uimit să văd cât eram de tânăr şi ele cât erau de micuţe, fugind pe plajă, într-un carusel, călărind amândouă la La Cantuta, pe creasta albă a dealului Pastoruri şi în valurile verzi ale lagunei din Llanganuco, în călătoria noastră la Huaraz. Sub poze scriseseră

explicaţii cum ar fi „Alicia şi Lucía cu marele lor tătic deasupra lumii”. Mă simţeam atât de mişcat de darul lor, încât o vreme am rămas fără grai. Le-am îmbrăţişat însă pe toate trei.

La cabinet m-au felicitat şi m-au sărutat. Leticia Larrea m-a sunat. Petrecere frumoasă, mi-a urat. Haroldo Gala mi-a transmis felicitări prin secretara lui.

A doua zi m-am trezit înaintea familiei.

M-am aşezat pe pat. Picioarele pe covor mi se păreau nişte fiinţe stranii, doi copii caraghioşi şi neajutoraţi. Nu se potriveau cu perdelele bine aranjate, cu portretele de familie, cu culoarea impecabilă a pereţilor. Am văzut trupul Claudiei alături. Dormea, ceea ce i se întâmpla arareori la ora asta, cu capul ridicat.

Preţ de şaisprezece ani dormisem lângă ea. O cunoşteam pe dinafară. Ştiam că are o adevărată vocaţie pentru ordine, îi cunoşteam generozitatea, inteligenţa şi chibzuinţă. Era pentru mine o făptură nespus de familiară. Şi totuşi, chiar dacă o înţelegeam, chiar dacă îi împărtăşeam rezervele, mă irita tăcuta înverşunare cu care ascundea povestea tatălui meu. Nu-i vorba că eu aş fi vrut să divulg povestea asta, doar îmi dădeam seama de neplăcerile pe care mi le-ar fi putut provoca. Nu voiam să divulg povestea, dar nici s-o ascund.

Încercam să merg pe apă, să trasez pe apă lungul drum rămas în urmă. Aveam chef să recuperez pozele în care apărea tata făcând dragoste cu Miriam. Ar fi fost interesant să le arăt unchiului Federico, mătuşii Flora, ba chiar şi fetelor şi nevestei. Mi-ar fi plăcut să dansez în jurul fotografiei cu cele două cadavre. Era o pornire absurdă şi nesănătoasă, bineînţeles. Niciodată n-aveam să fac aşa ceva. Dar mi se părea nedrept să le fi văzut doar eu.

M-am dat jos din pat şi am început să merg prin cameră.

Mi-a venit în minte ce citisem când repetam lecţia cu Lucía. Pe Pluto sunt temperaturi de minus două sute douăzeci de grade, pe Neptun vântul bate cu două mii de kilometri pe oră. E posibil să fie un vânt atât de puternic, tăticule?

Am intrat în camera Lucíei. S-o văd dormind. Să-i văd pleoapele grele, buzele liniştite, netezimea pielii. Plăcerea mea imediată, s-o duc la şcoală.

Ziua mi-a trecut încet, cu întâlniri cu clienţii şi verificarea unor date pentru două rapoarte. M-am gândit să mă duc a doua zi să-l caut pe Miguel.

În schimb, m-am dus să-l văd pe Vittorino Anco.

Era o după-amiază de culoarea cenuşii. Maşinile mergeau cu o încetineală neobişnuită, ca şi cum toţi ar dori să nu ajungă repede. Am înaintat pe El Zanjón, am pus radioul în apropiere de Stadionul Naţional şi am urmărit cu privirea un vânzător ambulant de globuri pământeşti.

Strada Emancipación părea mai liberă ca de obicei. Am lăsat maşina într-o parcare, am urcat scările, am ajuns la uşa de lemn plină de crăpături şi am bătut de trei ori, scurt. Mi-a deschis chiar el.

— Bună ziua, mi-a spus.

M-a poftit să trec, întinzând încet mâna spre încăpere. M-am aşezat în faţa lui. L-am văzut rezemându-se de spătar. Îmi arăta aceeaşi politeţe rezervată ca în prima zi, un ansamblu de maniere delicate ce-l distanţa de mine de la cel dintâi salut.

— Cred că în ziua înmormântării n-am apucat să vă spun cât de rău îmi pare de Miriam.

— Mulţumesc, ştiu că şi ea vă preţuia mult.

Am tăcut. Mă „preţuia”. Ce cuvânt ciudat. Mă preţuia. Avea pentru mine poate ceva mai mult, sau poate ceva mai puţin. Preţuire. Dragoste. Dispreţ. Ranchiună. Orice.

— Aş vrea să-l ajut pe Miguel, am spus.

— E un băiat bun. Şi are nişte probleme, ştiţi doar.

— Ce fel de probleme?

— Cele ale cuiva în situaţia lui, ştiţi şi dumneavoastră, veşnic sunt probleme, domnule avocat.

— Da, ştiu. Miriam îmi vorbea mereu despre el. Era foarte îngrijorată.

Mi-am dat seama că gâfâiam.

— Tot timpul era cu gândul la el. Dar dacă dumneavoastră îl puteţi ajuta pe Miguel, cum spuneţi, i-ar prinde tare bine.

M-am aşezat mai comod pe scaun.

— Nu ştiţi cine e tatăl lui, don Vittorino?

— Asta aţi fi putut s-o întrebaţi pe Miriam, domnule avocat. Nu ştiu de ce mă întrebaţi pe mine.

— Da, aveţi dreptate, don Vittorino. V-a vorbit vreodată de mine?

— Da, domnule avocat. Vă era foarte recunoscătoare pentru cât de mult aţi ajutat-o.

— Şi nu v-a mai spus nimic de mine?

— Mi-a zis câte ceva, dar astea-s lucruri care rămân între mine şi ea, n-o pot trăda spunându-vă şi dumneavoastră, mă înţelegeţi, nu?

Sigur că te înţeleg, mi-am zis. Trebuie s-o ţii de partea ta, eu nu pot afla mai mult decât puţinul pe care-l ştiu, ea e din neamul tău, acum sunteţi împreună.

Don Vittorino mă privea cu faţa lui latră. O expresie de nerăbdare începea să i se schiţeze pe chip.

— Sigur. În fine... Cu permisiunea dumneavoastră o să mă duc să-l văd pe Miguel. Acum sunteţi ruda lui cea mai apropiată. Sunteţi de acord să-l văd din când în când?

— Tot ce faceţi ca să-l ajutaţi e foarte bine.

— Bun.

Sună telefonul. Şovăi câteva clipe dacă să răspundă şi în cele din urmă ridică receptorul şi spuse că nu putea vorbi atunci, că o să sune el mai târziu. M-am mişcat pe scaun. Mi-am zis că era cazul să plec.

L-am văzut închizând telefonul.

— Mulţumesc pentru tot, don Vittorino.

— N-aveţi pentru ce să-mi mulţumiţi.

— Aş vrea să vă mai pun o ultimă întrebare, don Vittorino.

— Da. Spuneţi, domnule avocat.

— Nepoata dumneavoastră, Miriam, n-a murit de inimă, nu-i aşa?

— Mie aşa mi s-a spus. Că de inimă.

Am tăcut. În momentul acela am avut certitudinea că el cunoştea ceea ce bănuiam eu, şi anume planul lui Miriam din săptămânile de dinainte, după ce aşteptase atât de mult ca să termine de plătit pentru coafor. Numai lui îi putuse mărturisi adevărul.

— S-a sinucis, don Vittorino, nu-i aşa?

L-am privit drept în faţă. Nu i s-a clintit niciun muşchi de pe chip.

— Nu ştiu de ce spuneţi asta.

— S-a omorât, nu? A terminat de plătit spaţiul comercial, şi n-a mai putut îndura chinul amintirilor, nu? Şi-a tăiat venele şi s-a aşezat să-şi aştepte moartea, nu? Dumneavoastră aţi găsit-o.

Expresia nu i s-a schimbat. Mă privea cu un fel de curiozitate.

— Nu ştiu de ce credeţi asta, domnule avocat, spuse în cele din urmă. A făcut infarct, pe neaşteptate.

— Ştiţi că se întreba care e vârsta cea mai potrivită să mori? Şi spunea că Dumnezeu avea să fie cu ea, orice ar fi să facă.

Vittorino mă privea impasibil.

Îmi imaginam cum fusese discuţia lor. Miriam îi spusese oare că eu puteam să-l ajut pe Miguel? Se despărţiseră cu o îmbrăţişare? Spusese prin vecini că avea probleme cu inima în chip de alibi? Miguel nu dormise în noaptea aceea la Melchora? În după-amiaza aceea de mai demult, chiar la început, când mă sunase rugându-mă să ne vedem, ea luase hotărârea că nu mai putea trăi. Şi de atunci n-a făcut altceva decât să vadă cum să mi-l lase pe Miguel, tot aşa cum tata mi-o lăsase pe ea.

Vittorino mă privea în tăcere. Albul ochilor îi sublinia eleganţa sacoului cu revere largi. O linie pornea de la bărbia lui înălţată şi se pierdea înspre lungul şir de nasturi. Era plin de demnitate. O energie secretă îi îngăduia să facă faţă situaţiei. Era energia unui om care reuşise să trăiască destul timp, să cunoască resorturile vieţii îndeajuns, înainte ca moartea să nu lovească tot mai stăruitor în preajma lui. Miriam nu avusese acest noroc.

Moartea o înconjurase de la o vârstă fragedă, când era aproape o copilă, şi nu avusese timp suficient nu numai pentru a iubi, ci şi pentru a simţi respect faţă de viaţă. Imaginile pe care le păstra Vittorino nu-mi vor fi împărtăşite în nicio mărturisire. Eu puteam doar intui oroarea amintirilor lui recente de la distanţa la care mă aflam. Dar mi se pare că văd şi acum chipul lui când mi-a spus cu o voce catifelată:

— Propria ei moarte o priveşte numai pe Miriam, domnule avocat. Dumneavoastră nu trebuie să vă amestecaţi.

Astăzi, când îmi aduc aminte de cuvintele acestea, nu ştiu de ce simt un fel de consolare.

M-am ridicat şi i-am dat mâna.

El m-a însoţit până la uşă. Acolo mi-a mai strâns o dată mâna, a îngăimat o mulţumire şi apoi mi-a zâmbit scurt, spunându-mi: „Adio, domnule avocat Ormache”.

Am ieşit pe coridor. El închisese deja uşa.

XXII

Transcriu direct din jurnalul meu:

Ieri am fost acasă la Melchora. Miguel era acolo. Are părul drept şi ochii mari şi încordaţi. E îmbrăcat cu un pulover verde peticit şi cu nişte pantaloni negri care-i atârnă. Vrei să vii cu mine să dăm o raită? l-am întrebat. Nu s-a mişcat. Melchora îl tot îndemna: Hai, Miguelito, du-te cu domnul, nu fi aşa. În sfârşit se ridică în picioare. Mă însoţi la maşină. Mă privea cu ochii lui mari şi chiar îmi zâmbi când i-am spus că o să mergem să şi mâncăm ceva.

Pe drum, pe bulevardul Wiesse, i-am pus muzică şi l-am întrebat dacă îi plăcea. Nu mi-a răspuns. Mai târziu însă mi-a spus că îi plăcea Eminem. Am găsit un local cu hamburgeri.

A doua zi am căutat-o pe doctoriţa María Gracia Martínez, o psiholoagă cu care eram prieteni. Doctoriţa Martínez împletea partea medicală cu un copleşitor bun-simţ, evidenţiat mereu prin vocea-i hotărâtă.

Din ziua aceea, m-am dus cu Miguel şi cu Melchora să-i facă o serie de teste. „Miguel s-a retras adânc în sine, e ca o făptură care nu vrea să mai iasă din vizuina sa. Înţelege totul perfect. Cred că putem încerca un tratament. Va dura mult, dar îl vom putea ajuta, precis. De bună seamă că moartea mamei lui i-a înrăutăţit starea.”

La întoarcere am oprit maşina la un magazin. I-am cumpărat îmbrăcăminte şi rechizite pentru şcoală. Mi-a spus că îi plăcea să picteze şi i-am luat acuarele, creioane colorate, pensule şi un bloc de desen.

Îl observam de câte ori puteam. Încercam să nu-şi dea seama. Avea o voce gravă, matură pentru vârsta lui. Îmi accepta monosilabic invitaţiile să ieşim, abia dacă răspundea conversaţiei mele dezlânate, dar pe urmă, când eu aproape că

îmi pierdusem speranţa să-mi mai vorbească, spunea câteva cuvinte generale despre profesorii de la liceu sau despre prietenul lui, Martin, sau despre faptul că se dusese la mormântul lui Miriam cu unchiul lui.

L-am cunoscut pe Martin. Era singurul lui prieten. Un băiat cu ochii vioi şi părul cârlionţat. Când era acolo, spre deosebire de Miguel, Martin îmi punea tot felul de întrebări despre maşina şi hainele mele. Câteodată îi duceam pe amândoi să mănânce la vreunul din bufetele unde serveau pui fript, de pe bulevardul Wiesse. Când Martin era cu el, Miguel se încumeta să vorbească puţin mai mult.

În fiecare săptămână îi dădeam Melchorei două sute de *soles* pentru cheltuielile casei (în locul salonului de coafură era acum o mică prăvălie de verdeţuri, fructe, băuturi răcoritoare şi conserve). Tot din banii ăştia îi cumpăra şi îmbrăcăminte, discuri şi cărţi lui Miguel. Mă duceam să-l văd în fiecare marţi. Când nu puteam din cauza vreunei şedinţe urgente, îl trimiteam pe Nelson cu banii. Nelson ştia că era vorba de o treabă relativ secretă, şi asta îl făcea să se simtă tare mândru. Se întorcea zâmbitor şi-mi spunea „gata, domnule avocat, s-a făcut”. Credea, cu siguranţă, că Miguel e băiatul meu.

Într-un rând nu m-am dus să-l văd pe Miguel la amiază, ci pe la şapte seara. Am ajuns acasă, am stăruit să mă însoţească la un bufet cu pui fripţi de pe bulevardul Wiesse. În seara aceea avea un aer şi mai ursuz ca de obicei. Când ne-am aşezat la masa de plastic negru a luat scrumiera şi a început s-o învârtească.

— De ce mă ajutaţi atât de mult? Mi-a zis dintr-odată.

Slobozise cuvintele ca pe o săgeată.

— Poftim?

— De ce veniţi să mă vedeţi şi îi trimiteţi bani doamnei Melchora? De ce faceţi toate astea, domnule?

Glasul îi devenise grav. Mă privea fără să clipească, dar am văzut că mâinile îi tremurau. Şi le-a pus sub masă.

— Pentru că am cunoscut-o pe mama ta şi, mă rog, şi pentru că socotesc că meriţi să fii ajutat.

Am mai adăugat ceva de genul că în Peru există mari diferenţe sociale şi economice şi că cei care eram mai norocoşi aveau *o* datorie faţă de cei care nu erau. Mi se părea că cineva îmi dicta ce trebuia să spun.

— Numai de asta?

— Da.

— Cum aţi cunoscut-o pe mama?

Am şovăit să-i răspund.

— Pentru că tatăl meu a cunoscut-o. Tatăl meu a cunoscut-o pe mama ta. Când el era la Ayacucho. Tatăl meu a fost comandantul Ormache. A cunoscut-o pe mama ta pe vremea războiului. Războiul celor din Sendero. Asta a fost în anii ’80. Mai sunt încă şi acum câţiva senderişti pe acolo, dar foarte puţini. De când l-au capturat pe Abimael Guzmán, s-a cam terminat cu terorismul.

— Da, ştiu.

— Ei bine, de asta.

— Cum s-au cunoscut mama şi tatăl dumneavoastră?

— Fiindcă mama ta, în fine, a fost prizonieră, şi au fost împreună acolo, dar din fericire ea a fugit, a fugit de el şi a venit la Lima.

Chelnerul ne aduse două sticle de suc. Miguel îşi apucă paharul gol cu amândouă mâinile.

— Ea a fugit?

— Da, şi unchiul tău a ajutat-o mult, cred că ştii asta, nu? Mama ta era îngrijorată, era foarte îngrijorată pentru tine, mi-aduc aminte că-mi vorbea mereu de asta, dar acum, mă rog, acum mă bucur fiindcă văd că-ţi merge bine cu doctoriţa Marfa Gracia, nu? Te simţi bine cu ea.

Miguel îşi plecă uşor capul.

— Credeţi că tatăl meu era comandantul Ormache?

Aveam răspunsul pregătit încă din ziua înmormântării lui Miriam.

— Am întrebat-o pe mama ta.

— Şi v-a zis ceva?

— Mi-a zis că nu.

— Aha.

Oftă din rărunchi. I-am umplut paharul cu suc. El nici nu l-a privit, dar eu am băut câteva înghiţituri dintr-al meu.

Am mâncat în tăcere. Pe neaşteptate îşi înălţă capul.

— Mama mea a fost o femeie deosebită, nu-i aşa?

— Da, o femeie deosebită.

Îşi plecă iar capul şi rămase aşa. Dădu farfuria la o parte.

— Mă veţi ajuta în continuare? Sau doar acum?

— Nu ştiu, i-am răspuns. Deocamdată vreau să te ajut. Mai târziu, nu ştiu. Aş vrea să te ajut întotdeauna, dar nu ştiu dacă voi putea.

Am vorbit puţin despre liceu. Cel mai mult îl interesau desenele şi acuarelele.

— Vreau să plec acasă, a spus mai târziu.

Am cerut nota şi l-am dus înapoi. Pe drum mi-a povestit că a doua zi avea teză la gramatică. La despărţire i-am spus că vin să-l văd marţi. A fost de acord.

Înainte de a ajunge acasă, am făcut câteva ture prin cartier. Vedeam doar chipul lui Miriam, care apoi se dedubla, dezvăluindu-l pe cel al lui Miguel. Brusc mi s-a părut că se iveşte patul în care Miriam nu mai dormea.

Am atins locul gol unde stătuse până de curând Miguel. Mi-am trecut mâna peste pielea neagră. Era acelaşi unde stătuse ea de atâtea ori.

Am privit husa neagră, cu dungi. Locul unde stătuseră ei doi avea o formă dreptunghiulară. Văzându-l, mi se părea că intuiesc urma desluşită a trupului lui Miriam în cel al fiului ei, izul de tristeţe lăsat de corpuri în locurile unde au stat. Farurile şi copacii înaintau pe ambele părţi, parbrizul devora şoseaua. Faţa aceea, care tocmai îmi vorbise, mama a fost o femeie deosebită, nu? Da, a fost o femeie deosebită.

Am ajuns acasă. Am rămas un răstimp în maşină înainte de a mă da jos.

Era luna iunie. Am scris pe atunci câteva rânduri despre iarna la Lima.

De curând am dat de acest text:

„În cursul iernii, la Lima mizeria ajunge la maxima ei expresie. Mizeria e o lamă ce roade treptat suprafaţa, dar se cuibăreşte în mijlocul lucrurilor. Umezeala e cristalizarea ei, un sistem de irealitate contagios, care se extinde la faţadele caselor, la caroseria maşinilor, printre crăpături. Totul îşi pierde conturul. Marea este bolta cerului. Pământul este văzduhul. Culoarea iernii nu e cenuşiul, nici albul, nici plumburiul. E o culoare nedefinită, lipsa culorii. Am putea numi iarna din Lima triumful meschinăriei. Lima exaltă veşnic tot ce există pentru a face să se prăbuşească în neant”.

Într-o dimineaţă m-am dus la liceul lui Miguel. M-am dat drept tutorele lui. Am vorbit cu profesorul Guillen, care mi-a spus ce părere avea despre el. E foarte tăcut.

Ne aflam într-o sală cu pereţi văruiţi, lângă grădină. Apoi am stat de vorbă cu profesorul Saravia. Profesorul Saravia părea veşnic încruntat şi preda istoria şi gramatica. I-am spus că Miguel avea o problemă, dar că urma un tratament. Nu prea mi-a dat atenţie. N-am avut mai mult noroc nici cu directorul, dar domnişoara Zegarra, profesoara de matematică, m-a ascultat cu interes. „În orice caz, odată şi odată va trebui să ne vorbească”, mi-a spus. „Dar să ştiţi că uneori intervine la ore, şi ia note bune.” Am mai vorbit şi cu alţi profesori. Doi dintre ei m-au rugat să le caut de lucru.

XXIII

Cam pe atunci i-am făcut o promisiune Claudiei, mi-aduc aminte bine de seara aceea. Era vineri, eram singuri şi ne duseserăm să bem o cafea la Bohemia înainte de a intra la un film la cinematograful Alcazar. Eu vorbisem de curând la telefon cu Miguel.

Claudia suferea mai departe din pricina acestui subiect. În seara aceea mi-a spus că trebuia să ţin în mare secret existenţa copilului. E o problemă, mi-a explicat. Înţeleg că ţi-e milă de el, şi mie îmi pare rău de micuţ, sărăcuţul, dar şi noi avem fetele noastre, la care trebuie să ne gândim, iubitule. Nimeni nu va vedea cu ochi buni relaţia asta a ta cu băiatul.

Mi-aduc aminte că eu beam o bere şi mă uitam la ea. Nu-ţi face griji, i-am răspuns. Nimeni n-o să afle niciodată.

Şi n-a aflat nimeni. Sunt unele zvonuri, dar n-am suflat o vorbă nimănui despre asta, în afară de Jenny şi de Platón, de bună seamă. Nimănui altcuiva.

Relaţiile între mine şi Claudia s-au deteriorat tot mai tare.

Nu pot să mă gândesc acum decât că Miriam s-a strecurat între noi.

Într-o seară ne-a invitat la cină Dina Arteaga, o mătuşă de-a Claudiei, foarte apropiată de socrii mei. Doamna Arteaga avea

obiceiul să poarte rochii pline de flori şi de alte elemente naturale.

Mania ei era să etaleze materiale în care figurau toate grădinile, pădurile şi selvele de pe lume. Avea plante agăţătoare, liane, ciorchini de flori, ierburi, dar şi tigri, fluturi şi cai. Puteai să-ţi pui o pălărie, să-ţi umpli o ploscă şi, după ce plăteai intrarea, să pătrunzi în peisajele costumaţiilor sale ca să faci un picnic sau un safari.

În seara aceea ne-am adunat puţini oaspeţi. Ne-am aşezat în salonul din apartamentul pe care-l avea în San Isidro, în dreptul clubului de golf. Doamna Arteaga, soţul ei, Humberto, şi surorile ei, prezente în păr la sindrofie. A fi împreună cu ei presupunea pentru mine să bâjbâi întruna căutând câte un cuvânt nou, un loc unde să mă pot aşeza ca să fac faţă, în timp ce membrii familiei Arteaga, aliniaţi toţi în salonul acela din apartamentul de pe bulevardul Golfului – parcă-i văd şi acum – păreau copleşiţi de o plictiseală malignă, legaţi cu lanţuri de canapeaua din casă, de parcă în toată viaţa lor ar fi adunat o tăcere monstruoasă. Ne uitam cu toţii unii la alţii, pe când Claudia se străduia să le laude noile perdele.

Cred că cele întâmplate în seara aceea se datorează stării mele, cum s-o numesc oare? Un soi de lehamite de a fi stat cu ei prea mult timp. Nu vreau însă să mă justific.

Totul s-a petrecut prea repede. Pe când stăteam şi ne beam cafeaua, am ridicat mâna fără să vreau şi am vărsat ceaşca pe rochia doamnei Arteaga. Ea a reacţionat ridicându-şi mâinile, cu un strigăt politicos. Rochia cu flori şi plante era pătată de dungile de cafea care o brăzdau ca nişte drumuri de ţară. Dina Arteaga striga întruna. Eu eram speriat, dar totodată euforic. „A ieşit grozav”, i-am spus întinzând degetele, „un drumeag grozav pe care s-o apuci într-o zi la câmp, nu crezi?” M-am repezit imediat cu un şerveţel, i-am şters rochia şi, ascultând de aceeaşi pornire, i-am zis cu glas tare: „Dacă nu ţi-ai fi pus rochia asta de papagal nebun, n-aş fi fost distrat”. După ce am spus cuvintele astea, le-am văzut plutind parcă în aer, ca o dâră de litere roşii pe deasupra auditoriului uimit, şi le-am simţit atât de străine de mine, că am amuţit.

Am ieşit din starea asta de buimăceală numai atunci când Claudia m-a privit în faţă şi mi-a şoptit cu un glas de gheaţă: „Cere-i scuze mătuşii în clipa asta”. M-am conformat pe loc.

Cearta mea cu Claudia a ţinut vreo două zile şi a avut mai multe faze de împăcare, însă n-a fost singura.

În perioada aceea simţeam că alt bărbat ajunsese să vieţuiască în trupul meu. Mi se părea dintr-odată cât se poate de firesc să mă simt aşa, pradă unui amestec de furie şi entuziasm care mă făcea să cad de pe orice scaun pe care m-aş fi aşezat. Mi-era gândul numai la Miriam, îi vedeam ochii privindu-mă, îi auzeam vocea, cum ţi se pare Miguel? Şi îi simţeam buzele pline pe gura mea. „Tata e cam într-o ureche”, i-a spus Lucía unei prietene.

Într-un rând am fost acasă la socri, la masă. În seara aceea socrul meu s-a apucat iar să vorbească de călătoria lui la Miami. Se deschisese un restaurant grozav cu fructe de mare la Little Havana, un loc unde să mănânci şi să te lingi pe degete, aşa mi s-a povestit, un orez cu fructe de mare delicios, ascultă, ce-ar fi să mergem o săptămână la Miami să mâncăm acolo?

Eu l-am ascultat şi, înainte ca soacră-mea să poată adăuga detalii informaţiei gastronomice, l-am privit şi i-am zis: „Nu-ţi face bine să mănânci orez cu fructe de mare, pentru că îţi creşte colesterolul, şi uite cum te-ai îngrăşat. Mai bine treci pe regim şi la mişcare, asta o să-ţi facă bine”. Am făcut o pauză, printre şuşotelile şi râsetele de la masă, şi am adăugat zâmbind, în şoaptă, ferindu-mi gura cu amândouă mâinile: „Trebuie să înţelegi că a regula târfe de lux nu-i singura metodă de a arde grăsimile. Chiar dacă ai regulat destule bucăţele bune în cuibuşorul ăla din Surco”.

Frazele astea ar fi putut suna bine dacă soacră-mea, care habar n-avea de şedinţele bărbatului ei în bordelurile din Surco, n-ar fi fost de faţă. După liniştea care s-a aşternut, Claudia i-a zis soacră-mii că era mai bine să plecăm.

Ne-am urcat în maşină, am ajuns acasă, ea s-a închis în cameră şi nu mi-a vorbit câteva zile. În noaptea aceea am dormit pe canapea. În cele din urmă, totul s-a aranjat după o ceartă cu ţipete.

Le-am telefonat socrilor să le cer scuze. Nu ştiu ce-i cu mine, trebuie să mă duc la un prieten psihiatru, să vedem dacă descoperă ce nu e în regulă cu creierul meu, vă cer iertare de o mie de ori, în genunchi. O pauză, un oftat. Mă rog, să uităm toată povestea. Ne-am zis noi că nu eşti în toate minţile.

Fiecare ceartă cu Claudia pentru treburi de genul ăsta ne agrava situaţia, distanţându-ne unul de altul, proces la care eu asistam ca de undeva de departe, total lipsit de interes să se îndrepte lucrurile.

„Eşti acum cu altă femeie, de asta te cerţi cu mama?” m-a interogat Lucía. „Pot s-o cunosc şi eu?” Apoi m-a întrebat tot felul de lucruri la care abia dacă am putut răspunde. Tati, la noi la liceu s-a vorbit despre sex. Mi-au zis: Dacă sexul oral e bun, cum o fi oare cel scris?

Scena finală a acestei etape între mine şi Claudia s-a petrecut într-o dimineaţă în zori, când ne întorceam de la o petrecere de la verişoara ei Dolly. Ea a început.

— N-ai deschis gura toată noaptea. Toată lumea era atât de veselă şi de mulţumită şi tu atât de tăcut. Ce-i cu tine?

— Nimic.

Îmi aduc aminte că pe parbriz cădeau picături de ploaie ce creşteau ca nişte ciuperci.

— Şi atunci de ce nu vorbeai? Ai tăcut mâlc, n-ai scos un cuvânt.

— Păi n-aveam nimic de spus.

— Nu-i vorba de asta, ci de faptul că Dolly şi Pepe ţi se par prea proşti pentru tine. Nu sunt la înălţimea ta, nu?

A spus cuvintele astea ţipând, cu mâna ridicată; îi simţeam respiraţia în obraz. Nu ştiu de ce, eu mă concentram asupra parbrizului. Picăturile formau nişte şiroaie caraghioase pe părţi, iar ştergătoarele le absorbeau pe mijloc.

— Linişteşte-te, Claudia.

Cred că a-i spune asta a fost ultima dintre micile mele greşeli grave.

— Să mă liniştesc? Vrei să mă liniştesc? Mai întâi te combini cu o indiancă oarecare şi vrei să mă liniştesc. Pe urmă îmi insulţi mătuşa şi tatăl şi vrei să mă liniştesc. Apoi nici nu mă bagi în seamă, te porţi ca şi când n-aş exista, de parcă aş fi un nimeni, şi vrei să mă liniştesc. Bun, foarte bine, ia să vezi ce liniştită sunt, spuse arătându-mi mâna, vezi că nici nu tremur, vezi? Şi ce bine că mă simt atât de liniştită, pentru că aşa liniştită cum sunt vreau să-ţi spun să pleci de acasă, dar nu mâine, şi nici săptămâna viitoare. Îndată ce ajungem, vreau să-ţi iei lucrurile şi s-o întinzi, să dispari, pricepi? Să-ţi cauţi un hotel şi mâine să-

ţi găseşti o locuinţă. Adevărul e că de multă vreme vreau să-ţi spun toate astea. Şi e mult mai bine aşa, fiindcă pe deasupra eşti şi un exemplu cât se poate de prost pentru fete, nici ele nu vor să mai ştie nimic de tine, aşa mi-au spus.

Nu ne-am vorbit până am ajuns acasă. Brusc am auzit-o izbucnind în hohote. Am încercat s-o mângâi, dar m-a respins. Un şiroi lung de apă se formă pe parbriz. N-aveam să plec încă. Aveam să rămân acolo. Era casa mea. Cel puţin în noaptea aceea.

A doua zi mi-am găsit un apartament în San Isidro. Era foarte comod, aflându-se exact la jumătatea distanţei între cabinet şi casa mea.

În cursul acelor săptămâni şi luni de singurătate am simţit că Miriam era cu mine. Parcă am fi trăit ca soţ şi soţie. O simţeam culcându-se lângă mine, glasul ei îmi spunea că se duce să facă nişte cafea, trupul ei se lungea în pat. Când plecam, puneam un CD care-i plăcea.

Cred că plăsmuirea asta m-a ajutat mult atunci, mă ajută şi acum. Era o prezenţă constantă, destul de sigură. Mi se părea că nu mă puteam bizui decât pe ea. Când mă duceam să-l văd pe Miguel, mă surprindeam dând să-i povestesc că o lăsasem pe mama lui în dormitor la mine, şi că era bine.

Pe atunci, am reuşit să stabilesc o relaţie funcţională cu Claudia. O sunam adesea. Am început să mă duc zilnic după Lucía ca s-o duc la scoală. Pe Alicia o vedeam la fiecare sfârşit de săptămână. Şi îl vedeam şi pe Miguel. L-am rugat odată să-mi dea câteva lucruri de-ale lui Miriam. Bluza ei albă, blugii cu floarea brodată, pieptenii şi periile, pantofii cu vârf ascuţit. Tot pe atunci m-am dus de câteva ori la mormântul ei, întotdeauna împreună cu Miguel. „

Într-un rând, în cursul şedinţei săptămânale de la birou, mi s-a părut că am văzut-o.

Ne aflăm pe unul din dealurile care înconjoară Plaza de Armas din Ayacucho. E întuneric, dar o pot vedea, trupul ei răspândeşte lumină. Îmi cere s-o urmez. E goală şi parcă zboară prin văzduh. Îmi apare de mai multe ori, iar vocea îi e mereu alta. Mă priveşte, dar nu cu dragoste şi nici cu ură, ci cu un fel de nepăsare care mă stârneşte.

Fantoma dragă şi răzvrătită a lui Miriam, cu nechibzuinţa-i morbidă şi frumuseţea-i obsedantă, mă va însoţi veşnic. Îi aud glasul. Nu-i înţeleg cuvintele, dar ştiu că este ea. Se amestecă uneori cu glasul mamei, care înţeleg ce-mi spune. Nu voiam ca lucrurile să iasă aşa. Nu mă aşteptam la asta. De ce te-ai purtat aşa cu Claudia, de ce nu încerci să te împaci cu ea? Cum o să crească fetele cu voi certaţi?

Claudia era nevasta mea, la urma urmelor. Era fiinţa cu care trăisem atâţia ani. Într-o noapte am scris ceva despre asta.

„După toate fanteziile prodigioase, pe aripile gândului şi ale dorinţei, trebuie să ne întoarcem la ceea ce ne înconjoară. Realitatea înseamnă resemnare. Ne simţim obligaţi să ne dăm seama că singurătatea noastră este în esenţă această realitate. Trebuie să străbatem drumul povârnit al întoarcerii din călătoriile noastre imaginare, să ne asumăm certitudinea izbitoare că avem o soţie şi o familie care ne-au fost date prin voia hazardului, prin aceea că odinioară o mulţime de oameni ne-au auzit spunând «da» într-o biserică. Iar tragedia noastră nu constă în a fi conştienţi că am încetat să mai iubim fiinţa aceea, ci în faptul că, în pofida amărăciunilor, o iubim mai departe fără să înţelegem de ce, cu pasiunea resemnată a obişnuinţei. Pentru că ştim că toate iluziile ce ne împresoară sunt oglinzi care deformează. Nu suntem altceva decât perechea căreia i-am jurat credinţă. Nu că perechea asta ar fi o tovărăşie plăcută, ci fiindcă a îmbătrâni înseamnă a-ţi da seama că nu-i nimeni care ar putea fi mai bun decât ea. Povestea cu singurătatea e fundamentală în această privinţă, e cuşca prin care păşim precum un animal calm şi feroce, izbindu-ne veşnic de oglinda noastră.”

XXIV

Vremea a trecut. Acum Alicia studiază dreptul. Face practică la cabinetul lui José Ugay, şi asta mă bucură. De curând i-am făcut cadou o maşină. Lucía urmează Artele la Universitatea Catolică. Justina a plecat de la noi, dar mai vine din când în când să ne vadă. Locul ei e ocupat acum de nepoata ei, Elizabeth, căreia Claudia îi spune Lisa. Le-am vorbit Aliciei şi

Lucíei despre Miguel. Amândouă mi-au spus că vor să-l cunoască.

I-am scris lui Rubén povestindu-i despre toate. Răspunsul lui a fost scurt. Nu pot să cred. Aş vrea să-l cunosc pe băiatul ăsta.

Aseară, stând singur în capul oaselor în pat, mi-am zis că adevărata autoare a acestei istorii este mama. În ziua în care a pus scrisoarea de la Vilma Agurto în cufăr, l-a închis şi s-a dus la ea în cameră, mi-a lăsat scris testamentul ei: află cine e fata aceasta, află cine a fost cu adevărat tatăl tău, şi cine eşti tu şi cine sunt eu.

Nu mai aveam de ce să-i reproşez mamei bunătatea ei. Abia acum înţelegeam că ea era fiinţa cea mai importantă din viaţa mea: şoaptele şi cântecele ei când mă adormea, siguranţa vocii ei spunându-mi la revedere înainte să plec la liceu, rochiile ei albastre şi albe cu care mă întâmpina când mă duceam s-o văd, părul ei grizonant, harul incontestabil de a cultiva prietenia şi de a face conversaţie, micile serate muzicale la ea acasă, la care se servea ceai şi fursecuri, tactul cu care îmi rezolva nemulţumirile de adolescent, încercând să-mi spulbere îndoielile şi să-mi sădească încrederea în mine, ascultă, dragul meu, trebuie să vezi dacă ceea ce vrei cu adevărat e să studiezi dreptul sau literele, pune pe un taler avantajele şi pe celălalt inconvenientele, vrei să te însori cu Claudia? E o fată excepţională, dar gândeşte-te bine dacă sunteţi potriviţi şi pe urmă ia o hotărâre, nimeni nu te zoreşte, nu trebuie să-l uiţi pe fratele tău, Rubén, eu îi scriu ori de câte ori pot, uite aici, adaugă şi tu câteva cuvinte la sfârşit, chiar şi numai te îmbrăţişez şi pe curând, ceva de genul ăsta. Dragă Rubén...

Platón şi cu mine continuăm să ne vedem. Într-un rând, la Delicass, am stat puţin de vorbă cu băiatul care ne servea – un metis subţire şi stângaci. Ne-a spus că urma la seral cursuri de mecanică auto. Când am rămas singuri, Platón mi-a zis uite, poţi să te simţi oricât de important vrei, dar oamenii de felul ăsta vor şti veşnic cel puţin un lucru pe care tu nu-l ştii. De la cum funcţionează un motor până la cum se ivesc zorile într-un anume loc. Şi ce dacă? i-am zis.

Au trecut trei ani de la moartea lui Miriam. Încă mai sunt instalat în comoda rutină a succeselor mele, aşa cum se întâmplă cu orice avocat care se respectă. Relaţia mea cu Claudia este destul de bună. Am descoperit că nu mă pot lipsi de compania ei. Nu mă simt aproape de ea, dar nu pot să-mi închipui că stau aşezat la calculator fără să ştiu că vocea ei răsună în vreo cameră din apropiere. M-am întors acasă acum câteva luni, după ce i-am cerut iertare. Prima oară când l-am adus pe Miguel la noi, Claudia s-a arătat plină de afecţiune cu el, iar acum mă întreabă uneori de el, fără să mă privească.

Circulă, desigur, multe zvonuri despre viaţa mea particulară, pe care eu nu le dezmint şi nici nu le recunosc. Se spune că am avut o amantă, menajera de la noi de acasă, şi că Miguel este fiul meu. Am fost văzut câteodată plimbându-mă cu el. Unii râd pe ascuns de mine, de aventura mea cu o indiancă, din fericire, Claudia m-a iertat. Pentru banii pe care-i are Adrián.

Progresele lui Miguel cu doctoriţa Marfa Gracia din toţi aceşti ani au fost evidente. Acum Miguel are şi alţi prieteni la liceu, stă de vorbă cu mine mult mai mult ca înainte, a luat note mai bune. Anul acesta termină liceul, apoi e posibil să intre la Politehnică. Trăsăturile i s-au maturizat şi cred că e un băiat destul de sigur pe el, la cei şaptesprezece ani câţi are. Din când în când se duce cu unchiul lui Vittorino la Ayacucho.

Jenny lucrează tot cu mine la cabinet. Îi povestesc adesea despre progresele lui Miguel. M-am gândit şi mă gândesc şi acum mult la ea. E o companie atât de firească, ori de câte ori intru în birou simt mica şi nemijlocita plăcere de a o vedea. Mi-e teamă că într-o zi o să plece de la cabinet, o să mă părăsească. Mi-e tare teamă, dar nu i-am spus-o şi nici n-o să i-o spun.

Acum scriu noaptea. Toţi ai casei dorm. Astăzi este 5 iulie. Vreau să termin istoria asta povestind ce s-a întâmplat.

La prânz, cam pe la unu, mi-am luat la revedere de la un client şi m-am întors la masa mea de lucru. Aveam de revăzut mai multe contracte, îngrămădite toate pe birou. M-am aşezat. Luda era la galeria de artă, Alicia mânca probabil cu prietenele în vreun restaurant. Claudia se dusese la soră-sa acasă.

Am ieşit să fac ceea ce mi se năzăreşte adesea: să dau o raită cu maşina. M-am îndreptat spre bulevardul Javier Prado. Am ajuns aproape pe negândite acasă la Miguel, unde fusese

salonul de coafură al lui Miriam. Mi-am amintit pe neaşteptate, ca şi când m-aş fi văzut, ca şi când ne-aş fi văzut pe amândoi acolo, de ziua în care m-am aşezat pe scaun în faţa oglinzii ca să mă tundă.

L-am văzut pe Miguel pe stradă. Mergea cu ghiozdanul în spate. Se lumină la faţă.

O să vă arăt ceva, îmi spuse.

Intră în casă. Ieşi cu o mapă şi o deschise. Îmi arătă un carton cu un peisaj în acuarelă. Un cer albastru şi munţi verzi cu flori galbene. O cărare şerpuia între două dealuri. Verdele, galbenul şi albastrul peisajului contrastau cu două stânci negre de pe creastă. Este Huanta, îmi spuse. E pământul meu, ce spuneţi?

I-am propus să dăm o raită şi poate să mâncăm ceva. S-a urcat în maşină. Am pus un CD cu Eminem.

M-am gândit să mergem în Miraflores. Pe drum nu ne-am vorbit. Am ajuns în parcul bisericii Fátima. De acolo am văzut edificiul hotelului, stâlpii de pe chei, uriaşul braţ de pământ care intra în mare, la La Punta.

Am ajuns la marginea falezei.

Valurile ca o panglică se pierdeau aproape de mal. Restaurantul La Rosa Nautica, unde venisem cu Miriam, părea un palat pe apă, învăluit în ceaţă. Întinderea de culoarea oţelului, valurile circulare, spuma nesfârşită de-a lungul ţărmului, intrarea în marea curbă ce se pierde în zare, apa ţâşnind într-o explozie de euforie, spulberându-se pe plajă şi întorcându-se din depărtare, totul părea că se află la o mare distanţă, sub un imens văl înspăimântător.

— Deunăzi am fost la o şcoală pregătitoare aproape de casa ta, i-am spus. Sunt acolo cursuri pentru examenul de la Politehnică. Se predau matematica şi alte materii. Acum, la întoarcere, trecem pe acolo să vedem dacă poţi să te înscrii.

Cred că nu mi-a răspuns. Dar, când am întors capul, Miguel se uita la mine. Mă privea în faţă pentru prima oară, aşa cum n-o făcuse niciodată, cred. I-am zărit atunci reflexiile căprui din ochi, ochii pe care îi văzusem în patul acela de spital. Spre deosebire de ziua aceea însă, când mă întorsesem să plec şi-l lăsasem acolo să moară, am rămas lângă el, un răstimp, în tăcere.

— Voiam să vă spun ceva... de multă vreme.

— Ce?

Privi în zare. Iarna se întindea peste mare şi se pierdea de-a lungul braţului de la La Punta.

— Voiam să vă mulţumesc, spuse. Doar atât. Să vă mulţumesc.